

JAN & SANNE
TERLOUW
DE VUURTOREN

LITERAIRE THRILLER

NWADAM

Jan & Sanne Terlouw

De vuurtoren

Reders & Reders deel 5

2010

Leonie Reders raakt tot over haar oren verliefd op Lars, een natuurkundig ingenieur. Ze trouwt met hem, maar kort na de bruiloft is Lars spoorloos. Natuurlijk zet het intussen ervaren speurdersduo Reders & Reders alles op alles om hem te vinden, maar de een na de ander die licht in de zaak kan brengen, wordt omgebracht. Leeft Lars nog? Bij Leonie wisselen vlagen van wanhoop en momenten van grote daadkracht elkaar af. Haar vader Job zet alles opzij om het mysterie te helpen oplossen. Waar komt die neergestoken student in de Massegast vandaan? Hebben gebeurtenissen in het verleden ermee te maken?

Na De charmeur, Venijn, De apotheker en De blauwe tweeling is De vuurtoren weer een spannend boek van vader en dochter Terlouw met het speurdersduo Reders & Reders in de hoofdrol.

NBD | Biblion recensie

Wetenschapper Lars verdwijnt vlak voor de geboorte van zijn eerste kind. Zijn vrouw Leonie Reders gaat samen met haar vader op onderzoek uit. Ze ontdekken dat iedereen die mogelijk iets met de verdwijning te maken heeft, vermoord wordt. De lezer intussen weet wat het motief is achter de verdwijning van Lars. ‘De vuurtoren’ is de vijfde roman van Jan Terlouw en zijn dochter Sanne over het speurdersduo Reders & Reders. Heel mooi wordt beschreven hoe vader Job moeite heeft met het huwelijk van zijn dochter. Het onderzoek van vader en dochter is niet echt realistisch, terwijl de politie nauwelijks iets onderneemt en allerlei aanwijzingen over het hoofd ziet. De rol van de ontvoerder is evenmin geloofwaardig. Het doet aan als een jongensboek. Hoewel het lekker leest en afgezien van de ontbrekende logica spannend, is het niet het beste boek van dit schrijversduo.

1

Dat hij het was, had ze eigenlijk al meteen geweten. Nou ja, geweten misschien niet, maar gevoeld wel. Hij droeg een blauwe trui, die mooi stond bij zijn ogen. Hij had een gepijnigde lach alsof het leven hem wonden had toegebracht. Toch keek hij tegelijkertijd vrolijk. Was hij knap? Ze kan het nu niet meer beoordelen. Waarschijnlijk niet, gemeten naar de maatstaven van Hollywood en glossy's. Te klein, te behaard. Zijn haar te rood. Maar hij was haar direct opgevallen. Het was op een feestje geweest bij een vriendin in Delft, die ze niet vaak zag. Hij was een vriend van de vriend van dat meisje. Ze werd aan hem voorgesteld. Zijn naam was Lars. Een Scandinavische naam, maar Lars had verder niets Scandinavisch. Hij glimlachte zijn gepijnigde glimlach naar haar en ze wou niets anders dan deze man volgen waar hij ook zou gaan. Krankzinnig natuurlijk, en volkomen tegen haar feministische denkbeelden in, maar als bijna-psychologe moest ze het bestaan van het gevoel erkennen.

Ze bleef met hem praten, om hem heen hangen, alles uit

hem trekken, hem claimen, ze moest en zou bij wijze van spreken zijn hele cv kennen, en ze voelde zich niet eens bezwaard. Hij was al zevenentwintig. Hij was opgegroeid in een dorpje op de Veluwe, zijn ouders hadden een boerderij. Op zondag gingen ze in zwarte kleren naar de dorpskerk. Zijn moeder met een hoed en zwarte kousen, zijn vader met gepoetste schoenen. Ze hadden geen televisie. Toen hun oudste kind werd geboren, waren ze zo dankbaar dat ze hem een buitenissige naam gaven, een luxe naam voor hun gevoel, een naam die de kersverse moeder in een streekroman had gelezen: Lars. Het duurde vele jaren voordat Lars ontdekte dat er een heel andere wereld was buiten hun dorp. Dat gebeurde pas toen hij bevriend raakte met de zoon van de nieuwe dokter, Paul van Hameien. Paul deed alles om te laten merken dat hij uit de stad kwam. Hij bezat een eigen walkman. Hij droeg behalve zijn ‘oortjes’ een ring in zijn oor en hij smeerde gel in zijn haar, ook al was hij pas elf. Voor Lars leek het alsof Paul met die pikzwarte oortjes een geheim contact met de buitenwereld onderhield. Paul liet Lars gul kennismaken met die wereld, de wereld van elektronica, van vloeken, van al die andere dingen die zijn ouders zonden zouden noemen en het kwam Lars voor dat hij deze kennis altijd al gehad moest hebben, ergens achter in zijn brein. Hij zag zijn eerste films. Die Hard met Bruce Willis en het vervolg, Die Hard With a Vengeance. Paul sprak oneindig

veel beter Engels dan hij en lardeerde zijn Nederlands met Engelse vloeken die Lars niets zeiden maar die wel lekker klonken. Lars zag ook kranten in het huis van Paul liggen die hij niet kende. Thuis hadden ze alleen het Reformatorisch dagblad en De Waarheidsvriend. Soms, als hij mocht blijven eten, keek hij met de familie Van Hameien naar het journaal. “Niks aan,” vond Paul, maar Lars dronk de buitenwereld in.

Het hoofd van de school merkte hoe de resultaten van Lars plotseling vooruit vlogen. En geen wonder, want in de hersens van Lars leken allerlei puzzelstukken gaandeweg in elkaar te vallen. Lars deed zijn Citotoets zo adembenemend goed dat de leraar er geen twijfel over had: de jongen moest naar het vwo. Op een woensdagavond ging hij op bezoek bij de ouders van Lars, in de hoop dat hij ze zou kunnen uitleggen hoe belangrijk goed onderwijs voor de jongen zou zijn.

De ouders van Lars waren niet alleen diepreligieus, ze wilden ook het beste voor hun kind. Was het verstandig om hem naar de grote stad te sturen voor zijn opleiding? Hij zou er veel leren, maar met welke verderfelijke invloeden zou hij in aanraking komen? Ze wikten en wogen en Lars mocht naar Apeldoorn, naar het gymnasium. Opnieuw ging een wereld voor hem open. De fietstocht naar school, het statige gebouw, de vakdocenten, de stapel boeken die hij dagelijks meezeulde, hij vond het allemaal geweldig. Hij werd door de

andere leerlingen ‘vuurtorentje’ genoemd vanwege zijn rode haar en zijn geringe lengte, maar die spotnaam werd al snel een geuzentitel toen bleek hoe goed hij in alles was. Hij excelleerde in alle vakken en doorliep met gemak de eerste drie jaar.

Toen hij net zestien was, sloeg de trekker van zijn vader om terwijl die een sloot aan het uitbaggeren was. Zijn vader kwam onder de zware machine terecht en brak zijn rug. De sloot was gelegen in een uithoek van het weiland. Het ongeluk werd de eerste uren door niemand opgemerkt. Toen de moeder van Lars zich realiseerde dat haar man wel erg lang wegbleef en hem ging zoeken, was hij al dood.

Lars werd door zijn moeder van school genomen om de leiding over de boerderij op zich te nemen. Vanwege de leerplicht kon hij natuurlijk pas van school als hij een examen had gehaald, maar een MAVO-examenbriefje was zo geregeld. Hij was nog net te jong om tegen zijn moeder te zeggen dat hij niet wou, dat zijn opleiding belangrijk voor hem was. Ja, hij zei het wel, één keer, maar zijn woorden hadden niet genoeg kracht om de angst in zijn moeders ogen te doven. En dus ging hij van het gymnasium af. Hij was niet groot, maar wel sterk en hij kende het werk dat zijn vader altijd had gedaan. Het kostte hem geen moeite het voort te

zetten. Zijn moeder deed de financiën en zorgde voor het gezin, dat nu bestond uit haarzelf en de drie kinderen, en voor het kleinvee, Lars zat op de trekker en ploegde het land. Hij beet hard op zijn kiezen toen zijn jongere zusje en daarna ook zijn jongste zusje naar hetzelfde gymnasium in Apeldoorn gingen en met gemak hun diploma haalden. De oudste, Arli, ging in Wageningen aan de Landbouwhogeschool studeren, Claudia toog naar Groningen om zich in Marketing te bekwamen. Lars bleef thuis en zorgde voor zijn moeder en voor de koeien en de rest van de boerderij. De lijnen om zijn mond werden diep.

Toen hij twintig was, overleed ook zijn moeder. Ze zat op een dag dood op een keukenstoel. Lars had zijn klompen bij de deur gezet en kwam, zoals altijd, op zijn sokken naar binnen. Hij zag aan haar rug meteen dat er iets mis was. Haar hoofd stond een beetje te scheef. Haar haarknotje was een beetje losgeschoten. Het leek alsof ze aardappels zat te schillen, maar ze was dood.

Arli en Claudia kwamen thuis voor de begrafenis en toen hun moeder onder de grond lag, de gasten waren vertrokken en Lars met zijn zusjes aan dezelfde keukentafel met het roodgeblokte kleed zat waar hij zijn moeder had gevonden, zei hij: “Ik wil hier niet blijven.”

De zusjes keken hem geschokt aan. De boerderij was het middelpunt van hun leven, hun basis, hun ouderlijk huis.

Toen ze begonnen te protesteren, zei hij: “Ik heb hier al die jaren gewerkt, het lijkt me redelijk dat ik deze beslissing neem. We verkopen de boerderij en ik ga mijn eindexamen alsnog halen. Daarna ga ik in Delft studeren.” De zusjes kwamen nog met voorzichtige argumenten, maar Lars ging er niet op in. Zijn besluit stond vast.

Ze respecteerden zijn beslissing, de boerderij werd verkocht, Lars ging een jaar naar een ROC om zijn eindexamen vwo te halen – het lukte hem op zijn sloffen – en op zijn tweeëntwintigste begon hij met de studie Werktuigbouwkunde. Hij was vaak alleen, had geen intieme vrienden, hij was ouder dan zijn studiegenoten, maar hij was vastbesloten. Hij moest nu wel degelijk hard werken.

Zijn twee slimme zusjes kwamen hem geregeld opzoeken, dat verlichtte de eenzaamheid wat. Ze waren altijd lief voor hem, beurden hem op, maakten hem aan het lachen, dreven de spot met hem als hij het leven te somber zag. Ze waren geen van drieën nog gelovig, maar ter nagedachtenis aan hun ouders vierden ze de christelijke feestdagen samen. Op de laatste dag van het jaar waarin hij zevenentwintig was geworden, realiseerde hij zich dat hij voor het eerst sinds lange tijd gelukkig was. Hij had Arli en Claudia uitgenodigd om Oud en Nieuw te vieren in het huis van de hospita, die zelf in Oostenrijk aan het skiën was. Ze hadden een dolle avond gehad, en Lars had het gevoel dat hij het verleden zo

langzamerhand van zich af had geschud. Dat hij wat ouder was dan zijn studiegenoten was niet meer belangrijk en zijn studieresultaten waren uitstekend. Hij had een paar lekkere flessen wijn gekocht die ze met zijn drieën soldaat maakten. Ze zongen liederen en haalden herinneringen op aan hun ouders. De weerstand tegen de strenge religie die ze als kind hadden gevoeld was afgenomen, milder geworden, want er was geen dwang meer. Vanuit het dakraam in de kamer van Lars keken ze naar het vuurwerk in de Delftse binnenstad. Ze voelden het alle drie: ze waren een nieuw leven begonnen, het oude kon met een lijstje erom worden bijgezet. Best een mooi lijstje, al met al.

Arli onthulde dat ze iemand had ontmoet met wie ze misschien verder wilde. In Wageningen stond een leuk huis te koop, te duur voor haar alleen, goed te doen met zijn tweeën. Ze vroeg haar broer en zus om advies. Claudia bekende dat ze net een relatie had uitgemaakt met een man die van sm bleek te houden.

“Ik dacht dat jij daar ook zo dol op was,” zei Arli en even schoten ze weer in hun rol van vroeger, want Claudia kneep haar oudere zus net iets te hard in haar arm.

Lars voelde zich het jonkie, al was hij de oudste. Terwijl hij de boerderij had gerund, hadden zijn zusjes het wilde studentenleven leren kennen. Meisjes waren er in zijn leven nauwelijks geweest. Maar dit jaar zou dat gaan veranderen, hij

zag het aan het enthousiasme waarmee de duizenden rode en gele sterren aan de hemel uit elkaar spatten.

In januari en februari stortte hij zich op zijn studie en in maart studeerde hij cum laude af.

Dit verhaal vertelde hij Leonie op die eerste avond niet. Niet in deze vorm in ieder geval. Daarvoor was hij nog altijd te kwetsbaar. Hij was verbaasd dat ze in hem geïnteresseerd was. Wat was er aan hem te beleven? Hier in Delft woonden zo veel slimme, interessante jonge mannen, wat moest ze uitgerekend met hem?

Maar Leonie viel voor zijn kracht, niet die van zijn spierballen, al was die ook opvallend, maar voor de kracht die uit zijn ogen straalde, de onverzettelijke blik, die verraadde dat hij zou vechten voor zijn geluk. Bovendien vond ze dat hij de liefste ogen van de wereld had en wie kon weerstand bieden aan die gepijnigde lach? Ze was zelf ook een doorzetter als het om belangrijke zaken ging, ‘drammer’ was misschien een beter woord. Ze dronk te veel die avond maar merkte dat hij daar geen waardering voor had. Hij groette haar tamelijk plotseling en liep bij haar vandaan.

Ze voelde een zwartgalligheid die ze nog niet eerder had ervaren. Deze jongen mocht niet bij haar wegllopen. Hij had haar telefoonnummer niet, zij niet het zijne. Hij was

ongetwijfeld onvindbaar op de vriendsites op internet, hij leek haar niet iemand die aan zulke dingen meedeed. Misschien wist hij niet eens van het bestaan van dergelijke sites. Als hij nu wegging, zou ze hem kwijt zijn. Voor dit speciale geval vertrouwde ze niet op haar speurdersbloed. In paniek keek ze de kamer rond. Hij was al verdwenen. Ze rukte haar jas van de kapstok en stormde naar buiten. Daar zag ze hem, hij was bezig zijn fiets los te pellen van een grote berg slordig neergekwakte rijwielen.

“Lars!”

Hij keek op.

“Niet weggaan.”

“Ik moet werken morgen.”

“Ik heb het gevoel dat ik je nooit meer zal terugzien als je nu weggaat. Dat zou ik erg vinden. Ik geef je mijn nummer, oké?”

“Oké.”

Hij toetste het in zijn mobiel in. Ze bad dat hij geen vergissing maakte en herhaalde het drie keer. “Bel je me? Volgens mij hebben we heel veel te bespreken.”

Hij lachte en fietste weg. Ze schaamde zich kapot om haar opdringerigheid.

Maar de volgende dag belde hij haar vanaf zijn werk.

“Waar woon je?” vroeg hij en ze realiseerde zich dat hij niets van haar wist, ze had op het feestje gisteren alleen maar staan hengelen naar zijn verleden.

“Ik woon in Amersfoort.”

“Zal ik bij je langskomen?”

“Eh...”

“Liever niet?”

“Ik woon bij mijn vader.” Job hoefde niet getuige te zijn van haar nieuwe ontmoeting met Lars, vond ze.

Hij zweeg, maar ze had de indruk dat het hem beviel dat ze bij haar vader woonde. Ze spraken af in een café in Amersfoort, vrijdagmiddag, half zes.

Ze was zenuwachtig als een puber. Belachelijk. Binnen een half jaar zou ze afstuderen als psychologe. Haar gedrag was onnozel, onzinnig, onwezenlijk ook. Zo was ze helemaal niet.

Het werd een superavond, en er volgden er nog talloze. Het klikte tussen hen. Ze konden praten, lachen, zoenen, en zelfs ruziemaken ging goed met Lars. Vrijen deden ze niet, die eerste keren. Kwam dat door de behoudende achtergrond van Lars? Leonie vond het wel rustig.

Een paar weken later introduceerde ze hem bij Job. Ook dat was een succes. Job was ontspannen in de aanwezigheid van Lars en andersom gold dat ook. Leonie merkte dat het

ontzettend belangrijk voor haar was wat haar vader van hem vond. Ze was tot over haar oren verliefd en ze wist nog net zo zeker als die eerste avond dat ze Lars zou volgen waar hij ook maar zou gaan. Wat ze niet wist, was dat dit gevoel heel snel verzilverd zou worden.

Er was nog iets nieuws. Ze had nooit veel nagedacht over kinderen krijgen. Dat was iets voor later, iets voor ooit, misschien, wellicht. Nu was er ineens een onstuitbare drang. Haar buik voelde leeg aan, waarom had ze dat nooit eerder gemerkt? Ze wilde niets liever dan een kind van Lars.

Job stond erbij en keek ernaar. Hij dacht dat hij Leonie kende, hij was vertrouwd met haar nukken en haar gewoontes, hij wist dat ze hield van veel hagelslag op een boterham, dik met boter besmeerd, hij wist dat ze een hekel had aan vroeg opstaan, hij kon aan een trillertje in haar stem horen als iets haar dwarszat. Hij wist nog hoe ze als kind was geweest en hij had haar de laatste jaren zien uitgroeien tot vrouw. Maar deze ontwikkeling was nieuw voor hem. Zo verliefd had hij haar nog nooit gezien. Het meisje dat nog altijd in haar zat, werd aan de kant geduwd door een nieuwe Leonie, een vruchtbare, aardse vrouw die liefde verlangt en die wil liefhebben. Het was fijn en tegelijkertijd niet fijn. Natuurlijk had hij altijd geweten dat ze op een dag zou vertrekken, dat er iemand in

haar leven zou komen die haar zou meenemen. Maar nu al? Nee, niet nu al, het was nu pas natuurlijk. Leonie was bijna afgestudeerd, het zou niet normaal zijn als ze haar leven lang bij haar vader zou blijven wonen. Maar toch zag hij de toekomst met enige zorg tegemoet.

Op een dinsdagavond komt hij thuis. Leonie heeft gekookt. Ze ziet er stralend uit en ze draagt een jurk met zonnebloemen die mooi bij haar bruine ogen kleurt.

Hij kust haar en wil haar een glas wijn inschenken, maar ze bedankt.

“Vader, ikmoet je iets vertellen.”

Hij weet het al. “Je gaat trouwen.”

“Hè, wat flauw om het te raden. Je had de eer aan mij moeten laten. Ik had het willen inleiden, ik had er een mooi verhaal van willen maken.”

“Sorry, je hebt gelijk. Maar je gaat dus trouwen. Geweldig. Fantastisch. Gefeliciteerd.”

“Je klinkt niet erg enthousiast.”

“Niet? Ik ben het wel hoor. Van harte. Kom hier, laat me je omhelzen.”

Ze laat zich omhelzen. “Ik heb nog meer.”

“Vertel.”

“Je wordt grootvader.”

Job gaat zitten. Hij kijkt zijn dochter verbijsterd aan. Hij is net 51. Grootvader? Wat ben je dan precies? Wat wordt er dan van je verwacht? Hij wist niet dat hij al zo oud was dat het woord op hem van toepassing kon zijn. Hij trekt zichzelf uit zijn roes. Het gaat helemaal niet om hem. Het gaat om Leonie. In Leonies buik groeit een mens. Bloed van zijn bloed. Nou denkt hij alweer aan zichzelf. Hou daarmee op, denk aan Leonie. Ze gaat bij hem weg en ze neemt haar kind mee. Hij zal er geen getuige van zijn hoe het kind langzaam in haar groeit, van dag tot dag. Hij zal haar af en toe zien, en dan zal het hem natuurlijk opvallen dat haar buik groter is. Zijn gedachten gaan terug naar de tijd toen Wies zwanger was van Leonie. Hij vond het destijds geweldig om zijn toenmalige vrouw langzaam te zien veranderen. En al was hij blij dat hij zelf niet hoefde, toch voelde hij toen ook een lichte vorm van jaloezie. Want hoe zou dat zijn als er een nieuw mens in je groeit? In gedachten ziet hij de genen van Leonie zich binden aan de genen van Lars. Nieuwe eigenschappen zullen hun familie versterken en verzwakken. Is Lars wel goed genoeg voor Leonie? Heeft ze er wijs aan gedaan hem te kiezen als vader voor haar kind? Hij lijkt een integere jongen. Aardig is hij ook. Heeft hij genoeg verantwoordelijkheidsgevoel? Zal hij voor haar zorgen? Op haar passen? Ouderwetse gedachten van een ouderwetse man. Van een grootvader. Zal zij op Lars passen? Zal zij voor hem zorgen? Weet die Lars hoe je een

kind moet opvoeden? Ach, wist hij, Job, dat zelf?

Leonie wacht rustig af. Ze ziet de verwarring in haar vaders ogen en begrijpt wat er allemaal door hem heen gaat. Ze zet borden op tafel en een kan met water. Ze pakt messen en vorken en legt opscheplepels neer. Tussendoor voelt ze even met haar hand aan haar buik of er al verandering te bespeuren is. Een kind van Lars groeit in haar. Ze heeft zich nog nooit zo sterk gevoeld en zo belangrijk. Ze voelt zich zacht en vrouwelijk, maar tegelijkertijd sterk als de engel die het paradijs bewaakte met een vlammend zwaard. Ze is de moeder van dit bijzondere kind, ze is zijn hoeder, zijn schutspatroon, zijn burcht. Ze zal alles doen wat in haar macht ligt om dit kind te beschermen. En ze zal het liefhebben met een oneindige liefde.

2

Job Reders werd in zijn studententijd, toen hij op weg was om biochemicus te worden, vaak Job Redelijk genoemd.

Dat was hij en is hij, maar een bewogen leven heeft accenten aangebracht. Is hij altijd redelijk geweest in zijn afkeer van zijn ex-vrouw Wies? Ze heeft niet onvoorwaardelijk geloofd in zijn onschuld, toen hij een gevangenisstraf uitzat voor een moord die hij niet had begaan. Toen die onschuld was bewezen, had ze ineens nooit aan hem getwijfeld.

Maar de tijd doet zijn genadige werk. Job is minder allergisch voor de aanwezigheid van zijn ex dan voorheen. Als ze belt en zegt dat ze over de bruiloft moeten praten, ziet hij de redelijkheid daarvan in.

“In de eerste plaats dan toch met Leonie en Lars,” zegt hij.

Wies is het daar natuurlijk mee eens, maar ze acht het verstandig dat zij beiden, als ouders, zich een beetje voorbereiden op wensen van het jonge paar. Lars heeft geen ouders meer, Job en zij zullen toch een belangrijke rol moeten spelen bij de dingen die komen gaan. Is het goed dat

ze langskomt?

“Ik kom wel naar jou,” zegt Job.

Hij is bang dat ze te lang blijft. Als hij bij haar is, heeft hij de mogelijkheid om de bijeenkomst kort te laten duren.

Wies heeft een tijdje getobd met haar gezondheid. Een operatie aan haar knie heeft haar lang aan huis gebonden, maar nu gaat het weer beter. Ze ziet er jonger uit en ze lijkt geestelijk weerbaarder.

“Je wordt dus oma,” zegt Job hardvochtig.

“Ja, leuk hè?”

“Hoe is het met je vrijer, die Fridus?”

“Die is van de baan. Heb jij Manon nog?”

“Tja,” zegt Job, “een beetje. Ze werkt nu in Parijs, waar ze thuishoort. Ze is zo Parijs als de Eiffeltoren. Ik ben er twee weken geleden nog een weekend geweest. Maar ‘t is ver.”

Ze zwijgen even. De personalia zijn behandeld.

“Je wilde over de bruiloft praten,” zegt Job dan. “Tegen mij heeft Leonie daar nog geen woord over gezegd. Ze lijkt meer vervuld van haar zwangerschap dan van een huwelijk. Misschien zijn bruiloften meer iets voor moeders van bruiden?”

“Ze willen wel trouwen,” weet Wies te melden. “Voor Leonie hoeft het niet zo hard, maar in de kleine traditionele familie van Lars zou het vreemd staan als er een kind was en geen boterbriefje. Het liefst willen ze een kosteloze

huwelijksvoltrekking op het stadhuis en verder geen poespas, maar ik heb gezegd dat een echte bruiloft de families de kans geeft elkaar een beetje te leren kennen.”

“Jij zou waarschijnlijk graag een grote happening op touw zetten, met alles erop en eraan, een trouwjurk van vijfduizend euro, een kerkdienst met een kerk vol ongelovigen die voor een uurtje gelovig zijn, een dominee die zich daar manmoedig doorheen worstelt, een taart van vijf verdiepingen, een...” Job kan het niet laten. Hij móét provoceren. Wies roept het bij hem op. Maar ze reageert juist positief.

“Jij niet? We hebben maar één dochter. Wil je niet met haar aan je arm tussen een haag van mensen door het gangpad van een kathedraal lopen?”

“Nee,” zegt Job. “We zouden halverwege in lachen uitbarsten, als Leonie zachtjes zou vragen of ik vermoedde dat de dominee een bekeerde crimineel was.”

“Voor een klein feestje zijn ze wel te porren,” zegt Wies.

Met de genadeloze zelfanalyse die Job zich in zijn eenzame gevangenisjaren eigen heeft gemaakt, stelt hij vast: hij voelt zich eenzaam. Leonie is nog maar weinig thuis en als ze er is, zit ze te werken aan de scriptie waarop ze wil afstuderen. Dat valt niet mee na de jaren waarin ze zo intensief hebben

samengeleefd en -gewerkt. Het toeval heeft enkele malen een moord op hun pad gebracht, die ze samen hebben opgelost. Toeval? Van het een komt het ander, er school ook een zekere logica in de gebeurtenissen. Leonie is gefascineerd geraakt door misdaad, haar scriptie gaat over de zielenroerselen van criminelen. Ze zit om de haverklap in gevangenissen (weet hij nu nog nietdat je dat penitentiaire inrichtingen moet noemen) en ondervraagt veroordeelden.

Ik ga niet toegeven aan eenzaamheid, besluit Job. Ik word geen kluizenaar, die af en toe op het kleinkind past en zich voor het overige verliest in Kant en Schopenhauer. Hij voelt zich nog absoluut niet oud.

Hij duikt de kroeg in met zijn vriend commissaris Rijkssen. Hun levenspaden hebben elkaar nogal eens gekruist. De commissaris gaat over niet al te lange tijd met pensioen, wat hem een beetje melancholiek maakt en de betrekkelijkheid van de dingen doet inzien. Maar na enkele borrels, die bij de meeste mensen juist melancholie veroorzaken, komen bij hem de herinneringen aan opwindende momenten in het politiebestaan los en lijkt hij twintig jaar jonger.

Job gaat ook op de bonnefooi langs in de Massegast, een zijstraatje van de Oudegracht in Utrecht, waar in een studentenhuus elf vriendinnen van Leonie wonen. Leonie overnacht daar soms, als het te laat is om nog naar Amersfoort te gaan. Job komt er binnen met een smoesje, hij was in de

buurt, zegt hij, en hoopte Leonie te treffen. Hij weet donders goed dat ze bij Lars is. Hij heeft gewoon zin om een huis vol jonge vrolijke meiden te zien, die hem allemaal kennen van feestjes bij hem thuis, en hem zoenen als een suikeroom. Hij heeft dan ook taartjes meegebracht, die de jongedames allemaal slecht vinden voor hun lijf, omdat ze op de verkeerde plaatsen gaan zitten, zeggen ze, maar die ze vervolgens met smaak verorberen. Jip en Marieke en Charlotte, hoe heten ze allemaal, kostelijk volkje voor een man met zijn Manon op vijfhonderd kilometer afstand.

“Kunt u Albrecht niet voor me opsporen, meneer Reders,” vraagt Marieke. “Hij is bij me weggegaan en ik weet niet waar hij zit.”

“Ik kan me niet voorstellen dat je iemand terug wilt die Albrecht heet,” zegt Job.

“Da’s ook weer waar.”

“Papa Job,” zegt Charlotte, “als Leonie een keurige huismoeder is geworden met een kindje, wilt u mij dan niet hebben als partner bij het oplossen van misdaden?”

“Ben je niet geschikter als dader?”

Job voelt zijn mobiel trillen in zijn borstzak. Er is een SMS-je van Leonie. Eten we samen?

“Ik moet er vandoor,” zegt hij. “Het was gezellig.”

“Komt u nog eens langs? Zien we elkaar op de bruiloft van Leonie? Wanneer is die? Gaat ze in de kerk trouwen? Ik wou

dat ik een vader had met wie ik achter misdadigers aan kon zitten. Wat vindt u van Lars? Toffe peer, vindt u niet? Of hebben vaders de pest aan schoonzoons die hun dochter afpikken? Gaat u binnenkort..”

“Dag mooie meiden.”

Job vindt zijn auto op het Janskerkhof en rijdt naar huis. Leonie is er al. Ze heeft hun beider lievelingsgerecht gekocht, kabeljauw met roomsaus. Ze heeft ook een fles witte wijn in de la van de koelkast gelegd, voor hem, want zelf drinkt ze een glas jus d’orange.

Als ze samen in de keuken staan, met de ruggen naar elkaar toe, zegt ze: “Ik heb nieuws dat je misschien niet zo leuk zult vinden. Lars heeft een baan aangenomen in Amerika, in Nevada.”

“Zo.”

Wat moet hij zeggen? Het is alsof in zijn hoofd de gedachten langzaam neerdalen, zich opstapelen, zich verdikken, zwaarder en zwaarder worden. Hij reageerde altijd al secundair. De realiteit krijgt langzaam gestalte.

Leonie slaat haar armen om hem heen en drukt zich tegen hem aan.

“Amerika is niet ver meer. De wereld is klein geworden. Je zult wekelijks uren met me moeten chatten.”

“Het is goed, kind.”

Leonie vertelt dat Lars een baan aangeboden heeft

gekregen van een bedrijf dat Sunworks heet. Lars heeft verstand van zogenaamde heliostatische spiegels. Dat zijn spiegels die zonlicht opvangen en met de zon meedraaien om dat zo effectief mogelijk te doen. Ze worden gebruikt om van zonnestraling elektriciteit te maken.

“Wanneer begint die baan?”

“Over een maand. Daarom willen we over drie weken trouwen. Zoals je weet zijn ze reuze preuts in Amerika, zeker in de westelijke staten. We hebben dan ook gehoord dat we beter getrouwd kunnen zijn als we daar samenwonen, met ook nog een kind. We gaan eerst drie maanden in Reno wonen, dan moet Lars weer een maand in Delft zijn, en daarna gaan we voor langer weg. In die drie maanden werk ik daar verder aan mijn scriptie, dat heb ik al met Vogelenzang besproken, en dan kan ik in de maand dat we weer hier zijn met dikke buik afstuderen.”

Allemaal goed doordacht, heel logisch, denkt Job.

“Dat is dan het einde van Reders & Reders,” zegt hij weemoedig.

“Amerika is een land met een hoge criminaliteit,” zegt Leonie. “Bij de eerste de beste moord waar ik op stuit, bel ik je op en je komt hem helpen oplossen.”

“Echt een geruststellende gedachte dat je naar een land gaat met een hoge criminaliteit,” constateert Job. “Hoe hadden jullie je de bruiloft voorgesteld?”

De volgende morgen kan Leonie zich er moeilijk toe brengen om op te staan. Ze heeft altijd gehouden van verandering en avontuur, van onverwachte wendingen in haar leven en van heftige emoties. Nu is het wel even wat veel. Ze ligt op haar rug, handen op haar buik waarin ze over een maand of wat haar kind zal voelen bewegen. Vooral dat kind maakt alles anders.

Gisteravond, toen ze met Job de kabeljauw at, toen ze naar zijn beheerste gezicht keek en tranen in haar ogen kreeg bij de gedachte dat hij heel bedroefd moest zijn, zoals ook zij bedroefd was, verscholen onder het gevoel van opwinding dat de laatste maanden had overheerst, was haar telefoon gegaan. Het was Jan Thijs, een vriendje van vroeger die ze uit het oog was verloren. Hij had een keer ecstasy in haar cola gedaan, en daar was ze behoorlijk high van geworden. Haar vader had daardoor een stevige antipathie tegen de jongen opgevat. Hoe dan ook, ze had hem enkele jaren niet gezien, en nu belde hij. Hij dacht nog zo vaak aan haar, zei hij, en of ze de draad niet weer konden oppakken.

Het was een kort gesprek geweest, het bericht dat ze zwanger was en ging trouwen had hem effectief afgeschrikt, maar het had veel gedachten bij haar losgemaakt. Het telefoontje markeerde het einde van een periode, een tijdperk. Het tijdperk van naar college gaan, af en toe een

tentamen, af en toe een feestje, een vriendje, een los leven met weinig rode draden. Eigenlijk was Job de enige rode draad geweest, hun belevenissen samen hadden voor haar de meeste betekenis gehad. De tijd dat Jobs frustratie vanwege de sfeer van verdenking die om hem heen hing gestaag wegebde, hun gezamenlijke succesvolle inspanning om hem van blaam te zuiveren, wat een mooie jaren. Afgelopen.

Ze wil zich haar vader niet voorstellen, alleen in dit grote huis, met net zoveel vrije tijd als hij zelf wil, maar ze kan de gedachte niet van zich afzetten. Hij zal toch niet aan de drank gaan? Die ecstasy-avond met Jan Thijs, had hij zich platgezopen met Jacco, zijn vriend uit de penoze. Het was nog een paar keer gebeurd, maar niet echt vaak. Manon zit in Parijs. Teken aan de wand dat ze die baan heeft aangenomen, dat zegt iets over haar relatie met Job.

Wat zijn dat nou voor zorgelijke, moederlijke gevoelens die ze heeft. Opnieuw legt ze haar handen op haar buik. Zit het 'm daarin?

Heeft het moederhormoon het heft in handen? Kom op, Job kan voor zichzelf zorgen. Ze kent weinig andere mannen met zo'n sterk karakter. Alleen Lars eigenlijk. Job rooit het natuurlijk prima zonder haar. Die blaas je niet om.

Ze staat op en probeert de muizenissen in haar hoofd weg te spoelen onder de douche. Het lukt maar half. In de keuken vindt ze een briefje van haar vader. Hij is naar

McManner, het farmaceutische bedrijf waar hij adviseur is. Hij belt nog wel.

Enkele uren werkt ze aan haar scriptie, maar erg geconcentreerd is ze niet. Dan gaat ze naar het station en neemt de trein naar Lars. Als hij haar een uur later krachtig omarmt, weet ze weer welke weg ze wil gaan. Een weg met hem, naar een nieuwe toekomst.

Het werd nog best een leuke bruiloft, na talloze kleine meningsverschillen.

Om te beginnen was er de kleur van de bruidsjurk. Wies vond dat die natuurlijk wit moest zijn, zo hoorde het. Daar moest Job om schateren. Wit was toch de kleur van de maagdelijkheid? Met de heersende seksuele moraal leek het hem onwaarschijnlijk dat er nog veel maagden in het huwelijk traden, en van Leonie, die waar ze maar kon vertelde dat ze zwanger was, kon iedereen weten dat het maagdelijke wit haar niet paste.

Wies won, het werd wit. Leonie vond dat de argumenten van haar vader van de vorige eeuw waren, echt iets voor een aanstaande grootvader, en haar buikje toonde nog niet. Leuk toch, om er als een echte bruid uit te zien.

Dan was er het aantal gasten. Als ze een beetje royaal telden, waren het er zomaar tweehonderd. Daar voelden

Leonie en Lars weinig voor, maar onder de honderd konden ze het niet houden.

Ja of nee in de kerk? De zussen van Lars wilden graag dat er een kerkelijke inzegening zou zijn. Niet dat ze zelf nog vaak in de kerk kwamen, maar het was zo veel makkelijker tegenover tante Annie en oom Hendrik, en zeker tegenover tante Gerdien en oom Willem, die beslist niet zouden komen als God er buiten werd gelaten.

“Dan komen ze maar niet,” had Lars gezegd.

“Ik ben eigenlijk heel gelovig,” had Leonie gezegd. “Dat wist je nog niet, hè?” Lars had aan Job gevraagd of dat klopte en Job had geantwoord dat Leonie een van de gelovigste vrouwen was die hij kende, maar wel met een hoogstpersoonlijke religie, waarvoor nog geen kerken waren gebouwd. Geen kerk dus.

Ten slotte was besloten dat voor het bijwonen van de plechtigheid in het stadhuis van Amersfoort een stuk of veertig familieleden en dierbaarste vrienden zouden worden uitgenodigd, waarna er in het grote huis van Job en Leonie een door een cateringbedrijf verzorgde ontvangst zou zijn voor een bredere kring gasten. Veel eten en drank, het zou niemand aan iets ontbreken.

Dan komt zo’n dag.

De zussen van Lars waren er natuurlijk. Arli met haar Frans, een Wageningse lector die zwijgzaam was behalve als

hij kon praten over genetische modificatie van voedsel. Claudia had een gelegenheidsvriendje uit Groningen meegebracht, een student, minstens vijf jaar jonger dan zij, de jeugdpuistjes amper ontgroeid, maar hij was formidabel in bed, vertrouwde ze Leonie toe.

Manon was natuurlijk overgekomen uit Parijs, elegant als altijd. Ze had zoon Tim meegebracht, die Job omhelsde met een intensiteit die hem goed deed.

Ook Zoë was er, de vriendin met wie ze zo veel hadden meegemaakt. Ze bracht een belachelijk groot cadeau mee, niet in verpakking maar in een envelop, want een ijskast en een stofzuiger konden ze slecht meenemen naar Amerika. Zoë is zeer rijk, maar rijk en gul gaan lang niet altijd samen. Bij haar wel. Ze zag kans om Lars grondig uit te vragen over zijn heliostatische spiegels, waren bedrijven die dit soort dingen maakten al op de beurs? Zoë had een wonderlijke hartstocht voor en kennis van de beurs, ze was niet door puur geluk zo vermogend geworden. Leonie omhelsde Zoë, ze is dol op haar. “Pas je een beetje op Job?” vroeg ze. Zoë knikte. “Voor zover mogelijk. Hij laat niet zo op zich passen.”

En Jacco was er. Hij had een oogverblindend wit pak aan, met een rood overhemd en een paarse das. Hij zei tegen Leonie dat dit een droevige dag voor hem was, hij had graag zijn Mathilde en Chantal en alle andere vriendinnen voor haar ingeruild, maar de heggen waren geknipt (Leonie had

geen idee waar Jacco die uitdrukking kon hebben opgediept), de pot was gespeeld (die beeldspraak paste beter bij hem), hij wenste haar geluk en hij zou zijn uiterste best doen om niet al te zeer de pest aan Lars te hebben. Hij moest toegeven dat het hem wel een geschikte gozer leek.

De ambtenaar van de burgerlijke stand deed zijn best. Hij strooide persoonlijke noten door zijn toespraak, hij had een toepasselijk citaat van Shakespeare, hij wist waar Nevada lag (kijk uit voor Las Vegas), hij wist een sfeer te scheppen waarin niet alleen bij Wies zakdoekjes tevoorschijn moesten komen.

Later in het huis werd het een vrolijke boel. De Jippen, Mariekes en Charlottes hadden zich samengevoegd tot een dameskoor en zongen een lied waarin Leonie rijmde op evenknie, wat een klein klemtoonprobleem gaf, maar het was erg leuk om te speu heu heu ren zonder te zeu heu heu ren.

Job hield een toespraak waaruit iedere sentimentaliteit was weggelaten, hij sprak zijn dochter zelfs toe met lieve Leonie Buitendijk, maar daar riep Leonie doorheen dat ze altijd Leonie Reders zou blijven heten.

Daarna vertrok het jonge paar voor een huwelijksreis van vier dagen naar de Ardennen.

En dan is het Nevada-tijd. Job brengt ze met de auto naar Schiphol. Ze moeten er al vroeg zijn. De zon is net op. “Het

wordt een mooie dag,” hebben de weervoorspellers gemeld, zonder te bedenken dat het voor deze en gene toepasselijker weer zou zijn als het de hele dag regende. Leonie zit naast Job, achterin houdt Lars zijn mond. Wat weet ik van hem? denkt Job. Hij lijkt verstandig en doortastend, ik vermoed dat hij veel van Leonie houdt, maar wat weet ik nou eigenlijk van hem? Hij neemt het liefste wat ik heb mee naar een ander werelddeel. Ach, zo moet het gaan. Zo gaat een leven. Leonie heeft voor Lars gekozen, ze weet meestal wat ze doet. Ze is voor hem gevallen, met huid en haar. Dat is mooi. Ze leeft zo intens op het ogenblik, met haar liefde, met haar zwangerschap, en zelfs met het verdriet dat ze heeft om ons afscheid. We hebben zulke prachtige jaren gehad samen, zoiets kan niet eeuwig duren. En over drie maanden is ze alweer terug.

Hij parkeert voor de vertrekhal. Ze laden de koffers uit. Even snikt ze in de kraag van zijn jas. Maar ze beheerst zich snel. “Geen kattenkwaad uithalen,” zegt ze. Dan zijn ze weg, onmiddellijk opgeslokt door de menigte.

3

“Wat een wolkenkrabbige stad,” zegt Leonie na de eerste week in hun nieuwe huis. “Je loopt hier voortdurend met je hoofd in je nek.” Ze wandelen door het centrum van Reno op zoek naar allerlei benodigdheden voor hun nieuwe huis. Er zijn ergere dingen dan verplicht shoppen in een ander land.

Ze hebben een vrijstaand huis in een buitenwijk waar geen hoogbouw is. Het huis is veel luxueuzer dan ze gewend zijn en de ijskast is gigantisch. Die hebben ze ook nodig, want je kunt hier niet even op de fiets een halfje volkoren halen. Je moet naar een enorme mail rijden, op tien kilometer afstand, waar alles in plastic is verpakt. Alles moet trouwens met de auto. Leonie en Lars hebben er dan ook meteen al twee, eentje heeft Lars van zijn bedrijf gekregen, eentje hebben ze tweedehands gekocht omdat Leonie anders totaal aan huis gebonden is. Haar auto is een enorme roze Chevrolet, Jacco zou ervan smullen.

Vooralsin voor Lars is het leven hier een omwenteling. Hij is gewend zuinig te moeten doen, nu heeft hij ineens een dik

salaris. Maar ondanks zijn zuinige aard geniet hij er net zo van als Leonie om dat salaris uit te geven.

“Als je ziet hoe mensen hier leven, lijkt het ineens zinloos dat we in Nederland lege flessen in de glasbak deponeren en spaarlampen gebruiken,” zegt Leonie.

“Het is een volstrekt absurde wereld,” zegt Lars. “We wisten het natuurlijk, maar nu ondervinden we het. Mijn ouders zouden zich in hun graf omdraaien als ze dit meemaakten. Die waren altijd bezig met milieuvriendelijk boeren en afval scheiden en zo.”

“Alles wat je hier koopt is driedubbel verpakt. Pure verspilling. Thuis gooien we het direct allemaal weg. Maar watmoet je? Ik heb nergens een winkel gezien waar het anders is.”

“Ik ga er in mijn nieuwe baan iets aan proberen te doen.”

“Je bedoelt dat je gaat proberen schone energie te maken. Maar al die verspilling los je er niet mee op. Kom op, we gaan naar huis. Ik heb zin om onze nieuwe pannen te gebruiken. Waar was die parkeergarage ook weer?” Ze vinden hem en Leonie rijdt zonder op de kaart te kijken naar hun wijkje. De weg van het centrum naar huis kennen ze inmiddels goed. Onderweg wordt het uitzicht steeds mooier. “Moet je dat blauwe vogeltje zien,” roept Leonie. “Wat ontzettend blauw! Zo’n diertje heb ik nog nooit gezien, jij? Misschien realiseren mensen zich niet hoe erg vervuiling en verspilling zijn als ze

zo veel ongereptheid om zich heen hebben.”

Ze parkeert de auto, en samen dragen ze de twee leeslampen (voor allebei een), de geelgestreepte theedoeken, de ook al gele spiegel voor in de gang, het piepkleine spijkerjasje en – een verwennerijtje – de verrekijker naar binnen. De verrekijker wijden ze meteen in. Ze kijken om de beurt door het grote raam naar buiten. Ze wonen in een bocht. Je ziet, als je naar links kijkt, het huis van de burens, als je recht vooruit kijkt zie je de overburen, maar als je je hoofd een beetje naar rechts draait zie je een eindeloze leegte met aan de horizon bergen. Op de toppen van de bergen ligt sneeuw. Terwijl Leonie door de verrekijker tuurt en enthousiast verslag doet van drie eekhoornachtige diertjes die door de bomen verderop rennen, slaat Lars een arm om haar heen.

“Voordat we de wereldproblemen gaan oplossen, stel ik voor dat we proberen het hier wat confortabeler te maken,” zegt hij. “Zal ik die planken in jouw studeerkamer nou eindelijk eens ophangen? Dan kun je je boeken uitpakken.”

“Yes! Mijn boeken, mijn vrienden van thuis.”

“Weet ik toch.”

Ze maken in de weekends prachtige tochten. Ze raften en bezoeken de Hooverdam, ze verkennen het centrum van Reno en ze leren elkaar kennen. Zij houdt van hem en hij houdt van haar, het huwelijk was geen vergissing, geen vlaag

van verstandsverbijstering. Houd je van iemand om zijn goede eigenschappen? Lars heeft er vele. Hij is lekker duidelijk in wat hij prettig vindt en wat niet, hij heeft net als zij een hekel aan gezeur, hij bedenkt oplossingen als er problemen zijn en Leonie voelt zich veilig in zijn aanwezigheid want hij zet haar niet voor schut, hij klappt geen intimiteiten uit de school, hij bespot haar niet als ze zegt dat ze haar vader mist.

Maar liefde is natuurlijk niet een optelsom van iemands goede eigenschappen. Ze houdt ook van zijn slechtere, die ze nu leert kennen. Hij is erg zwijgzaam ‘s-morgens, hij spreidt in het weekend overal kranten uit die hij vervolgens vergeet op te ruimen, hij houdt helaas niet van koken. Soms praat hij binnensmonds en verstaat ze hem niet en daar heeft ze echt de pest aan. Maar als hij ‘s-avonds zijn auto in hun oprijlaantje parkeert, springt haar hart op van blijdschap. Zijn lippen die omhoog krullen aan de zijkant als hij haar heeft ontdekt voor het raam of in de tuin, zijn ogen waarvan ze het gevoel heeft dat ze haar naar binnen zuigen, zo zijn hoofd in, zijn rode kuif. Waarom heeft ze nooit eerder zoiets voor iemand gevoeld? Wie begrijpt de liefde? Leonie niet.

Maar wat doet het ertoe? Ze gelooft erin en geniet ervan.

“Vertel eens iets meer over je werk,” zegt ze als ze zich op haar eigen manier op de bank heeft genesteld, zijn hand heeft gepakt en die op haar buik heeft gelegd. “Hoe zit het nou

precies met die vergrootglazen van je?”

“Het zijn geen vergrootglazen,” zegt hij. “Het zijn spiegels. Ze vangen het zonlicht op. De spiegels draaien mee met de zon en ze bundelen de lichtstralen. En ja, net als bij een vergrootglas heeft zo’n bundel een enorme kracht. Zonthermische krachtcentrales, zoals de centrales heten die we hier bouwen, gebruiken de warmte van het zonlicht om stoom te produceren. En met stoom kan een gewone ouderwetse stoomgenerator elektriciteit opwekken. Hier in Nevada en Californië zijn zulke zonnecentrales al zo’n twintig jaar in werking.”

“Dus je gebruikt het zonlicht als bron van energie en niks anders?”

“Ja, dat klopt.”

“Het klinkt als een prachtoplossing voor het energieprobleem. Gewoon gebruikmaken van de zon, die toch al schijnt.”

“Dat is het ook. Er komt bijna geen vervuiling bij kijken en weet je, de zon geeft aan de aarde in minder dan een uur zo veel energie af dat je er de hele wereld een jaar lang mee zou kunnen voorzien. Als we al die energie zouden kunnen opvangen. En daar werken we aan.”

“Wat een geruststellende gedachte voor ons kind. Wie heeft dit briljante idee gehad?”

“O, het is al oud. Een Fransman was de eerste die het

erover had. Dat was halverwege de negentiende eeuw, geloof ik. Mouchot, heette hij. Hij was indertijd bang dat de steenkool op zou raken. Later, aan het begin van de twintigste eeuw, zijn in Egypte de eerste centrales gebouwd. Nog weer later lukte het Arnold Goldman om een aantal renderende installaties te bouwen. Dat was in 1986 bij Kramer Junction, een dorpje in Californië. Die installaties functioneren nog steeds goed.”

“Zijn die spiegels eigenlijk heel grote zonnepanelen, zoals we die in Nederland op daken van huizen hebben?”

“Nee, het werkt anders. Zonthermische krachtcentrales, zoals die waar we hier bij Sunworks aan werken, maken gebruik van de warmte van de zon. Zonnepanelen, beter gezegd fotonvoltaïsche zonnepanelen, werken met het licht van de zon. Omdat onze krachtcentrales alleen werken met geconcentreerd zonlicht, hebben we direct zonlicht nodig. Dat is een nadeel ten opzichte van die panelen in Nederland, die werken ook met diffuus licht. In Nederland zullen we dus nooit zonthermische installaties bouwen zoals hier, daarvoor schijnt de zon niet fel genoeg. Maar een voordeel van zonthermische krachtcentrales is weer dat ze vrij eenvoudig warmte kunnen opslaan. Het bewaren van energie is nog altijd een lastig probleem.”

“Het klinkt echt geweldig. Lopen er inmiddels al veel van die spiegelprojecten?”

“Woestijnstroom wordt het ook wel genoemd.”

“Woestijnstroom. Poëtisch!”

“Wereldwijd zijn er intussen minstens zestig projecten in ontwikkeling, en die leveren zo’n elf gigawatt aan stroom. Dat is heel wat, hoor. En we zitten niet stil. Bij het project waar ik bij betrokken ben, zijn we bezig met de zogenaamde Fresnelspiegelinstallatie, waarbij langwerpige vlakke spiegels de parabolische trogspiegels zullen gaan vervangen. De nieuwe installatie belooft veel goedkoper stroom te kunnen produceren dan we nu met de huidige technieken kunnen. Elders onderzoekt men of het mogelijk is warmte op te slaan in gesmolten zout. Dan kunnen de zonnecentrales ook na zonsondergang blijven produceren. Ik geloof er echt in: de zonthermische krachtcentrale gaat een gouden toekomst tegemoet.”

Hij gelooft er in, ze ziet het aan zijn ogen die het licht weerkaatsen als heliostatische spiegels. Ze rolt zichzelf dicht in zijn armen. “Kom, we gaan naar bed.”

“Ik dacht dat je me nu alles over de vorderingen van je scriptie zou gaan vertellen,” zegt hij.

“Geen moer aan gedaan. Ik heb op internet behang uitgezocht voor de babykamer.”

“Ik ken je niet terug.”

“Ik ken mezelf ook niet terug. Nestdrang heet dit fenomeen in de psychologie. Het hoort erbij. En het gaat

vanzelf weer over ook, hoop ik.”

De baas van Lars heet Jaap van Kampen. Hij is een Nederlander, die met zijn vrouw Carolien al een groot aantal jaren in Amerika woont. Hij is eigenaar van Sunworks. Door hem is Lars aan de baan gekomen. Leonie heeft de Van Kampens nog maar één keer, heel vluchtig, ontmoet. Ook al heeft Van Kampen nog veel contact met Nederland, zijn levensstijl is Amerikaans geworden. Ze zag het direct al aan de buitenkant, zijn buik en onderkin mogen er wezen en die van Carolien ook. Ze spreken allebei Nederlands met een Amerikaans accent en gelardeerd met Engelse woorden – tamelijk overdreven vindt Leonie, die tegen Lars zegt dat als zij ooit zulke neigingen krijgt, hij haar moet knijpen. Ze hebben een televisie die zo groot is als een vloerkleed, maar die heeft ze niet zelf gezien, dat heeft ze van Lars die een keer bij de Van Kampens thuis is geweest.

Leonie en Lars besluiten Jaap en Carolien uit te nodigen om te komen eten.

“Wat vind je? Grote stukken vlees met vette jus?”

“Of juist een vegetarische maaltijd zodat ze zien dat dat ook heel lekker kan zijn?”

Ze kiezen voor een tussenoplossing: een mager visje. Moeilijk te krijgen, merkt Leonie op haar speurtocht. Alles is

hier zo veel, zo vet, zo groot. Van een eenpersoons biefstuk in Reno eet je in Nederland met zijn drieën. Maar ze slaagt en vindt zelfs een natuurwinkeltje waar ze verse, niet voorverpakte groenten verkopen. Als ze de boodschappen in de keuken op de aanrecht zet, gaan haar gedachten naar haar vader. Wat zou hij straks eten? O nee, het tijdsverschil, hij heeft allang gegeten natuurlijk. Het is al bijna middernacht in Nederland. Hij is vast nog niet naar bed. Ze grijpt de telefoon.

“Reders.”

“Even je stem horen.”

“Leonie!” Ze weten een moment niets te zeggen, zo blij zijn ze allebei.

“Wat heb je vanavond gegeten?”

“O, ik heb uren in de keuken gestaan en een driegangenmenu met wilde eend voor mezelf bereid.”

“Diepvries dus. Zorg je wel goed voor jezelf?”

“Ja, mama. En jij?”

“Ik ook.”

“Hoe gaat het met je buik?”

“Weinig aan te beleven. Eerlijk gezegd merk ik niets van mijn zwangerschap. Ik ben jaloers op al die vrouwen die ‘s-morgens moeten overgeven.”

“Dat zal wel. En studeer je hard?”

“We krijgen vanavond Lars z’n baas te eten. Dat wou ik even zeggen. Verder niks eigenlijk. Ik bedoel, er is dus niks

veranderd sinds ik je eergisteren belde. We hebben nieuwe leeslampen. En mijn werkkamer is nu af, dat is fantastisch. Maar het betekent ook dat ik inderdaad eindelijk eens aan mijn scriptie moet. Nodig je Zoë wel eens uit?”

“Dat zal ik doen, lieve dochter.”

Leonie vertelt nog over het uitzicht, en over dat Lars zulk interessant werk doet, en Job meldt dat er lekkage was in de badkamer, maar dat dat alweer is opgelost.

“Hup, aan het koken nu.”

Ze hangen op, allebei een tikje weemoedig, maar ook blij dat ze elkaar een paar minuten hebben gesproken.

Jaap kletst honderduit. Hij is heel sympathiek. Hij kan niet ophouden met het prijzen van Lars. Hoe slim hij is, hoe inventief, hoe ijverig, het houdt niet op. Lars geeft Leonie een schop onder de tafel. Niet te veel van geloven, betekent die schop, maar Leonie zegt tegen Jaap: “Ach Jaap, vertel me nou nog eens een keer precies waar Lars zo goed in is,” zodat Lars zijn handen ten hemel slaat en roept dat hij koffie gaat zetten.

“Ik vlieg volgende week naar Amsterdam,” zegt Jaap. “Kan ik iets voor jullie meenemen?”

Ze weten niets te bedenken.

“Als er ooit iets is, vraag het gerust, ik ben vaak in Nederland.”

“Waarom ga je er zo vaak heen?” vraagt Leonie.

“Ach kind, op het moment voor zaken. Er is daar iemand die een investeringsmaatschappij heeft. Hij gelooft in ons en probeert nu Sunworks op de beurs te krijgen. Dat lijkt te gaan lukken. Hij maakt reclame voor ons en we merken dat investeerders langzaamaan geïnteresseerd beginnen te raken. Wij zitten te springen om investeerders. Je zou eens moeten weten wat al dat onderzoek kost, dus ik hou die man graag te vriend.”

“Als er een paar grote concerns brood in gaan zien, volgt het grote publiek vanzelf,” zegt Lars.

“Dat vind jij belangrijk, hè?” zegt Jaap.

“Ja, dat vind ik belangrijk. Ik wil dat mensen overtuigd raken van ons gelijk. Ik wil dat ze gaan snappen dat we deze kant op moeten. Ik wil dat ze gevoel krijgen voor verspilling en vervuiling.”

“You are an idealist, Lars,” zegt Carolien. Ze zegt het alsof het iets treurigs is.

“Ja, dat ben ik. Precies daarom ben ik deze richting op gegaan.”

“Wat een geluk, wat een zegen,” knort Jaap tevreden.
“Zo’n bak hersens en idealen, en dat allemaal ten bate van Sunworks.”

Lars en Leonie lachen. Lars schenkt de koffie in. Carolien zegt: “We hebben een dochter, ongeveer van jouw leeftijd,

Leonie. Ze woont in Nederland. Ze studeert natuurkunde. Tot voor kort deed ze dat in Groningen, maar ze gaat haar master in Utrecht doen. Ze is daar net begonnen.”

“Heeft ze al een kamer?”

“Nee, dat is nog een probleem. Ze is al een poos aan het zoeken.”

“Laat haar maar eens vragen bij mijn vriendinnen op de Masse-gast. Daar komen geloof ik binnenkort twee kamers vrij. Ik zal je zo het adres geven. Laat haar maar zeggen dat ik haar ouders ken.”

“O fijn.”

“Is ze weleens hier in Reno geweest?”

“Nou en of. Ze komt altijd met Kerstmis. En soms ook een week of twee in de zomervakantie.”

“Het lijkt me niks als je ouders zo ver weg wonen,” zegt Leonie.

Jaap lacht weer. “Dat moet jij zeggen. Dochters die ver weg wonen, hoe vind je dat dan?”

“Eigenlijk ook niks,” zegt Leonie, “maar soms is het niet anders. En trouwens, Lars en ik zijn niet van plan hier ons hele leven te blijven. Het lijkt me gezellig om jullie dochter te ontmoeten als ze hier komt. Hoe heet ze? Misschien hebben we elkaar weleens op een feestje ontmoet.”

“Fietje.”

“Fietje van Kampen. Nee, ik geloof het niet.”

“Volgens mij vindt Fietje het helemaal niet erg dat wij ver weg wonen,” zegt Jaap. “Ze vindt het wel easy dat we haar niet op haar nek zitten.”

“Ze is een van de weinige meisjes van haar jaar die natuurkunde studeren,” zegt Carolien. “Helaas is dat nog altijd zo. Maar ze is helemaal geen grijze muis hoor, als je dat soms zou denken, ze is een feestbeest. Daarom blijft ze hier ook altijd maar zo kort. Ze mist haar vrienden te veel als ze langer blijft, zegt ze.”

Job werkt zich plotseling suf voor McManner. Meestal doet hij het rustig aan. Hij kan zich dat financieel permitteren en zijn adviseursbaan neemt beslist geen veertig uur in de week in beslag. Maar een nieuw vuur voor de genetica, zijn vakgebied, drijft hem voort. Misschien is het omdat hij zich de afgelopen tijd achterhaald en versleten (en vooral erg opa) voelde. Misschien is daardoor bij hem die innerlijke drang ontstaan om te bewijzen dat hij nog jong en nuttig is. Hij heeft zich bij McManner aangemeld voor het begeleiden van twee nieuwe projecten en hij heeft zich opgegeven voor een uitgebreide bijscholingscursus aan de Universiteit van Utrecht. Genetica is een vak dat vooruitholt en als je je niet laat bijscholen, kun je beter ophouden.

De cursus doet hem enorm goed. Hij voelt zich weer

student als hij door de Uithof slentert.

En dan is er natuurlijk het leren. Job was vergeten wat de verrukkingen van leren zijn. Iets nieuws trachten te bevatten, helemaal begrijpen, het je eigen maken. Leren staat voor Job op hetzelfde genotsniveau als eten en seks.

Als hij zich een keer door zijn medestudenten heeft laten verleiden om in de kantine te gaan eten, springen ineens twee vrolijke gezichten om hem heen. Twee blonde meisjes, moet hij ze kennen?

“Wij zijn het! Hoe is het met Leonie?”

Twee vriendinnen van Leonie uit de Massegast waar hij onlangs op bezoek is geweest. Hun namen is hij vergeten. “Wat doet u hier?” roepen ze. “Is er iemand vermoord? Ik bid dat het professor Berends is!” Ze schuiven bij hem aan en kwetteren en giechelen en vertellen dat ze met hun hele huis van plan zijn Leonie op te zoeken als haar baby is geboren.

“Maar eerst gaan we Berends ombrengen, en dan mag u oplossen wie van ons de dader is.”

Maken deze studentes nu dat hij zich ouder voelt of jonger? Hij is er niet helemaal uit.

‘s-Avonds rijdt hij naar Den Haag om een borrel te drinken bij Zoë. Ze is nog altijd even actief en mager. Ze hebben een gezellige avond, en Job merkt dat Zoë opvallend onopvallend probeert aan de losse hoekjes van zijn eenzaamheid te krabben om erachter te komen hoe het echt

met hem gaat (zoals vrouwen dat graag formuleren), maar écht, het gaat heel goed met hem en écht hij drinkt niet te veel en nee, hij wil niet blijven logeren.

In de auto terug spreekt hij zichzelf toe: je doet het geweldig, Job. Je bent niet eenzaam, je vult je leven, je studeert en staat op tijd op, je houdt het nieuws bij en je verwaarloost je vrienden niet. En het zou ongelooflijk kinderachtig van je zijn als je het niet kon verdragen dat je dochter het huis uit is.

4

In natuurkundig opzicht duurt iedere seconde even lang (als je afziet van relativiteitseffecten, zegt Job de precieseling er meestal bij), maar voor je gevoel is dat helemaal niet zo. Tijd neem je veel meer waar in acties dan in seconden. De drie maanden in Reno vallen Leonie niet lang, want haar leven is gevarieerd en boeiend, maar ze lijken wel lang, want er gebeurt zo veel. Nieuwe ervaringen, nieuwe vrienden, een nieuw land met een nieuwe president, en vooral de verandering in haar buik. Het kind groeit en begint voortvarend tegen de baarmoederwand te schoppen. Volgens de echoscopie is alles prima in orde. Leonie en Lars hebben besloten niet te willen weten of er een meisje of een jongen in de steigers staat.

De drie tot de rand gevulde maanden lijken achteraf lang te hebben geduurd, maar terwijl ze werden geleefd vlogen ze voorbij.

Voor Job waren ze ook best vol, maar ze duurden desondanks lang. Hij wacht hen op op Schiphol. Hij heeft Wies meegebracht, hij is tenslotte een heer.

“Heb je een lekker moordje voor me klaarstaan?” vraagt Leonie.

“Nee, helaas. Ik heb even overwogen er een te plegen om je langer hier te houden.”

Er is al eerder besloten dat Leonie en Lars de maand die ze in Nederland zullen doorbrengen in het huis van Job zullen vertoeven. Meer dan genoeg plaats. Leonie fluistert in haar vaders oor dat ze geregeld naar haar moeder zal gaan, om het gevaar dat die veel over de vloer komt in Amersfoort, te beperken.

Als ze thuis zijn, voelt het een tijdje als ‘op bezoek zijn’. Ze zitten met z’n vieren in de grote kamer in Jobs huis, er is thee gezet, de keus van de koekjes is geprezen, de informatie over de reis is verstrekt, en dan dreigt het gesprek stil te vallen. Het krijgt iets kunstmatigs. Waarover praten mensen die elkaar dagelijks zien? Over het nieuws van de dag. De wedstrijd van het Nederlands elftal. De voorstellen van de minister van Justitie om de jeugdcriminaliteit terug te dringen. De astma van hun vroegere buurvrouw die steeds erger wordt.

Leonie stelt voor dat ze Wies naar huis brengt, dan kunnen zij en haar moeder in de auto een beetje bijpraten. Lars wil graag het bureau inrichten dat Job voor hem naar de achterkamer boven heeft gesjouwd. Job zegt dat hij voor de avondmaaltijd zal zorgen, hij heeft het nodige in huis gehaald. Het is maar beter zo. Allemaal even iets doen, om het

kunstmatige van de situatie af te schudden.

Leonie heeft de afgelopen drie maanden af en toe e-mailcontact gehad met professor Richard Vogelenzang, bij wie ze gaat afstuderen. De dag na haar thuiskomst heeft ze een afspraak met hem.

Ze komt ontdaan terug uit de Uithof. Lars is naar Delft, maar Job is er gelukkig om haar verhaal aan kwijt te kunnen.

“Wat is er?”

“Professor Vogelenzang is gearresteerd.”

“Zeg dat nog eens?”

“Hij is gisteravond gearresteerd. Zijn secretariaat wist niet meer te melden dan dat. Ik dacht natuurlijk meteen aan een dramatische huiselijke twist, die met een fatale klap op het hoofd van zijn vrouw was geëindigd. Maar nee, het was de echtgenote die het secretariaat telefonisch had ingelicht. Het ging niet om moord of doodslag, meenden ze te hebben begrepen. Eerder fraude of zoiets.”

“Nou,” zegt Job, “dat is een tegenvaller voor je.”

“Ja. Maar vooral voor professor Vogelenzang. Ik ben erg op hem gesteld.”

“Zullen we eens kijken of we iets te weten kunnen komen?” vraagt Job. Leonie kijkt hem dankbaar aan. “Eerst Hendrik maar eens proberen.”

Job belt zijn vriend commissaris Hendrik Rijksen en geeft de weinige gegevens die hij heeft door. Rijksen belooft terug te bellen.

Dat doet hij een paar uur later. “Het heeft met voetbal te maken,” meldt hij. “Die professor van je – nou ja, van Leonie – is in zijn vrije tijd scheidsrechter voor het amateurvoetbal. Naar het schijnt heeft hij geld gekregen voor het laten winnen van een wedstrijd van de eerstedivisieclub O.U.K, Oost-Utrechtse Keien. Hij zit vast in het huis van bewaring in Utrecht. Ik heb gevraagd of jij of Leonie hem daar mogen bezoeken, en dat mag.”

“Dank je, Hendrik. Je bent als altijd weer een rots in de branding.”

Job rapporteert aan Leonie wat hij heeft gehoord en eindigt met de mededeling dat ze er dus heen kan gaan als ze wil. Natuurlijk wil ze dat. Maar ze wil het wel eerst tegen mevrouw Vogelenzang zeggen. En het liefst wil ze dat Job meegaat.

“Akkoord. Laten we morgen maar meteen gaan.”

“Vertel me nog eens waar die scriptie van je ook weer over gaat. Het is een beetje weggeglippt uit mijn herinnering,” zegt Job als ze de volgende dag op weg zijn naar Utrecht.

“Vogelenzang is hoogleraar in de psychologische

gedragsleer, meer in het bijzonder in het gedrag van criminelen,” vertelt Leonie. “Mijn scriptie gaat over mensen die voor het eerst van hun leven opgesloten zitten. Wat doet dat met ze? Worden ze angstig en zijn ze bereid dingen toe te geven die ze niet hebben gedaan? Worden ze opstandig? Gaan ze de samenleving haten? Ik heb veel gesprekken gevoerd in gevangenissen, dat weet je nog wel. Niet met jongetjes die vanaf hun tiende jaar in het criminele circuit zitten en het gewend zijn af en toe gearresteerd te worden. Meer met volwassenen die pas later het verkeerde pad op gaan en dan ineens in een cel zitten.”

“Al of niet het verkeerde pad op gaan,” gromt Job.

“Al of niet het verkeerde pad op gaan,” zegt Leonie.

“Hoe oud is die professor Vogelenzang?”

“Heel jong. Drieënveertig of zo. Hij heeft een bliksemcarrière gemaakt. Je hebt hem vast weleens op de televisie gezien. Zijn mening wordt nogal eens gevraagd bij geruchtmakende criminele zaken.”

Als ze bij het huis van bewaring zijn aangekomen, gaat Leonie eerst naar binnen en vraagt of ze professor Vogelenzang kan spreken. Kennelijk heeft commissaris Rijksen goed werk gedaan, want ze weten ervan en even later zit ze tegenover haar hoogleraar in een kantoortje.

“Leonie, wat een verrassing. En wat heb je een mooie bolle buik.”

“Ik hoop dat ik niet stoor,” zegt Leonie.

Richard Vogelenzang grijnst. “Je hebt te maken met een bajesklant. Die zijn per definitie altijd thuis.” Het klinkt luchtig, maar de ogen van Vogelenzang staan niet vrolijk.

“U bent natuurlijk onschuldig,” zegt Leonie.

De professor knikt langzaam.

“Voor we verdergaan,” zegt Leonie, “u weet wie mijn vader is. Ook zo’n beruchte crimineel, en een selfmade crime jiflhater. Hij is in het gebouw. Zou u het op prijs stellen als hij erbij komt zitten?”

“Dat zou ik zeker op prijs stellen.”

Iemand met een gebruind gezicht kan er toch bleek uitzien. Dat is wat Job het eerst opvalt als hij binnenkomt. Richard Vogelenzang ziet er verre van professoraal uit, jongensachtig eerder. Hij moet nodig naar de kapper, pieken haar voeren een gevecht met de boord van zijn overhemd. Hij heeft een intelligent achteroverhellend voorhoofd, in zijn kleine gezicht is de neus aan de forse kant. Een van zijn voortanden staat een ietsjepietsje scheef, waardoor zijn glimlach wat spottends krijgt. Zijn hele postuur is tenger, maar bewegelig en atletisch.

“Ik ben Richard Vogelenzang, crimineel,” zegt hij en schudt handen met Job.

“Ik was dat al eerder,” zegt Job. “Ik heb vaak van en over u gehoord van Leonie. Wat is er aan de hand?”

Richard Vogelenzang vertelt kort en zakelijk wat er is gebeurd. Hij spreekt de taal van de wetenschapper, doet niet mee aan de taalversimpeling waaraan het politieke/maatschappelijke/journalistieke debat lijdt. Als jongen was hij al verzot op voetbal. Ook in zijn studententijd. Hij heeft een poosje overwogen om professional te worden, maar de wetenschap heeft gewonnen. Wel heeft hij tot zijn vijfendertigste in goede amateurclubs gespeeld. Daarna is hij scheidsrechter geworden. Hij fluit geregeld wedstrijden voor amateurclubs, maar in uitzonderingsgevallen mag hij ookweleens een wedstrijd fluiten in de eerstedivisie van het beroepsvoetbal. Enkele weken geleden was er een bekerwedstrijd, waarbij O.U.K. speelde tegen een topclub uit de eredivisie. Het is de charme van de bekercompetitie dat zelfs amateurclubs weleens spelen tegen de beste clubs van het land.

Vlak van tevoren was de beoogde scheidsrechter voor die wedstrijd ziek geworden en vroegen ze hem om in te vallen. Het werd een dramatische wedstrijd. O.U.K. won, maar dankzij twee strafschoppen die de scheidsrechter, hij dus, aan O.U.K. gaf. Twee omstreden strafschoppen. Bovendien bleek achteraf uit de televisiebeelden dat bij de tweede, de beslissende, een speler van O.U.K. zich in het

strafschopgebied had laten vallen zonder dat hij door iemand van de tegenpartij was aangeraakt. Een schwalbe. Vogelenzang had het fout gezien en de tweede strafschop toegekend. Hij had veel kritiek gekregen in de sportpers, maar normaal gesproken is zo iets twee dagen later uit het nieuws.

Gisteren was de politie hem komen halen. Met journalisten erbij. Hij was geboeid afgevoerd. Hij werd ervan beschuldigd dat hij geld had aangenomen om O.U.K. te laten winnen. Er gaan enorme bedragen om in de professionele voetbalsport. Blijkbaar was het in dit geval zo dat O.U.K. op het punt stond enkele spelers te verkopen. Hun waarde zou omhooggaan als de club een zo belangrijke bekerwedstrijd won.

“Het Openbaar Ministerie vond het kennelijk prachtig om iemand te laten arresteren die hoogleraar is in iets wat met criminaliteit heeft te maken,” besluit Vogelenzang bitter. “Dus hebben ze de pers ingelicht, zodat die de arrestatie kon verslaan.”

“Is er geld op uw rekening gestort?” vraagt Job.

“Niet dat ik weet. Maar ik heb nog niet eens de kans gekregen daarnaar te kijken.”

“Ook niet cash iets ontvangen, neem ik aan.”

“Nee zeg.”

“Is er iemand in de voetbalwereld die u een hak wil zetten?”

“Daar pieker ik nu al vierentwintig uur over,” zegt de hooggeleerde heer. “Er zijn in de loop van de jaren natuurlijk conflicten geweest. Dat kan niet anders in een wereld waarin zulke grote belangen spelen en waar je op het veld kans krijgt ook in fysieke zin met elkaar af te rekenen. Maar ik heb niets kunnen bedenken wat zo’n wraakoefening rechtvaardigt. Dit is een smet op mijn carrière waar ik nooit meer van afkom.”

“Daar weet mijn vader van mee te praten,” zegt Leonie.

“Hebt u een advocaat?” vraagt Job.

“Jazeker. Dankert, een oude vriend. Hij is zich aan het inlezen, en intussen probeert hij het voorarrest te laten opheffen.”

“Zou u willen dat Leonie en ik ook eens kijken of we iets kunnen doen? Of zitten we uw vriend Dankert dan in de weg?”

“Ik zou het zeer op prijs stellen,” antwoordt Richard Vogelenzang. “Ik ben enigszins op de hoogte van uw speurderssuccessen.”

“Jacco.”

Ze zeggen het bijna gelijktijdig als ze weer in de auto zitten. Jacco, Rotterdammer, is een vriend van Job uit de tijd dat hij ten onrechte in de gevangenis zat. Jacco was geenszins onschuldig en beriep zich daar ook niet op. Hij is alweer jaren

op vrije voeten en leeft nu op het randje van de wet. Hij weet dat zijn vriendschap met Job op het spel staat als hij weer de criminaliteit in gaat. Maar hij heeft uitgebreide contacten in de onderwereld en daar maken Job en Leonie soms schaamteloos gebruik van. Job vindt dat hij zich dat kan permitteren, als compensatie voor de hem afgenomen zeven jaren vrijheid. Maar hij trekt de grenzen vrij strak. Jacco weet het: geen geweld, geen drugs. In de sector omkoping voor informatie, misleiding en op het verkeerde been zetten, mag er van Job en Leonie vrij veel.

Dus wordt Jacco gebeld, hij wordt van de beschikbare informatie voorzien en op onderzoek uitgestuurd. Hij verzekert hun dat het prima voor elkaar komt, hij weet wel iets van de list en het bedrog in de voetbalwereld. Hij is in zijn sas dat hij weer eens iets mag doen. Het was stilletjes de laatste tijd, met Leonie aan de andere kant van de oceaan. Binnenkort komt hij met nieuws, durft hij te beloven.

Job neemt dat met een korrel zout, want grootspraak is Jacco niet vreemd, maar het moet gezegd, soms bereikt hij verbluffende resultaten.

Dat is ook nu het geval.

Twee dagen later kondigt hij zijn bezoek aan en komt fluitend naar het grote huis in Amersfoort. Lars is ook bij het

gesprek.

“Ik kan de dame en beide heren mededelen dat deze uitmuntende speurder intussen precies weet hoe het zit,” verkondigt hij, als het eerste biertje door het keelgat is gespoeld en hij de volle aandacht heeft. “Het zit namelijk zo.”

Er volgt eerst een gedetailleerde beschrijving van de verschillende contacten die hij heeft moeten actualiseren, van de gevaren die hij heeft gelopen omdat het ging om relaties die een scherp kantje (Jacco zegt ‘hoekig kantje’) hebben gekregen nadat hij wat heeft gerommeld met vriendinnen van die relaties, van het smeergeld dat hier en daar lippen wat losser heeft gemaakt, maar zijn inzicht heeft, aldus Jacco, dan ook astronomische afmetingen aangenomen.

In het bestuur van de O.U.K., de Oost-Utrechtse Keien, zit, zoals ze zullen weten, sinds jaar en dag Winfred Westerbaan, een man die rijk is geworden in het vastgoed. Westerbaan is verslingerd aan voetbal en aan bedenkelijke transacties. Wat Jacco intussen zeker weet, maar niet keihard kan bewijzen, is dat Westerbaan de speler Piet Fransen heeft verkocht aan een buitenlandse club, voor vier miljoen euro. Niet officieel bekend is dat hij zich daarnaast persoonlijk onder de tafel honderdvijftigduizend euro heeft laten betalen. “Dit soort mannen hebben zo hun methoden om rijk te worden,” zegt Jacco meteen vleugje jaloezie in zijn stem. “Het douceurtje voor die gladjakker zou gestort worden op een

Zwitserse bankrekening, maar er is iets misgegaan. Een typiste heeft in het nummer van de bankrekening een verkeerd cijfer getikt, het geld is teruggekomen en daarna door weer een andere functionaris abusievelijk gestort op de Nederlandse bankrekening van Westerbaan. Ja, en daar zou natuurlijk de fiscus achter kunnen kijken. Dus wat doet die lepe Westerbaan? Die schrijft doodleuk een cheque uit voor datzelfde bedrag op naam van jullie vriend, scheidsrechter professor Vogelenzang. Het geld zal hij toen wel zelf opnieuw, met de goeie cijfertjes naar zijn Zwitserse rekening hebben gesluisd. Die cheque is natuurlijk nooit naar Vogelenzang verstuurd, maar een kopie ervan heeft iemand in handen gespeeld van het Openbaar Ministerie – ja, wie zou dat nou zijn geweest – en bij de kopie ingesloten zat een krantenverslag waarin de blunder van jullie professorale scheidsrechter, je weet wel, die ten onrechte verleende strafschoep, in geuren en kleuren wordt beschreven. Handig ventje, hè, de heer Westerbaan.”

“Het OM probeert al jaren zonder veel succes beter zicht te krijgen op het gesjoemel in de voetbalwereld,” zegt Job. “Daar heb ik indertijd het een en ander over gelezen. Nu hebben ze natuurlijk gedacht: kip ik heb je, een grote vis, een min of meer bekende man, iemand die zelf regelmatig in de openbaarheid treedt als het over criminaliteit gaat.”

“Precies. En toen hebben ze hem met veel bombarie

gearresteerd. Zo is het gegaan,” besluit Jacco. Hij kijkt triomfantelijk de kring rond.

“Het is weer eens bevestigd: je bent een genie,” zegt Job. “Heb je bewijzen?”

“Dat is te zeggen,” zegt Jacco, “die moeten nog wat aangescherpt worden, maar ik kan wel nog meedelen dat Westerbaan een vriendinnetje heeft, hetgeen onbekend is aan mevrouw Westerbaan.”

Geen bewijzen dus, denken zowel Job als Leonie.

Lars heeft met belangstelling geluisterd. “En wat gaan jullie nu doen?” vraagt hij, terwijl hij Leonies hand streelt.

“Wat denk je, vader,” zegt Leonie. “Is dit genoeg om professor Vogelenzang vrij te krijgen?”

“Daar heb ik alle vertrouwen in,” zegt Job. “We vertellen dit aan advocaat Dankert, die gaat ermee naar het OM, en dan is er genoeg gereede twijfel om Richard Vogelenzang op vrije voeten te stellen. Het wordt dan nog een hele toer om iemand veroordeeld te krijgen, maar op z’n minst zal het OM afzien van vervolging wegens gebrek aan bewijs.”

“Daarmee blijft de smet nog lang aan Vogelenzang kleven,” constateert Leonie. “Kunnen we die Westerbaan er niet bij lappen?”

“Het is te proberen,” vindt Job.

Twee dagen later, om tien uur 's-morgens, melden vader en dochter zich bij de secretaresse van Winfred Westerbaan. Leonie heeft per telefoon een afspraak gemaakt, waarbij ze zich voor de gelegenheid heeft voorgedaan als een medewerkster van Interpol, Nederlandse afdeling. Westerbaan is een op het eerste gezicht joviale man, meerdere kilo's te zwaar, een haardos die dunner wordt dan hij prettig vindt, wangen die verraden dat zijn dagelijkse hoeveelheid alcoholconsumptie zou moeten afnemen. Zijn manier van doen is geforceerd. Hij doet wel ontspannen, maar is het kennelijk niet. Job en Leonie vermoeden dat de lichte nervositeit wordt teweeggebracht door het woord Interpol, en dat was de bedoeling.

“U bent van Interpol?” vraagt Westerbaan.

“Nee, dat zijn we niet. Ik ben Geert van Lingen en dit is mijn dochter Veronica,” zegt Job. “Ons belang in de zaak die we komen bespreken, doet niet ter zake. Het gaat over professor Vogelenzang. Het Openbaar Ministerie beschikt over de kopie van een cheque die is uitgeschreven aan de heer Vogelenzang, maar die de heer Vogelenzang nooit heeft ontvangen, laat staan geïncasseerd.”

Westerbaan kijkt neutraal.

“Wij verlangen dat u het OM vandaag nog laat weten dat u professor Vogelenzang nooit een cent hebt betaald.”

“Ik heb niets met u te maken, meneer Van Lingen,” zegt

Westerbaan. “Verlaat u mijn kantoor.”

Leonie staat op. Ze wrijft over haar naar voren stekende buik.

“Winfred, schat, hoe kun je zo tegen me doen,” zegt ze dramatisch. “We hebben het zo mooi gehad samen. Hoe vaak heb je me niet beloofd dat je weg zou gaan bij je vrouw. Goed, ik heb geaccepteerd dat het daar niet van zal komen, maar dat je me zo laat zitten...”

Westerbaan loopt rood aan. “Jij bedriegster,” roept hij. “Ik haal de politie.”

“Dat lijkt me een goed idee,” zegt Leonie. Ze staat voor het bureau en reikt hem alvast behulpzaam de telefoon aan.

“Wat willen jullie,” gromt Westerbean.

“Simpel,” zegt Job. “U verzekert het OM dat Vogelenzang ten onrechte is beschuldigd. Welke argumenten u gebruikt, interesseert ons niet. Als de heer Vogelenzang niet op z’n laatst morgenochtend op vrije voeten is, met excuses van de officier van justitie, dan zitten Veronica en ik morgenmiddag bij mevrouw Westerbean, en we vertellen haar over de verhouding die u met mijn dochter hebt gehad met de nu heel zichtbare consequenties. U zult het tegenspreken, maar uw vrouw zal blijven twifelen en in uw kringen zal het gerucht zich verspreiden over wat u hebt aangericht.”

“Dit is infaam,” zegt Westerbean.

“Zeker. Zeer infaam. Herkent u het?”

Ze verlaten het kantoor. In de deuropening kan Leonie het niet laten om te zeggen: “Dag schat.”

Lars hoort het relaas van hun bezoek hoofdschuddend aan.

“Dus zo doen jullie dat,” zegt hij. “De firma List en Bedrog. Intimidatie. Gaan jullie morgenmiddag inderdaad naar de vrouw van die Westerbaan?”

“Nee,” zegt zijn schoonvader, “want Westerbaan zal doen wat we vragen. En doet hij dat niet, dan gaan we ook niet naar die vrouw. Dan proberen we iets anders. Want zij is wellicht rechtschapen. Alleen de bedrieger zelf betalen we met gelijke munt terug.”

Lars vraagt zich af of hij dat nou toelaatbaar vindt of niet.

Een paar uur later moet hij toegeven dat de methode in ieder geval effectief is, want nog dezelfde avond belt Vogelenzang dankbaar op: hij is weer thuis. En het OM zal aan de pers laten weten dat hij volstrekt onschuldig is.

Richard Vogelenzang is nog steeds dankbaar als Leonie een week later met haar scriptie bij hem in zijn werkkamer op de universiteit zit. Toch is er iets van zijn vrolijkheid verdwenen. Hij meent twijfel op te merken bij zijn collega's,

al verklaart iedereen meteen en ongevraagd de hele tijd zeker te hebben geweten dat Richard onschuldig was. Of verbeeldt hij zich dat?

“Het Openbaar Ministerie zal zich vast inspannen om de blaam uit te wissen,” troost Leonie.

“Mooi onderwerp voor een dissertatie,” meent Vogelenzang. “Geweten en recht bij het OM in de praktijk. Iets voor jou?”

“Eerst mijn scriptie maar eens. Wat vond u ervan?”

“Zeg maar Richard. Ik ben jou en je vader dankbaar. Maar op je scriptie is nog heel wat aan te merken,” zegt professor Vogelenzang streng. “Om te beginnen de omvang van je steekproef. Hier, op bladzijde zestien...”

Leonie is nu bijna in haar zevende maand. Over een week zullen ze weer naar Nevada vertrekken. Dan mag ze nog net vliegen. Het klusje dat Lars in Delft moest klaren is zowat afgerond. Haar eigen afstuderen zal moeten wachten tot de baby er is. Ze brengt het niet op om haar scriptie nog voor vertrek af te maken. Over een half jaartje komen ze wel weer naar Nederland, al was het maar om het kind te tonen. Dan haalt ze ook haar bul wel.

“Het was best leuk, hè, om weer samen een probleempje aan te pakken,” zegt ze tegen Job die probeert er niet aan te

denken dat ze over een week weer is vertrokken.

“Jacco heeft het vooral gedaan.”

“Dat is zo. Maar toch. Hoe vaak heb je Manon gezien, die maanden dat wij in Amerika waren?”

“Twee keer, geloof ik. Nee, één keer.”

“Het wordt bedtijd,” zegt Leonie. “Mijn buik wordt zwaar.”

De volgende morgen om zeven uur stoot ze zachtjes haar man aan.

“Lars, word eens wakker. Ik vloei een beetje.”

“Wat zeg je? Verlies je bloed?”

“Ja, een klein beetje.”

Lars is meteen het bed uit en loopt geagiteerd rond. “We gaan direct naar het ziekenhuis.”

“Welnee, ik heb geen weeën. Het kind komt nog niet.”

Job wordt gewekt. Hij belt naar een kennis van vroeger, een jaargenote van hem, Wilma van Druten, die gynaecoloog is geworden en in Amersfoort is gevestigd. Hij vertelt wat er aan de hand is. Ze belooft dat ze in de loop van de ochtend zal komen.

Dat doet ze. Ze onderzoekt Leonie, die braaf in bed is blijven liggen, en glimlacht dan bemoedigend.

“Er is niet zoveel aan de hand. Een voorliggende placenta. De placenta waardoor het kind wordt gevoed zit vast aan de

baarmoederwand. In jouw geval zit hij nogal dicht bij de opening van de baarmoeder. Je zult een beetje voorzichtig moeten zijn. Als je in je vierde of vijfde maand was, zou ik adviseren om in bed te blijven. Nu kun je wel voorzichtig rondlopen. Wordt het kind geboren, dan is het toch levensvatbaar. Maar volgende week in een vliegtuig naar Amerika, daar kan geen sprake van zijn. Dat raad ik in elk geval ten sterkste af.”

“Ik kan moeilijk gaan zwemmen,” zegt Leonie.

Verandering van plannen. Lars moet echt naar Sunworks, maar hij belooft over zes weken terug te komen, hopelijk op tijd voor de geboorte. Leonie wil hem met haar vaders auto naar Schiphol brengen, maar daar wil hij niets van weten.

“Er gaat ieder half uur een trein van Amersfoort tot vlak bij de vertrekhal, echt onzin om dat per auto te doen.”

“Dan breng ik je naar het station.”

Alweer een afscheid. Zou ik daar ooit aan wennen? vraagt Leonie zich af. Ze kussen langdurig op het perron.

“Ik waak over ons kind,” zegt ze. “Waak jij over de vader van ons kind?”

Lars knikt. “En ik denk aan de moeder van ons kind. Ik bel als ik in Reno ben.”

De trein vertrekt. Leonie schommelt terug naar de auto.

5

Ze kan niet slapen. Lars zit nu in het vliegtuig, ze heeft hem niet meer gesproken, na het afscheid op het station zou een telefonisch afscheid een slap aftreksel zijn geweest. Over zulke dingen denken ze hetzelfde, maar ze weet hoe laat het vliegtuig volgens schema zou vertrekken en op internet heeft ze gezien dat het op tijd is opgestegen. Ze ziet voor zich hoe hij morgenochtend de sleutel in het slot van hun voordeur zal steken en het ietwat kale, lege huis binnen zal stappen. Ze mist hem nu al. Stel dat de baby zich ineens aandient terwijl hij in Reno is. Stel dat hij er niet op tijd kan zijn om de bevalling mee te maken, wat zou dat vreselijk zijn. Ze staat op en zet haar computer aan. Even checken of hij een mailtje heeft gestuurd vanaf zijn telefoon. Nee, niks. Kan waarschijnlijk niet vanuit de lucht. Ze moet gaan slapen, dat is goed voor Claudia of Rembrandt. Ze gaan op haar rug liggen. “Kom op Rembrandt, even meewerken nu, het is bedtijd, ook voor jou,” zegt ze. “Lig stil en groei en denk aan je lieve vader die hoog, hoog in de lucht is.” Omdat het kind blijft keten, probeert ze zich op haar zij te draaien. “O nee,”

fluistert ze, “papa zit nu in San Francisco zes uur op zijn aansluiting te wachten, de stakker.” En dan valt ze in een onrustige slaap.

De volgende morgen is Job, zoals meestal, als eerste uit bed. Hij vindt het slecht van zichzelf, maar hij geniet van het idee om weer een poosje met zijn dochter alleen te zijn. Hij zet alvast een gezond en gezellig ontbijtje klaar en gaat dan een korte ronde hardlopen. Een korte ronde is vier kilometer, een afstand waar hij niet echt moe van wordt, maar wel van opfrist. Als hij thuiskomt, zit Leonie in een ochtendjas aan de keukentafel. Het is inmiddels tien uur.

“Is hij geland?” vraagt Job.

“Ja, zijn vliegtuig was keurig op tijd. Het is daar negen uur vroeger, dus één uur ‘s-nachts. Hij zal zo onderhand thuis zijn, het vliegtuig is om half twaalf geland, alles volgens plan.”

“Fijn idee. Al die uren in de lucht, ik vind het maar niks,” zegt Job en hij schenkt Leonie thee in.

“Hij zou een SMS-je sturen als hij geland is.”

“Het is midden in de nacht daar. Hij zal bekap zijn. Dat doet hij over een paar uur wel, als hij wakker is.”

Ze ontbijten. Daarna gaat Job douchen en Leonie maakt een voorzichtig wandelingetje door de buurt. Buren knikken haar vriendelijk toe, een zwangere vrouw krijgt veel glimlachjes. Als ze thuiskomt, is ze moe en ze wil beslist de komst van Clarissa of Nathan niet bespoedigen, dus ze laat

zich in de bank zakken met het voornemen er voorlopig niet uit te komen. Job komt even dag zeggen. Hij moet naar McManner. Leonie leest de krant, doet een dutje, hijst zich de trap op en bekijkt haar mail, daalt weer af naar de woonkamer en stort zich in een flutboekje dat op een raadselachtige manier in de boekenkast naast Kafka is beland.

Job komt 's-avonds thuis met een tas vol boodschappen en verdwijnt meteen de keuken in. Ze loopt achter hem aan. "Ik heb Lars gebeld. Het is nu half tien 's-morgens daar. Maar hij neemt niet op en hij heeft ook niet ge-SMS't of gebeld."

"Wat gek. Had hij misschien meteen een afspraak vanmorgen vroeg?"

"Niet dat ik weet. Nou ja, na het eten probeer ik het nog eens. Zal ik de uien snijden?"

Ze is niet haar gewone vrolijke zelf. Job merkt het en probeert haar op te beuren met een gek verhaal dat hij van Lidewij hoorde, een collega op zijn werk. Leonie lacht hartelijk, en later zal tot haar doordringen dat dit voorlopig de laatste keer is geweest dat ze dat kon.

Van Lars taal noch teken. Ze brengen de eerste helft van de avond een beetje ongemakkelijk door. Leonie gaat al om tien uur katterig naar bed, Job kijkt nog naar een film op de televisie.

Lars, waarom bel je niet? zegt Leonie hardop in bed, maar de enige die het misschien kan horen is Margriet of Pieter in

haar buik. Ze valt als een blok in slaap, en om zes uur de volgende ochtend is ze klaarwakker. Ze springt haar bed uit, althans het voelt als springen, het ziet er waarschijnlijk niet zo uit, kijkt op haar telefoon en zet haar computer aan. Schiet op, Outlook, start toch eens wat sneller! Eindelijk. Zeven nieuwe mailtjes. Wat reclame, een paar van vriendinnen en twee van haar vakgroep. Niks van Lars. Dit is niet normaal meer. Ze belt zijn nummer, eerst zijn mobiel, daarna van hun huis in Reno, ook al is het daar nu nacht. Niets. Ze stuurt nog een keer een SMS-je. Ze mailt. Ze huult ineens. Waar is haar man?

Om zeven uur maakt ze Job wakker. Die schrikt zich dood, hij denkt dat de baby zich aandient. Maar dat is niet zo. “Pap, ik maak me vreselijk zorgen. Ik heb nog steeds niks van Lars gehoord. Hoe kan dat? Hij heeft het vliegtuig genomen dat om 11.40 uur vanaf Schiphol vertrok. Dat vliegtuig is inderdaad vertrokken, ik heb het wel tien keer op internet gecontroleerd. Daarna moest hij overstappen in Londen. Ze vlogen om 13.20 uur. Ik weet de tijden inmiddels uit mijn hoofd. Om 16.30 uur lokale tijd zouden ze in San Francisco hebben moeten zijn. Ook gecheckt. Ze waren een half uur te laat, maar ze zijn zonder problemen geland. Lars moest heel lang wachten in San Francisco. Zijn vliegtuig naar Reno

vertrok pas om 22.25 uur en arriveerde om 23.31 uur. Ik zei het al: ik kan de aankomst- en vertrektijden dromen. Ik heb alles gecontroleerd en nog een keer gecontroleerd en nog een keer. Er is geen vliegtuig neergestort. Er is geen vliegtuig uitgevallen. Op die kleine vertraging na is alles volgens plan verlopen, maar **WAAR IS LARS?**” Job is nog half aan het slapen en hij volgt het verhaal van Leonie met al die tijden niet precies. Maar hij ziet dat de tranen in haar ogen staan en dus dwingt hij zichzelf om beter wakker te worden.

“Heb je zijn baas gebeld?”

“Dat stomme tijdsverschil. Als ik nu bel, bel ik Jaap uit zijn slaap. Eigenlijk kan ik pas om een uur of vijf vanmiddag bellen. Dan is het in Reno acht uur ‘s-morgens.”

“Oké, maar we kunnen wel uitzoeken of Lars in Reno is aangekomen. Met welke maatschappij vloog hij?”

“Naar Londen met British Midland. Daarna met United Airlines.”

“Kom op, we gaan ze bellen.” Job poetst zijn tanden, terwijl Leonie de telefoonnummers van de vliegtuigmaatschappijen opzoekt. “Bel jij alsjeblieft,” zegt ze tegen haar vader als hij uit de badkamer komt. “Ik durf niet.”

Job belt eerst met United Airlines. Er heeft geen Lars Buitendijk in het vliegtuig van San Francisco naar Reno gezeten en ook niet in het vliegtuig dat eerder op de dag vanuit Londen vertrok. Daarna belt hij British Midland. Nee,

de heer Buitendijk was niet aan boord van vlucht BD 104. Job is er stil van. “Hij zat niet in het vliegtuig?” vraagt hij nogmaals. “Hoe kan dat?”

“Dat weet ik niet, meneer, het komt vaker voor dat een passagier zijn vlucht mist.”

“En zijn bagage? Is die ingecheckt?”

Ze kijkt het voor hem na. “Ja, de bagage was ingecheckt. We hebben zijn koffer uit het vliegtuig verwijderd toen het vertrok. De heer Buitendijk zal daar een dezer dagen wel bericht over krijgen.”

Job legt neer. Hij kijkt Leonie aan. Die heeft het al begrepen. “Hoe kan dit?”

“Het kan niet.”

“Het is toch zo.”

“Laten we rustig proberen te blijven. Er moet een logische verklaring zijn. Lars heeft zijn bagage afgegeven en daarna het vliegtuig gemist. Dat kan gebeuren,” zegt Job.

“Dat kan gebeuren? Dan was hij toch teruggekomen naar Amersfoort?”

“Misschien zat hij op de wc en kon hij de deur niet meer open krijgen. Misschien is hij beroofd en is hij achter de dader aangerend.”

“Maar dan zou hij me toch onderhand wel hebben opgebeld,” zegt Leonie. Ineens begint ze echt te huilen. “Hij heeft me verlaten.”

“Ach, doe niet zo gek. Je bent een beetje labiel vanwege je zwangerschap. Natuurlijk niet. Ik heb zelf gemerkt hoeveel hij van je houdt.”

“Ja maar,” snikt ze, “misschien kan hij de verantwoordelijkheid voor een kind niet aan. Je hoort dat soms van mannen. Ze gaan een pakje sigaretten kopen en worden twintig jaar later in Brazilië teruggevonden. Of nooit meer.”

Job slaat een arm om zijn dochter heen. “Dit meen je niet echt,” zegt hij. “We hebben het over Lars, jouw Lars, ónze Lars, niet over zomaar een of andere slappe flapdrol. Je bent bezorgd en je probeert de gedachte aan een ongeluk te verdringen.”

Waarschijnlijk is het inderdaad de schuld van de zwangerschap dat haar tranen zo los zitten. Leonie begint nog veel harder te huilen en legt haar hoofd in haar vaders schoot. “Je bent een veel betere psycholoog dan ik,” zegt ze tussen haar tranen door. “Ik knap uit elkaar van ongerustheid. Misschien is hij onder een vliegtuig gekomen.”

Job begint te grinniken en Leonie grinnikt onder het huilen mee.

Maar Lars blijft onvindbaar. Om vijf uur ‘s middags belt Leonie Jaap van Kampen, de baas van Lars. Misschien heeft

Lars toch een ander vliegtuig genomen en is hij inmiddels in Reno gearriveerd. Misschien was hij zijn mobiel kwijt en kon hij Leonie niet op de hoogte brengen. Maar nee, ook Van Kampen heeft niets van Lars gehoord. Hij heeft hem enkele malen tevergeefs gebeld en was net van plan naar Nederland te telefoneren om te horen waarom Lars zijn reis had uitgesteld. Eerlijk gezegd dacht hij dat er misschien iets met de baby was. Leonie legt hem de situatie uit. Jaap zegt dat hij direct langs het huis van Lars en Leonie zal rijden om te zien of daar iets aan de hand is, maar anderhalfuur later belt hij op en vertelt dat het huis potdicht zit en dat het er niet op lijkt dat Lars thuis is geweest. Job en Leonie verwachtten het al, maar toch is het een tegenslag.

Job belt Rijkssen. “Bizar,” zegt die en hij belooft, als ze de volgende ochtend nog niets van Lars hebben gehoord, het politieapparaat in te schakelen.

Job en Leonie eten de restjes van de avond ervoor in stilte. “Kom op pap,” zegt Leonie als ze de vaat in de afwasmachine zetten, “we zijn toch Reders & Reders? We moeten logisch nadenken, we móéten hem kunnen vinden.”

Job ziet haar bleke gezicht, met de donkere wallen onder haar ogen. “Lieve dochter, ga alsjeblieft binnen op de bank zitten en leg je benen op tafel. Ik zet koffie en dan gaan we constructief nadenken.”

“Dank je wel. En voor mij liever thee,” zegt Leonie.

Ze bedenken de krankzinnigste redenen waarom Lars zoek zou kunnen zijn. Maar aanwijzingen hebben ze eigenlijk niet. Lars was niet gespannen voordat hij vertrok, hij had geen vreemde afspraak op Schiphol, hij heeft geen ruzie met Leonie gehad, hij had voor zover ze weten geen nare ziekte onder de leden. Bovendien is hij allesbehalve een chaotische man die om een onbeduidende reden zijn vliegtuig zou missen, dus er moet iets belangrijks aan de hand zijn geweest. De baby in Leonies buik is onrustig, alsof hij voelt dat Leonie ongelukkig is. Leonie staat op en loopt rondjes door de kamer om het kind te kalmeren. Ze belt de zusjes van Lars. Allebei schrikken ze, allebei hebben ze geen idee wat er aan de hand zou kunnen zijn.

“Zal ik komen?” vraagt Arli.

“Misschien helpt het als Arli en ik komen meedenken?” zegt Claudia.

“Misschien kunnen jullie bedenken of er iemand is met wie Lars een conflict heeft gehad,” oppert Leonie.

Lieve en slimme meiden zijn het, maar Leonie houdt ze toch even op afstand.

“Heeft Lars schulden?” vraagt Job als ze heeft neergelegd.

“Ben je gek, daar is hij toch veel te verantwoordelijk voor! En hij gokt ook niet als je dat soms wou vragen. En hij handelt ook niet in drugs.”

“Je draaft weer door. Het zou toch kunnen dat hij zich om

zijn studie te kunnen betalen in de schulden heeft gestoken?”

“Misschien heeft iemand hem ontvoerd,” zegt Leonie mismoedig.

“Maar waarom dan? En wie?”

De nacht is vreselijk. Ze wentelt zich van haar linker- op haar rechterzij. Het doet pijn. Met haar armen steunt ze haar buik. Zodra ze haar ogen dichtdoet ziet ze Lars voor zich, in een diepe put gevallen, bloedend, naar adem snakkend, uit elkaar gescheurd. Hij is zo sterk en zo slim. Ze kan zich niet voorstellen dat iemand hem gegijzeld heeft. En met welk doel? Ze wist niet dat ze zo veel van die man hield. Waar kan hij toch zijn? Drie keer die nacht belt ze zijn mobiel, maar ze krijgt te horen dat de telefoon uitgeschakeld is en dat ze het later nog maar eens moet proberen. Ze stelt zich voor dat Stefanie of Bas geboren wordt, en dat het kind zijn eerste woordjes leert en dat ze hem moet vertellen dat ze niet weet waar papa is. En dat vult haar met zo veel zelfmedelijden dat haar kussen drijfnat wordt van de tranen.

De volgende ochtend belt Job commissaris Rijkse opnieuw. Hij komt langs. Erg aardig van hem, denkt Leonie. Ze kust de commissaris en hij feliciteert haar met haar dikke buik. “Vertel me alles over de verdwijning van je man,” zegt hij dan en Leonie en Job vertellen het weinige dat er te

vertellen is. Rijkssen noteert gegevens, schrijft telefoonnummers en adressen op en vraagt of Lars veel geld of andere spullen van waarde bij zich had.

“Ik had nog duizend dollar in contanten,” zegt Job. “Die heb ik hem meegegeven.”

Rijkssen noteert het.

“En hij had een koffertje met instrumenten bij zich die hij voor zijn werk ging gebruiken, maar daar zou geen mens iets aan hebben,” voegt Leonie toe. “En o ja, hij had een pakje bij zich voor zijn baas Jaap van Kampen. Of eigenlijk voor de vrouw van Jaap, Carolien.”

“Hoezo?”

“Ach, de Van Kampens hebben een dochter die in Utrecht studeert, Fietje. Die belde me een paar weken geleden op en vroeg of we een cadeautje voor haar moeder wilden meenemen als we weer naar Reno gingen. Haar moeder was jarig geweest of zoiets. Fietje logeerde in Utrecht bij kennissen van haar ouders, ze is op zoek naar een kamer, ik heb haar nog een studentenhuus aangeraden, en toen ik een keer in Utrecht moest zijn, hebben we op de universiteit afgesproken. Ik heb haar maar kort gesproken, het leek me een aardige meid. Studeert natuurkunde. Groot, en een rond, lief gezicht.”

“Wat zat er in het pakje?” vraagt Rijkssen.

“Geen idee. Het was een vierkant doosje.” Met haar

handen omvat ze een fictief pakje. “Tien bij tien, gok ik. En misschien vijf centimeter hoog. Misschien zat er een armband in. Een flesje parfum zou ook kunnen. Het woog niet veel, ik wilde het best voor haar meenemen. Toen ik niet meekon, heb ik het aan Lars gegeven. Hij heeft het in zijn koffer gestopt. Ik kan me niet voorstellen dat het iets te betekenen heeft, de Van Kampens zijn aardige mensen en Fietje leek me de onschuld zelve.”

“Heb je haar adres?”

“Ik heb een telefoonnummer.” Ze zoekt het meteen op en Rijkse noteert het.

“Goed, wat had Lars nog meer bij zich?”

“Gewoon, kleren, toiletpullen, een paar nieuwe Nederlandse boeken, zijn laptop, een blauw tafelkleed dat ik hier heb gekocht voor onze tafel daar, een setje servetringen.” Dat laatste item noemt ze een beetje gegeneerd, want wie gebruikt er tegenwoordig nog servetringen. Ze had ze in een opwelling gekocht, vier zilverkleurige ringen met grote blauwe vogels erop, die grappig bij hun Amerikaanse borden en het nieuwe kleed zouden staan. En omdat ze aan het blauwe vogeltje in Reno moest denken. Ze had ook nog een cadeautje in Lars’ koffer gestopt, een vierkant klokje dat van functie veranderde als je het een kwart slag draaide. Het kon een klokje zijn, een radio, een wekker en nog iets dat ze nu vergeten is. De tranen prikken alweer, bah, wat is ze toch

huilerig de laatste tijd, zo is ze anders nooit.

Rijksen schrijft alles op, hoe onbelangrijk het ook lijkt en zegt dat hij iemand naar Schiphol zal sturen om daar nader onderzoek te doen.

“Ik wil mee,” zegt Leonie.

Rijksen en Job kijken elkaar aan. “Is dat nou wel wijs?” vraagt Job. “Je bent uit je doen en Wilma zei dat het verstandig is om je rustig te houden.”

“Toch wil ik mee,” zegt Leonie. “Twee weten meer dan een.”

“Drie weten meer dan twee. Dan ga ik ook mee, als je het goed vindt, Hendrik.”

“Het lijkt me uitermate voorbarig.”

“Ik wil gewoon zien waar Lars heeft gelopen,” zegt Leonie. “Ik wil zien met wie hij gepraat heeft. En we moeten toch ook zijn koffer ophalen. Kijken of die inderdaad in een depot staat te wachten. En kijken of er misschien mee is geknoeid, je weet maar nooit. Het moet toch mogelijk zijn om een aanwijzing te vinden? Hij is toch niet in het niets opgelost? Een mens laat toch sporen na als hij verdwijnt?”

6

Het is druk op Schiphol, zoals altijd. Een mierenhoop met uitlopers tot het einde der aarde. De mieren lopen schijnbaar doelloos heen en weer. Ook de passagiers op de luchthaven weten uiteindelijk waar ze naar toe willen, gedreven als door de onzichtbare hand van Adam Smith komt het allemaal voor elkaar. Behalve voor Lars.

Commissaris Rijksen heeft al gauw iemand te pakken bij de incheckbalie van British Midland, die weet te achterhalen dat meneer Buitendijk inderdaad twee dagen geleden om ongeveer 10.15 uur heeft ingecheckt, een koffer heeft afgegeven en een instapkaart heeft gekregen. Hij moest uiterlijk om 11.00 uur bij gate D22 zijn. Ze gaan naar de informatiebalie, waar men na nog wat meer spoorwerk weet te melden dat meneer Buitendijk tussen 11.10 uur en 11.20 uur enkele malen is omgeroepen. Daarna heeft men zijn koffer uit de bagageruimte van het vliegtuig verwijderd en is het toestel vertrokken. Als mevrouw zich kan legitimeren, kan ze de koffer mee krijgen.

Rijksen krijgt gemakkelijk voor elkaar dat ze naar de

vertrekhal mogen. D22. Een gate als alle andere. Het is er leeg, het volgende vliegtuig vertrekt pas vier uur later. Ze zoeken uit wie er dienst had bij het vertrek van vlucht BD104 van eergisteren naar Londen. Dat zijn twee mensen, een vrouw en een man. Ze bekijken de foto van Lars die Leonie uit haar tas haalt. Zo, is dat de man die niet kwam opdagen. Nee, niet gezien. Hier komen ze niet verder.

“Denk jedaat je man iets heeft gekocht, sigaretten, of alcohol?” vraagt Rijkse.

“Hij rookt niet en hij sleept echt geen whisky mee naar Amerika.”

“Een fles jenever? Om iets Nederlands bij zich te hebben?”

“Onwaarschijnlijk,” zegt Leonie.

Ze gaan toch vragen in de alcoholshop. Ze laten de caissières de foto zien. Geen resultaat.

“Een cadeautje voor Jaap en Carolien?” bedenkt Job.
“Chocola? Kaas uit Holland?”

“Wacht eens,” bedenkt Leonie, die even op een bank is gaan zitten om haar zware buik rust te geven. “Ik zag bij het uitwuiven op het station dat hij geen sjaal om had. Vergeten, zei hij. Misschien heeft hij er hier een gekocht. Hij is niet erg koopziek, maar als hij zich verveelt alleen op zo’n luchthaven...Het zou kunnen.”

Ze vinden een shop met handschoenen, sjaals en

soortgelijke attributen. De verkoopster is overdreven elegant gekleed en opgemaakt, maar ze kijkt pienter uit haar ogen en neemt de tijd om de foto van Lars goed te bekijken.

“Ja,” zegt ze dan, “dat rode haar herinner ik me. Deze meneer heeft hier twee dagen geleden een sjaal gekocht. Een blauwgrijze.”

Leonie veert op, alsof ze Lars bijna terug heeft.

“Was hij alleen?” vraagt de commissaris.

“Ja, volgens mij was hij alleen. Maar wacht eens, even later zag ik hem praten met iemand, daar, dicht bij de lift, daar stonden ze naast elkaar.” Ze wijst. “Een man. Een forse man. De man op de foto is niet zo lang van stuk, klopt dat?”

“Eén achtenzeventig,” zegt Leonie.

“Zijn ze samen weggegaan?” vraagt Job.

“Dat geloof ik wel. Of nee, dat kan ik niet zeggen. Ik weet het echt niet. Ik had intussen andere klanten.”

“Die andere man,” vraagt Rijksen, “kunt u daar nog wat meer over vertellen? Hoe zag hij eruit? Jas aan? Hoed op? Jong? Oud? Kaal? Blond?”

De verkoopster haalt hulpeloos haar schouders op. “Ik heb hem misschien drie seconden gezien. Van zo’n afstand. Een stuk ouder dan de man op de foto, zou ik zeggen.” Ze doet even haar ogen dicht om het beeld weer op te roepen. “Jawel, hij had een grote bos wit haar. Het zal grijs geweest zijn. Daarom zag hij er ouder uit, misschien. Ze zagen er

opvallend uit met zijn tweeën, eentje wit en groot, de ander klein en rood. En die witte trok een beetje met een been, toen ze weglieden. Ik zie ze daar zo weer staan. Hé ja, ze lieden dus samen weg. Maar ik heb niet lang gekeken hoor.”

“Trok hij met zijn linkerbeen of met zijn rechter?”

“Dat weet ik echt niet meer.”

“Ik vind je geweldig,” zegt Leonie en Rijkssen voegt er waarderend aan toe dat ze bij de politie zou moeten komen werken. “Daar kunnen we een zo grote opmerkingsgave goed gebruiken.”

Ze bedanken de verkoopster hartelijk. Daarna gaan ze nog langs andere verkooppunten, zonder resultaat. Ze vragen links en rechts bij mensen die in de vertrekhal werken of ze de man op de foto hebben gezien, al of niet vergezeld van een grote man met wit of grijs haar, die een beetje mank loopt. Eén jongeman die een elektrisch wagentje bestuurt, meent dat hij het tweetal inderdaad heeft gezien, maar hij weet niet eens meer in welke richting ze lieden.

“Uit het weinige dat we weten,” zegt Job, “zouden we voorzichtig kunnen concluderen dat Lars vrijwillig met iemand is meegegaan, en het lijkt erop – vanwege het niet op tijd verschijnen bij de gate – dat hij de luchthaven heeft verlaten. Met wie? Waarom? Het doet niet aan een kidnapping denken.”

“Stel dat het wel kidnapping is,” filosofeert Rijkssen, “met

welk doel dan? Losgeld? Jullie zijn niet bepaald aan de bedelstaf, maar er zijn vele mensen die rijker zijn, neem ik aan.”

“Klopt,” zegt Job.

Commissaris Rijkssen zegt dat hij naar zijn bureau moet. “Er is niet veel houvast, maar we moeten zoeken naar de grijsharige mankepoot. Ik kan daar zelf geen mannetje op zetten, want Lars is hiervandaan verdwenen. Schiphol valt onder de gemeente Haarlemmermeer, politieregio Kennemerland. Ik zal mijn collega daar inlichten en hem vragen het onderzoek ter hand te nemen.”

“Vader,” zegt Leonie als ze thuis zijn, “neem een borrel. Twee. Ook een namens mij. Ik heb er grote behoefte aan, maar het gaat nu even niet.”

Ze is nog steeds dodelijk ongerust, maar haar optimistische aard krijgt weer wat speelruimte. Lars leeft nog, daar is ze nu weer van overtuigd. Ze kan niet bedenken waarom hij met een vreemde man de luchthaven uit gewandeld is, zonder haar te bellen, maar daar is ongetwijfeld een verklaring voor.

“Wie zegt dat het een vreemde was?” vraagt Job.

“Je hebt gelijk. Dat weten we niet.”

Ze besluiten te wachten op bericht van de politie Kennemerland. Trouwens, wat kunnen ze anders doen?

Maar als ze na twee dagen te horen krijgen dat er geen enkel aanknopingspunt is, bellen ze toch Jacco, die twee uur later zijn auto voor de deur parkeert.

Hij krijgt het verhaal te horen.

“Bang voor het kind,” is zijn onomwonden conclusie.

“Meid, ik heb dat zo vaak gezien bij mijn maten. Ze maken een vrouw zwanger en dan vluchten ze voor de consequenties. Geeneens uit slechtigheid. Ze raken in paniek als ze aan zo’n handenbindertje denken.”

“Ik heb daar zelf ook even aan gedacht,” geeft Leonie toe. “Maar het is niet zo. Lars barst van het verantwoordelijkheidsgevoel. Dat heeft hij zijn hele leven gehad. Toen zijn vader was gestorven. Tegenover zijn zussen. En ook tegenover mij. Ik mag geen kopje meer optillen sinds we weten dat ik zwanger ben, bij wijze van spreken. Nee, Lars kan me niet bereiken, daar ben ik zeker van.”

Jacco blijft sceptisch kijken. “Neem nou Bruin. Daar heb ik nog mee in Breda gezeten. Goudeerlijke vent.”

“Waarom zat-ie dan?”

“Kleinigheidje. Hij had een paar auto’s doorverkocht. Auto’s die hij had gevonden. Hij zat maar voor zes maanden. Net voor hij erin ging, was Corrie, met wie hij al jaren was, met kind geraakt. Al die zes maanden schrijft hij haar hartelijke brieven. Hoe blij hij was met het kind. Dat-ie op tijd voor de bevalling vrij zou zijn. Dat ze geld voor de babyuitzet,

of hoe heet dat, van zijn rekening mocht halen, daar was ze op gemachtigd. Afijn, hij komt eruit en raakt achter mekaar uit zicht. Drie jaar niks van gehoord. Toen dook-ie op, vanuit Duitsland. Ik bedoel maar.”

“Jacco,” zegt Job, “je levenservaring en je mensenkennis zijn indrukwekkend. Maar nu gaan we er toch maar van uit dat Lars onvrijwillig uit zicht is geraakt. Kun je even in die richting meedenken? Hoe vinden we een grote man met grijs haar die mank loopt?”

“Tja,” zegt Jacco. Hij heeft moeite met omschakelen. “Kijk, de meesten van mijn maten zouden niet rondlopen met een grote bos grijs haar. Dat valt te veel op. Zulk haar hou je kort. Zo’n man past meer in jouw kringen, Job. Het kan best zijn dat hij dingen doet die niet deugen, dingen die ik nooit zou doen, zal ik maar zeggen, maar hij beweegt zich toch vooral in de bovenwereld, zou ik denken.”

“Aha, dat helpt,” zegt Job.

“Hoe vinden we hem?” vraagt Leonie.

De mannen hebben geen antwoord.

“Een internetcampagne,” zegt ze dan zelf. “Ik kreeg pas een mailtje van een vriendin met de vraag of ik een verklaring wilde ondertekenen met de strekking dat een Somalisch gezin dat hier al tien jaar is, maar uitgezet dreigt te worden, hier moet mogen blijven. En of ik het bericht maar wou doorsturen aan al mijn vrienden. Dat heb ik gedaan. Het

aantal ondertekenaars breidde zich uit als een olievlek. Ongelofelijk, 's-avonds al honderden, de volgende dag duizenden. Stel dat Job en ik een berichtje sturen aan al onze relaties met de vraag of ze een man kennen, groot, met een bos grijs of wit haar, die een beetje mank loopt. Graag aan iedereen doorsturen. Wie iets weet, graag laten weten aan Leonie Reders, met mijn e-mailadres erbij.”

“Geniaal,” zegt Job.

“Ik heb weinig contacten van wie ik het e-mailadres heb,” zegt Jacco teleurgesteld. “Maar ik zal mijn eigen kanalen bewandelen.”

“Kanalen bevaar je,” constateert Leonie belerend.

“Ze krijgt alweer praatjes.”

Waarachtig, het werkt. Vijftig uur na het verzenden van het bericht krijgt Leonie een aanwijzing van een man in Dordrecht, een zekere Jacob Karstemeyer. Hij mailt dat hij iemand kent die aan de beschrijving voldoet. Als ze meer wil weten kan ze hem bellen. Dat doet Leonie onmiddellijk. Jacob Karstemeyer klinkt saai en traag door de telefoon, hij vraagt lijzig waarom ze de man met het grijze haar zoekt.

“Mijn man is verdwenen. De grijze man heeft misschien een aanwijzing waar hij is.”

“Een paar huizen bij mij vandaan – ik woon op nummer

29 – woont iemand...”

“Welke straat is dat?”

“De Tokiolaan. Drie huizen bij mij vandaan...”

“Welk nummer is dat? Aan dezelfde kant van de laan als u?”

“Ja. Het zal nummer 35 zijn, denk ik. Daar woont een vrij grote man met een bos grijs haar, en een beetje mank is hij ook. Ik zie hem soms lopen.”

“Weet u hoe hij heet?”

“Nee, ik heb hem nooit gesproken.”

Daar moet achter te komen zijn, denkt Leonie. “Hartelijk dank, meneer Karstemeyer.”

Ze wil er meteen op af, maar Job remt haar af. Ze heeft weer wat bloed verloren. Ze zou er goed aan doen meer uren per dag op bed te blijven liggen.

“Ik ga er wel heen.”

“Neem je Jacco mee?”

“Dat doe ik. Ik bel hem meteen.”

Ze spreken af dat Job Jacco afhaalt in Rotterdam. Samen rijden ze van daar naar Dordrecht, met de Tokiolaan ingetoetst op de routeplanner. Als ze de laan in rijden, zien ze dat er even verderop iets aan de hand is. Er staan meerdere auto's en een agent maant iedereen die automatisch afremt met wijde armgebaren dat hij de stilstaande auto's moet passeren en weg moet wezen. Ze parkeren de auto en gaan te

voet verder. Jawel, er is wat te doen op nummer 35. Ze willen het tuinpad op lopen, maar de agent houdt hen tegen.

“Waar wilt u heen?”

“Naar nummer 35. Wat is er aan de hand?”

“Wacht u even.” De agent gaat door de openstaande voordeur naar binnen en komt even later terug met iemand die zich voorstelt als inspecteur Broekhuizen.

“Wat komt u doen?”

“We willen de bewoner van dit huis spreken,” zegt Job.

“Hoe heet die bewoner?”

“Dat weten we niet. Maar we willen hem spreken.”

“Waarom wilt u iemand spreken van wie u de naam niet eens kent?” vraagt de inspecteur. “Bent u Jehovah’s Getuigen?”

“Nee, dat zijn we niet.”

“Wat komt u dan doen?”

“Gaat u dat iets aan?”

“Ja, dat gaat me iets aan,” zegt inspecteur Broekhuizen. “De man die hier woonde heette Walter Sporenberg. Ik gebruik de verleden tijd. Want meneer Sporenberg is een uur geleden dood in de gang gevonden. Doodgeschoten.”

“Allemachtig,” zegt Job.

“Waarover wilde u Walter Sporenberg spreken?”

“Dat is ingewikkeld.”

“Des te interessanter om het te horen,” zegt de inspecteur.

“Mogen we binnenkomen? Ik zou de dode graag even zien.”

“Nee, daar is geen sprake van. Onze technische dienst doet sporenonderzoek. Ik ben hier voor het moment klaar. Gaat u maar mee naar het bureau.”

Op het politiebureau legt Job uit waarom ze Waker Sporenberg wilden spreken. “Als u contact opneemt met de politieregio Kennemerland zult u horen dat zij ook op zoek waren naar deze man,” besluit hij.

De inspecteur zegt toe dat te zullen doen. Hij noteert namen en telefoonnummers en laat hen dan gaan. Jacco heeft vrijwel geen woord gezegd. Pas als ze buiten zijn merkt hij op dat Leonie gelijk heeft gehad. “Die Lars is niet pleite, die hebben ze meegenomen. De man die wist waar Lars is, mocht dat niet verder vertellen. Die hebben ze omgelegd toen ze merkten dat er naar hem gezocht werd.”

Job knikt. Hij was tot dezelfde conclusie gekomen.

Leonie is er stil van. Door hun actie op het e-mailfront hebben ze het doodvonnis van de grijze meneer die mank liep getekend. Zou dat echt zo zijn? Ze hebben niet de trekker van het pistool overgehaald, ze hebben wel in zekere zin het pistool op hem gericht. Job zit er niet mee. Hij vindt dat Sporenberg het over zichzelf heeft afgeroepen. Hij is

kennelijk betrokken bij het verdwijnen van Lars. Wie het criminele pad op gaat, kan verwachten dat men probeert hem op te sporen. Dan loop je het risico dat er iets misgaat.

De volgende dag krijgt Leonie opnieuw een e-mailbericht:

Geachte mevrouw Reders, mijn naam is Hessel van Borsselen, mijn lengte is een meter achtentachtig, ik heb grijs haar en door een ongeluk met mijn rechtersvoet loop ik mank. Ik begrijp dat u me zoekt. U kunt me bellen.

Het telefoonnummer staat onder het bericht, een nummer uit de regio Breda.

“Tja,” zegt Job als Leonie hem het bericht heeft voorgelezen. “Geen wonder. Er zullen meer mensen zijn die aan de beschrijving voldoen. Bel hem maar af, de Dordrechtse was onze man, daar ben ik van overtuigd.”

Leonie belt het nummer en krijgt Hessel van Borsselen aan de lijn. “We hebben onze man al gevonden,” zegt ze.

“Daar zou ik niet zo zeker van zijn, mevrouw Reders,” zegt Van Borsselen. “Uw man Lars is verdwenen, heb ik gehoord. Ik kan u heel wat over hem vertellen.”

“Weet u waar hij is?” roept Leonie zo luid dat Job opschrikt van achter zijn krant.

“Nee, dat niet. Maar misschien kan ik u toch helpen. Liefst

niet telefonisch.”

“Ik kan niet naar u toe komen. Ik ben hoogzwanger. Mag mijn vader u bezoeken?”

“Liever spreek ik u. Ik kan naar u toe komen.”

“Heel graag. Vandaag nog?”

“Nee, dat wordt morgen. Geef me uw adres maar.”

Job vindt het bedenkelijk. Hij zelf gaat zuinigjes om met het digitale verkeer, klikt niet zonder nadenken op links van internet, heeft er een hekel aan om met zijn creditcard via internet te betalen, kortom, hij beschermt zijn privacy. Hij houdt zijn dochter voor dat ze zichzelf open heeft gesteld voor allerlei idioten door de e-mailactie, waar hij overigens wel achter stond en die inderdaad resultaat heeft gehad. Als Leonie de afspraak heeft gemaakt, staat hij erop dat hij thuis zal zijn. Hij zegt er een afspraak bij McManner voor af.

Als de volgende middag iemand het tuinpad op komt lopen, zien ze meteen al door het raam dat deze man niet voldoet aan de beschrijving. Hij is niet lang genoeg, hij is niet grijs, en hij trekt niet met zijn been.

“Ik doe wel open,” zegt Job grimmig.

“U moet meneer Reders zijn,” zegt de man die voor de deur staat opgewekt. “Ik ben Hessel van Borsselen.”

“Met kaarsrechte benen.”

“Ja, gelukkig wel. Mag ik binnenkomen?”

Het jack van Van Borsselen wordt aan de kapstok

gehangen en Leonie wordt aan hem voorgesteld.

“Wat moet dit betekenen?” vraagt Job, met geen spoor van vriendelijkheid in zijn stem.

“Ik heb u een beetje misleid om zo snel mogelijk met u in contact te kunnen komen. Mijn excuses daarvoor. Maar misschien kan ik u helpen. Vandaar.”

“Ik luister,” zegt Leonie neutraal.

“Lars en ik kennen elkaar goed.”

“Tegen mij heeft hij uw naam nooit genoemd. Erg nauw zal het contact niet zijn.”

Van Borsselen glimlacht en begint een reeks wetenswaardigheden over Lars op te sommen. De namen van zijn zussen. Het adres waar hij woonde in Delft. De naam van zijn werkgever in Amerika, bij Sunworks. Enzovoort.

Hessel van Borsselen zal misschien achtentwintig zijn. Nu er zo veel details over Lars over tafel gaan, kan Leonie de beleefdheidsvorm niet vasthouden.

“Wat had je met Lars? Wat voor soort relatie? Iets zakelijks?”

“In Delft zagen we elkaar vaak. Lars interesseerde zich toen zeer voor windenergie. Windmolens. Hij had contact met een ontwerper van rotorbladen voor moderne molens, de wieken zal ik maar zeggen. Hij heeft bij die man stage gelopen. Het ging om turbulentie. Het is van belang, geloof ik – ik heb er niet veel verstand van – dat de wind zo glad

mogelijk langs de bladen van zo'n molen strijkt. Er moet zo min mogelijk turbulentie optreden. Dat geldt ook voor de vleugels van een vliegtuig, en daar had Lars verstand van."

"Heeft Lars verstand van," verbetert Leonie.

"Sorry hoor, ik bedoel gewoon, als student al."

"Hoe heet die ontwerper van windmolens?" vraagt Job.

"Vaandrager. Goed, Lars deed een experiment voor Vaandrager. Hij had daarvoor een kleine molen ontworpen, een manshoge, en een omgekeerde zal ik maar zeggen. Bij een molen die energie moet leveren laat de wind de wieken draaien, die drijven een dynamo aan die stroom levert. Lars had in plaats van een dynamo een elektromotor geïnstalleerd, waardoor hij de wieken kon laten draaien en de turbulentie die dat veroorzaakt kon bestuderen."

Leonie gaat ervan uit dat Hessel van Borssele niet is gekomen om een lesje windmolenbouw te geven, ze wil roepen schiet een beetje op, maar ze beheerst zich.

"Vaandrager had een dochter, Aukje. Boze tongen beweerden dat Lars vooral om Aukje die stage bij Vaandrager had geregeld, maar dat was maar zo'n gerucht dat de ronde deed. Ze zijn nooit samen in een kroeg gesignaleerd, zal ik maar zeggen. Ik weet alleen dat Aukje vaak kwam kijken als Lars aan het werk was. Op een kwade dag heeft Aukje een klap van een wiek tegen haar hoofd gekregen. Ze moet op slag dood zijn geweest. Haar vader beschuldigde Lars van moord.

Later van dood door schuld. Maar de politie heeft vastgesteld dat er niets tegen Lars bewezen kon worden. Er zijn korte berichtjes in de kranten geweest. Tragisch ongeluk.”

“Lars heeft me hier nooit iets over verteld,” mompelt Leonie.

“Dat kan ik me voorstellen,” zegt Van Borssele. “Hij zal het verdrongen hebben. Hij is meteen weggegaan bij Vaandrager en wilde zelfs niets meer te maken hebben met windmolenonderzoek.”

“U zei door de telefoon tegen mijn dochter dat Lars zoek is. Hoe komt u daar eigenlijk bij?” vraagt Job. “Er stond niets van dien aard in de mail die Leonie heeft rondgestuurd.”

“Ik luister naar de politieberichten. Dat interesseert me. Een hobby. Ik hoorde iets over een informatie-uitwisseling tussen een commissaris van politie in Amersfoort en de politieregio Kennemerland.”

“En u vermoedde meteen dat mijn schoonzoon zoek is en dat die meneer Vaandrager achter zijn verdwijning zit?”

“Het lijkt me een mogelijkheid die u onder ogen moet zien,” zegt Hessel van Borssele. “En ik dacht: als het tot iets leidt, zit er misschien een vindersloon in?”

Ze moet en zal mee. Ze belooft Job dat ze zich heel rustig zal houden. Job heeft Vaandrager Windmolen Design gebeld en een afspraak gemaakt met de directeur. Hij heeft niet gezegd waar het om ging. Hoe groot het bedrijf is, weten ze niet, ze hebben alleen een adres, ergens tussen Delft en Maasland. Het blijkt een boerderijachtig woonhuis midden in het niks te zijn, met een grote loods erachter. Niet mooi, nogal troosteloos. Als ze aanbellen, doet een vrouw van een jaar of veertig open. “Mevrouw Vaandrager?” vraagt Job.

“Mira Bakker. Had u die afspraak met Tammo?”

Hij herkent haar stem. Hij was ervan uitgegaan dat ze een secretaresse was, nu vermoedt hij dat ze de partner van de heer Vaandrager is en in ieder geval de vrouw des huizes. “Ja, Job Reders.”

“Als u hier langs het huis loopt, komt u bij de werkplaats. Daar vindt u Tammo.”

Ze lopen langs het huis.

“Op deze troosteloze locatie heeft Lars een baantje gehad? Nou ja, stage gelopen?” zegt Leonie. “Waarom heeft hij daar

nooit met me over gepraat? Zou die Vaandrager hem hebben gegijzeld? Zou hij hier ergens op dit uitgestorven stuk land verborgen zitten? Opgesloten in een gat in de grond? In een windmolen misschien? Waar zijn die windmolens trouwens?”

“Bedaar,” zegt Job.

Ze lopen naar de loods. De deur staat een beetje open. “Hallo,” roept Job, duwt de deur verder open en gaat naar binnen. Leonie gaat in zijn kielzog mee.

Ze zien een volle, stoffige werkplaats met enorme windmolenonderdelen die her en der rondslingeren, stukken metaal, gereedschappen, kleine modelletjes van windmolens, potten verf, tl-buizen, machines. In het midden van de ruimte zit een man, waarschijnlijk Tammo Vaandrager, op een krukje niets te doen. Zijn hoofd steunt op zijn armen. Voor hem op de grond staat een stuk steen, of klei of zoiets. Hij kijkt in de richting van Job en Leonie met een mateloos treurige blik.

Na een heel lang lijkende minuut wordt Vaandrager zich bewust van hun aanwezigheid. Hij staat op van de kruk en loopt op ze af. Moeizaam, kleintjes, terwijl het toch geen tengere man is, integendeel.

“Ik ben Job Reders,” zegt Job. “Dit is mijn dochter Leonie.”

“O ja. Kom maar mee,” zegt Vaandrager en hij sloft naar een houten werktafel in een hoek van de ruimte waar een

paar afgedankte keukenstoelen omheen staan. “Ga zitten.”

Leonie is blij dat ze even zit. Het grijpt haar aan om hier te zijn, in deze droefgeestige omgeving waar de voetsporen van Lars zouden moeten staan, maar waarvan ze helemaal niets merkt. Haar buik staat strak. Ze weet niet wat ze tegen deze man moet zeggen. Ze had een mannetjesputter verwacht die woedend rond zou lopen stampen, of juist een giftige slang in een pak en met een das, maar deze treurige, uit het veld geslagen Rambo had ze niet verwacht.

Job zit ook te broeden op een geschikte introductie, maar Vaandrager neemt zelf het woord: “Windmolens hebben de toekomst,” zegt hij wrang. “Over vijf jaar zal de Noordzee tussen ons land en Engeland en Scandinavië zijn volgebouwd met windmolenparken. Maar mij interesseert het geen bal meer, die hele milieuproblematiek. Vroeger wel ja, toen liep ik er warm voor, toen klopte mijn hart sneller als de woeste winden woelen, maar nu zal het me een zorg zijn of de wereld vergaat of nog een paar duizend jaar meegaat.”

“We hebben gehoord wat u is overkomen,” zegt Job. “Vreselijk. Ik kan me voorstellen dat het leven dan verder volstrekt zinloos lijkt.”

“Hoe lang is het geleden?” vraagt Leonie.

“Drie jaar,” zegt de man die het niet vreemd lijkt te vinden dat Job en Leonie weten wat er is gebeurd. “Wat komt u eigenlijk doen?”

“Leonies man is verdwenen,” zegt Job. “We zijn hier gekomen om te vragen of u misschien weet waar hij is.”

“Wat?”

“U kent hem,” zegt Job. “Zijn naam is Lars Buitendijk.”

Leonie kijkt gebiologeerd naar hetgeen zich afspeelt op het gezicht van Vaandrager. Hele orkanen lijken eroverheen te trekken, de rimpels in zijn gezicht worden als golven hoger en dan weer minder hoog, ook zijn neusvleugels zijn heftig in beweging, maar haat of afkeer ontdekt ze niet.

Vaandrager staat op en gaat weer zitten. Ineens komt er een stroom woorden uit zijn mond: “Mijn dochter Aukje,” zegt hij, “was het beste wat me ooit is overkomen. Toen ze twee jaar was, heeft haar moeder ons verlaten voor een Cubaan, een misdadiger in tropisch hardhout. We hebben nooit meer iets van haar gehoord. Aukje was mijn toekomst, voor Aukje bouwde ik die stomme molens, voor haar en haar kinderen en kleinkinderen later, omdat ik vond dat we de aarde moeten koesteren, moeten liefhebben. En Lars, Lars begreep dat. Lars hoefde je niks uit te leggen. Vanaf de eerste dag dat hij hier binnenliep, daar door diezelfde deur als waar jullie door naar binnen zijn gekomen, wist ik dat hij uit het juiste houtwas gesneden. Hij was een idealist, en zo integer.”

“Dat is hij nog steeds,” zegt Leonie.

“Hij kwam hier als stagiair, een tweede- of derdejaarsstudent, maar zoals hij de zaak aanpakte...hij leerde

mij minstens zoveel als ik hem. Hij ging aan het werk en toverde de ene na de andere verbetering aan mijn ontwerpen. Met niemand heb ik ooit zo kunnen samenwerken. Er was een sfeer tussen ons, hoe zal ik het uitleggen, sommige mensen halen je naar beneden, weet je wel. Als ze kritiek op je hebben dan beukt die op je schouders, dan breekt die je initiatief en je creativiteit in duizend stukken. Maar andere mensen, Lars, die geven op zo'n positieve manier kritiek dat er altijd iets beters van komt. Je raakt geïnspireerd en gemotiveerd en samen werkje verder aan een beter product. Zo was Lars."

"Is," zegt Leonie.

"Is, sorry, ik spreek in de verleden tijd over hem omdat hij voor mij verleden tijd is."

"Wat is er gebeurd?" vraagt Job.

"Aukje was ook dol op hem. Misschien wel verliefd, dat zou best kunnen. Ze was pas zestien. Ze voelde natuurlijk aan alles hoe geïnspireerd we hier samen bezig waren. De hele sfeer in huis was veranderd sinds Lars erbij was gekomen. Lars was aardig en hartelijk tegen haar, maar in zijn ogen was ze natuurlijk een kind. Hier achter het huis had ik een molen gebouwd, een klein model, om mijn ideeën op uit te proberen. Vooral Lars' ideeën moet ik zeggen. Nou ja, u weet wat er is gebeurd, dat hoef ik niet nog een keer te vertellen."

"Gaf u Lars de schuld?" vraagt Leonie, die de man het

liefst wil omarmen.

“Lars? Absoluut niet, Lars kon er niets aan doen. Hoe zou hij ook?” Vaandrager staart door het raam van de loods alsof hij die vreselijke dag herbeleeft. “Ze dacht dat we bij de molen bezig waren en liep erheen met een thermoskan koffie. Ik was inderdaad bij de molen. Maar Lars was hier bij de loods. Buiten. Ze keek naar hem, ze zwaaide. En intussen liep ze door om mij mijn koffie te brengen. Ze kwam te dicht bij de molen, misschien lette ze niet op omdat ze naar Lars zwaaide. Het was zo verschrikkelijk. Lars en ik, we stonden als versteend. Haar bloed aan die witte rotor. Niets meer heeft ze gezegd, ze was op slag dood.”

Leonie heeft de hand van Tammo Vaandrager gepakt.

“Lars legde zijn jas onder haar hoofd. Hij zei niets. Hij was lijkkleek. We hebben een hele tijd naast haar gezeten op het natte gras. Die verdomde molen draaide maar door met zijn dodelijke zwiepen. Ik haatte dat ding vanaf dat moment. Ik heb hem de week erop meteen laten opruimen.”

“We hebben gehoord dat u Lars van moord hebt beschuldigd,” zegt Job.

“Ja, die praatjes heb ik ook gehoord. Wat een nonsens. Al die verhalen die meteen de wereld in gingen! Al die speculaties. Mensen praten elkaar alleen maar na. We hebben haar begraven en toen heeft Lars tegen me gezegd dat hij het niet opbracht om hier te blijven. Zijn stage liep

trouwens zowat af. Het leek wel alsof hij ook op slag zijn geloof in windenergie verloren had. Voor mij betekenden die molens ook niets meer, maar ik kon hier toch niet weg. Mira is op een goede dag gekomen en niet meer vertrokken. U hebt haar waarschijnlijk ontmoet. Ze moet het zelf maar weten, aan mij heeft ze niets, ik heb geen enkele toekomstverwachting.”

“Waar bent u dan mee bezig, hier in uw werkplaats?” vraagt Leonie.

“Ik werk aan een monument voor Aukje. Want als ik haar niet gedenk, is er helemaal niemand meer in de hele wereld die zich haar herinnert zoals ze was. Maar ik kom er niet uit, uit dat monument, want een monument is van dood materiaal en dat kan nooit mijn levendige Aukje uitbeelden.”

“Kent u misschien iemand die Hessel van Borselen heet?” vraagt Job.

“Hessel van Borselen. Was dat niet zo’n vervelend studentje dat altijd achter Lars aan liep te lopen? Wat hij van hem moest, weet ik niet, maar hij kwam om de haverklap kijken wat Lars en ik hier deden. Ik heb nog even gedacht dat hij misschien een spion was van Van Genken, ook een molenbouwer, maar daar was hij niet slim genoeg voor, hij begreep veel te weinig van windenergie. Nou ja, misschien was hij wel zo slim om te doen alsof hij dom was, weet ik veel. Ik heb hem sinds Lars is vertrokken niet meer gezien.”

“En Lars?”

“Hij heeft me nog een keer geschreven, een geëmotioneerde brief waarin stond dat hij het gevoel had dat hij alleen maar ongeluk bracht, waar hij ook ging. En dat terwijl hij ons juist zo veel geluk had gebracht. Hij hoopte dat ik door zou gaan met het ontwikkelen van mijn ideeën, al vond hij dat ik het belang van windenergie niet moest overschatten – hij was zich aan het verdiepen in zonne-energie, nou ja in energie die rechtstreeks van de zon komt. Hij bleef een idealist. Maar wacht eens, je zei dat hij verdwenen is? Waar is hij dan?”

“Dat weten we juist niet.” Ze vertellen het verhaal en vragen of Vaandrager weet of Lars vijanden heeft, maar hij heeft geen idee. “Ik ben een keer naar Delft gekomen om te zien waar Lars studeerde en toen heb ik kennisgemaakt met zijn hoogleraar. Studdemeyer was dat. Verder kende ik eigenlijk niemand uit Lars z’n kennissenkring. Maar ik kan me wel voorstellen dat iemand Lars iets zou willen aandoen.”

“Wat zegt u?”

“Ja, dat kan ik me voorstellen. Hij had – ik bedoel heeft – alles mee. Slim, aardig, ziet er leuk uit, goeie toekomstperspectieven. Dat levert jaloezie op. En jaloezie is een dodelijke eigenschap.”

Er kruipt een rilling over Leonies rug.

Ze nemen afscheid van Tammo Vaandrager, geven hem hun telefoonnummer voor als hem iets te binnen mocht schieten en gaan naar huis. Ze zijn er allebei van overtuigd dat de man integer is. Leonie is bekaf. Als ze thuis zijn, gaat ze op de bank liggen en staat zichzelf toe om in stilte eerst maar eens een potje te huilen. Om Lars, om Tammo, om Aukje en om haar kind dat ze nu al dringend verbiedt ooit in de buurt van windmolens te komen. Dan droogt ze haar tranen en zegt tegen Job: “We moeten meer te weten komen over die vermoorde man van de Tokiolaan. Hoe heette hij ook weer?”

“Wal ter Sporenberg.”

“O ja. We moeten snel zijn. Waarom vraagt niemand om losgeld? Stel je voor dat ze Lars ergens op een vreselijke plaats hebben opgesloten. We moeten iets doen, pap. Maar ik heb even geen energie. Wat vind je trouwens, zullen Lars en ik ons kind Aukje noemen?”

“Nou, dat weet ik niet, hoor. Dat zou ik eerst met Lars overleggen.”

“Met Lars overleggen. Ik wou dat het kon.” Haar buik gaat heftig heen en weer, alsof het kind het daarmee eens is. Vreemd dat de baby zich pas begint te roeren als zij zelf rustig gaat liggen. Ze sluit haar ogen en valt in een droomloze slaap.

Job leest zo’n beetje de krant, maar eigenlijk denkt hij na. Jaloezie kan een dodelijke eigenschap zijn, ja, maar wie zou

zo jaloers kunnen zijn op Lars dat hij of zij hem ontvoert en er een manke man met wit haar voor doodt? Er zit iets groters achter, iets met meer belang. Hij realiseert zich dat ze Lars nog niet heel lang kennen en dat er dingen in zijn verleden kunnen zijn gebeurd – zoals met Aukje – waar ze niets van weten en die toch een enorme invloed kunnen hebben gehad.

Zachtjes loopt hij de kamer uit en belt boven met Hendrik Rijksen. Die is inmiddels op de hoogte van de dood van Walter Sporenberg. Inspecteur Broekhuizen uit Dordrecht heeft hem op Jobs verzoek opgebeld.

“Weet je al wat meer, Hendrik?”

“Het is een raadsel. Die Sporenberg leefde een teruggetrokken bestaan. Hij was ongetrouwd, zwemleraar, weinig vrienden.”

“Waarom liep hij mank?”

“Een kennis van Sporenberg vertelde aan Broekhuizen dat hij bij de Elfstedentocht van 1997 een paar tenen had verloren. Afgevroren. Maar al zijn tenen bleken er nog te zijn. Een ander verhaal dat de ronde deed was dat hij uit een raam was gevallen. We weten het nog niet.”

“Enig idee wat het verband met Lars zou kunnen zijn?”

“Geen enkel. Maar Broekhuizen is een ijverige man. Hij ontdekt vast hoe het zit.”

“Is het denkbaar dat ik een foto van die Sporenberg krijg?”

vraagt Job. “Ik heb de man zelf nooit gezien, het maakt het voor mij moeilijk om rond te vragen zonder dat ik een gezicht heb.”

“Jemoet je er ook helemaal niet mee bemoeien,” zegt Rijksen. “De politie kan dit prima aan.”

“Luister eens Hendrik, Leonie is op van de zorgen. Ze staat op het punt een kind te baren. Haar man is spoorloos. Je kunt toch niet van mij verlangen dat ik werkeloos toezie?”

“Ik ken je. Al deed ik het, je zou je er toch niks van aantrekken,” zegt Rijksen. “Goed, ik zal zorgendat je een foto van de man krijgt.”

“Dank je wel.” Job weet wel zeker wat Rijksen over de streep heeft getrokken. Niet dat Leonie hoogzwanger en ongerust is, maar Hendriks persoonlijke, nooit meer uit te wissen begrip voor het wantrouwen dat Job heeft in de onfeilbaarheid van de politie.

“Niets te danken.”

‘s-Avonds stuurt Rijksen per e-mail een foto van Sporenberg. Leonie print hem.

“En nu ga ik naar dit gezicht kijken en proberen zo veel mogelijk over de man te weten te komen,” zegt ze. “Een zwemleraar dus. Hij ziet er helemaal niet uit als een zwemleraar. Oké, hij heeft een gespierde nek, een sportman

is hij vast wel geweest, maar ik vind hem meer een tennisser.”

“Waarom?” Job heeft zo zijn twijfels over de aanpak van zijn dochter.

“Iets te chique of zo. Als kind mocht hij alles. Rijkeluiszontje. Geld geen probleem.”

“Hij woonde anders in een doodgewoon rijtjeshuis en voor zover de politie weet was hij helemaal niet rijk,” zegt Job.

“Misschien niet meer,” zegt Leonie. “Ik denk toch dat zijn ouders geld hadden.”

Job lacht. “Kan wezen, maar is dat belangrijk?”

“Ik weet niet. Het zou iets kunnen zeggen over het soort mensen met wie hij omging. Of over de frustraties die de man had.”

“Laten we het eens van een andere kant bekijken,” zegt Job. “We nemen aan dat Lars is ontvoerd. Dat kan door een individu zijn gedaan of door een grotere groep, een terroristische organisatie of zo. Het feit dat Sporenberg is vermoord, maakt het aannemelijk dat er meer mensen bij zijn betrokken. Dat wil zeggen, als hij vermoord is vanwege Lars, maar daar ga ik van uit.”

“Mee eens.”

“Maar waarom wordt een zwemleraar ingeschakeld bij een ontvoering?”

“Omdat hij sterk is?”

“Of omdat hij onder druk staat?”

“Omdat hij goed kan zwemmen? We weten zo goed als niets van die man. We moeten echt meer te weten komen.” Leonie komt overeind en loopt door de kamer. Een beetje achterover, de handen op de heupen. Haar enkels zijn gezwollen, aan haar hele lichaam voelt ze dat deze toestand niet lang meer kan duren. In de laatste weken van je zwangerschap hoor je tijdschriften over baby’s te lezen en kleertjes te strijken en in jezelf gekeerd gelukzalig voor je uit te staren. Ze is veel te weinig met de baby bezig, dat kan toch niet goed zijn? Ze denkt aan die keer dat ze zelf gekidnapt was. Hoe eindeloos de tijd toen leek te duren, hoe hopeloos alles leek. Zou Lars nu ook ergens rondjes fietsen zoals zij indertijd? Zou hij zich ook iedere dag afvragen of ze hem gaan vermoorden? Of zou hij erop rekenen dat zij hem komt bevrijden? In gedachten voelt ze zijn warme huid onder haar hand. Het moet toch mogelijk zijn hem te vinden?

Job kijkt naar haar, ze is zo volwassen en toch is ze nog steeds dat kleine meisje van vroeger die een krans van madeliefjes voor hem maakte, hem een kus gaf en zei: “Voor papa.” Hij kan het niet verdragen verdriet in haar ogen te zien. Met heel zijn hart wou hij dat hij haar kon helpen. Ook hij denkt aan die keer dat ze zoek was. De vreselijke, ondraaglijke angst die hij toen voelde. Die martelende pijn. Toen dacht hij dat ze dood was. Denkt hij dat nu ook over Lars? Nee. Lars is ergens. Lars móét te vinden zijn, een mens

kan in een klein landje als Nederland niet spoorloos
verdwijnen.

8

Een adres in Zeist. Zo dichtbij. Als je lang moet speuren naar een adres krijg je het gevoel dat het ver weg moet zijn. En het vinden van dit adres heeft Job drie dagen gekost. Het adres van mevrouw Erna Duncan, dochter van een Engelse vader en een Nederlandse moeder. Zelf Nederlandse, vanaf haar geboorte. Volgens Rijksen is ze midden veertig en heeft ze twee kinderen van twintig, een tweeling, meisje en jongen.

Job heeft een aangrijpingspunt gezocht, bij inspecteur Broekhuizen, bij commissaris Rijksen. Ze wilden niets loslaten, zeiden dat ze geen informatie hadden. Het enige dat hij heeft weten los te peuteren is dat Waker Sporenberg ooit getrouwd was geweest met Erna Duncan, een Engelse. Dat laatste klopt dus niet. Ze blijkt Nederlandse te zijn. En ze woont niet in Engeland, maar vlakbij, in Zeist. Job heeft haar gisteren opgebeld, vandaag kan hij bij haar terecht.

Hij belt aan. Leonie is niet meegekomen, ze waggelt als een minister van Financiën met de nieuwe begroting, en dat is prima, maar vanwege het beetje bloed dat ze nog steeds

verliest, moet ze nu beslist kalm aan doen. Een vrouw doet open. Alles is groot aan haar. Groot hoofd, grote ogen, grote kin, fors lichaam, indrukwekkend gemoed, handen waar er makkelijk vier uit hadden gekund. Job valt in het algemeen meer op kleine, tengere vrouwen, maar ze schrikt hem toch niet af. Ze heeft een innemend gezicht, een ontwapenende glimlach, en een warme stem, waarmee ze zegt: “Meneer Reders? Ik ben Erna Duncan.”

Ze gaat hem voor naar de woonkamer en schenkt koffie die ze, vanwege zijn aangekondigde bezoek, vers heeft gezet. De kamer is vol, te vol, met kastjes en bijzettafeltjes, grote fauteuils, en overal planten, maar daardoor gezellig en gastvrij. Tegen de achterwand staat een bureau, waarop foto's van voorouders en meer recente dierbaren herinneringen levend houden.

Als ze enkele beleefdheden hebben uitgewisseld, kijkt ze hem vragend aan.

“Walter Sporenberg,” zegt Job.

Ze knikt bedachtzaam. “Dat moest de reden zijn van uw bezoek. Ik hoorde dat hij dood is. Vermoord.”

Job beaamt het.

“Ik begrijp dat u niet van de politie bent? De politie is hier geweest. Ik heb ze niets kunnen vertellen. Walter en ik waren al bijna vijf jaar gescheiden. We hadden vrijwel geen contact meer.”

“En uw kinderen?” vraagt Job.

“Het waren zijn kinderen niet. Kinderen van mijn eerste man. Ik ben al tweemaal gescheiden. De kinderen zagen hun stiefvader zelden. Ze hebben nooit veel om hem gegeven. Ook een reden voor mijn scheiding van Walter.”

Job knikt en laat de woorden wegzakken in de veelheid aan kleedjes en kussens in de kamer.

“Hoe bent u bij deze zaak betrokken?” vraagt ze. “Kende u Walter? Ik heb begrepen dat hij de laatste jaren nogal teruggetrokken leefde, daar in Dordrecht.”

“Ik kende hem niet.”

“Maar?”

“Ik was op weg naar hem toe. Ik wilde iets met hem bespreken. Ik trof de politie die me vertelde dat hij net was gevonden. Dood.”

“Wat wilde u dan van hem?”

“Lastig om vlug even uit te leggen.”

Normaal gesproken zou ze hem nu wantrouwend aan moeten kijken. Dat doet ze niet. Ze lijkt iemand die goed vertrouwen als uitgangspunt neemt en pas wantrouwt als daar aanleiding voor is, denkt Job. Het kan haast niet anders of dat moet haar af en toe beschadigd hebben. Ze ziet er niet beschadigd uit.

Hij vertelt haar toch maar in het kort over de raadselachtige verdwijning van Lars. Over de aanwijzing dat

Walter Sporenberg zijn schoonzoon waarschijnlijk op Schiphol heeft gesproken. Over hun vermoeden dat de moord op hem wellicht met Lars te maken heeft.

Erna knikt langzaam.

“Nu hoopt u dat ik licht kan werpen op deze zaak? Ik begrijp dat uw dochter dodelijk ongerust is. Maar ik heb geen idee. Ik zei het al, we hadden geen contact meer.”

“Dat had ik ook niet gedacht,” zegt Job. “U kunt toch iets voor me doen. Vertel me over Walter Sporenberg. Hoe was hij? Wat deed hij? Wie waren zijn vrienden?”

Ze schenkt opnieuw koffie in, terwijl ze zijn verzoek overweegt.

“We zijn vreemden voor elkaar,” zegt ze.

“Maar dat voelt niet zo,” zegt Job en dat is niet alleen om haar gunstig te stemmen, hij meent het. Het klikt tussen hen.

“U bent waarschijnlijk te vertrouwen. Walter zou gezegd hebben: eerst natrekken. Eerst nagaan of deze man echt meneer Reders is. Heb je nog niet genoeg leergeld betaald? Zoiets zou hij gezegd hebben. Maar, meneer Reders...”

“Zeg maar Job.”

“Ik ben enkele malen in mijn leven bedrogen, Job. Ik ben te goed van vertrouwen. Ik heb ook de neiging om jou te vertrouwen. Zou je het erg vinden als ik toch een kleine check doe?”

“Welnee. Je hebt groot gelijk, Erna. Mag ik Erna zeggen?”

Ze zoekt in het telefoonboek van Amersfoort. Ze vindt de naam Reders en draait het nummer dat daarachter staat. Ze krijgt Leonie aan de telefoon. Ze noemt haar naam en vraagt of meneer Reders thuis is.

“Nee, die is er op het moment niet. Volgens mij is hij naar u toe, mevrouw Duncan.”

“O, dan zal hij zo wel komen. Dank je wel.”

Job heeft het grijnzend aangehoord.

“Sorry,” zegt ze. “Meestal klopt mijn intuïtie. Dit was niet nodig geweest. Ik zal je vertellen wat ik weet van Walter.”

Erna heeft een deel van haar jeugd doorgebracht in Londen. Ze is daar kort over. Haar Engelse vader is inmiddels overleden, haar moeder woont ook in Zeist, enkele straten bij haar vandaan. Erna is eerst getrouwd geweest met een groothandelaar in kantoormeubelen. Het huwelijk was een mislukking. Ze kreeg een tweeling. De vroedvrouw had dat niet zien aankomen. Al na korte tijd ontvluchtte haar man het gedoe met in de nacht huilende kinderen en kofferbakken vol luiers. Hij ging vreemd, het kon haar weinig schelen, en een jaar later waren ze gescheiden. Een tijdje betaalde hij alimentatie, althans een bijdrage voor de kinderen. Daar kwam ook de klad in. Ze heeft het maar zo gelaten. Zij voedde de tweeling op. Een jaar of twaalf later

kwam Walter in haar leven.

Hoe gaat zo iets. Er zijn van die mensen van wie je niet precies begrijpt wat ze doen. Als iemand zegt dat hij schoenmaker is, heb je daar een beeld bij. Metselaar. Onderwijzer. Oogarts. Met een vak als accountant wordt het al vager. Wat doet zo iemand precies? Boekhouden, met nog iets erbij. Maar wat moet je met adviseur, met bemiddelaar, met consulent? Je kunt je weinig voorstellen van wat zo'n man of vrouw de hele dag doet.

Walter was zo iemand. Soms zei hij dat hij fusieconsultant was. Een andere dag heette dat ineens liquidatie-expert of reorganisatieconsulent. Nou ja. Hij bewoog zich vooral in de energiesector. Gas en elektriciteit en zo.

Erna had Sporenberg ontmoet via een wederzijdse kennis die iets hoogs was bij een elektriciteitsbedrijf. Waarom was ze voor Walter gevallen? Waarschijnlijk omdat hij iets mysterieus had. En een beetje gegeneerd voegt ze eraan toe dat ze misschien ook wel viel voor zijn imposante uiterlijk. Zelf is ze totaal niet mysterieus. Ze is iemand die alles wat ze vindt en voelt meteen heel precies onder woorden probeert te brengen. Ze ontdoet de dingen juist van een geheimzinnig waas, als dat er is. Walter niet. Hij versterkte het waas. Ze was met hem getrouwd tegen beter weten in. Ze wist veel te weinig van hem. Ze heeft enkele familieleden van hem pas ontmoet nadat ze al maanden getrouwd waren.

De kinderen vonden het niks. Hun eigen vader zagen ze vrijwel nooit, van een nieuwe vader moesten ze al helemaal niets hebben. Achter zijn rug noemden ze hem Onze-Lieve-Heer, waarschijnlijk vanwege zijn grote grijze haardos.

Op een dag was hij weer eens op een van zijn onduidelijke missies, een vergadering van energieconsultants, zoiets, en 's-avonds werd ze opgebeld dat hij in het ziekenhuis lag. Ze ging erheen en kreeg te horen dat hij een verbrijzeld dijbeen had. Hij was onmiddellijk geopereerd en het zou wel goed komen, dacht de chirurg. Walter was bij kennis, maar toen ze hem vroeg wat er was gebeurd, werd hij wazig en sloeg onsamenhangende taal uit. Ze is er nooit achter gekomen waarom, waardoor, op welke manier dat dijbeen in de vernieling was geraakt. Toen hij weer thuis was zei hij dat hij het zich niet herinnerde, het was donker geweest, hij was op een verkeerd adres, hij had mensen ontmoet die hij niet kende, vaagheden van een reorganisatieconsulent.

Het ongeluk - of wat het ook was geweest - gebeurde kort na de Elfstedentocht van 1997. Die had hij gereden, hij was een sportief mens, een uitmuntend zwemmer en schaatsenrijder. Toen hij was genezen maar nog wat trok met zijn been, wat niet over zou gaan, vertelde hij dat dat kwam door bevroren tenen, opgelopen tijdens die schaatstocht. "Dat is makkelijker," zei hij tegen haar. Ze liet het maar zo. Het was toch de aanzet die op den duur leidde tot haar tweede

scheiding. Toen de romantiek was verdampt, werd de mysterieuze man een man met smoesjes, met geheimen waaraan zij geen deel mocht hebben, een vreemdeling. Ze gingen uit elkaar, tot opluchting van de kinderen. Achteraf bleek haar tweede huwelijk een episode waar ze nauwelijks herinneringen aan had overgehouden.

Job heeft aandachtig geluisterd. Zijn blik dwaalt naar de foto's op het bureau. Uit de verte kan hij geen foto van Sporenberg ontdekken. Hij is vooral geïnteresseerd in het voorval met het gebroken been. Heeft Erna geen enkele aanwijzing waar Walter de dag van dat voorval is geweest? Nee, die heeft ze niet.

“Ging hij met de auto? Hoe vroeg in de dag? Was het ver? Zou hij thuis komen eten? Heeft hij een naam genoemd?”

Ze denkt na. “Er staat me iets van bij dat hij in Schiedam moest zijn. Of in Vlaardingen. Ergens in de buurt van Rotterdam. Hij had het in die tijd altijd over energie. Steenkolen, kilowatturen, dat soort dingen. Klimaatverandering, dat hoorde ik ook nogal eens. Maar nooit echt concreet, nooit met een heldere uitleg. Altijd in vage termen, over concessies en emissies...

“Van aandelen?” vraagt Job, “of van fijnstof?”

“Ik weet het niet, en als ik dan vroeg hoe dat nu zat, verviel hij weer in nieuwe vaagheden.”

“Ik hoorde dat Walter zwemleraar was.”

“Dat klinkt heel wat concreter dan fusieconsultant hè? Hij is zich pas na ons huwelijk zwemleraar gaan noemen. Volgens mij maakt het niet veel uit hoe hij zich noemde, wat hij deed bleef even vaag.”

“Dankjewel, Erna.”

“Ik heb niet veel voor je kunnen doen.”

“Dat weet je maar nooit. Ik heb toch een beeld van Walter gekregen.”

Job heeft Leonie verslag gedaan van zijn bevindingen bij Erna Duncan en nu is hij maar eens aan het zoeken op internet. Hij tikt woorden in als kolen, energie, Vlaardingen, Schiedam...hij weet niet echt wat hij zoekt.

“Kan ik helpen?” vraagt Leonie. Ze ligt amechtig op de bank en telt hoe vaak haar kind per minuut tegen haar buikwand schopt.

“Blijf maar lekker liggen.”

Hij komt naast haar zitten in een makkelijke stoel en mijmert hardop over Walter Sporenberg. “In het verleden van die man moeten aangrijpingspunten te vinden zijn. Als je je been breekt en je hebt geen verhaal, dan is er iets vreemds aan de hand.”

Hij belt opnieuw naar Erna Duncan. “Neem me niet kwalijk dat ik je nog een keer stoor. Ik ben vergeten te vragen

of je nog namen kent van mensen met wie Walter omging. Collega's, vrienden, kennissen. Je moet toch af en toe iemand hebben ontmoet."

"Ik denk erover en ik bel je terug," zegt Erna.

Veel levert het niet op, maar wel iets. Erna komt de volgende dag zelf langs, want, zo zegt ze eerlijk, ze heeft zin om kennis te maken met Leonie. Ze constateert meteen vrijpostig dat Leonie vast zwanger is van een tweeling, ze ziet er net zo uit als zichzelf twintig jaar geleden. Leonie verzekert haar dat de echoscopie die voorspelling niet bevestigt.

"Ik heb nog eens nagedacht," zegt Erna. "Walter had een tijd lang een soort secretaresse die Jannie Bovenberg heette. Geen idee waar ze woonde. Die vinden jullie nooit. Maar hij had ook veel contact met een man die Jochem of Joris heette. O nee, ik weet het ineens weer. Joost. Joost Winterkamer. Misschien hebben jullie daar wat aan?"

"Wie weet. Misschien kan ik iets over hem vinden," zegt Leonie.

Ze blijft nog een tijdje plakken, Erna Duncan. Ze maakt Brits aandoende grappen over haar formaat. "De brug over de Eem is te laag voor de scheepvaart," zegt ze. "Behalve als ik aan boord ben."

"Leuk mens," constateert Leonie nadat ze is vertrokken.

Inderdaad, na enig zoeken vindt Leonie iets over een Joost Winterkamer. In Rotterdam, wat Job veelbelovend vindt. J.W. Winterkamer, adviseur, meldt het telefoonboek. Adviseur. Juist, vager kan het niet. Past goed bij wat hij heeft gehoord over de wazige levenswandel van de dode Walter Sporenberg. Jacco wordt geraadpleegd. Omdat die zelf in Rotterdam woont, kost het hem weinig moeite wat naspeuringen te doen. Daar komt niets opmerkelijks uit. De heer Winterkamer is begin vijftig, van onbesproken gedrag, heeft geen in het oog springende slechte gewoontes, is ongehuwd en woonachtig in een doorsneewoning, de minst opmerkelijke man van het westelijk halfroond. Niemand weet waarover hij adviseert.

“We moeten toch op hem af,” vindt Job.

Leonie puft.

“Ik moet erop af,” zegt Job.

Ze zijn het erover eens dat ze het omzichtig moeten aanpakken. De heer Winterkamer is hun enige aanknopingspunt. Als Job met de deur in huis valt en plompverloren zegt dat hij weet van de moord op Sporenberg, neemt zo’n man misschien direct maatregelen om alle wegen af te sluiten.

“Ik wil min of meer toevallig met hem in contact komen,” zegt Job. “Verzin iets, Leonie.”

“Ik verzin iets.”

Twee dagen later verlaat Joost Winterkamer zijn huis om tien uur 's-morgens. Het weer is guur, hij draagt een donkere regenjas en in zijn hand heeft hij een aktetas. Iets verderop, bij de hoek van de straat, botst hij op tegen een vrij tengere maar lenige man, waardoor hij struikelt en op een knie terechtkomt. Tegelijkertijd voelt hij dat geprobeerd wordt de tas uit zijn hand te rukken. Maar hij houdt stevig vast.

“Hé hé,” hoort hij roepen en iemand die je best een heer kunt noemen, met grijzende bakkebaarden, een donkergerande bril en een hoed op, is in enkele stappen bij het tweetal en geeft de aanvaller een harde vuistslag op zijn kin. Nou ja, hard, het ziet er harder uit dan het is.

“Au,” brult Jacco. Hij laat de tas los en rent weg.

Winterkamer staat langzaam op en kijkt de vluchtende man na.

“Gaaf het?” vraagt Job, die voor de gelegenheid een man van dik in de zestig is. Dat heeft hij voor elkaar gekregen na een lang telefoongesprek met zijn Parijse vriendin Manon die ooit het grimeervak heeft geleerd, en met de make-up van Leonie.

“Was dat nou per ongeluk of expres?” vraagt Winterkamer. “Wilde die man mijn tas stelen? Moet ik naar de politie?” Er zit een gat in zijn keurige broek.

“Ik denk dat hij per ongeluk tegen u op botste en toen in

een vlaag van hebzucht een greep naar uw tas deed,” zegt Job. “Mijn naam is Karel van den Heuvel. Ik vermoed dat de politie hier weinig mee kan. Hebt u zich bezeerd?”

“Nee, dat valt mee.” Winterkamer klopt wat straatvuil van zijn kleren. “Ik ben Joost Winterkamer. Ik woon hier om de hoek. Ik zal me even moeten omkleden en mijn afspraak verzetten.” En tot Jobs geluk voegt hij eraan toe: “Hebt u zin in koffie?”

“Het was een fluitje van een cent,” vertelt Job later die dag aan Leonie. “Ik heb wel een uur met vriend Joost zitten praten, waarbij hij niets van mij te weten is gekomen. Hij denkt dat ik in Utrecht woon, een gepensioneerde beleidsambtenaar ben van de gemeente, en dat ik in mijn jeugd amateurbokser ben geweest, terwijl ik er achter ben gekomen dat hij gegevens verzamelt over olie- en gasvoorraden in de wereld. Die analyseert en bewerkt hij voor ondernemingen. Hij is niet getrouwd, maar dat wisten we al, en gaat naar bingoavonden. Het is niet veel, maar ik heb de indruk dat er niet zo veel meer te weten valt. Ik heb voorzichtig de naam Waker Sporenberg laten vallen. Ik zei dat ik hem vaag kende en dat ik me herinnerde dat hij in dezelfde branche actief was. Hij kende de man ook vaagjes, had in de krant gelezen dat hij was vermoord en was daarvan

geschrokken. De enige concrete aanwijzing die ik kreeg was dat Sporenberg lid is geweest van een kegelclub en dat hij daar kampioen was. Sportieve man, zei Winterkamer.”

Daar moest Leonie even om lachen. “Ja, als je kegelkampioen bent...”

“Dat was ook mijn gedachte. Dus ik zei: O ja, hij schaatste zo goed, is het niet? En zo kwamen we op Sporenbergs mankheid. Wist Winterkamer daar iets van? Hij wist van de mankheid en van de Elfstedentocht. Toen ik opperde dat er misschien een ongeluk, of een overval achter had gezeten, keek hij blanco. En daardoor had ik even de indruk dat hij niet het achterste van zijn tong liet zien. Maar het kan best verbeelding zijn geweest.”

“Het klinkt alsof dat gedoe met Jacco en de botsing niet echt nodig was,” zegt Leonie. Ze ligt op de bank en trekt voorzichtig haar benen op.

“Ik kan het niet ontkennen. Maar ik heb goed kunnen oefenen als de bejaarde Karel van den Heuvel. En jij als grimeuze. Dat komt vast vaker van pas.”

“Ik heb vanmiddag bij Van Deursen naar die kinderwagen gekeken,” zegt Leonie. “Lars vond hem mooi, ik aarzel nog. Jij hebt hem ook gezien vorige maand. Wat vind jij?”

Job is blij verrast. Eindelijk weer eens een teken van nestdrang bij zijn dochter.

Dan gaat de telefoon. Het is commissaris Rijkssen. Hij

informeert uitvoerig naar de gezondheid van Leonie. Wanneer is de baby uitgerekend? Is ze niet te neerslachtig door haar zorgen over haar man? Daarna komt het weerbericht aan de beurt, de dalende koersen, het schandaaltje in Den Haag over nieuwe onthullingen inzake de Irakoorlog en de Nederlandse betrokkenheid daarbij. En dan ten slotte, als terloops, merkt Hendrik Rijksen nog op dat de moord op Sporenberg toch waarschijnlijk niets te maken heeft met de verdwijning van Lars. Het rechercheteam in Dordrecht heeft een achterneef gearresteerd, een wat verwarde jongeman die bezeten is van sporttrofees. In zijn huis zijn verschillende bekertjes uit de prijzenkast van Waker Sporenberg gevonden en het pistool waarmee de man is neergeschoten.

“Dank je, Hendrik,” zegt Job. Langzaam legt hij de hoorn neer en vertelt Leonie wat hij heeft gehoord. Leonie reageert niet.

“Ik geloof het niet,” zegt Job. “Ik geloof het niet. Er zijn grenzen aan toeval. Sporenberg loopt met Lars Schiphof uit. Lars is sindsdien verdwenen. Via internet wordt gezocht naar de man die aan het signalement voldoet van de man die met Lars was.”

“O wee,” zegt Leonie.

“Sporenberg voldoet aan dat signalement. Wij horen dat, en voor we bij zijn huis zijn, is hij neergeschoten. Toeval?”

Toeval m'n zolen.”

“O wee,” zegt Leonie opnieuw. “Ik bedoel: o, weeën.”

9

Job belt Wilma van Druten, de gynaecologe die de begeleiding van Leonie heeft overgenomen. Ze zegt laconiek dat het bij zo'n eerste kind wel even zal duren en dat ze maar opnieuw moeten bellen als de weeën netjes om de tien minuten of sneller na elkaar komen. Leonie loopt rondjes door de kamer. Haar gedachten staan op nul, ze kan nu niet aan Lars denken, het is te vreselijk dat hij er vandaag niet bij is. Maar haar enige zorg op dit moment is het wezentje dat in haar woont en dat blijkbaar kant-en-klaar is en naar buiten wil. Naar zwangerschapsgymnastiek is ze nooit geweest. Dat kwam voort uit een soort trots: niemand zou haar leren hoe ze moest baren, ze was ervan overtuigd dat ze vanzelf zou weten hoe dat moest. Ze heeft nooit gelooft in de filmbevallingen waarbij aanstaande moeders de boel bij elkaar schreeuwen en in ziekenhuizen van hun kind verlost worden door een team van aan het kind rukkende artsen. Ondenikbaar dat het bij haar op die manier zou gaan, dat heeft ze altijd geweten.

Job zet bierkratjes onder de poten van haar bed zodat het

hoger komt te staan (een eis van de kraamverzorgster) en legt een zeil op het matras. Hij is verbaasd hoe goed Leonie de bevalling heeft voorbereid ondanks de zorg om Lars. Alles wat ze nodig hebben is in huis, al begint de bevalling iets vroeger dan verwacht.

Beneden klokt Leonie de weeën. Om de twaalf minuten komen ze, maar soms ook zit er eentje tussen die al na zeven minuten komt. Toch nog maar een keer bellen.

De gynaecologe zegt dat er waarschijnlijk niets aan de hand is zolang ze zelf de telefoon nog ter hand neemt en Leonie gelooft haar, al voelt ze zich eigenlijk te ver weg van de wereld om zich nog iets van de woorden van Wilma Van Druten aan te trekken.

Job komt naar beneden en ziet dat de ogen van zijn dochter wazig staan, precies zoals hij zich dat herinnert van Wies toen die aan het bevallen was van Leonie. Maar dat was in een ziekenhuis en nu zijn ze thuis en dat maakt dat de verantwoordelijkheid zwaarder op hem drukt.

“Wilma moest toch maar komen,” zegt hij.

“Het nummer ligt bij de telefoon,” mumfelt Leonie. “Ik ga even op bed liggen.”

Job helpt haar de trap op en belt opnieuw naar de gynaecologe, die belooft nu dan toch maar te komen.

“Mijn hemel,” zegt ze als ze de trap is opgestommeld en Leonie heeft onderzocht. “Had je niet wat eerder kunnen

bellen? Het hoofdje staat al. Kom op, persen maar.”

Job weet niet of hij in de kamer moet blijven, maar Leonie wenkt hem. Het is niks voor haar dat iemand haar beveelt wat ze moet doen, ze besluit dat haar kind in geen geval Wilma zal heten, en ze weigert te persen. Maar al heel snel valt er niets meer te weigeren, een oerkracht breekt in haar los, ze geeft een grom en in drie persweeën komt het kind ter wereld. De gynaecologe legt het direct met een zwaai op de borst van Leonie, die onmiddellijk een dierlijke liefde voelt voor dit wezentje dat nog niets heeft gedaan om die liefde te verdienen.

“Een jongen,” zegt Wilma. “Goed gedaan, moedertje.”

Leonie ergert zich niet eens aan de betutteling. Ze voelt zich zoals ze zich nog nooit heeft gevoeld. Uitgeput en volkomen voldaan, zielsgelukkig met dit wurm en tegelijkertijd verdrietig om Lars. Hoe is het mogelijk dat je al deze gevoelens tegelijk kunt hebben?

“Hoe gaat hij heten?” vraagt Wilma, maar daar heeft Leonie geen antwoord op.

Enkele uren later is het rimpelige jongetje gewassen en slaapt hij in de armen van zijn moeder. Leonie kan het niet helpen: ze is vooral ontzettend gelukkig. Job zit naast haar bed. Wies zit naast hem, blij en trots. Ze heeft een kaars aangestoken en bij het zachte licht overdenken ze de afgelopen uren in stilte, bijna als een gezin.

“Lars komt zeker terug,” zegt Leonie. “Onmogelijk dat hij dit wonderkind niet zou ontmoeten, moet je zien, jullie zijn het toch met me eens dat er nog nooit zo’n prachtig jongetje is geboren?”

Wies knikt opgetogen. Job kijkt naar het slapende hoopje mens en naar het trotse gezicht van Wies en ook hij kan niet anders dan het beamen.

De volgende dag staat, in tegenstelling tot de vorige avond, in het teken van huilbuien. Ze dalen gestaag neer als regen op een druilerige herfst dag. Leonie kan niet meer ophouden. Ze heeft nachtmerries over de verblijfplaats van Lars gehad die te maken hadden met bloed, slijm en oerkrachten, ze is overbezorgd over haar kleine zoon die nog niet goed wil drinken, ze is dieper in de put dan ooit, en voelt zich schuldig omdat ze blij zou moeten zijn en niets meer van die blijdschap voelt. Ook het kind huilt en huilt.

Job komt bij Leonie zitten en streelt haar hoofd. “Lieve dochter, je moet uitrusten en aansterken en je moet je zoon een naam geven. En dan zal ik naar het stadhuis gaan om hem daar in te schrijven in het bevolkingsregister. Als hij een naam heeft, je zult het zien, dan zul je weer rationeler kunnen denken. Zonder naam leeft het arme kind in een niemandsland. En jij ook.”

“Maar hoe kan ik hem een naam geven als Lars er niet is?” snikt Leonie.

“Je weet heus wel een naam die Lars ook geschikt zal vinden.”

“Ja, dat is ook zo,” zegt Leonie. Ze kijkt naar haar kind. “Ik weet het ineens. Jij zult Teun heten,” zegt ze. “Je zult heten als de vader van je vader.”

“Wat een goed idee. Teun. Een uitstekende naam. Stoer en mannelijk en toch ook vriendelijk,” zegt Job.

“Teun.” Ze kijkt naar haar zoon. Ja, hij is een echte Teun. Ze lacht door haar tranen heen. “Je hebt gelijk, pap. We moeten uit dat niemandsland. En fijndat je hem wilt gaan aangeven.” Ze pakt de nieuwe Teun op en wiegt hem heen en weer. Hij houdt op met huilen. “Teun, kom op, drink en groei. We hebben werk te doen. We moeten je vader vinden.”

Wies is er iets te veel naar Jobs zin, maar hij kan de kersverse grootmoeder moeilijk de deur wijzen. Ze neemt bezit van het huis. Ze brengt boodschappen mee en strijkt de was, ze draagt pannetjes soep aan en doet de deur open als er mensen aanbellen. Job vlucht. Hij gaat naar McManner, hij logeert een nacht bij Jacco, hij brengt een avond met Zoë door. Zoë vraagt hoe hij zich voelt als nieuwbakken opa en

Job zegt dat hij niet het idee heeft dat het grootvaderschap hem zijn vitaliteit heeft afgenomen. Hij voelt zich geen spat ouder dan voor de geboorte van Teun. Hij heeft zijn krachten niet voelen afnemen.

“Dat bedoelde ik helemaal niet,” zegt Zoë. “Typisch een mannelijke invalshoek om zo te praten. Merk je bijvoorbeeld geen nieuw verantwoordelijkheidsgevoel bij jezelf op?”

Ja, dat merkt hij, maar dat betreft vooral Leonie. Het deugt niet dat Lars al bijna drie weken zoek is terwijl Leonie een kind heeft gekregen. Waar kan Lars zijn?

Hij vertelt Zoë van zijn bezoek aan Erna Duncan en zij informeert naar het welzijn van Manon. Hij houdt het antwoord op die vraag vaag. Hij is onrustig. Hij zit hier zijn tijd te verdoen, hij moet Lars zoeken.

Toch komt daar die eerste week in het leven van Teun weinig van terecht. Een baby in huis blijkt evenveel tijd te kosten als het runnen van een complete kostschool. En wat Leonie betreft, die is ook mentaal te zeer in beslag genomen door haar zoon. Iedere dag schrijft ze uitvoerig over hem in een schrift dat ze voor Lars bijhoudt.

Op donderdagavond dient professor Richard Vogelenzang

zich aan. Leonie had hem gemaïld dat hun zoon is geboren en dat ze voorlopig niet aan haar scriptie zal toekomen. Ze heeft Teun juist uit zijn bed gehaald voor de avondvoeding, maar toch is ze blij verrast dat hij haar komt opzoeken. Het is vast geen regel dat hoogleraren bij hun studentes op kraambezoek komen. Hij heeft een plaatjesboek bij zich over voetballen voor Teun en een bos gemengde gele bloemen voor Leonie. Voor Job heeft hij een fles whisky meegebracht. Erg hartelijk allemaal. Hij bewondert de baby, kust Leonie en bedankt Job en haar nogmaals voor de hulp die ze hebben geboden bij het voetbalschandaal.

“Waar is je man trouwens?” zegt hij dan. “Ik had hem graag willen ontmoeten.”

Leonie kijkt haar vader aan. Ze brengt het niet op om het verhaal over Lars te vertellen. Bovendien wil ze Teun liever in alle rust de borst geven, want dat voeden loopt nog niet helemaal soepel. Job zegt: “Weet je wat, ga even mee naar de keuken, ik zet koffie en ik vertel het je.” En dan doet hij het hele verhaal over de verdwijning van Lars. Hij vertelt ook over hun bezoek aan Tammo Vaandrager en de vreselijke dood van Aukje. Hij vertelt over Walter Sporenberg en Erna Duncan en zelfs over Joost Winterkamer.

“Wacht eens,” zegt Richard, “die naam komt me bekend voor.”

“Welke? Joost Winterkamer?”

“Nee, Walter Sporenberg. En ik weet ook waar ik die naam van ken: uit de voetbalwereld. Hij was coach van een Dordrechts team. Een grote kerel, zeer sportief, ik zie hem nog voor me, met van dat wapperende witte haar. ‘t Was sneu voor hem dat hij mank liep, want daardoor kon hij zelf natuurlijk niet mee voetballen.”

“Ja, dat was hem,” zegt Job. “Weet je nog meer over hem? We zouden zo graag weten hoe hij aan dat manke been kwam.”

“Nee. Geen idee. Of eigenlijk heb ik wel een idee, was het niet een schaatsongeluk? Maar misschien weet ik iemand die jullie kan helpen. Ik herinner me dat Steef de Keuter hem goed kende. En Steef is niet alleen voetballer, hij is ook mijn tandarts. Lang geleden woonde hij in Utrecht, later is hij naar Dordrecht verhuisd en is daar een praktijk begonnen. Ik heb hem als tandarts gehouden. Hij is een geldwolf en niet mijn beste vriend, maar hij is een uitstekende tandarts. Steef voetbalt of voetbalde op behoorlijk niveau, wat ik niet wist, maar toen ik een keer moest fluiten in Dordrecht zag ik hem op het veld en sindsdien spreken we over voetbal als ik in zijn behandelstoel zit, althans hij spreekt en ik hou braaf mijn mond. Ik bedoel: mijn mond open. Steef kende Waker Sporenberg, dat weet ik zeker.” Hij pakt zijn agenda. “Misschien kan hij je meer over hem vertellen. Hier, dit is zijn adres.”

“Wie weet,” zegt Job, “wie weet levert het wat op.”

“En intussen heeft niemand een idee wat er met Lars aan de hand is? Ik vind het geen hoopvolle zaak,” zegt Vogelenzang. “Er zijn maar weinig criminelen die iemand langdurig gevangen kunnen houden. Ze worden meestal ofwel snel ontdekt, of de gevangene...”

“Ja, zeg dat maar niet in dit huis.”

“Ik hoop van harte dat hij veilig terechtkomt. Je hebt in ieder geval een pracht van een kleinzoon.”

“Ga alsjeblieft meteen met die tandarts praten,” zegt Leonie, als ze na Richards vertrek door Job op de hoogte is gebracht. “We hebben geen tijd om te wachten tot ik weer mobiel ben. Wie weet waar ze Lars hebben opgesloten, wie weet hoe hij eraan toe is. Er is echt ontzettend veel haast. Alsjeblieft, bel die man.”

“Heb ik net al gedaan. Ik heb een afspraak voor morgen. Hij wou me eerst in zijn spreekkamer ontvangen en ook gedurende de rest van het gesprek bleef hij maar denken dat het om mijn gebit ging, en ik wilde voorlopig niks loslaten over Sporenberg, maar uiteindelijk is het me toch gelukt om een afspraak te maken in de stationsrestauratie van Dordrecht. Hij heeft geen idee waarover het gaat.”

“Ik hoop zo vurig dat die man nuttige informatie voor ons

heeft,” zegt Leonie.

“Ja, maar reken er niet te vast op.”

Steeff de Keuter is een lange man met brede schouders, stevige voetbalkuiten en een hard gezicht. Zijn blinkend witte tanden doen vermoeden dat hij zijn beroep serieus neemt.

Hij wil wel bier, ja, graag een groot glas, hij gaat joviaal achteroverzitten, en begint al over zijn liefde voor voetbal te praten voordat hij informeert waar Job eigenlijk voor komt. Zodra die de naam Walter Sporenberg laat vallen, verandert alles aan de voorkomende houding van De Keuter. De blinkend witte tanden worden ivoren wachters, zijn ogen vernauwen zich. “Waarom bent u in hem geïnteresseerd?”

“Walter Sporenberg is dood. Vermoord. Ik probeer te ontdekken wie dat op zijn geweten heeft.” Job heeft geen zin om tegen deze man over Lars te beginnen.

“Ik weet dat hij vermoord is. Ik weet ook dat de dader inmiddels is opgepakt. Een familielid van Sporenberg. Het heeft in de krant gestaan. Waarom zoekt u dan nog verder?”

“Ik weet niet of ze de echte dader te pakken hebben,” zegt Job. “Weet u iets over Sporenberg wat me zou kunnen helpen?”

“Hoezo? Bent u van de politie, of zo?”

“Nee, ik ben iets kwijt. Als ik meer over Sporenberg weet,

vind ik het misschien terug. Weet u of hij vijanden had?”

“Geen idee. Ik kende Sporenberg nauwelijks.”

“Kent u misschien iemand die Joost Winterkamer heet? Hij woont in Rotterdam.”

De ogen van de tandarts worden nu nog nauwer. Hij lijkt een poema die niet kan beslissen of hij zal aanvallen of vluchten.

“Wat zijn dit allemaal voor vragen,” zegt hij geërgerd.

“Waarom denkt u dat ik hier iets van zou weten? Ik ken die lui niet.”

“Waarom reageert u zo gepikeerd?” vraagt Job.

Dat brengt de tandarts tot bedaren. “Sporenberg was coach van ons team,” zegt hij. “Een uitstekende coach.”

“Hij liep mank,” zegt Job.

“Ja, een schaatsongeluk.”

“Weet u dat zeker? Ik heb gehoord dat hem iets anders is overkomen.”

“O ja, wat dan?”

“Ik hoopte dat u dat zou weten.”

“Hoe zou ik dat in vredesnaam kunnen weten,” zegt de man, toch weer geërgerd.

“U wordt alweer boos,” zegt Job. “Hoe komt dat toch?”

“Waarom vraagt u me het hemd van het lijf over Sporenberg? Ik zeg u nogmaals: ik weet niets van die man.”

“Moeilijk aan te nemen,” zegt Job, waarop de tandarts

opspringt en met grote stappen wegbeent.

“Dit is wel heel vreemd,” zegt Leonie. “Zo reageer je toch niet op een gewone vraag?”

“En hij is nu al de tweede aan wie ik duidelijk merk dat hij meer weet dan hij zegt. Ik krijg het idee dat de hele wereld weet dat er iets met Sporenberg aan de hand was, alleen wij niet.”

“We moeten in het huis van Sporenberg gaan kijken,” zegt Leonie.

“We?”

“Nou ja, misschien Jacco en jij.”

“En wie zegt dat het huis niet al is leeggehaald door zijn nabestaanden?”

“Dat lijkt me sterk, tenzij de politie de zaak als helemaal opgelost beschouwt.”

“Ik denk niet dat de politie ons er zal toelaten,” zegt Job.

“Jacco zal er geen problemen mee hebben om een kraak te zetten,” veronderstelt Leonie.

“Daar heb je ongetwijfeld gelijk in. Heeft Teun goed gedronken?”

“Ja, het ging fijn daarstraks. Hij slaapt als een roos.”

“En hoe voelt de moeder zich?”

“Naar omstandigheden goed.”

Job piekert. Leonie heeft gelijk, ze moeten meer over Sporenberg te weten komen en het zou helpen als ze in zijn huis konden rondneuzen. Maar om nou in te breken...Zal hij Hendrik opbellen en kijken wat die kan doen? Hij zal toch begrijpen dat ze alles in het werk willen stellen om Lars te vinden. Hij zal ook begrijpen dat er haast is geboden. Na een poosje dubben, belt hij op en legt het probleem voor. Tot zijn verbazing sputtert Rijksen helemaal niet zo hard tegen als Job had verwacht. Hij belooft het te zullen opnemen met de politie in Dordrecht.

Al de volgende dag belt hij op met de mededeling dat Job onder begeleiding van een agent en met handschoenen aan het huis van Sporenberg mag onderzoeken. Er is al een uitvoerig forensisch onderzoek gedaan, dus veel kwaad zal Job waarschijnlijk niet kunnen doen.

“Ik wil mee,” zegt Leonie.

“En Teun?”

“Die gaat ook mee. In de draagzak. We doen niets gevaarlijks. Er gaat zelfs een agent mee. Het is zo veilig als wat. Dordrecht is niet het eind van de wereld en desnoods kan ik Teun voeden in het huis van Sporenberg.”

Een vrouwelijke agent, die zich voorstelt als Kloek, staat hen op te wachten. Ze kijkt een beetje verbaasd als ze Teun in zijn draagzak ziet, maar zegt niets en reikt Job en Leonie ieder een paar dunne katoenen handschoenen aan. Dan gaan ze

naar binnen. Ze kunnen zien dat Sporenberg onverwacht uit het leven is weggerukt, en merken aan het huis dat het onbewoond is. Er hangt een muffe lucht. De spullen van Sporenberg staan erbij alsof ze het decor van een toneelstuk vormen. Het is een klein huis, meer een appartement eigenlijk, met maar één slaapkamer, en die is op de begane grond. Sporenberg was een sloddervos. Overal liggen stapels kranten, planken staan bomvol sporttrofeeën, in de keuken is het een bende. In de slaapkamer ook. Er slingeren kleren rond en er staat een bureau waar je niet aan kunt werken omdat het bezaaid is met bankafschriften, lege enveloppen en boodschappenlijstjes.

“Heeft de politie al deze spullen onderzocht?” vraagt Leonie vol bewondering.

“Grondig,” zegt agent Kloek.

“Wat een werk. En jullie hebben niets opzienbarends gevonden?”

De agent geeft geen antwoord.

Leonie kijkt de woonkamer rond. De politie had het al geconstateerd: Sporenberg was niet rijk, of hij gaf gewoon niet om de inrichting van zijn huis. De meubels zijn smakeloos. Teun begint geluidjes te maken en Leonie wrijft hem over zijn ruggetje en begint langzaam rondjes te lopen, zodat hij weer in slaap valt. Aan de muur hangt een paar schaatsen. Zeker Sporenbergs Elfstedentochtschaatsen. Hij was vast trots

op zijn prestatie, hij moet een energieke man zijn geweest. Zonder te weten waarom, tilt ze de schaatsen van de spijker. Met één arm ondersteunt ze Teun en daardoor laat ze de schaatsen vallen. Uit de linkerschaats komt een stoffen zakje tevoorschijn.

Agent Kloek merkt het niet, haar telefoon ging net en ze is even naar het plaatsje achter de keuken gestapt om hem te beantwoorden.

“Pap, kom eens,” roept Leonie zachtjes. Job was in de slaapkamer de spullen op het bureau aan het onderzoeken, maar hij komt direct naar de woonkamer.

“Er is iets uit die schaats gevallen. Pak jij het eens.”

Job raapt het katoenen zakje op en peutert het touwtje los. Er zitten twee speldjes in. Van die speldjes die je op je jas kunt dragen, met de woorden **Revenge and Honour** erop.

“Wat is dat?” vraagt Leonie.

“Revenge and Honour is volgens mij een neonazistische club. Ik heb er weleens iets over in de krant gelezen,” zegt Job.

“Jakkies.”

Job zet de computer aan. Hij wil meer te weten komen over Revenge and Honour. Hij googlet er tevergeefs op los, maar hij wil Leonie niet storen, want ze geeft haar zoon de borst en dat vraagt alle aandacht. Als Teun in zijn bedje ligt, geeft hij het op.

“Jouw werk,” zucht hij.

Leonie gaat aan de slag en is een uurtje niet aanspreekbaar. Dat wil zeggen, ze roept voortdurend iets onverstaanbaars en als hij dan vraagt om verduidelijking zegt ze dat hij zich er niet mee moet bemoeien.

“Weinig te beleven,” concludeert ze ten slotte.

“Kun jij ook niets vinden?”

“Wel iets, maar minimaal. Er is in Rotterdam en omgeving in de jaren tachtig en begin jaren negentig een club geweest die zich Revenge and Honour noemde. Een superrechtse club. Ze waren natuurlijk tegen iedereen die iets met Allah had, die geen superieure blanke huid om zijn botten had, die niet geloofde in recht en orde tot de dood erop volgt. Ze onderscheidden zich van skinheads en dat soort volk in die

zin dat het ging om mensen met een positie, mensen met een zeker aanzien. Ze hielden zich ook bezig met overheidssubsidies en dergelijke dingen. Ze vonden dat de overheid veel te veel subsidies gaf aan linksachtige activiteiten, zoals de multiculturele samenleving, avant-gardetoneel en experimentele muziek. Allemaal decadentie, vonden ze. Maar namen kan ik niet vinden. Als er activiteiten waren, dan speelden die zich af in het schemerduister. Ik heb geen interviews gevonden, geen namen van bestuursleden, niks. En dan, na 1997, is het voorbij. Niets meer te vinden. Opgheven, lijkt het. Opgelost in het niets.”

“Je zei: in Rotterdam en omgeving?”

“Ja, ik kom Rotterdam tegen en Schiedam.”

“Ook Dordrecht?”

“Nee, Dordrecht heb ik niet gezien.”

“Met deze gegevens moet Jacco maar eens aan de slag,” vindt Job.

Hij belt hem op en vertelt het weinige dat ze te weten zijn gekomen. Hij geeft de naam en het adres van tandarts Steef de Keuter. De gegevens van Waker Sporenberg en van Joost Winterkamer heeft Jacco al.

“Voorzichtig informatie inwinnen, Jacco,” zegt hij. “Er mag geen geruchtenstroom op gang komen. Geen slapende honden wakker maken. Probeer eens te weten te komen of de genoemde heren lid waren van een club, een sociëteit, iets

exclusiefs en drink dan eens een slok met de portier van zo'n instelling. Dat soort dingen, bedoel ik.”

“Het is me glashelder,” zegt Jacco.

Leonie heeft geen rust. Als Job naar McManner is, belt ze Erna Duncan op en vraagt in welk ziekenhuis haar ex indertijd is geopereerd aan zijn gebroken dijbeen. Dat blijkt het UMC in Utrecht te zijn. Vervolgens vraagt ze Wies of die kan oppassen en voor het eerst sinds zijn geboorte laat ze haar zoon enkele uren aan een ander over.

Ze heeft zich opgemaakt zoals ze vroeger deed als ze verleidelijk wilde zijn. De lengte van haar wimpers wordt bijna verdubbeld, zodat haar oogopslag een klein stormpje veroorzaakt, zoal niet fysiek dan toch emotioneel. Uit haar diep uitgesneden shirtje stijgt een licht parfum op, niet opdringerig, maar voldoende om een eventuele geur van moedermelk te overheersen. Haar rok komt lang niet tot de knie. Haar buik is nog niet helemaal in zijn pre-zwangerschapse conditie, wat ze oplost met een strakke panty. Ze draagt schoenen met elegante hoge hakken die haar welgevormde kuit accentueren.

Zo loopt ze een uur later door het UMC, speurend naar een administratieve kracht die bij patiëntgegevens kan en die gevoelig is voor haar uitstraling. Hij is gauw gevonden, in de

persoon van een veertiger die vergeefs strijdt tegen vetrichels om zijn buik, en een blik die verradt dat hij tekort komt.

Na inleidende opmerkingen over de goede reputatie van dit prachtige ziekenhuis, over niettemin de bezwaren van grootschaligheid, die vooral de patiënten met ontzag maar ook met een gevoel van hulpeloosheid vervult, na de onthulling dat ze veel vertrouwen stelt in iemand als de aangesprokene, komt ze met haar vraag: “Je mag natuurlijk geen gegevens verstrekken over patiënten?”

Dat heeft ze goed begrepen.

“En als zo’n patiënt is overleden?”

Dan mag het nog steeds niet, krijgt ze, zoals verwacht, te horen.

“Ik had een oom,” zegt ze. “Walter Sporenberg. Mijn lievelingsoom. Hij leek wel een beetje op jou, maar dan ouder. Hij is vermoord. Ja, dat hoor je goed. Vermoord. De politie kan de dader niet vinden. Zoals gebruikelijk. Als ze eens iemand verdenken, blijkt die het niet gedaan te hebben. Meestal pas na jaren gevangenschap. Mijn oom is in 1997 in dit ziekenhuis geopereerd aan zijn dijbeen. Ik vermoed dat de wond aan dat dijbeen te maken heeft met de moord. Dat heb ik ook tegen de politie gezegd. Maar ze geloven het niet. Ze onderzoeken het niet. Doe jij me nou een plezier, en zoek even in het patiëntendossier van Walter Sporenberg. Die bevoegdheid heb je vast.”

De man, die zijn blik niet van Leonie kan afhouden, knikt. “Maar het mag niet,” zegt hij zwakjes.

“Regels zijn in het algemeen goed,” doceert Leonie. “Soms niet. Soms verhinderen ze dat er recht wordt gedaan. Toets Walter Sporenberg nou even in en vertel me of hij inderdaad hier is behandeld.” Ze buigt zich over naar de man, zonder dat daar echt reden voor is.

“Dat kan ik wel doen.”

Het kost de functionaris weinig moeite om het dossier van Sporenberg te openen.

“Ik vraag niet om het dossier in te mogen zien, hoor,” stelt Leonie hem gerust. “Dat zou tegen de regels zijn. Maar jij kunt het misschien lezen.” De man kijkt even wazig. “Als je dat nou even doet. En dan vertel je me alleen maar of er een kogel in dat been is gevonden. Of was er sprake van een messteek? In beide gevallen is het ziekenhuis verplicht de politie in te lichten, nietwaar?” En de man leest. Misschien vanwege Leonies gevlci. Of vanwege haar overredingskracht. Misschien uit nieuwsgierigheid.

Het duurt eindeloos, maar Leonie leidt hem niet af. Ten slotte zegt hij: “Nee, er is geen politie bijgehaald.”

“Wat was er dan aan de hand? Waardoor is dat been gebroken?”

“Er staat hier dat het dijbeen op drie plaatsen was gebroken. De dokters hebben het over verbrijzeling. De

bloeduitstorting en de aard van de breuken deden denken aan slagen met een knuppel. Maar de patiënt had verklaard dat er bij een verhuizing een kast van een balkon was gevallen en op zijn been was terechtgekomen. Nee, er is geen politie ingeschakeld.”

“Het is me helemaal duidelijk,” zegt Leonie. “Hartelijk dank. Hoe heet je?”

“Stan.”

“Wat een mooie naam. Zo manlijk. Dank je, Stan.”

En weg is ze. Voor Stan het weet is zijn mini-avontuur voorbij.

Twee dagen met helemaal geen vorderingen later, komt Jacco langs bij Reders & Reders. Wat is hij toch extrovert, denkt Leonie. Ze weet wel dat ze er zelf ook wat van kan, maar zoals Jacco meteen zijn hebben en houden over hen uitstort, daarbij vergeleken is zij een oester. Jacco zit nog niet, of ze weten al dat het niet zo goed gaat tussen hem en Chantal, zijn Amsterdamse vriendin. Hij moet toegeven dat hij weleens vreemdgaat, wat wil je, in Rotterdam zijn ook prachtige vrouwen bij de vleet, en een man moet toch aan zijn trekken komen. Maar pas kwam hij erachter dat Chantal het weleens doet met haar buurman, en dat is natuurlijk niet te tolereren. Een man van minstens vijftig. “Ja sorry Job, jij bent

natuurlijk een uitzondering, maar zo iemand is toch een grijsaard. Het idee, dat zo'n man als remplaceant voor mij dienstdoet. Als het nou om een voetballer van vijftientig ging, dan kon ik me er iets bij voorstellen. Maar zo'n uitgezakte buik van..."

"Zo kan-ie wel weer," zegt Job. "Biertje?"

Leonie weet al zeker dat Jacco weinig te weten is gekomen. Als hij echt nieuws heeft, zie je dat aan zijn gezicht. Dan komt hij binnen met een ander soort lange zinnen, doorspekt met ongebruikelijke woorden die er net naast zitten.

"Heb je de statuten van **Revenge and Honour** bij je?" Ze kan het niet laten hem een beetje te stangen.

Jacco schudt mismoedig zijn hoofd. "Bijna niemand weet iets over die club. Hij heeft bestaan, dat wel. Een enkeling herinnert zich nog vagelijk iets. Geen namen. De hoogste baas werd 'de dijenkletser' genoemd, dat heb ik vernomen. Ook dat hij van de dames hield. Van Sporenberg had deze en gene ook gehoord, maar dat kan 'm er ook in zitten dat die naam onlangs in de krant heeft gestaan, toen-ie kassiewijlen was. Er was ook iemand die dacht dat jongelui de club hebben overgenomen, maar dat was maar een zeer vaag vermoeden. De ene had het over een jongen die **Lambert** heet en een ander noemde de naam **Patrick**, een student in Utrecht die zo'n beetje iedere zaterdagavond in de **Hard Rock Cave** zit, een discokelder aan de Oude Gracht."

“Verharding van de samenleving,” mijmert Job. “Dan krijg je dat. Dan gaan reactionaire krachten zich verenigen. Politieke partijen met vreemdelingenhaat winnen terrein. Zolang dat in het openbaar gebeurt, zolang de opvattingen frank en vrij worden geuit, zolang je erover in discussie kunt gaan, is het nog beheersbaar. Maar als ze ondergronds gaan, als er complotten worden gesmeed die het daglicht niet kunnen velen, dan wordt het link.”

Leonie en Jacco zitten allebei langzaam te knikken. Ze luisteren maar half, want ze zijn intussen verzonken in eigen gedachten.

“Het is niet veel, maar toch wel iets,” zegt Job. “Een dijenkletser. Jongens die Patrick en Lambert heten en Patrick frequenteert een disco. De Hard Rock Cave. Voorlopig bedankt, Jacco. Ik denk dat we je zaterdagavond nodig hebben. Kun je dan?”

Het is vrijdag. Leonie belt op naar de Massegast, het huis vol studentes. Ze krijgt Marieke aan de telefoon. Ze vraagt of het schikt dat haar vader die avond even langskomt, hij wil hun hulp inroepen. Marieke piept van opwinding als ze antwoordt dat Job zeer welkom is, ze weet zeker dat haar huisgenoten er allemaal bij willen zijn.

Als Job bij het huis aan de Massegast aanbelt, wordt hem

opengedaan door Jip, student medicijnen, derdejaars. Ze is schaars gekleed, zeer schaars. Een minimaal T-shirt en een korte broek, dat is het wel zo'n beetje. Ze kust hem hartelijk op beide wangen en gaat hem heupwiegend voor naar de gemeenschappelijke woonkamer. Daar treft hij nog een stuk of zeven jonge vrouwen aan, die van hun lichamelijke kwaliteiten net zo weinig verhullen als Jip. Ze komen hem allemaal kussen, en planten hem dan op een bank. Aan twee kanten schuiven de Venussen zich tegen hem aan, de hoeveelheid bloot om hem heen is adembenemend. De deur gaat open en Charlotte komt binnen, regelrecht van onder de douche vandaan. Haar haar is nat. Het enige textiel dat zij draagt is een tamelijk kort handdoekje. "O, sorry," zegt ze, als ze ziet dat er bezoek is. Ze neemt alle tijd om zich om te draaien en zonder enige haast het vertrek weer te verlaten.

Dan pas heeft Job in de gaten dat ze een grap met hem uithalen. Of is het een grap richting Leonie?

"Ik ben gay," zegt hij plechtig.

Ze schateren.

"Onmiddellijk na de geboorte van Leonie geworden."

"Nou heren, kom dan maar binnen," roept Klaartje in de richting van de deur.

Charlotte verschijnt, in badjas nu.

"Dames, jullie zijn van een oogverblindende schoonheid," zegt Job, "en als ik droom van een harem ziet die er zo

ongeveer uit als wat ik hier aantref. Maar jullie hebben waarschijnlijk gehoord dat Lars spoorloos is verdwenen. Waarschijnlijk gekidnapd.”

“Wat?”

“Niet gehoord? Heeft Leonie het niet verteld? Weten jullie wel dat haar kind is geboren?”

“Ja, dat wel. We vonden het al zo vreemd dat ze nog geen kaartje heeft gestuurd. We waren bang dat er iets met het kind aan de hand was.”

“Nee. Het kind is prima. Maar Leonie is dodelijk ongerust over Lars. Haar zoon heet Teun, naar de vader van Lars.”

Job zegt dat Lars nooit in Amerika is aangekomen. Hij vertelt niets van het weinige dat ze te weten zijn gekomen. Maar de vriendinnen zullen wel begrijpen dat Leonie en hij alles in het werk stellen om Lars te vinden.

Dat begrijpen ze. De baldadigheid is weg.

“Jullie kunnen ons helpen. Hier om de hoek is de Hard Rock Cave.”

Die kennen ze natuurlijk.

“Morgenavond is daar waarschijnlijk een student die Patrick heet. Meer weten we niet van hem. Als jullie daar nou eens allemaal gingen dansen. Dan moet een van jullie hem haast wel tegen het lijf lopen. Patrick dus. Zo gauw je weet wie Patrick is, ga je je lippen bijwerken of wat voor bezigheden meisjes tegenwoordig in afzondering doen, en het nummer

bellen dat ik hier heb opgeschreven. Je krijgt dan een zekere Jacco Speelman aan de telefoon. Hij zal vlakbij zijn. Vertel hem wie Patrick is, hoe hij eruitziet, en neem dan afscheid van de jongen. Jacco doet de rest.”

“Wat spannend! Is die Patrick een crimineel?” vraagt Jip.

“Dat is niet ondenkbaar. We weten weinig van hem, maar misschien is hij een aanknopingspunt. Wees in ieder geval op je hoede. Ga in geen geval met hem mee naar zijn huis of waarheen dan ook. Willen jullie doen wat ik vraag?”

Opgewonden kreten maken duidelijk dat ze het geweldig vinden om ingeschakeld te worden.

Job legt een paar vijftig-eurobiljetten op tafel. “Om de onkosten te dekken. Entreegeld, bierpjes.” Hij omhelst alle meisjes ten afscheid. “Wellicht tot morgen. Ik zal ook in de buurt zijn.”

Het zal nooit bekend worden of het ligt aan de gewassen haren, maar het is Charlotte die hem ontdekt. De vele decibels die de werfkelder vullen, maken conversatie vrijwel onmogelijk, maar de namen verstaan ze toch.

“Patrick.”

“Charlotte.”

Hij heeft een jasje aan van dure spijkerstof, sjaaltje om de hals, een overhemd met borduursels. Zijn haar is zwart, heel

pikzwart, bijgekleurd lijkt wel, vrij kort geknipt. Donkere ogen ook. Knappe vent, iets te veel dandy. Moeilijk om iemand te beoordelen als je hem nog niet hebt horen spreken. De verlichting is ook zo schaars dat Charlotte amper kan zien hoe oud hij ongeveer moet zijn. Heeft hij een ring aan zijn vinger? Ja, een zegelring of iets met een steen, niet te onderscheiden. Hoe moet ze hem beschrijven aan die Jacco, van wie ze het telefoonnummer in haar mobiel heeft opgeslagen? Nu meteen weglopen gaat natuurlijk niet.

“Biertje?” toetert Patrick in haar oor.

“Oké.”

Ze gaan buiten aan de gracht zitten, en daar kunnen ze elkaar verstaan.

“Student?” vraagt Charlotte.

“Ja, Bestuurskunde. Jij?”

“Rechten. Wat een drukte,” zegt Charlotte, kijkend naar de velen die, ondanks het zeer late uur, over de Oude Gracht slenteren.

“Daar loopt het plebs,” constateert Patrick. Het karakteriseert hem meer dan een gesprek van een uur over Bestuurskunde zou doen.

“Ik moet even plassen.”

“Ik wacht op je. Blijf niet te lang weg.”

In de wc krijgt ze direct Jacco aan de telefoon. “Ik heb ‘m,” zegt ze.

“Jij ook al? Geen minuut geleden belde Jip. Ze had ook een Patrick aan de haak geslagen. Of nou ja, een Paniek, met een Vlaams accent.”

“Ik heb de goeie,” verzekert Charlotte hem. “We zitten buiten, aan het water. Ben je in de buurt? – Beneden, bij de werfkelders? – O boven, op straat? Kijk dan maar even over de railing, ik loop nu naar hem toe. Heel zwart haar.”

Ze gaat terug naar het tafeltje waar Patrick zit. Ze vindt hem arrogant, maar iets aantrekkelijks heeft hij ook. Er gaat iets dwingend, zoiets als machts van hem uit. Iemand die zijn zin krijgt, dat straalt hij uit. Zou hij over lijken gaan? Dat is wat sterk uitgedrukt, maar ondenkbaar vindt ze het niet. Charlotte heeft een hekel aan macht bij mannen, wat je misschien macho kunt noemen. Een macho man is niet alleen stoer, hij is ook een beetje kinderachtig. Een beetje deerniswekkend. Waarom heeft hij dan toch iets aantrekkelijks? Zou ze wat met deze macho willen? Nee, dat zou ze niet, hij hoort thuis in de categorie ‘vooral ver vandaan blijven’. En toch, interessant vindt ze hem, ze kan het niet ontkennen.

“Ik ga naar huis,” zegt ze.

“Ik ga met je mee.”

“Geen sprake van. Ik woon hier om de hoek. Met nog tien andere meiden.” Dat had ze niet willen vertellen.

“Ben je hier volgende week zaterdag weer?” vraagt Patrick.

“Misschien.”

“Ik kijk naar je uit.”

Charlotte veronderstelt dat die Jacco nu wel genoeg zicht op Patrick heeft gekregen. Ze zegt ‘doeg’ in de richting van de jongen en gaat de trap op naar de Oude Gracht. Voor ze bij de Masegast is, merkt ze dat Patrick haar volgt. Tegen de tijd dat ze de sleutel in het slot van het studentenhuus kan steken, heeft hij haar ingehaald.

“Ik vind dat ik wel een afscheidszoen heb verdiend,” zegt hij.

Ze kust hem vluchtig op een wang en draait de sleutel om.
“Aju.”

“Ik ga mee naar binnen.”

“Nee, dat ga je niet.” Ze doet de deur open. Hij dringt zich tegen de half openstaande deur. Charlotte ziet dat Job in het krappe halletje staat. Iets hoger op de trap staat Willemijn, haar huisgenote met een been in het gips, waardoor ze niet mee kon doen aan de danspartij in de disco. Ze doet een paar snelle passen, gevolgd door Patrick, die daardoor bijna in de armen loopt van Job.

“Wie hebben we daar?” vraagt Job minzaam.

Patrick keert zich om en loopt met grote stappen de deur uit. Job volgt hem langzaam, hij wil niet de indruk wekken in de jongen geïnteresseerd te zijn. Patrick verdwijnt om de hoek. Als Job die heeft bereikt, ziet hij nog net dat de jongen op een zware motor is gaan zitten die naast de balustrade

stond die langs de gracht loopt, en vervolgens de nachtelijke rust verstoort door met veel te veel gas weg te rijden. Job loopt terug naar het studentenhuis, waar langzamerhand heel wat meisjes op straat en in de deuropening zijn samengedromd.

“Is hij ontsnapt?”

“Dat zal wel meevallen,” zegt Job. “Laten we even wachten op Jacco.”

Die verschijnt twee minuten later, te voet.

“Je hebt de achtervolging niet ingezet?” vraagt Job.

“Geen doen, met een auto achter een motorfiets aan op die nauwe grachten. Maar ‘t geeft niet. Ik heb zijn kenteken.”

“Dat dacht ik al. Maak kennis met de vriendinnen van Leonie: Marieke, Willemijn, Jip, Charlotte...dames, dit is Jacco. Wees op uw hoede. In tegenstelling tot mijzelf, is hij verre van gay.”

Thuis treft Job Leonie zachtjes huilend aan. Ze heeft weer eens bedacht dat het onmogelijk is dat Lars nog leeft.

Zelfs al is hij gekidnapt, dan had iemand allang losgeld voor hem gevraagd. Het klopt gewoon niet.

“Als hij dood was, zou de politie zijn lichaam hebben gevonden,” zegt Job.

“Dat hoeft helemaal niet. Misschien hebben ze hem in zee gegooid of verbrand.” De tranen druppen over haar wangen.

“Kom op, zo ken ik je niet. Waarom zou iemand dat doen? Zolang er leven is, is er hoop.”

“Ja, maar dat is het nou juist. Leeft hij nog wel.”

“Ik heb juist weer moed. Laat ik je uit de doeken doen hoe geweldig je vriendinnen ons hebben geholpen, daar zul je vrolijk van worden.” Hij vertelt het hele verhaal.

“Je bent een kei,” zegt Leonie en haar huilbui droogt op. “Wat had Patrick er ook weer mee te maken?”

“Weten we niet precies, maar het zou kunnen zijn dat hij contacten heeft bij of lid is van Revenge and Honour. Ik bel morgenochtend Rijkssen om te vragen of hij het kenteken van

Patricks motorfiets voor ons kan traceren.”

Als hij aanneemt dat Rijksen zijn zondagse ontbijtje opheeft, belt Job.

Rijksen zucht niet eens, want hij weet hoezeer het de Redersen dit keer ernst is. Maandagmorgen, al om tien uur, belt hij terug met de achternaam van Patrick en een adres in de Vogelenbuurt in Utrecht.

“Wat nu?” zegt Leonie. “Erheen?”

“Tja.”

“We willen meer te weten komen over Revenge and Honour. Zou Patrick bereid zijn ons daarover iets te vertellen?”

“Mij niet. Hij heeft me ontmoet en zal me niet vertrouwen.”

“Misschien moet er iemand heen met een kale kop en een leren jas. Zo iemand wekt misschien vertrouwen bij een jongen als Patrick.”

“En kennen we zo iemand?”

“Jazeker. Mij.”

“Jou? Een kale kop?”

Leonie lacht nu zelfs. “Ik heb het zo voor elkaar, wacht maar even. Nou ja, die kale kop misschien niet.” Ze verdwijnt naar boven. Een half uur later komt ze de trap af,

onherkenbaar. Job schrikt zich te pletter. Heeft hij dit wrede schepsel verwekt? Netkousen, grote harde zwarte laarzen, een ongelooflijk lelijk glimmend hemdje en donkerrode lippenstift op haar lippen.

“Zo zag die Patrick er beslist niet uit,” constateert Job.

“Weet ik, maar dat geeft niet. Hij zal vertrouwen scheppen in mensen als ik.” Ze is weer helemaal op dreef, Leonie. Job merkt dat de verkleedpartij haar goed heeft gedaan.

“Oké, actie dus,” zegt hij. “Ik geloof in je. Waar wil je hem ontmoeten?”

“Liever niet ‘s-avonds. Beter overdag. En als hij alleen woont, ontmoet ik hem liever niet bij hem thuis.”

“En wanneer ga je erheen?”

“Tussen twee voedingen in natuurlijk. Jij moet intussen op Teun passen.”

“Ik?”

“Kun je best.”

Leonie belt Charlotte en vertelt dat ze inmiddels weten dat Patrick van zijn achternaam Luden heet en ook waar hij woont. Ze legt in het kort het plan uit. Charlotte is meteen bereid om te helpen. Hun doelwit woont niet ver van de Massekast, ze zullen met een paar meisjes gaan posten om te ontdekken wanneer hij thuis is en zo.

Charlotte belt al meteen een kwartier later om te melden dat het adres waar Patrick woont een jongensstudentenhuus is, dat hij dus gelukkig niet alleen woont en dat Leonie er zonder al te veel risico heen kan.

“En je kunt het best in een outfit met parelkettinkje komen, dat lijkt me de sfeer hier,” zegt Charlotte, die af en toe iemand in en uit het huis ziet gaan.

“O jammer, ik had iets anders in mijn hoofd, maar oké, ik kan me ook als een net hockeymeisje gedragen.”

“Die Patrick had het over het plebs toen ik met hem praatte,” zegt Charlotte. “Zo’n type is het. Arrogant, rechts, rijk. Hij heeft een gloednieuwe Yamaha.”

“Weet je of hij thuis is?”

“De Yamaha staat voor de deur. Zelfs naar de Hard Rock Cave, hier toch echt niet ver vandaan, kwam hij op zijn motor.”

“Oké, ik gok het erop. Ik voed Teun en dan kom ik eraan.”

“Moet ik hier blijven staan?”

“Nee joh, ben je mal.”

“Dan ben ik nog op tijd voor m’n college. Maar weet je wat, ik vraag eerst thuis wel aan Marieke of die zo nog een keer wil checken of de motor er nog staat.”

“Thanks.”

Leonie voedt haar zoon en overhandigt hem dan aan Job.

“Als hij huilt, heeft hij waarschijnlijk een nieuwe luier nodig,” zegt ze. “Je weet nog wel hoe dat moet, hè? Tot later.”

Job blijft verbouwereerd achter. Hij heeft niet eens tijd gehad om een opmerking te maken over de kleding van Leonie. Waar zijn die enge laarzen nou? Ze ziet eruit als een meisje uit ‘t Gooi. Waar komen al die kleren vandaan?

Leonie gaat met de trein en de bus. Ze belt aan bij het studentenhuus in de Vogelenbuurt, waar de bus bijna voor de deur stopt. Een keurig uitziende blonde jongen doet open. Dat is hem in ieder geval niet. Patrick heeft donker haar.

“IkzoekPatrick.”

“Kommaarmee.”

Er is een grote gemeenschappelijke keuken, waar meerdere jongens rondhangen. Sommigen zitten te eten, eentje wast bekers en glazen. Twee zitten in de vensterbank met een blikje bier. Ze weet niet hoe Patrick eruitziet, maar gelukkig zegt de blonde meteen tegen een van de jongens in de vensterbank, een knap donkerharig exemplaar: “Bezoek voor je, Patrick.”

Niet alleen zijn haren, ook zijn ogen zijn uitermate zwart. Wat zien ze? Dat ze in kleren loopt die niet bij haar passen? Dat ze niet meer in het studentenwereldje thuishoort? Dat ze eigenlijk vooral een melkfabriek is op het moment? Zijn blik maakt haar onzeker en ze spreekt zichzelf streng toe: kom op, Leonie, je bent ouder en wijzer dan dit ventje, en denk aan

Lars.

Patrick toont een kunstmatige glimlach en steekt zijn hand uit. Hij noemt zijn naam.

“Isabelle Bosch van Dommelen,” zegt Leonie. Bijna was uit haar mond gefloept Rost van Tonningen, maar ze slikte dat op tijd in.

“Wat verschaft me de eer?”

“Kan ik met je praten? Privé?”

De jongens in de keuken laten een gemeenschappelijk zoem-geluid horen. Patrick lacht. “Kom maar mee naar mijn kamer. Iets fris?”

“Graag.”

Met twee glazen cola in zijn hand gaat hij haar voor door een donkere gang naar zijn kamer. Zou ik verbaasd zijn als hier vleermuizen klapwiekten, vraagt Leonie zich af. Of als door dat donkere gat ineens een grote uil op me afkwam vliegen? Ik hoor hier niet. Patrick bezorgt haar een naar, onrustig gevoel, ze weet niet waarom. Denk aan Lars, denk aan Lars en aan Teun. Ze knijpt haar handen tot vuisten om zich bewust te zijn van haar eigen kracht. Dan opent Patrick een deur achter in de gang, en direct weet ze waarom ze hem een griezel vindt. Zijn kamer is uitgesproken netjes, zeker voor een student. En in een oogopslag ziet Leonie allemaal dingen die niet deugen. Er hangt een poster aan de muur met een foto van een wapenwinkel. Op een tafeltje ligt een boek

over Rudolf Höss, de beul van Auschwitz. In een hoek staan grote zwarte agressieve laarzen. Motorlaarzen? Op de wastafel ziet ze een paar kettinkjes met een nep ijzeren kruis eraan. Althans, het moet nep zijn. Ze neemt de tijd om rond te kijken, verbijt haar afgrijzen en zegt dan glimlachend: “Ik zit hier goed, denk ik.”

Patrick grijnst. Hij zag haar naar de kettinkjes kijken, pakt er eenje en hangt hem om haar nek. Leonie onderdrukt een rilling.

“Doe je jas uit en vertel me nu eens wat je hier komt doen,” zegt Patrick en wijst haar een stoel.

“Revenge and Honour,” zegt Leonie meteen. Ze was van plan geweest het anders aan te pakken, omzichtiger, maar ze wil hier niet langer vertoeven dan nodig is.

Hij tilt een wenkbrauw op.

“Ik had een oom,” begint ze, net als in het ziekenhuis. “Hij is dood. Ik weet dat hij lid is geweest van Revenge and Honour, hij heeft me er vaak over verteld.”

“Vaak over verteld? Dat geloof ik niet.”

“Ja. Ik was erg close met hem.”

“Over R and H spreken we niet.” Hij spreekt de letters op zijn Engels uit.

“Toch was het zo,” zegt Leonie, “maar dat kwam waarschijnlijk doordat ik zo geïnteresseerd was. Hij zei altijd dat hij me ook lid zou maken als ik volwassen was, maar dat is

er nooit van gekomen.”

“Waarom niet?”

“Hij is gestorven voordat hij dat kon doen.”

“En waarom was je zo geïnteresseerd?” vraagt Patrick achterdochtig.

“Mijn oom en ik, ik zei het al, waren erg close. Ik logeerde vaak bij hem. Hij nam me mee naar bijeenkomsten en ik leerde ook vrienden van hem kennen. Maar ik was nog klein, het is me alleen vaag bijgebleven. Ik kan me geen enkele naam meer herinneren. Mijn oom behandelde me altijd heel volwassen, ook toen ik nog maar een klein meisje was, heel anders dan mijn eigen ouders die me nu nog altijd als een kind zien. Hij vertelde me veel over politiek. Het raakte hem zeer, de politiek. Hij kon zich erg kwaad maken over de regering en zo. En ik was het met zijn denkbeelden eens, al begreep ik ze natuurlijk nog niet heel precies. Hij had het altijd over al die subsidies die naar linkse organisaties gaan, de homo's die steeds meer macht grijpen, het gevaar van de oprukkende islam. Mijn oom kon er heel bevlogen over vertellen. Maar hij leeft niet meer. Ik mis hem. Met zijn dood is ook zijn gedachtegoed verdwenen. En ik heb behoefte om meer te weten over wat hem bezighield. Maar bij wie kan ik nu terecht om daarover te praten? Nu heb ik via via gehoord dat jij me misschien aan informatie zou kunnen helpen.”

“Via via?”

“Ja.” Ze bidt dat hij er niet verder op doorgaat.

“Revenge and Honour bestaat niet meer,” zegt Patrick.

“Onze leider heeft zich al een tijd geleden teruggetrokken, en zonder hem is er geen ruggengraat meer in de partij.”

“De dijenkletser?” gokt Leonie.

“Dus dat weet je ook.”

“Ik zei toch, ik ben echt geïnteresseerd. En mijn oom... Vertel me eens wat meer.”

“Vertel jij me liever eerst wat meer,” zegt Patrick en Leonie begint een tirade over een lesbische collega in de kroeg waar ze werkt, die haar heeft belazerd, over al die burka's op straat waar je haast over struikelt en waar ze niet meer tegen kan, over de linkse politiek die het homohuwelijk heeft toegestaan, over het joods wereldcomplot. Ze kan het allemaal nauwelijks over haar lippen krijgen, ze weet van haar vriendin Charlotte die rechten studeert en een tijdje bij Amnesty International stage heeft gelopen, dat in heel Nederland minder dan vijftig vrouwen met een burka rondlopen, dus dat struikelen over deze mensen baarlijke nonsens is, en ze denkt non-stop aan Lars met zijn lieve blauwe ogen en zijn bijzondere rode haar, die haar nodig heeft, die het noodzakelijk maakt deze vuile neonazi om de tuin te leiden met alle middelen die ze maar kan bedenken. Ze merkt dat Patrick in haar verhaaltjes begint te geloven en langzaam ontdooit.

“Hoe zit dat nou precies met die dijenkletser,” vraagt ze als Patrick inmiddels bijna onbetamelijk dichtbij haar is komen zitten. Ze speelt met het ijzeren kruis om haar nek. “Waarom heet hij zo? Is hij zo grappig?”

“Nou, grappig niet bepaald,” zegt Patrick. “Om eerlijk te zijn, ken ik hem ook niet persoonlijk. Hij had zich al uit de partij teruggetrokken voordat ik erbij kwam. Ik ken alleen de verhalen die over hem de ronde doen. Een groot leider. Hij had indertijd altijd een ijzeren knuppel bij zich. Die gebruikte hij op nichten en ander tuig. Als hij ze te pakken kreeg, sloeg hij hun benen aan gort. Dijenkletser, snap je hem?”

“Waar is de dijenkletser nu?”

“Geen idee. Zelfs mijn oom weet het niet, en die is toch behoorlijk goed ingelicht.”

“Je oom? Heb jij ook een oom?”

“Ja, ik ben ook via een oom bij de partij betrokken geraakt. Toevallig hè?”

“Dat is zeker toevallig. Hoe heet je oom? Misschien kan hij me meer vertellen.”

Patrick aarzelt of hij de naam van zijn oom kan prijsgeven. Leonie ziet aan zijn gezicht dat hij haar graag iets wil vertellen waar ze iets aan heeft. Iets dat hem zelf belangrijker maakt dan het miezerige ventje dat hij is.

“Hij heet De Keuter,” zegt Patrick.

De Keuter, denkt Leonie. Zo heette de tandarts in

Dordrecht met wie Job heeft gepraat. Dat is hem natuurlijk. Er trekt een positief gevoel door haar heen. Ineens lijkt het waarschijnlijker dat ze Lars zullen vinden. Het is een aanknopingspunt. Een lichtpuntje. Wat Lars te maken zou hebben met een neonaziorganisatie, daar kan ze zich geen voorstelling bij maken, maar daar komen ze nog wel achter. Als hij maar volhoudt intussen. Ze schudt het beeld van de dijenkletser met zijn knuppel van zich af.

Patrick heeft kennelijk spijt van zijn loslippigheid, want ze krijgt niks meer uit hem en ze wil vertrekken. Maar dat zit haar niet glad, Patrick begint opdringerig te doen. Hij aait over haar knie en wil weten waar ze woont. Als ze vaag doet, wordt hij vervelend. Ze wil opstaan, maar hij duwt haar terug op haar stoel, niet heel agressief, maar net iets te dominant.

“Wat zullen we nou hebben,” zegt ze.

“Vertel eens wat meer over jezelf.” De opmerking houdt het midden tussen een verzoek en een eis.

“Ik moet ervandoor,” zegt Leonie en staat op. Deze keer houdt hij haar niet tegen, maar staat wel in haar weg en bekijkt haar van boven tot onder. Tot overmaat van ramp begint er buiten een baby te huilen. Leonies volle borsten houden het niet meer. Al heeft ze haar bh uit voorzorg vol papieren zakdoekjes gepropt, toch ontstaan er nu twee ronde natte plekken op haar bloes. Patrick kijkt ernaar met open mond. Hij begrijpt niet wat hij ziet. Wat weet een jongen van twintig

van baby's. Hij denkt dat zijn wellustige blikken dit veroorzaken. Zoiets heeft hij bij een meisje nog nooit opgewekt. Hij wil iets zeggen, maar Leonie heeft zich omgedraaid, haar jas gegrepen, Patrick aan de kant geduwd en ze staat op de gang.

“Wie ben jij?” zegt Patrick met lust in zijn ogen. “Of moet ik zeggen, wat ben jij? Ben je een zeemeermin? Wat heb je daar onder je bloesje?”

Als het eenmaal begint, is er geen houden meer aan, Leonie moet nu onmiddellijk naar huis. Ze rent de gang door en voordat Patrick actie heeft ondernomen, heeft ze zich uit de voeten gemaakt. Dit moet ik niet meer doen, denkt ze. Het is niet goed voor een kersverse moeder om zo te rennen. Maar toch rent ze door, tot de bushalte. Het doet pijn aan haar buik en haar borsten. Verdomme Lars, denkt ze. Waar ben je?

Job heeft het fijn gehad met Teun. Hij vindt het opmerkelijk wat een baby in je wakker maakt. Alsof een baby de essentie van het leven belichaamt. Als je een baby in je armen hebt, ga je vanzelf van hem houden, daar kun je gewoon niet tegen verzetten. Is het zijn geur? Zijn onschuld? Zijn afhankelijkheid? Of ligt het aan het menselijk instinct dat nu eenmaal eist dat er van baby's gehouden wordt omdat we

het anders als diersoort niet redden? Job de bioloog denkt dat het dat laatste is. Ooit heeft hij als kind een merrie een veulen zien baren. De eigenaren van het paard zeiden toen dat het zeldzaam is een merrie te zien baren, de meeste paarden doen het pas als ze alleen zijn, en dat hij dit zijn leven lang niet zou vergeten. Hij is het inderdaad nooit vergeten. De merrie was wild, opstandig, ze rende door de wei, liet zich vallen, stond weer op, haar ogen bloeedoorlopen.

Uiteindelijk bleef ze in het gras liggen en perste het veulen eruit. Het zat nog helemaal in het vruchtvlies gewikkeld. Hij leek een röntgenfoto van zichzelf. De vader van Jobs vriendje haalde het vlies weg, zodat het veulen niet zou stikken. De merrie had haar jong nog altijd niet gezien. Uitgeput lag ze op haar zij, haar hoofd plat op de grond. Toen draaide ze zich om en zag het dier dat ze zojuist geworpen had. Job herinnert zich vooral haar blik nog als de dag van gisteren. Op het moment dat de moeder haar veulen zag, veranderde haar wereld compleet. Ze likte het veulen en duwde het overeind. Daarna mocht niemand nog in de buurt van het jonge dier komen, ook al vertrouwde ze over het algemeen de mensen die voor haar zorgden. Hij was vanaf nu haar enige zorg, haar wereld draaide uitsluitend om haar kind.

Van deze oerkracht, waarvan hij vermoedde dat hij vooral in zoogdieren zit, proefde Job de afgelopen uren ook. Teun was nu echt deel van hem. Hij zou hem beschermen met zijn

leven.

Desalniettemin, of misschien juist daarom, vindt hij het geruststellend als Leonie thuiskomt. Ze voedt haar zoon en vertelt haar verhaal. En natuurlijk is Job het met Leonie eens. Die De Keuter is vast de tandarts in Dordrecht. Dat geeft hoop.

“Ik begrijp niet wat dit allemaal met Lars te maken kan hebben,” zegt Leonie. “Lars met zijn uitgesproken ideeën over vrijheid, Lars die alle mensen gelijkwaardig vindt, wat voor achtergrond ze ook hebben, wat zijn religieuze of culturele gevoelens ook zijn. Ik kan me helemaal niet voorstellen op welke manier Lars betrokken zou kunnen zijn bij een neonazigroepering.”

“Misschien juist omdat hij er zo anders over denkt. We komen er wel achter,” zegt Job. “Wat heb je daar trouwens voor gruwelijks om je nek hangen?”

Samen mijmeren in luie stoelen, een voorzichtig glas wijn zonder handbereik, voorzichtig omdat de gedachten helder moeten blijven, iedere gedachte die opkomt woorden geven, voor de woorden van de ander alle ruimte laten, brainstormen. Job heeft het veel gedaan met Leonie. Vaak leverde het een nieuwe invalshoek op.

Maar de laatste tijd gaat dat minder goed. Het heeft beslist met het kind te maken, de zuigeling, die nog zozeer deel is van zijn moeder. Bij Leonie staat altijd één oor open richting Teun, ze registreert ieder geluidje, een deel van haar aandacht is onafgebroken voor hem.

Daar komt nog bij dat Job niet vrijuit zijn gedachten durft te uiten tegenover Leonie. Hij wil niet zeggen dat Lars misschien iets heeft ontdekt over de Revenge and Honour-lieden en door de dijenkletser of door iemand anders van die club is omgebracht. Het is wel degelijk een scenario dat in zijn hoofd speelt. Als je gedachten moet binnenhouden, dan kom je niet ver met brainstormen. Dus moet Job het maar met zichzelf redden, in de kleine uurtjes, als Leonie na de laatste

voeding naar bed is gegaan.

Het lijkt hem uitgesloten dat Lars ook maar enige sympathie zou hebben voor een ultrarechtse groepering. Hij kent zijn schoonzoon weliswaar nog niet heel goed, maar het is ondenkbaar dat Leonies verliefdheid daartegen bestand zou zijn geweest. Een binnenvetter is die Lars wel. Hij heeft Leonie nooit iets verteld over de dood van Aukje door die klap van zijn experimentele windmolen. Het lijkt Job niet ondenkbaar dat Lars iets heeft ontdekt over een foute ultrarechtse beweging zonder dat aan Leonie te vertellen. Als dat zo is, is de kans dat hij is omgebracht tamelijk groot. Waarom zouden ze hem in leven en verborgen houden als ze hem als een gevaar beschouwen?

Het lijkt Job ook heel waarschijnlijk dat de Dordtse tandarts De Keuter Patricks oom is. De man had geheimen, akhans, hij was verre van openhartig. Hij kende de vermoorde Sporenberg, de man die Lars op Schiphol heeft ontmoet. De Keuter is op dit moment hun enige aanknopingspunt. Job belt Jacco en maakt een afspraak. In de stamkroeg van Jacco in Rotterdam.

“Ik heb een saaie, misschien langdurige klus voor je, Jacco. Nog steeds vanwege Lars.”

“Voor Leonie, dat weet je, doe ik wat je maar vraagt.”

“Je hebt gehoord van die tandarts, Steef de Keuter in Dordrecht. Hij moet in de gaten worden gehouden,” zegt

Job. “Wie bezoekt hem, afgezien van mensen die een wortelkanaalbehandeling nodig hebben? Waar gaat hij ‘s-avonds heen? Is hij lid van een geheime club? Van zoiets als Revenge and Honour?”

“Ik heb al heel wat rondgevraagd over de man,” zegt Jacco. “Het heeft niks opgeleverd.”

“Ik zei al dat de klus saai en langdurig kan zijn. Het kan wel een maand duren voor je iets te weten komt. Maar er moet iets te vinden zijn.”

“Het gaat weer beter tussen mij en Chantal,” onthult Jacco. “Ik zal vragen of ze voor een poosje haar geliefde Amsterdam wil inruilen voor de Maasstad. Kunnen we gezellig samen in de auto zitten koekeloeren naar een man die niet naar buiten komt omdat-ie met een drillboor gaten in kiezengaten zit te maken. Oké, het komt voor mekaar.”

Oma Wies is vertrokken en baby Teun ligt in zijn bedje. Job kijkt naar zijn dochter. Ze is sterk. Ze rooit het met de grote emoties waarmee ze moet leven, die met haar op de loop willen. De angst om Lars. De geboorte van haar kind. Ze is een mooie jonge vrouw, maar de laatste zes weken is ze wel vijf jaar ouder geworden. Kijk, ze zet een pot thee, met beheerste bewegingen. Ze zoekt een rol biscuitjes. Ze vraagt of hij het nieuws wil zien. Ze glimlacht als ze ziet dat hij haar

bewegingen volgt.

“Ik bewonder je,” zegt hij.

“Weinig te bewonderen. We zijn detectives van niks. We kunnen Lars niet vinden.”

“We gaan hem vinden.”

Leonie krult haar benen op de haar zo eigen manier onder zich op de bank, haar handen om het glas thee. Ze is afwezig. Niet moeilijk te raden waar ze aan denkt.

“Er is iets met het jaar 1997,” zegt Job. “Het jaar dat het dijbeen van Sporenberg in stukken werd geslagen, wat de buitenwereld niet mocht weten. De Elfstedentocht kreeg de schuld. Het jaar waarna niets meer werd gehoord van Revenge and Honour. Wat is er in dat jaar verder voorgevallen? Jij bent zo’n bekwame internettoerist. Wil je morgen eens op zoek gaan?”

“Nu meteen,” antwoordt Leonie.

Ze gaat naar Jobs computer en zoekt onder 1997 en nieuwsoverzicht.

“Ik vind nieuwsoverzichten uit dat jaar in allerlei branches,” zegt ze. “Voedingsmiddelen, automobielerkoop, rechtspraak...wacht even, moordzaken, laat ik daar eens naar kijken. Er is heel wat geschreven over de moord op Margrietje van Os, zie ik, en verder...hé pap, kom eens kijken, herinner je je de moord op die journalist van De Financiële Courant, Domien Brouwer? O nee, je zat toen, eh,

je was toen...”

“In het hemelrijk,” zegt Job behulpzaam.

“Ja ja, in de nor. Ik kan me van die Domien Brouwer niet veel herinneren. Wacht, laat me even lezen.”

Misschien is het wat. Domien Brouwer was een onderzoeksjournalist, die genadeloos misstanden wist bloot te leggen. Hij had heel wat corruptieschandalen aan het licht gebracht, vooral in de publieke sector. Meerdere zichzelf verrijkende bestuurders en ambtenaren had hij ontmaskerd. Er moesten veel mensen zijn die hem haatten.

Toen hij vermoord werd aangetroffen, ging men er dan ook van uit dat het een wraakoefening betrof. De aard van de moord getuigde daar ook van. Zijn schedel was ingeslagen, met veel geweld, als in blinde, ongecontroleerde woede. Maar een dader was niet gevonden.

Tien jaar na zijn dood, in 2007, is er een herdenking geweest. Er is toen een plaquette ter nagedachtenis aan Domien Brouwer onthuld, in de hal van het gebouw van de krant, aan de Wibautstraat in Amsterdam, gekoppeld aan een symposium over het belang van onafhankelijke, kritische journalistiek.

“Het is natuurlijk denkbaar dat er een verband bestaat, maar ‘t is een nogal wilde gok.”

Leonie is enthousiaster. “Ik ga toch morgen eens een bezoekje aan De Financiële Courant brengen,” zegt ze. “Je weet maar nooit.”

Leonie wordt allervriendelijkst ontvangen. Ze zijn bij de krant wel gewend dat iemand nadere informatie komt vragen over de dood van Domien Brouwer, al is het de laatste jaren sterk afgenomen. Misschien wordt ze ook zo vriendelijk ontvangen vanwege Teun, die ze in een draagzak bij zich heeft.

De informatie is vooral persoonlijk, over Domiens vrouw die er alleen voor stond met de twee kleine kinderen, over zijn ontroostbare ouders (vader ook journalist), over de enorme commotie onder de collega's.

De politie heeft de zaak in feite terzijde gelegd, niet officieel, maar ze verwachten er kennelijk weinig meer van.

“Komen er vaker mensen informeren naar de zaak?” vraagt Leonie.

“Vorige week toevallig nog een student,” zegt de jonge vrouw aan de balie, “maar daarvoor maandenlang niet.”

“Een student?”

“Ja, hij maakte een scriptie over gevaarlijke journalistiek, of zoiets.”

“Hoe heette hij?” vraagt Leonie.

“Dat weet ik niet meer.”

“Patrick Luden misschien?” vraagt ze in een opwelling.

“Ja precies! Dat was het. Ken je hem?”

“Ja, ik ken hem. Studiegenoot. Wat wilde hij weten?”

“Als ik me goed herinner wou hij vooral weten of een collega van Domien het onderzoek naar zijn dood heeft voortgezet.”

“En is dat zo?” vraagt Leonie nieuwsgierig.

“Ach, aanvankelijk wou iedere collega de moord oplossen. Dat kun je je voorstellen. Maar bij gebrek aan aanknopingspunten bloedde de zaak dood. Alleen Fred Geurtsen is er nog lang mee bezig geweest.”

“Had de politie een hoofdverdachte? Ik bedoel, was er iemand die het waarschijnlijk heeft gedaan, maar tegen wie de politie het bewijs niet kon rondkrijgen?”

“Nee,” zegt de informante van De Financiële Courant, “zo iemand was er niet. Maar wij beschikken natuurlijk niet over het politierapport. Er is wel iets anders. De collega die ik net noemde, Fred Geurtsen, heeft een boek over de zaak geschreven. Uitgekomen in 2004 of 2005. En de titel weet ik ook. Het uerdachtensyndroom. Het boek heeft weinig opzien gebaard en is al gauw bij De Slegte terechtgekomen. De reden daarvoor zit waarschijnlijk in de titel. Spreekt niet aan, denk ik. Fred heeft alle artikelen en studies van de vermoorde Brouwer onderzocht en in het boek beschreven. Omdat

Brouwer geen blad voor de mond nam, komen daar tientallen, zo niet honderden verdachten uit voort. Te veel. Saai. Ik kon er niet doorkomen. Ik heb hele stukken overgeslagen en toen de laatste bladzijden gelezen. Voor zover ik weet komt hij niet met een oplossing. Dat was ook de algemene klacht. Saai, en na lezing sta je nog steeds met lege handen.”

“Is dat boek nog ergens te koop?” vraagt Leonie.

“Ik zou het niet weten. Maar je kunt het proberen. Bij De Slegte. Wij hebben hier op de krant nog maar één exemplaar. Dat mag ik niet ukl enen.”

“Dan probeer ik het daar. En bedankt.”

“Waarom interesseer je je zo voor deze zaak?” wil de vrouw achter de balie nog weten.

“Net als Patrick: scriptie over de rol van de pers in een open democratie.”

Bij De Slegte weten ze het boek zowaar op te diepen. Drie euro kost het en Leonie gaat voldaan naar huis. Het uerdachtensyndroom, de titel mag dan niet aanlokkelijk zijn, hij klopt wel. Binnenin wemelt het van de frauduleuze zaken en van de verdachten, zoals de medewerkster in de Wibautstraat al zei. Allemachtig, wat een terriër was die Domien Brouwer. Je kon geen potlood meepikken van welk

bureau ook, of je kreeg deze journalist achter je aan. En iedereen kwam met naam en toenaam in de krant.

Leonie leest over het karnemelkschandaal, over de mestfraude, over het spermaspektakel, over de Boot van de Bouwer, over de zonneceltherapie, over de luchtkasteelrestaurant. Je krijgt de indruk dat Nederland corrupter is dan welke bananenrepubliek ook. Waarschijnlijk had Brouwer op ieder punt gelijk, maar als het zo bij elkaar staat wordt het ongeloofwaardig.

Ze is halverwege het boek als haar vader thuiskomt. Ze vertelt over haar bevindingen. Job is enthousiast. “Patrick die zich interesseert voor de moord op een onderzoeksjournalist die ongetwijfeld geen vriend was van Revenge and Honour, die vast iets op het spoor is gekomen over die club, dat kan geen toeval zijn. Hij wordt vermoord en de club houdt op te bestaan, zo lijkt het. We zitten goed, meid, we gaan die Patrick eens wat nader bestuderen.”

Het komt er even niet van. Job dubt erover of hij Jacco zal vragen de tandarts te laten voor wat hij is en zich op Patrick te richten. McManner vraagt net in deze tijd veel aandacht, wegens het bezoek van een grote Japanse delegatie die vooral door Job moet worden ontvangen en van informatie moet worden voorzien. Leonie gaat met Teun naar het consultatiebureau, waar ze vinden dat hij een beetje geel ziet en haar aanraden naar een kinderarts te gaan. Dat doet ze,

niets aan de hand, maar het is een gedoe. Dat het drie dagen achtereen regent, zou Leonie niet hebben weerhouden. Teun komt op de eerste plaats als het haar zorg betreft, maar Lars volgt onmiddellijk, weer of geen weer. Dan is er nog oma Wies die weer last heeft van haar knie. Dat zal door het koude, natte weer komen. Ook dat vraagt aandacht van Leonie. Verder dreint in haar achterhoofd weleens de gedachte dat ze nog steeds niet is afgestudeerd. Het onderzoek voor haar eindscriptie is blijven liggen. Ze kan zich met moeite herinneren waarover het ging. O ja, hoe voelen mensen zich die pas op volwassen leeftijd voor het eerst in een gevangenis belanden. Ze was van plan meer van die mensen in de gevangenis te gaan opzoeken, maar het zoeken naar Lars heeft alle belang ervan weggedrukt. Ze kreeg een paar dagen geleden een telefoontje van professor Vogelenzang, of ze nog van plan is haar scriptie af te maken.

“Dat je de moeite neemt me daarvoor te bellen. Welke hoogleraar doet dat?” had ze gezegd.

“Iemand die jou en je vader nog altijd dankbaar is. Ik ben helemaal gerehabiliteerd. Er is een officiële brief van het Openbaar Ministerie gekomen. Ik heb hem op het prikbord gehangen.” En hij had haar gevraagd naar haar onderzoek.

“Kom nog eens langs,” had hij gezegd, “dan kan ik je misschien een zetje in de goede richting geven.”

“Ik denk het niet,” had ze geantwoord. “Ik moet alle tijd

die ik heb gebruiken om Lars te vinden.”

En Vogelenzang had gezegd dat hij dacht dat ze best wat afleiding kon gebruiken. “Misschien kan ik als klankbord fungeren?”

Dat had Leonie inderdaad fijn geleken, en ze maakten een afspraak. Ook Job had dat een goed idee geleken, maar later die avond had ze Vogelenzang toch weer opgebeld om af te zeggen. Het zoeken naar Lars gaat voor.

Job heeft niets te veel gezegd toen hij tegen Jacco zei dat het een saaie klus zou worden. Avond in, avond uit houdt Jacco de wacht bij de woning van tandarts De Keuter en er gebeurt niets. Hij gaat ervan uit dat het geen zin heeft om overdag de gangen van de man na te gaan. Eén dag heeft hij het gedaan, hij heeft de hele dag klanten (of noem je dat patiënten, vraagt hij zich af) in en uit zien gaan, hij heeft geconstateerd dat de assistente er is van acht uur ‘s-morgens tot half vijf, en verder niets. Chantal is naar Rotterdam gekomen en heeft een avond met hem in Dordrecht in de auto gezeten, en daarna heeft Jacco haar teruggestuurd naar Amsterdam, beseffend dat nog zo’n avond moord was op hun relatie. Zelf houdt hij het uit, want hij is een professional, althans zo noemt hij zichzelf graag. Hij vreest dat zijn aftandse Chevrolet gaat opvallen, dus leent hij af en toe de auto van

een maat.

En dan, na elf avonden, gebeurt er toch iets. Niet iets wereldschokkends, niet iets dat een doorbraak van jewelste betekent, maar in een vlakte van saaiheid is iedere molshoop een oase van opwinding.

Een man op een motorfiets stopt voor het huis van De Keuter, om half negen 's-avonds. Een jongeman, gehuld in leer met ijzerbeslag. En een futuristische helm. De motorfiets is een Yamaha en het hoofd dat onder de helm tevoorschijn komt is ontegenzeggelijk van Patrick Luden. Patrick Luden bezoekt zijn oom.

Hij blijft een klein halfuur. Zijn oom laat hem uit, maar het afscheid is merkwaardig koeltjes. Oom blijft niet kijken hoe neef zijn helm opzet en wegrijdt. Jacco is in tweestrijd. Zal hij de neef volgen, of niet? Met moeite besluit hij om de saaiste oplossing te kiezen en bij het huis te blijven. Zijn opdracht is tenslotte om De Keuter in de gaten te houden, niet Patrick.

Het lijkt de goede beslissing te zijn. Want nog geen tien minuten nadat het geluid van de Yamaha is verstorven, verlaat ook de tandarts het huis en stapt in zijn auto.

Jacco volgt op afstand.

Laat diezelfde avond belt hij aan bij het huis van Job en Leonie. Hij heeft zijn komst telefonisch aangekondigd. Job

doet open, Leonie is boven met de laatste voeding bezig.

“Kom d'r in. Heb je iets te melden?”

Jacco krijgt bier en een makkelijke stoel en de gelegenheid om een omstandige aanloop te nemen naar wat hij te vertellen heeft.

“En dus,” vervolgt hij na een bloemrijke beschrijving van de verschrikking van avonden waarin alleen de stilte van Dordrecht te beluisteren viel, “en dus achtte ik het een gebeurtenis van gewicht toen vanavond een motorfiets de straat in draaide, met daarop Patrick van de Hard Rock Cave, die oompje De Keuter met een bezoek kwam vereren.”

“Een hartelijke familieband,” zegt Leonie, die als ze binnenkomt de laatste zin net hoort.

“Daar vond ik de tekenen nu net niet op wijzen,” zegt Jacco. “Ten eerste bleef hij maar een halfuur. Da's toch kort, als je helemaal uit Utrecht komt rijden. Ten tweede sloeg oom de deur bijna achter hem dicht toen hij vertrok. Effe uitwuiwen was er niet bij. Dat doet Chantal wel bij mij als ik vertrek. Ten derde...”

“Wel?” vraagt Job.

“Er is geen ten derde. Tenzij je mijn gevoel dat het niet goed zat als een ten derde wilt aanmerken.”

“We tellen het mee,” zegt Job.

Jacco bouwt een korte stilte in, en dan krult zijn mond tot aan zijn oren: “Maar nou komt het. Tien minuten later loopt

de tandarts naar buiten en stapt in zijn auto. Ik volg hem. Hij rijdt naar een industrieterrein, naar een verlaten gebouw. Een pakhuis misschien. Om tien uur 's-avonds. Ik moest op flinke afstand blijven, met mijn autolichten uit, anders was het zeker opgefallen. Er was daar verder geen levende ziel te bekennen. De man stapt uit. En ik weet het niet honderd procent zeker, maar ik neem er toch wel vergif op in dat hij vervolgens een envelop tevoorschijn haalde en in een brievenbus, of een gleuf in de muur, of weet ik wat stopte. Toen hij weg was ben ik dichterbij gaan kijken, maar ik kon in het donker niet vinden waar hij die brief had gelaten. 't Is toch vreemd. Ik denk, dat moet ik komen vertellen."

Job knikt instemmend. "Heel apart. Vorige eeuw. Er is toch telefoon. Er is toch e-mail. Heel apart."

Maar Leonies bloed jaagt ineens door haar vaten. Ze krijgt vlekken in haar hals. "Wat is dat voor pakhuis?" vraagt ze opgewonden. "Waar was het precies? Is het mogelijk dat daar...zou je daar iemand..."

"God, daar heb ik helemaal niet aan gedacht," zegt Jacco. "Het zag er zo uitgestorven uit. Ik kan het me niet voorstellen."

"We moeten er onmiddellijk heen, pap," zegt Leonie. "Nu meteen, ik haal Teun uit bed."

"Geen sprake van. Wij gaan, Jacco en ik," zegt haar vader. "Je moet Teun laten slapen, het is niet gezond om midden in

de nacht met hem rond te sjouwen en ik weet ook niet of het wel veilig is.”

Ze is even teleurgesteld, maar ze ziet in dat haar vader gelijk heeft. “Ga dan alsjeblieft wel nu meteen,” zegt ze. “Nu!”

“Vind je het erg, Jacco?” vraagt Job.

“Natuurlijk niet. Ik had er met mijn stomme kop zelf aan moeten denken dat Lars daar misschien is. Kom op, we gaan direct.”

Leonie springt van pure dadendrang als eerste overeind. Vreselijk dat ze niet mee kan. Maar stel dat Lars daar zit... stel...alsjeblieft laat het waar zijn, laat er straks alsjeblieft een telefoontje komen dat Lars daar is, gezond en wel. Als ze gelovig zou zijn, zou ze nu bidden.

Ze zeggen weinig tegen elkaar, Jacco en Job. Job rijdt, heel af en toe geeft Jacco een aanwijzing over de richting. Hij voelt zich schuldig. Stom stom stom vindt hij zichzelf. ‘t Was net zo’n plek waar je iemand gevangen kunt houden. Wat was het eigenlijk voor gebouw? Waar hoorde het bij? Stond er een naam van een fabrikant of zo op? Daar heeft hij ook al niet op gelet. Professional? Waar zat hij met zijn gedachten? Hij doet een schietgebedje dat hij het pakhuis in ieder geval terug zal kunnen vinden, maar dat is gelukkig geen probleem. Het ligt op een verlaten industrieterrein, zo’n tien kilometer van Dordrecht vandaan. Overdag zal het er misschien minder verlaten zijn, maar nu is er geen hond. Er lijkt zelfs geen bewaking te zijn, blijkbaar wordt hier niets van waarde opgeslagen.

“Hier rechtsaf,” zegt Jacco. Job draait aan het stuur van de auto en rijdt langzaam een brede, slecht geplaveide weg in.

“Stop maar. Hier is het,” zegt Jacco.

Ze stappen uit, bewapend met zaklampen. Zo te zien bij het schaarse licht, is het een oud bakstenen gebouw,

misschien is het ooit een fabriek geweest. Jacco vindt na enig zoeken de spleet tussen de bakstenen die eerder op de avond als brievenbus dienstdeed. Een eindje verderop is een brede houten deur. Job slaat er met zijn vuist op. Jacco schrikt van de plotselinge herrie.

“Is daar iemand?” roept Job.

Stilte.

“Kunnen we deze deur open krijgen? Wat denk je?” vraagt Job.

Jacco inspecteert hem. “Niet simpel. Niet zonder schade in ieder geval.”

“Ik heb wel wat gereedschap in de auto liggen. We moeten het toch proberen,” zegt Job.

Ze gaan aan het werk met tangen en beitels. Intussen letten ze goed op of er geen politie aankomt. Een schoonheidsprijs zal de inbraak niet krijgen, maar het lukt ze de deur te openen.

Job schijnt met zijn zaklamp naar binnen. Hij ziet een hal waar meerdere deuren op uitkomen. Ze gaan naar binnen. Het ruikt muf, alsof er de laatste maanden te weinig is geventileerd. De binnendeuren zijn gelukkig niet op slot. Er zijn meerdere vertrekken, klein en groot. Allemaal zijn ze leeg. Jacco en Job doorzoeken het hele gebouw, van boven tot onder, maar er is niets te vinden, er staat zelfs geen enkel meubelstuk en van Lars is geen spoor.

“Wat een ellende,” zegt Jacco. “Ik was zo graag met hem bij Leonie komen aanzetten. Die meid heeft het veel te zwaar.”

“Ik moet haar opbellen,” zegt Job, die ook diep teleurgesteld is. “Wacht, laten we nog even naar de brief kijken die de tandarts hier heeft achtergelaten.”

“Als er een brief was.”

Ze lopen naar de plaats waar de brief het gebouw in moet zijn geschoven. En ja, daar is tegen de buitenmuur een kast aangebracht, een soort brandkast kun je wel zeggen. Een zwaar ijzeren gevaartedat je onmogelijk zonder sleutel of bom kunt open krijgen.

“Pech,” zegt Jacco.

“Zware pech,” beaamt Job, “en wat een nare bijkomstigheid is: morgen of overmorgen zal iemand die brief komen ophalen. En die zal dan ogenblikkelijk zien dat er is ingebroken.”

“Ik blijf hier wel,” zegt Jacco. “Hopelijk komt er morgen al iemand.”

“Nee, je komt eerst mee naar huis. Je hebt geen auto bij je en jij moet ook slapen. Vannacht komt er heus niemand die brief nog ophalen.”

“Morgenochtend om zes uur sta ik hier weer.”

“Zeven uur.”

“Zes uur. Als de man die de brief komt halen ongezien wil

blijven, kan het heel best dat hij vroeg komt. Ik wil hem niet missen.”

Job belt Leonie, die zich flink houdt, maar hij vermoedt dat haar tranen gaan stromen zodra hij ophangt. “We zullen hem vinden,” zegt hij. “We hebben een goede aanwijzing nu. En Jacco heeft beloofd hier morgenochtend vroeg weer te zijn om de man die de brief komt halen op te wachten. We vinden Lars. Echt.”

Jacco blijft inderdaad slapen, maar het is een kort nachtje, want de volgende ochtend is hij zoals beloofd om zes uur alweer op zijn post. Hij heeft zijn auto aan de andere kant van het industrieterrein geparkeerd en zich verdekt opgesteld, wat niet makkelijk is in de brede lege straat. Gelukkig staat er een eindje voorbij het pakhuis een grote container, waar hij zich achter kan verschuilen. Job en hij hebben geen moeite gedaan om te camoufleren dat ze hebben ingebroken. Zinloos. Zelfs een blinde vink zou het in een seconde doorhebben.

Jacco blijkt er verstandig aan te hebben gedaan om zo vroeg te vertrekken, want al om tien voor zeven draait er een rood Fordje de straat in dat stopt voor de deur van het

pakhuis. Eruit stapt een fragiele vrouw van een jaar of dertig, op hoge hakken en in een onhandig strakke rok. Ze draagt een kort jasje van glibberige stof en klemt een tasje onder haar arm. Als ze de geforceerde deur ziet, schrikt ze zichtbaar. Het tasje valt op de grond en ze gaat elegant door haar hurken om het op te rapen. Jacco ziet haar aarzelen, dan duwt ze toch de deur open en verdwijnt uit zicht. Even later komt ze weer naar buiten, maar Jacco ziet geen brief. Hij zou in het tasje kunnen zitten, dat is precies groot genoeg. Ze stapt in de auto en rijdt weg. Als ze ver genoeg weg is, sprint Jacco naar zijn eigen auto en zet de achtervolging in. Hij had er al op gerekend dat dit een lastige klus zou worden, maar hij kon onmogelijk zijn auto dichterbij de buurt parkeren zonder gesnapt te worden. Eenmaal in de auto scheurt hij het industrieterrein af om haar niet uit het oog te verliezen.

Ja, daar rijdt ze nog, hij ziet haar net de A15 opdraaien in de richting van Rotterdam. Maar de files nekken hem. De rode Ford verdwijnt steeds verder uit zicht. Te laat ontdekt hij dat de vrouw de afrit heeft genomen naar Rotterdam Centrum. Hij kan daar zelf niet meer op komen. Hij vloekt een grove vloek. Hij is haar kwijt.

Jacco gaat niet naar Job en Leonie. Hij is te zeer teleurgesteld in zichzelf. Alles verpest hij tegenwoordig. Hij

gaat linea recta naar zijn stamkroeg in Rotterdam, drinkt een stuk in zijn kraag, ook al is het vroeg in de ochtend, neemt de telefoon niet op als Job belt en wentelt zich in zelfmedelijden. Om drie uur 's middags – Jacco's telefoon is bijna onophoudelijk gegaan – schudt de kroegbaas hem door elkaar. “Kom bij zinnen, Jacco. Neem die telefoon op. Het lijkt me dat er iemand behoorlijk ongerust is.”

Jacco gaat naar de wc en wast zijn gezicht. Hij laat koud water over zijn polsen stromen. Dan gaat hij terug het café in, betaalt, loopt naar buiten en belt Job. Leonie neemt op. “Goddank, daar ben je,” zegt ze. “Wat is er gebeurd?”

Jacco schraapt zijn keel. “Een juffrouw is de brief komen ophalen,” zegt hij. “Dat wil zeggen, ik heb geen brief gezien, maar ik vermoed dat ze hem in haar tas heeft gedaan. Toen reed ze weg in de richting van Rotterdam. Ik erachteraan. Er waren files, het verkeer stond echt behoorlijk vast. Ineens was ze weg. Te laat zag ik dat ze een afrit had genomen. Ik kon er niet meer opkomen, op die afrit.”

“Jacco!” zegt Leonie diep teleurgesteld, “hoe kon je dat nou doen!” Ze heeft meteen spijt van haar opmerking, want Jacco zegt niks en ze hoort in die stilte hoe ellendig hij zich voelt.

“Het spijt me,” zegt hij. “Het was zo druk. En ik moest op afstand blijven.”

“Het spijt mij,” zegt Leonie. “Natuurlijk heb je gedaan wat

je kon. Sorry.”

Ze zwijgen nog een poosje. Dan vraagt Jacco of er nog iets is wat hij kan doen. “Als mijn vader thuiskomt, zal ik met hem overleggen,” zegt Leonie. “Misschien kunnen we erachter komen van wie dat gebouw is. Ga nou maar lekker naar huis. Even bijslapen. Je zult wel bekap zijn.”

Job komt pas rond zes uur ‘s-avonds thuis. Ze denken erover na hoe ze meer te weten kunnen komen over het pakhuis, maar het levert geen concreet idee op. Ze zijn allebei moe, en gaan niet te laat naar bed, in de hoop dat het morgen beter zal gaan. De volgende dag staan ze ook niet al te vroeg op, zodat Job in bed de telefoon aanneemt als die om half tien gaat.

“Meneer Reders...meneer Reders...”

“Met wie spreek ik?”

“Meneer Reders...met...met Klaartje, van de Massegast.”

“Klaartje. Wat kan ik voor je doen?”

“Meneer Reders...” Haar stem slaat over, ze krijgt geen lucht.

“Even diep ademhalen, Klaartje. Is er iets gebeurd?”

“In de kamer van Charlotte...” Weer krijgt ze geen lucht.

“Klaartje, haal even diep adem. En nog eens. Oké. Wat is er in de kamer van Charlotte? Is er iets met haar?”

“Nee, niet met haar. Die jongen ligt er. Die Patrick. Hij is dood.”

“Dood? En Charlotte?”

“Charlotte is er niet.”

“Weet je zeker dat die jongen dood is?”

“Er steekt een mes uit zijn borst. Hij is hartstikke dood. O meneer Reders, wat moeten we doen?”

“Hebben jullie de politie gebeld?”

“Nee, we dachten het eerst aan u.”

“Luister goed, Klaartje,” zegt Job met gezag. “Kom nergens aan. Bel de Utrechtse politie en zeg dat er een moord is gepleegd. Blijven jullie allemaal thuis. Probeer Charlotte te bellen en haar ook thuis te laten komen. Ik ben er binnen het uur. Heb je dat allemaal goed begrepen?”

“Ja meneer Reders. We bellen de politie. We komen nergens aan. We blijven thuis. We proberen Charlotte te bereiken. U komt. Dank u wel.”

“Tot zo.” Job legt neer en zegt tegen Leonie, die met open mond heeft staan luisteren: “Patrick ligt dood in de kamer van Charlotte. Er steekt een mes uit hem. Of in hem.”

Er is geen sprake van dat Leonie thuisblijft. Onbarmhartig maakt ze de slapende Teun wakker en propt hem in de draagzak. Patrick, de neonazi, met een mes in zijn borst? In

de kamer van Charlotte? Als ze in Utrecht aankomen en de auto midden in het wandelgebied neerkwakken, zien ze dat de politie al is gearriveerd. Er staan twee politieauto's in het steegje met zwaailichten aan. De deur naar het bovenhuis staat open. Job en Leonie lopen het smalle trappetje op. Alle bewoners van de Masegast zijn thuis. Meestal is het er een lawaai van jewelste, maar nu fluisteren ze met elkaar. Blijkbaar mogen ze niet in de buurt van Charlottes kamer komen, ze zitten met z'n allen in de woonkamer. Job ziet meteen waar de kamer van Charlotte is. Hij ziet haar zitten, op een stoel, huilend, bleek. Een politieman is bezig haar vragen te stellen. Op het bed van Charlotte ligt een lichaam onder een laken. Drie agenten zijn bezig met het nauwkeurig onderzoeken van de kamer. Vingerafdrukken waarschijnlijk, misschien andere sporen. Een van hen ziet Job en Leonie in de deuropening staan en vraagt wie ze zijn. Job legt uit dat hij detective is, en een bekende van commissaris Rijksen uit Amersfoort, en dat hij bezig is met het onderzoek naar een verdwijning die misschien met deze moord verband houdt. Hij zegt het op een manier die maakt dat het allemaal iets officiëler klinkt dan het in werkelijkheid is. De agenten willen er meer van weten. Kennen Job en Leonie het slachtoffer?

“We weten wie hij is,” zegt Job, “we hebben hem ontmoet. Kennen is een groot woord.”

De man die Charlotte aan het ondervragen was, komt

erbij.

Hij stelt zich voor als rechercheur Van Terneuzen, van Moordzaken, hij is een tamelijk ontoegankelijk, grimmig type. Op vragen van Job en Leonie antwoordt hij niet. Hij zegt alleen dat ze in de huiskamer moeten wachten tot de politie zover is. Dat doen ze. Teun wordt bewonderd door de meisjes. Even later voegt Charlotte zich bij hen. Alle studentes storten hun vragen over haar uit. Ze heeft haar normale nuchterheid hervonden en vertelt wat ze weet. Gisteravond had ze Patrick opnieuw ontmoet. Hij had haar behoorlijk dronken gevoerd, of misschien kun je dat zo niet noemen, misschien had ze zichzelf dronken gevoerd om meer moed te krijgen. In ieder geval, hij bleef aandringen en zich opdringen en op een gegeven moment, het zal een uur of drie 's-nachts zijn geweest, waren ze naar de Massegast gegaan. Niemand in huis had iets gemerkt, het was zo'n avond waarop ze toevallig allemaal vroeg in bed lagen. Patrick had zich in Charlottes bed laten vallen. Zij was nog even naar de badkamer gegaan en toen ze haar tanden stond te poetsen had ze zichzelf voor haar kop geslagen: ze wou helemaal niks met die engerd, wat had ze in vredesnaam gedaan door hem hier te brengen? En dus ging ze naar haar kamer om te zeggen dat hij bij nader inzien weg moest gaan, maar toen ze daar aankwam zag ze dat hij in slaap was gevallen. Ook hij had behoorlijk wat op. Ze kreeg hem met geen mogelijkheid

wakker. Ze piekerde er niet over om bij hem te gaan liggen en had ook geen zin om op de grond te slapen. Ze was net in de kroeg een jaarclubgenoot tegengekomen. Die was dus waarschijnlijk ook nog wakker. Dat meisje woonde op de Neude, zowat om de hoek dus, en ze had bedacht dat ze daar zou gaan slapen. Patrick moest dan maar blijven waar hij was. Het volgende dat ze te vertellen had, was dat Klaartje haar had wakker gebeld om te zeggen dat Patrick dood in haar bed lag.

Klaartje neemt de uiteenzetting over. Zij had willen vragen of ze vanavond Charlottes zwarte jasje mocht lenen en was haar kamer in gelopen. Ze was zich kapot geschrokken. Al dat bloed! Patricks ogen die als levenloze knikkers in zijn hoofd lagen. Het grote mes dat in zijn borst stak.

“Ik ben natuurlijk de belangrijkste verdachte,” zegt Charlotte, de rechtenstudente. “Ik ben de laatste die hem heeft gezien, ik zou een motief kunnen hebben, ik bedoel, misschien denkt de politie dat Patrick me wou verkrachten en dat ik me heb verzet, maar ik zweer jullie, ik heb die jongen met geen vinger aangeraakt en waar had ik trouwens zo’n griezelig mes vandaan moeten halen?”

“Ach kind, we weten toch dat je nog geen mug doodslaat,” zegt Marieke. “Natuurlijk heb jij het niet gedaan.”

“Maar wie dan wel?” vraagt Willemijn, die nog steeds met dat gipsen been zit. “Er is dus iemand hier in huis geweest vannacht terwijl wij lagen te slapen. Dat vind ik behoorlijk

creepy.”

“Hoe denken jullie dat de moordenaar is binnengekomen?” vraagt Job. “Is de voordeur ‘s-nachts open?”

“Natuurlijk niet,” roepen ze allemaal.

“Jullie zitten hier midden in de stad,” zegt Job. “Je zet niet zomaar een ladder tegen de gevel.”

“Ik heb een idee,” zegt Fietje, de dochter van de Van Kampens in Reno. Zij woont inmiddels ook in de Masse gast. “Kijk, hier in de steeg staat ‘s-nachts heel vaak een grote vrachtauto van de bibliotheek. Als je niet een al te stijve hark bent, en als het raam in een van onze kamers openstaat, dan kun je met een beetje handigheid misschien naar binnen klimmen.”

“Getver, wat een eng idee,” zegt Marieke. “Hij sloop dus misschien door mijn kamer?”

“Heb je dat van die vrachtwagen al aan de politie verteld?” vraagt Leonie die haar pink in de mond van Teun stopt om hem zoet te houden.

“Nee, ze hebben me nog niks gevraagd, ze hebben ons allemaal hiernaartoe gebonjourd.”

“Het lijkt me belangrijk dat ze het weten,” zegt Job. “Je zou best eens gelijk kunnen hebben, want hoe kom je anders dit vreemde bovenhuis binnen?”

“Met een sleutel?” suggereert iemand.

Job loopt de trap af naar de voordeur en kijkt of er sporen van braak te zien zijn. Er is niet aan de deur geknoeid. Hij kijkt ook even buiten in de steeg naar het raam dat op de overloop uitkomt. Als hij weer bovenkomt, loopt hij naar Charlottes kamer. De agenten zijn er nog druk in de weer. Job vraagt of ze al iets hebben ontdekt, maar hij wordt afgesnauwd. Hij vertelt wat Fietje heeft bedacht over de vrachtauto, maar ze luisteren niet. Dan niet, denkt hij, en hij ziet voor zich hoe de moord is gepleegd. Charlotte is vertrokken via de voordeur, Patrick ligt in diepe slaap. In de steeg staat de vrachtauto van de bibliotheek. Een lenige man met een groot mes tussen zijn tanden klimt op de vrachtauto, kan vanaf daar net bij het raamkozijn, hijst zich op, duwt het raam verder open, klimt erdoorheen, zoekt de juiste kamer, plant de slapende Patrick een mes tussen de ribben en verdwijnt via dezelfde weg. Naar beneden is een stuk eenvoudiger. Hij is ofwel weer via de vrachtauto gegaan, of hij heeft zich langs de regenpijp die Job daar heeft gezien laten zakken.

“En het motief?” vraagt Leonie.

“Patrick was toch geïnteresseerd in de moord op die journalist? Domien Dinges? Misschien had hij iets ontdekt wat iemand anders geheim wilde houden.”

“Zou het met de verdwijning van Lars te maken hebben?” zegt Leonie.

Job haalt zijn schouders op. Hij weet niet wat Leonie nu het liefst wil horen. Ze antwoordt zelf al. “We hebben met een afschuwelijke, koelbloedige moordenaar te maken,” constateert ze. “Maar weet je, ik denk dat als hij Lars had willen ombrengen, hij ook wel een mes in zijn borst had gezet, midden in de hal op Schiphol of zo, in ieder geval zichtbaar voor iedereen. Het kan de moordenaar blijkbaar niets schelen dat zijn daad direct ontdekt wordt. Moet je nagaan, hij vermoordt Patrick gewoon in dit huis vol mensen, in hartje Utrecht, in een huis waar iedereen maar in en uit loopt. Heel link, er had best iemand nog wakker kunnen zijn, of als Charlotte ook in haar kamer had geslapen...dan...tjee, misschien had hij haar dan ook wel vermoord. We weten eigenlijk best veel van hem. Wie weet kan er een daderprofiel van hem worden gemaakt.”

Job knikt. “Ik ben het met je eens. Als we met dezelfde man te maken hebben, dan heeft hij Lars vast niet vermoord.”

“Natuurlijk niet!” beamen alle meisjes.

“Maar weten doen we niets,” zegt Leonie.

“We weten van alles,” zegt Job. “Dat zei je net zelf. En we gaan die kluwen draadjes nauwgezet ontrafelen.”

Job en Leonie hebben de afgelopen jaren heel wat rechemensen ontmoet, en in het algemeen waren de contacten prettig. Maar de man die de leiding heeft van het onderzoek in de Massekast, inspecteur Van Terneuzen, is ronduit onaangenaam. Als Job en Leonie opnieuw in de kamer van Charlotte gaan kijken om te horen of er nieuws is, decreteert hij dat ze het pand direct moeten verlaten, maar Job zegt minzaam dat ze de gast zijn van Klaartje en dat hij betwijfelt of meneer Van Terneuzen de bevoegdheid heeft hun te gelasten te verdwijnen. De inspecteur is kennelijk gisteren bij een kapper geweest die zijn haar van achteren te hoog heeft opgeknipt. Er ligt nu een soort dekseltje op 's mans hoofd, terwijl de nek en de zijanten van de schedel iets weghebben van een dikke asperge, de dikke stengel waar je geen zin in hebt. Wellicht heeft hij die ochtend ook ruzie met zijn vrouw gehad, je kunt je zomaar voorstellen dat ze hem met haar vlakke hand een pets in zijn gezicht heeft gegeven. Het is het soort gezicht dat daartoe uitnodigt, en er zit een rode vlek op zijn linkerwang. 'Dat gaat u niet aan' is zijn

lievelingszin, althans, hij heeft het nu al minstens viermaal gezegd. Verder staat hij met zijn knieën tegen elkaar aan, alsof hij moet plassen, een weinig martiaal gezicht. Hoe oud zou hij zijn? Begin veertig, schat Leonie.

“Lopen we u in de weg?” vraagt ze poeslief.

“U hebt hier niets te zoeken.”

“Hoe weet u dat nou? Misschien ben ik hier gisteren een oorbel verloren. Bent u bang dat we sporen bederven?”

“Dat gaat u niet aan.”

Om de man niet nog meer te ergeren gaan Job en Leonie weer bij de anderen in de woonkamer zitten, waar Job van de nood een deugd maakt en ongehinderd door Van Terneuzen en de zijnen een massa feitelijkheden van ze te weten komt.

Hoe laat waren ze thuis? Zijn er vrienden op bezoek geweest gisteravond? Heeft iemand Patrick met Charlotte zien binnenkomen? Horen binnenkomen misschien? Heeft iemand Patrick na zaterdagavond nog gezien? Is hij in de buurt van het huis geweest? Hebben ze hem nog op het terras van de Hard Rock Cave gezien? Wie hebben allemaal een sleutel van het huis? De elf meisjes die er wonen natuurlijk, maar misschien ook vriendjes? Boven deze etage wonen nog eens vijftien meisjes. Die hebben natuurlijk ook een sleutel. En voormalige huisgenoten, hebben die hun sleutel netjes ingeleverd? En niet gekopieerd? Hoe heeft Charlotte Patrick opnieuw ontmoet?

Charlotte vertelt dat ze Patrick twee avonden geleden op het bekende terrasje zag zitten en toen is afgedaald naar de werfkelder. Stom natuurlijk, maar ja. Ze hadden een afspraak gemaakt voor gisteravond, ze zijn naar een bioscoop geweest, hebben toen nog wat gedronken, en nog wat, en toen wou hij mee. Ze had wijzer moeten zijn, maar ja, ze had nogal wat op. Stom. Zoals bekend heeft ze zich bedacht nadat Patrick laveloos op haar bed in slaap was gevallen en ze is dus bij die vriendin gaan slapen.

“Ik had een droom,” zegt Monique, met een trillertje in haar stem. “Ik droomde dat er iemand in mijn kamer was en met een zaklamp op me scheen. Ik werd wakker, maar er was niemand.”

“De moordenaar wist niet wat de kamer van Charlotte was,” constateert Leonie nuchter. “Hij heeft brutaalweg deuren geopend om Patrick te zoeken. Erg veel risico liep hij daarbij niet. In een huis met zo veel bewoonsters en hun bezoekers zal er wel vaker iemand een verkeerde deur binnenlopen.”

“Als ik ga douchen ben ik altijd bang dat er iemand achter dat muurtje in de douche staat,” zegt Jip.

Inspecteur Van Terneuzen komt binnen en vraagt of Charlotte opnieuw meekomt voor een gesprek. Dat is vriendelijk uitgedrukt. Eigenlijk sommeert hij haar mee te komen voor een verhoor.

Teun begint geluidjes te maken die de voorbode zijn voor een huilbui, weet Leonie uit ervaring. Ze kijkt haar vader aan. “Zullen we?”

“Ja, laten we gaan,” zegt Job. “We komen binnenkort terug.”

Als ze thuis zijn en Leonie zich met haar zoon bezighoudt, belt hij commissaris Hendrik Rijkse. Ze maken een afspraak voor het eind van de middag in café Venetië.

“Ik heb zo-even nog gebeld met Dordrecht,” zegt Rijkse. “Ze schieten niet op, althans niet als het gaat om het vinden van je schoonzoon. Ze denken nog steeds dat Sporenberg door een familielid is vermoord.”

Job vertelt dat in Utrecht een zekere Patrick Lude is gevonden met een mes in zijn borst. Hij zegt dat deze jongeman waarschijnlijk contact had met een ultrarechtse groepering waar ook Sporenberg mee in verband kan worden gebracht.

“En alweer zit jij er bovenop met je speurdersneus. Hoe is het toch mogelijk dat jij altijd in de buurt van een moord verschijnt. Weet de Utrechtse politie ervan?” informeert Rijkse. “Wie leidt het onderzoek?”

“We hebben een zekere Van Terneuzen ontmoet.”

“O, die.”

“Je kent hem?”

“De man is bekwaam, maar ook een frustraat. Miskend genie, je kent dat wel.”

Job grinnikt. “Ik zal een beetje uit zijn buurt blijven,” zegt hij.

“Ik denk geregeld aan de verdwijning van Lars,” gaat Rijkssen verder. “Weet je, de veiligste moord die je kunt plegen is er een waarbij het lijk nooit wordt gevonden. Zo’n moord is zelden te bewijzen. Iemand die erin slaagt zijn slachtoffer in een vloerkleed te wikkelen en in de vuilverbrandingsoven terecht te laten komen, wordt niet gepakt. Dumpen midden op de oceaan, flink verzwaaard om het lijk te laten zinken, is ook effectief. Of wegstoppen in een betonnen fundering. Slimme moordenaars die tijd genoeg hebben voor voorbereiding, laten lijken vaak definitief verdwijnen. Het lijk van Sporenberg is niet verstopt. Dat van die journalist in 1997 evenmin. Die jongen in Utrecht is heel brutaal vermoord. Misschien moest het een beetje overhaast gebeuren?”

“Maar Lars is spoorloos, wil je zeggen. Bedoel je dat hij dood is en definitief zoekgemaakt?”

“Tegen Leonie zou ik dat niet zeggen,” mompelt Hendrik Rijkssen.

Ze zwijgen wel een minuut. Job overweegt dat het een interessante invalshoek is om te bedenken waarom

Sporenberg, maar vooral die Patrick, zo overhaast moesten worden omgebracht. Waren ze iets te weten gekomen wat niet mocht worden doorverteld? Waren ze voor iemand, voor de moordenaar, een acuut risico? En was Lars dat niet? Was er in zijn geval genoeg tijd geweest om hem geruisloos te laten verdwijnen? Het is een gedachtenlijn die hij thuis, starend naar het plafond, verder wil vervolgen. Hij verandert het onderwerp van gesprek.

“Hendrik, zou jij erachter kunnen komen wie de eigenaar is van een verlaten gebouw, een soort pakhuis, in Dordrecht?”

“Als ik het niet dacht,” zegt Hendrik Rijkse. “Je zult ook eens niet iets van me willen. Waarom wend je je niet tot het kadaster? Daar kun je een heleboel te weten komen.”

Leonie zoekt het uit. Het verlaten gebouw in Dordrecht is eigendom van een firma die al vijftien jaar geleden is verhuisd naar het buitenland. De firma heet Robuust, wat de afkorting is van een ingewikkelde zin die verloren is gegaan, althans door Leonie niet wordt gevonden. Het bedrijf produceerde ijskasten en later warmtepompen, maar dat kon goedkoper in Polen. Daar heet het bedrijf ‘robust’ op z’n Pools, en het schijnt ze goed te gaan. Goed genoeg om er steeds niet toe te komen het pakhuis of wat het dan ook is in Dordrecht van de

hand te doen.

En dan komt de postbode. Leonie ziet door het raam van de voorkamer dat hij een stapeltje post in de brievenbus deponeert. Ze slaat een sjaal om haar nek en loopt naar buiten om de oogst binnen te halen. Het meeste is zakelijke post voor haar vader, maar één envelop is aan haar gericht: Mevrouw Leonie Bovenberg-Reders. Getypt. Mevrouw Bovenberg? Is zij dat? Zo heet ze niet. Maar ‘Leonie’ en ‘Reders...’ Met een nagel scheurt ze de envelop open. Een wit vel papier, met daarop een enkele regel, ook getypt.

Hou op met zoeken. Als jullie me vinden, brengen ze me om. Lars.

Leonies hart slaat in haar borst als een drumband. Ze moet even gaan zitten en diep ademhalen. De naam Lars is handgeschreven. Is het zijn handschrift? Ja, het is zijn handschrift, dat weet ze bijna zeker. Ze grijpt de telefoon en belt Job, die bij McManner is. Gelukkig neemt hij meteen op.

“Er is een brief van Lars.”

“Wat? Lees voor.”

Leonie leest de zin voor.

“Handgeschreven of getypt?”

“Getypt. Maar de naam Lars is met inkt en met de hand geschreven. Het lijkt beslist op zijn handschrift.”

“Ik kom meteen naar huis.”

Een klein uur later zitten ze samen gebogen over de brief.

“Uit die vier letters zullen we nooit met zekerheid kunnen vaststellen of Lars ze heeft geschreven,” denkt Job. “Maar we mogen wel met zekerheid aannemen dat we de ontvoerder of ontvoerders op het spoor zitten. De moord op Patrick wees daar ook al op.”

“Hij leeft nog. Maar we mogen hem niet vinden.” Leonie heeft tranen in haar ogen.

“Lieve schat, we moeten de dingen nuchter onder ogen zien. Dit briefje bewijst niet dat Lars nog leeft, al is het wel waarschijnlijker geworden. Als we ophouden met zoeken, zien we hem misschien nooit meer. We moeten doorgaan met zoeken, maar voorzigtiger. We hebben helemaal niet verborgen gehouden dat we ons interesseerden voor Patrick, of voor die tandarts.”

Leonie knikt. “Geven we de brief aan de politie?”

“Wat vind jij?” vraagt Job.

“Even niet. Eerst een poosje nadenken. Ik ben zo bang dat ze Lars iets aandoen.”

“Weet je wat, ik neem de brief mee naar McManner. Misschien is er aan de postzegel gelikt. Ik vraag Lidewij of ze wil zoeken naar DNA.”

Lidewij Zwagerman is een medewerkster van Job. Ze heeft al eerder DNA voor hem geanalyseerd.

“En vingerafdrukken?” vraagt Leonie.

“Tja. De envelop is door heel wat handen gegaan. De brief zal wel zijn schoongeveegd en nu staan onze vingerafdrukken er ook nog eens op. Maar wie weet.”

De postzegel blijkt een zelfklevende te zijn, waar geen speeksel aan te pas komt. Maar Lidewij ontdekt wel een vage veeg op de brief die afkomstig moet zijn van lichaamsvocht, een zweetdruppel wellicht. Ze ziet kans er een DNA-profiel uit te halen. Dat DNA is beslist niet van Lars. Onderzoek naar vingerafdrukken levert niets op. Job neemt opnieuw contact op met commissaris Rijkse. Die zoekt in de bestanden waar de politie over beschikt. Het DNA is niet bij de politie bekend.

“Ik snap het niet,” zegt Leonie. Ze heeft weer hoop sinds ze de brief heeft ontvangen, ook al zegt haar vader dat het niet bewijst dat Lars nog leeft. Lars leeft, ze wil er zeker van zijn. Ze heeft eindeloos zitten staren naar zijn naam in handschrift onder de brief en de letters stuk voor stuk vergeleken met een oud boodschappenlijstje dat nog in haar jaszak zat en dat Lars had geschreven. Ze is ervan overtuigd dat het hetzelfde handschrift is.

“Als Lars de brief zelf heeft getypt, dan heeft hij dus toegang tot een computer en een printer,” zegt ze. “Dat zijn

jullie toch met me eens. Maar waarom heeft hij mijn, of eigenlijk zijn naam verhaspeld? Bovendien zou hij normaal gesproken gewoon Leonie Reders op de brief zetten, het is toch gek officieel-achtig dat hij zijn eigen naam – en dan ook nog verkeerd – erbij zet? Of heeft hij misschien hulp van iemand die die brief en de envelop wel voor hem wilde typen, zodat hij er alleen zijn handtekening onder hoefde te zetten? Of heeft degene die hem gevangenhoudt de brief getypt en vervolgens Lars gedwongen zijn handtekening eronder te zetten?” Ze ziet een tochtige kelder voor zich waarin Lars zit, een ketting om zijn enkels. Hij kan zich nauwelijks bewegen, en krijgt geen daglicht. Twee keer per dag brengt een onduidelijke persoon hem iets te eten en ze ziet voor zich hoe die persoon hem een pen in de hand duwt om zijn naam onder de briefte schrijven. Ze schudt het beeld van zich af.

“Maar heeft de schoft die hem gevangenhoudt zich dan domweg vergist in de naam?” vraagt Job. “Of heeft Lars hem een foute naam opgegeven? Maar waarom dan wel weer gewoon Reders?”

“Misschien zit er een boodschap voor ons in dat woord Bovenberg,” zegt Leonie.

Jacco zegt niet veel, maar er zweeft weer een lachje over z’n gezicht.

“Zou hij boven op een berg worden vastgehouden?” vraagt

Job zich af. “In Zwitserland? In Amerika?”

“Ja, in Nederland hebben we niet bepaald veel bergen.”

“Nou ja, de Vaalserberg, de Wageningse berg...”

“DePietersberg,” bedenkt Leonie, “deHolterberg.”

“Of misschien staat het woord voor iets anders,” zegt Job.

“Misschien is het de naam van degene die hem gevangenhoudt, of een anagram van een naam. Leonie begint onmiddellijk op de rand van een krant te puzzelen met de letters van het woord BOVENBERG.

Al gauw zegt ze: “Ik vind niks dat een aanknopingspunt zou kunnen zijn. GOVERN EBB in het Engels, maar waarom zou hij zoiets raars willen seinen? Of, met REDERS erbij: OBERS VERBERGEND of VERBERG BESNORDE.” Ze kijkt peinzend naar de letters. “Misschien moet het nog anders,” zegt ze dan. “Misschien bedoelt hij juist het omgekeerde van bovenberg. Dus, eh, onderdal of onderkuil, of benedenkloof. Hoe komen we daar nou achter?”

Ze zoekt op internet en ontdekt dat er een camping is in Markelo die De Bovenberg heet. En er is een buurtschap in Bergambacht en een huisartsenpraktijk in Giessenburg, verder is er een Arie Lans Bovenberg, een belangrijke Nederlandse econoom. Ze leest voor van het scherm. Een Wikipedia-tekst. “Bovenberg is van mening dat mensen ertoe moeten worden aangezet om hun capaciteiten te benutten en dat ze behalve rechten ook plichten hebben. Zou Lars

bedoelen dat we beter ons best moeten doen om hem te vinden?” vraagt ze zich af. “Zullen we in Bergambacht gaan kijken en in Markelo? Wie weet wordt hij daar ergens vastgehouden.”

“Dat zouden we kunnen doen,” zegt Job. “Ik heb ook nog zitten denken aan het DNA op de brief. De sporen die niet van Lars zijn, kunnen van de ontvoerder zijn.”

“Maar de politie kon het DNA niet identificeren. Is er niet ergens een DNA-databank waar de politie níet over beschikt?” vraagt Leonie.

“Volgens mij is de enige Nederlandse DNA-databank te vinden bij het Nederlands Forensisch Instituut, en als het DNA-profiel daar niet gevonden wordt, dan geloof ik niet dat er een mogelijkheid is erachter te komen van wie het is,” zegt Job.

Er komen intussen geregeld telefoontjes uit de Massegast. Dan komt er één dat wat alarmerender is dan de voorgaande. De politie is teruggekomen en heeft Charlotte mee naar het bureau genomen voor nader verhoor.

“Ze verdenken haar,” zegt Marieke met een snik in haar stem.

“Welnee,” sust Job. “Ze zoeken. Ze willen zeker zijn dat Charlotte niks achterhoudt.”

“Alle kranten schrijven erover.”

“Geen wonder. Het is niet niks, een neergestoken student op het bed van een meisje in een huis vol studenten.”

“We kopen ze allemaal.”

“Ik voorspel je dat Charlotte over een paar uur weer thuis is. Bel me even, dan kom ik daarna naar jullie toe. Al of niet met Leonie, dat hangt vooral van Teun af.”

En inderdaad, in de loop van de middag is Charlotte weer thuis. Leonie besluit, met tegenzin, om niet mee te gaan naar Utrecht. Er is al te veel heen en weer gezeuld met Teun. Hij heeft rust nodig.

De meisjes zijn allemaal op honk, elf in getal.

“Worden er geen colleges meer gegeven, vandaag de dag?” vraagt Job luchtig.

“Sommige dingen zijn nog belangrijker dan een college.”

Charlotte is weer helemaal haar oude, losbandige zelf. Ze vertelt hoe ze in een politieauto naar het Paardenveld is gebracht.

“Geboeid waarschijnlijk?” zegt Job geamuseerd.

“Geestelijk. Mijn handen konden nog net op mijn knieën liggen, zo klem zat ik geperst tussen twee zwaarlijvige agenten. Ze roken naar deodorant, niet eens een slecht merk. Aardige mannen hoor, oom agent links van me zei dat ik zulke mooie

ogen had, maar hij keek naar mijn navel, waarna oom agent rechts, die kennelijk van christelijke huize was, zoiets zei als ‘Zet, Heer, een wacht voor mijne lippen’, want alles kwam vandaag de dag in de krant, dus oom agent links moest goed nadenken voor hij wat zei.”

Ze lachen. De ontspannen sfeer van voor de moord is terug.

“Ik werd afgeleverd bij het politiebureau, en dat was andere koek,” gaat Charlotte verder. “Ik werd in een naargeestig kamertje gezet, aan een kale tafel, en daar kwam die rechercheur even later tegenover me zitten. Ik zei: wat kan ik voor u betekenen, meneer Van Terneuzel?”

“Zei je Terneuzel?” vraagt Job.

“De hele tijd. Hij vond het niet zo leuk, geloof ik. Nou, dat verhoor ging ongeveer zo.” Ze doet de nasale stem van inspecteur Van Terneuzen kundig na.

“Naam?”

“Die kent u al, meneer Van Terneuzel.”

“Geboortedatum?”

Enfin, m’n hele doopceel. Daarna wilde hij precies weten hoe ik Patrick had ontmoet. Ik vertelde dat we hadden gedanst in de Hard Rock Cave en dat ik hem daar was tegengekomen. Maar hij wou meer weten.

Met wie was ik naar die kelder gegaan?

Met bijna alle meisjes van de Masse gast, zei ik.

Of we iedere zaterdagavond met z'n allen naar die danskelder gingen.

Nou nee dus.

Waarom die zaterdagavond wel.

Weet ik niet.

Hij merkte dat ik iets achterhield. Best knap van hem, moet ik zeggen. Hij keek in elk geval ineens heel streng en zei: "De waarheid, meisje."

"Nou, toen heb ik verteld dat u ons had gevraagd om iemand met de naam Patrick op te sporen. Het spijt me, meneer Reders, ik was niet van plan u erbij te betrekken, maar Terneuzel was me de baas."

"Geeft niet," zegt Job. "Het is niet crimineel om iemand die Patrick heet te willen vinden."

"Daarna wou de man ieder detail weten van mijn ontmoeting met Patrick, die zaterdagavond, maar ook van die avond voor de nacht dat hij is vermoord.

Hij vroeg waar we het over hadden gehad.

Ja, waar heb je het over. De nieuwste cd van Jansen. De hoogte van het collegegeld. Welke film we zouden gaan zien.

En ik moest over 'de intimiteiten' vertellen, zoals hij het uitdrukte.

Ik deed natuurlijk of ik niet begreep wat hij bedoelde.

Of we aan elkaar zaten, en of Patrick opdringerig was.

En ik zei dat we een beetje hadden gezoend in de

bioscoop.”

Job herinnert zich de eindeloze verhoren die hij heeft ondergaan toen hij werd verdacht van de moord op zijn oom Bart. Herhaling, herhaling, herhaling. Ze vragen maar door, steeds weer, dezelfde vragen, nieuwe vragen. Je wordt er murw van. Maar ze komen er dingen door te weten.

“Daarna wou de inspecteur nog stap voor stap weten wat we hadden gedaan toen we op mijn kamer waren. Had Patrick zich meteen op het bed laten vallen? Had hij zich laten vallen, of was hij gevallen? Bewusteloos? In slaap? Had hij gedaan alsof? Hadden we drugs gebruikt? Had ik geprobeerd hem wakker te krijgen? Hoe lang daarna had ik besloten bij mijn vriendin te gaan slapen? Had ik iemand gezien op weg naar beneden? Of in de Massekast? Het ging maar door. En steeds begon hij opnieuw, vragen die ik al drie keer had beantwoord.”

“Dat is normaal,” zegt Job. “Ik heb er verstand van, helaas. De politie heeft gelijk. Op zo’n manier proberen ze je op een inconsistente te betrappen. Er wordt veel gelogen tegen de politie. Heel veel. Maar als je liegt, moet je een goed geheugen hebben. Dat heeft niet iedereen. Het is vaak lastig om te onthouden welk leugentje je hebt verteld.”

“Ik had geen probleem. Ik vertelde gewoon de waarheid,” zegt Charlotte. “Ik heb niks te verbergen.”

“Tot die conclusie zal Van Terneuzen zijn gekomen. Dus

heeft hij je laten gaan.”

“Hij heeft me zelfs met de auto naar huis laten brengen,” zegt Charlotte diva-achtig. Een student vermoord in haar bed, wow! Ze bedankt Job voor zijn komst en gaat iets leuks aantrekken voor het interview dat ze zo dadelijk heeft voor een Utrechtse krant. Er komt ook een fotograaf mee.

Job groet de meisjes. Hij wordt bedolven onder hartelijke omhelzingen, en gaat naar Amersfoort. Hij wil gauw naar huis om met Leonie te overleggen wat ze zullen loslaten tegenover de politie, want hij verwacht dat de heer Van Terneuzen binnenkort in Amersfoort langskomt om te horen waarom hij Patrick zo nodig moest vinden.

Als hij hun laan in draait, ziet hij meteen dat er bezoek is. De gammele Chevrolet van Jacco staat voor de deur. En inderdaad, Leonie en Jacco zitten aan het bier. Het valt Job op hoe dof Leonies ogen staan. Dof en zorgelijk. Jacco daarentegen is weer zijn luchtige oude zelf. Verdwenen is zijn sombere blik vol zelfverwijt, de zwarte wolk van het besef van zijn eigen falen die om hem heen hing. De gel in zijn geplakte haar weerspiegelt de namiddagzon die door het raam schijnt.

“Heb je nieuws, ouwe makker?” vraagt Job.

“Dat zit nog,” zegt Jacco zuinig, maar met een zelfgenoegzame grijns op zijn gezicht, die noch Job noch Leonie opvalt. Hij realiseert zich op tijd dat het hem meer bevrediging geeft om goed nieuws uit te stellen en begint dus met te zeggen: “Hoe zit dat eigenlijk met die brief van Lars. Het gaat mijn beperkte herseninhoud te boven. Waarom staat er in vredesnaam Leonie Bovenberg op de envelop. Je man heet toch Buitendijk? Ben ik nou echt zo dom of snappen jullie het ook niet? Wie heeft die brief geschreven? Wie heeft dat adres getypt?”

“We begrijpen het niet,” zegt Leonie. “We breken er ons hoofd over. Heb jij soms ideeën?”

“Misschien,” zegt Jacco, die het niet langer meer uithoudt.

“Wat!” vraagt Job. “Heb je dan toch iets ontdekt? Man, laat onmiddellijk horen!”

Jacco gaat er lekker voor zitten. “Het zit dus zo,” zegt hij. “Jullie herinneren je natuurlijk nog dat pakhuis waar we zo onopvallend hebben ingebroken en waar de volgende dag dat sexy vrouwtje langskwam met haar Fordje en haar handtasje.”

“Ja, ja, van de firma Robuust. Die fabriek, dat pakhuis,” zegt Leonie.

“Daar wou ik het helemaal niet over hebben. Het gaat me om het vrouwtje.”

“Kom op dan,” zegt Leonie.

“Als je me steeds in de rede valt, krijg je mijn waanzinnig interessante relaas natuurlijk nooit te horen,” zegt Jacco. “Dat vrouwtje dus. Het zat me niet lekker dat ik haar was kwijtgeraakt.”

Job en Leonie zwijgen wijselijk.

“En dus ben ik er opnieuw naartoe gegaan, naar dat pakhuis. Opnieuw heel vroeg ‘s-morgens. Eigenlijk was het nog nacht. Ik heb mijn auto iets dichterbij geparkeerd dan de vorige keer en ik heb gewacht. Er kwam niemand. De volgende ochtend weer niet. Ik begon een ergerlijk slaapte kort op te bouwen. De dag daarop was weer een woensdag, net als die keer dat Job en ik daar waren. Ik hoopte dat de koerierster misschien op een vast tijdstip in de week zou komen om te kijken of er post is, en dat deed ze! Ze kwam. Ze controleerde de post – het slot op de deur was inmiddels gerepareerd – maar ik kon niet zien of ze brieven bij zich had toen ze vertrok, want jawel, ze had haar tasje weer bij zich. Ze reed weg en ik volgde. Richting Rotterdam ging het weer. Deze keer was ik voorbereid en ik nam dezelfde afrit van de snelweg als zij. Ze reed de stad in en ik zat haar op

de hielen.”

“En toen?” vraagt Leonie, die bijna gek wordt van het trage tempo van Jacco.

“Nou, ze parkeerde haar auto in parkeergarage Westblaak. Ik ook natuurlijk. Ze ging in een café zitten en bestelde koffie. Ik ook, op gepaste afstand. En toen gebeurde er helemaal niets. Ik werd er zwaarmoedig van, kan ik je verzekeren. Ze zat daar maar, en ze dronk koffie en ze las een krant die in het café lag. Ik begreep er niets van. We zaten er wel een uur, man, het was zo irritant, ik wist niet waar ik moest blijven van verveling. Af en toe keek ze op haar horloge, maar dat was het meest opwindende dat er gebeurde.”

Om haar ongeduld te bedwingen, knijpt Leonie afwisselend haar ogen dicht en haar lippen op elkaar, en ze wiebelt alsof ze bij de Klaagmuur staat.

“Ik dacht eerst dat ze op iemand zat te wachten, maar dan zit je toch anders in zo’n café hè? Dan kijk je naar de deur, zal ik maar zeggen. Dan zit je op je stoel te wippen van agitatie.”

Leonie realiseert zich dat haar ongeduld zichtbaar is, en probeert stil te zitten.

“Dan bestudeer je je horloge. En als die persoon dan niet komt, ben je beledigd of geïrriteerd. Maar zij, ze was alleen maar, hoe zal ik het zeggen, blanco. En toen ineens, ik had geen idee wat de aanleiding was, stond ze op, betaalde aan de bar en koerste regelrecht naar dat grote museum.”

“Een museum? Boijmans?”

“Ja, dat bedoel ik.”

“Lopend?”

“Ja, daar was dat cafeetje vlakbij. Ik probeerde haar niet uit het oog te verliezen. Ze ging naar binnen. Het was er hartstikke leeg.”

“Logisch, het was toch ‘s-morgens vroeg?”

“Nou ja, toch wel zo’n uurtje of elf intussen, hoor.”

“Aha,” zegt Job, “ze heeft dus in dat café zitten wachten tot het museum openging.”

“Verrek, dat moet de reden van haar getreuzel zijn geweest,” zegt Jacco. “Stom dat ik daar niet op ben gekomen. Afijn, ze gaat daar naar binnen, loopt naar de garderobe – het was geen kattenpis hoor, om haar te bespieden, het was daar leeg en ik moest oppassen omdat ik ook al in hetzelfde café als zij had gezeten. Ze gaat dus naar de garderobe en ik ook, ik trek mijn jack uit en hang het aan een kapstok, maar ik zag dat zij alleen iets uit haar tasje haalde en in een kluis stopte. Er is daar een hele wand met kluisjes voor bezoekers, zij stopte iets papierachtigs in een kluisje, en toen ze weer richting uitgang ging heb ik gauw naar het nummer gekeken. Nummer 25, dat was het,” zegt Jacco triomfantelijk.

“Stopte ze er de post in die ze had opgehaald?”

“Ik denk het.”

“En wat heb jij toen gedaan?”

“Wat dacht je. Ik ben haar weer gevolgd. Ze ging terug naar de parkeergarage, stapte in haar auto en reed naar Den Haag. Ze stopte bij een woonhuis, het adres heb ik natuurlijk genoteerd, stak de sleutel in het slot en ging naar binnen. Ik heb even zitten wachten of ze weer naar buiten zou komen, maar dat gebeurde niet. Het zal haar eigen huis wel zijn geweest. Toen ben ik uitgestapt en ben nonchalant langs de voordeur gelopen zodat ik op het naambordje kon kijken. Het was een zwierig naambordje, het paste goed bij haar. Iris Bakarbessy stond erop. Wat dat nou weer voor naam is, ik weet het niet hoor, maar dat stond er. Zeker iets buitenlands, al zag ze er absoluut niet buitenlands uit.”

“Misschien was het niet haar naam op dat bordje,” zegt Leonie. “Of misschien is ze gescheiden en heeft ze de naam van haar ex-man gehouden, een buitenlander.”

“Knap werk, Jacco,” zegt Job, “we kunnen echt iets met je informatie beginnen. Laat weten wat ik je schuldig ben.”

Jacco glundert. Niet vanwege het geld.

“Iris Bakarbessy,” zegt Job. “Wie zou dat zijn? Werkt ze voor iemand? Hoe komen we erachter?”

“Zal ik erheen gaan?” vraagt Leonie. “Gewoon aanbellen bij dat adres in Den Haag en vragen of ze weet waar mijn man is?”

“Nou nee, zo moeten we het maar liever niet aanpakken. Ik vind echt dat we voorzichtiger moeten zijn. Die brief, met

Bovenberg, betekent beslist dat ze in de gaten hebben dat we aan het zoeken zijn. We bedenken wel wat. We gaan samen,” zegt Job. “Maar zonder Teun.”

Leonie is het ermee eens.

Met de knie van Wies gaat het gelukkig een stuk beter en ze vindt het een feest om het knulletje voor zichzelf te hebben. Dus leveren Job en Leonie Teun enige tijd later met reiswieg, luiers en wat dies meer zij bij haar af en rijden vervolgens naar Den Haag.

Ze vinden het adres dat ze van Jacco hebben gekregen en bellen aan. Niemand doet open. Ze besluiten in de auto te wachten tot Iris met de exotische achternaam thuiskomt en bereiden zich voor op vele uren niets doen. Om de tijd te doden, willen ze juist aan hun krentenbol beginnen als er een slank meisje komt aangefietst met een vrolijk gekleurde baret op. Ze parkeert haar fiets tegen de gevel, vist een sleutelbos uit haar zak en steekt een sleutel in het slot. Iris, vermoeden Job en Leonie. Ze komen uit de auto en lopen naar haar toe. Als ze haar naderen, merkt Job op dat ze beslist niet Jacco's blondje van het pakhuis en van het museum is. Ze heeft een Aziatisch uiterlijk. Indiaas of Pakistaans misschien.

“Iris Bakarbessy?” vraagt Job.

“Ja?”

“We zijn op zoek naar een huisgenote van u.”

“Hoezo? Ik heb geen huisgenote,” zegt ze een beetje

schrikkerig.

“Een logé dan misschien? Een vriendin? Ze is blond en tenger.”

“O, Jannie, bedoelt u? Die logeert hier weleens. Van de week nog, maar ze is vandaag weer vertrokken. Het spijt me.”

“Waar is ze heen?”

“O, ze heeft geen vast adres.” Intussen heeft Iris de deur open gekregen en voor ze weten wat er gebeurt, is het meisje de gang in verdwenen en heeft de deur achter zich dichtgeslagen.

“Nou ja zeg,” Leonie heeft het nog niet gezegd of ze hoort een ijselijke gil uit het huis komen. Iris Bakarbessy komt naar buiten gevlogen, paniek in haar ogen.

“Wat is er gebeurd?”

“Jannie. Daar. Binnen. In mijn kamer.” Ze staat te trappelen van de zenuwen als een kind van vier.

Job en Leonie stormen naar binnen, de gang door, en gooien de deur waar Iris naar wees open. Een woonkamer. Op de grond ligt, op haar buik, een blonde, tengerere vrouw. Om haar hoofd heen kleurt een grote donkere vlek het vloerkleed. Ze is ongetwijfeld dood. Haar hersens zijn grondig ingeslagen.

“We hebben met een meedogenloze moordenaar te

maken,” zegt Job tegen Leonie nadat hij Rijksen heeft gebeld. “Hij maakt iedereen die iets met de zaak te maken lijkt te hebben, iedereen die ons op zijn spoor zou kunnen brengen, zonder consideratie af.”

“En brutaal is hij ook,” vindt Leonie. “Is die man dan helemaal niet bang om gepakt te worden?” Ze heeft Iris naar binnen geloodst en in een stoel geplant die geen direct uitzicht heeft op het lijk, want Iris is doodsbleek en ze trilt nog steeds over haar hele lichaam. Leonie heeft water voor haar gehaald en gaat naast haar zitten. Ze slaat een arm om het meisje heen. Iris bedaart langzaam.

En dan stroomt het huis vol met weer andere agenten dan in Utrecht, weer een nieuwe inspecteur, een Haagse ditmaal. Ze worden verhoord. Ze beginnen al aan het ritueel te wennen.

Als de agenten bezig zijn met sporenonderzoek, geeft Job zijn kaartje aan Iris Bakarbessy. Op dit moment is niet veel uit haar te krijgen, maar hij hoopt dat ze contact met hem wil opnemen als ze zich wat beter voelt.

“Wat was Jannies achternaam?” vraagt hij nog als ze al staan om te vertrekken.

“Bovenberg,” snikt Iris.

“Bovenberg,” juicht Leonie als ze in de auto zitten.

“Bovenberg! Lars kent haar dus. Lars wil ons op haar spoor zetten. Misschien heeft hij gedacht dat het niemand zou opvallen als hij in plaats van Buitendijk, Bovenberg op de envelop zou zetten. En dat kan ook best zo zijn. Hij is een psycholoog, die Lars van mij. Wat een man! We zijn beslist op de goede weg. Het heeft allemaal met zijn verdwijning te maken. Waarom zou hij die naam opgeschreven hebben? Ze had ons waarschijnlijk regelrecht naar hem toe kunnen leiden. Als ze niet dood was geweest...”

Job knikt, maar hij is iets minder enthousiast dan Leonie. “Er sterven te veel mensen de laatste tijd,” zegt hij wanneer hij de auto de oprit naar de snelweg op draait. “Het begint erop te lijken dat er grote belangen met deze zaak zijn gemoeid. Veel geld waarschijnlijk.”

“Waarom hechten mensen altijd het allermeest van alles aan geld?” vraagt Leonie. “Waarom moorden ze uit geldlust, staan ze zichzelf toe alles wat leeft te misbruiken en te vermoorden als het geld oplevert?”

“Vind jij geld dan geen fijn spul?” vraagt Job.

“Jawel, natuurlijk wel, maar het is toch niet het enige? Ik zou er al mijn geld voor overhebben als Lars veilig terugkwam, ik zou er al mijn geld voor overhebben als dat kon garanderen dat Teun een lang en gezond leven zal hebben...”

“Geld betekent voor veel mensen vrijheid,” zegt Job.

“Je bent niet vrij als je er je geweten geweld voor moet aandoen,” vindt Leonie.

“Het hangt er maar van af hoe zwaar je aan dat geweten hecht.”

“Ik wou dat iemand eiste dat ik iets moest betalen om Lars los te krijgen,” zegt Leonie. “Het zou zo’n makkelijke oplossing zijn.”

“We gaan hem vinden,” zegt Job. “De kidnapper begint kennelijk zenuwachtig te worden. En dat betekent natuurlijk dat we hem op het spoor zijn. Daarom vermoordt hij iedereen die iets over zijn identiteit zou kunnen loslaten.”

“Straks komt hij achter ons aan,” zegt Leonie.

“Ja. We moeten oppassen. Als we meer over hem te weten komen, zal hij ook ons als een bedreiging gaan zien. We moeten het echt niet meer aan de grote klok hangen als we iets ontdekken.”

“Zullen we Jacco opbellen?” vraagt Leonie. “Die zal wel stomverbaasd zijn en bovendien moeten we hem waarschuwen dat ook hij op zijn tellen moet passen.”

“Bel maar.”

Waarom is het toch zo heerlijk om een babyneusje in je nek te voelen en zijn gewicht op je arm dat lijkt toe te nemen als hij tegen je schouder aan in slaap valt? Leonie is nooit een

babymens geweest, maar haar eigen kind, met precies de goede geur, met het liefste gezichtje van de wereld, met het zieligste huiltje dat bestaat, hij ontroert haar tot in het diepst van haar ziel. Ze wil dit hoopje mens alles wel geven, ze heeft alles voor hem over, en dat terwijl hij er niets voor terugdoet. Integendeel, hij heeft honderd procent verzorging nodig, hij bindt haar aan huis, hij houdt haar uit haar slaap, hij onttrekt voedingsstoffen aan haar lichaam. Zal ze nog steeds zo veel van hem houden als hij twintig is? (Ja, nog meer, zegt haar vader.) Het bestaan van Teun maakt het verdwijnen van Lars een beetje draaglijk. Ze voelt zich daar schuldig over, maar het is de waarheid. Als ze Teun in een lauwwarm bad laat zakken, als zijn innig tevreden gezicht de zon doet schijnen, en zijn knorrende geluidjes haar oren vullen, dan vergeet ze even dat Lars weg is. Natuurlijk is het direct weer terug in haar bewustzijn, onmiddellijk, het is maar een fractie van een seconde weg, maar toch. Wat zou het vreselijk zijn als ze Teun niet had gehad. Een mens is lichaam en geest, denkt ze. Mijn geest heeft troost nodig, maar mijn lichaam net zo goed. Mijn lichaam mist Lars net zoveel als mijn geest, en de warmte van Teun verzacht dat gemis een beetje.

Ze hebben hem bij Wies opgehaald, die hem nauwelijks wilde afstaan. Leonie voelde aandrang om haar zoon uit de armen van haar moeder te rukken. Ze kon zich beheersen. Ze is blij dat ze hem niet hebben meegenomen naar Iris

Bakarbessy. Al is hij nog klein, hij zou misschien toch een trauma hebben opgelopen van de in elkaar geslagen schedel van Jannie en anders wel van het gekrijts van Iris. Ze wil haar kind beschermen voor alle naars in de wereld en ze mag blij zijn dat ze een moeder heeft die graag op hem wil passen, want ze zal dat zelf niet altijd kunnen doen. Misschien was het zelfs veiliger geweest voor Teun om hem voorlopig bij Wies te laten, maar daar piekert ze toch niet over.

Ze zit achter in de auto over al deze dingen te mijmeren, Teun dicht tegen zich aangedrukt. Haar vader rijdt en zwijgt ook. Ze heeft hem meer dan ooit nodig, voelt ze. Hij moet een plan bedenken om Lars op te sporen, in haar eentje lukt haar dat niet.

De Haagse politie wilde natuurlijk weten welke relatie ze hadden met Jannie Bovenberg. Waarom hadden ze Iris naar haar gevraagd?

“Kennis van een kennis,” had Job geantwoord en op de vraag naar de naam van die kennis had hij gezegd: “Jacco Spiegelenberg,” met de gedachte dat hij dat later eventueel een verspreking zou noemen, want Jacco heet Speelman. In de hectiek van het moment had de politie het daarbij gelaten. Hun adres was genoteerd, men zou erop terugkomen.

“Die bellen morgen op,” zegt Leonie. “Wat zeggen we dan?”

“Ach, over mijn belangstelling voor Patrick is de Utrechtse politie ook nooit iets komen vragen,” zegt Job.

Toch peinzen en puzzelen ze, want ze hebben weinig zin in weer een heel verhaal tegen weer andere politiemensen. Dat kost tijd, kostbare tijd die gebruikt moet worden om Lars te vinden. De zaak moet worden opgelost, en nu niet meer alleen om Lars, er moet een eind komen aan de reeks doden.

“Ik ga vanavond nog bij Hendrik langs,” zegt Job. “Ik vertel

hem wat we weten en dan vraag ik of hij de Haagse politie wil inlichten. Die moeten zelf maar beslissen of ze ons spoor willen helpen volgen.”

Hun vriend neemt het verhaal van Job volstrekt serieus. Hij zegt dat hij contact zal opnemen met zijn collega's in Den Haag, maar intussen is hij van oordeel dat Job en Leonie gevaar lopen. Ze moeten onderduiken en het opsporen van Lars verder aan de politie overlaten, vindt hij.

“Die reactie was te verwachten,” zegt Job tegen Leonie. “Helemaal ongelijk heeft hij niet. Ik stel voor dat jij met Teun voorlopig overnacht bij Wies, ik vraag aan Zoë of ik een poosje in haar Haagse flat mag bivakkeren. Ze zal zelf op haar boot zitten in Hoorn.”

“Goed plan,” vindt Leonie, “met één amendement. Ik ga mee naar Den Haag. Misschien is ze er trouwens zelf ook. En dan moet ik mee als chaperonne. Met Teun natuurlijk.”

En inderdaad, Zoë is deze dagen juist in haar penthouse en ze vindt het een uitstekende gedachte dat Job en Leonie komen logeren. En ja, de baby is ook welkom, als ze maar bedenken dat Zoë geen idee heeft wat je met zo'n puppy moet doen, en wat er allemaal voor in huis moet zijn. Leonie lacht en stelt haar gerust. Ze zal alles wat nodig is meebrengen.

Ze vertrekken nog dezelfde dag, maar eerst bellen ze Erna Duncan en vragen of ze een korte stop bij haar mogen maken. Erna, de ex-vrouw van de man die bij hun zoektocht

naar Lars als eerste het leven heeft moeten laten, heeft indertijd laten weten dat ze de baby zo graag wil zien en dit is een goede gelegenheid. Eerlijk gezegd hopen Job en Leonie vooral dat Erna nog wetenswaardigheden over Walter Sporenberg te binnen zijn geschoten.

Teun wordt bewonderd. Erna weet wat een jonge moeder het liefst hoort. Het is maar goed dat het jochie niet begrijpt wat er over hem wordt gezegd.

Erna heeft tot haar spijt niets meer weten te bedenken wat zou kunnen helpen bij de speurtocht naar Lars. Job en Leonie hebben nooit verdriet van haar gezien om de man, maar nu zegt ze: “Hij zag er zo imposant uit, maar weet je, hij had geen sterk karakter,” en ze trekt haar schouders een beetje op alsof ze hem verontschuldigt. “Misschien was dat best moeilijk voor hem. Iedereen had altijd hoge verwachtingen van hem. Hij kon daar niet aan voldoen. “Wie zwak is aarzelt,” zei hij soms, “wie sterk is slaat toe.” Dan had ik met hem te doen. Hij zei het ook toen hij in het ziekenhuis lag met zijn verbrijzelde dijbeen. “Wie sterk is slaat toe.” Met zo’n berustend lachje. Alsof hij aan iemand speciaal dacht. Walter was groot en sportief, maar hij had een klein hartje.”

Leonie is Teun in het autostoeltje aan het vastgespen. Job geeft Erna een hand. Een beetje extra stevig. “We gaan er een paar dagen tussenuit,” zegt hij, zonder te vertellen waar ze heen gaan. “We houden je op de hoogte.”

Zoë smelt minder van Teun dan Erna. Geologie en beurshandel, haar specialiteiten, hebben weinig met baby's te maken. Ze heet de Redersen wel hartelijk welkom en zegt dat haar penthouse tot hun beschikking staat.

Je voelt je vreemd in het huis van een ander, al is die ander nog zo'n goede en gastvrije vriendin.

“Heb je bijgeval het boek van Fred Geurtsen bij je?” vraagt Job aan zijn dochter. “Dat verdachtsyndroom?”

“Natuurlijk.”

Job zondert zich met het boek af in een grote luie stoel. Hij is urenlang niet aanspreekbaar. Als hij het dichtklapt en op tafel legt, 's-avonds om tien uur, zegt hij nadenkend: “In dit boek moet de sleutel te vinden zijn. Het gaat om het jaar 1997, het jaar waarin Walter Sporenberg lens werd geslagen, het jaar waarna alle informatie dooft. Het jaar ook waarin die kritische journalist is vermoord.”

“Domien Brouwer.”

“Op een gegeven moment duikt Patrick in die oude zaak en wordt omgebracht. Misschien heb ik een aanknopingspunt gevonden. Geurtsen schrijft kritisch over een rijksregeling die was bedoeld om innovatieve projecten op het gebied van duurzame energie te bevorderen. Sonde, heette die regeling, Stimulering Onderzoek Naar Duurzame Energie. Volgens Brouwer kwam de financiële steun zelden terecht bij de

meest innovatieve bedrijven. Duurzame Energie. Onderzoek. Aan wie denk je dan?”

“Aan Lars,” zegt Leonie meteen.

“Bingo,” zegt Job.

“Maar aan hem denk ik altijd.”

“Toch bingo. Zou de vader van Aukje, hoe heette hij ook weer, die man van het kleinschalige windonderzoek...”

“Tammo Vaandrager.”

“Zou Tammo Vaandrager zo’n subsidie van Sonde hebben aangevraagd?”

“Zou best kunnen.”

“Zal ik hem nog eens opzoeken?”

“Ik ga mee. Met Teun. Meteen morgenochtend,” zegt Leonie. Job kijkt bedenkelijk. “Teun kan dat best aan.”

Maar Zoë kijkt boven haar krant uit en zegt: “Ik kan wel een ochtend thuisblijven, en een oogje in het zeil houden. Als ik het jochie maar niet hoeft te verluieren en als ik hem maar geen fles hoeft te geven. Heb je daar wat aan?”

Vaandrager is iets minder mistroostig dan toen ze hem de eerste keer bezochten. En het doet hem zichtbaar goed om weer over Aukje te kunnen praten. Maar na een tijdje zegt hij toch: “Jullie komen voor iets anders, neem ik aan?”

“Hebt u ooit gehoord van een rijkssubsidieregeling met de

naam Sonde?”

“Jazeker.”

“Hebt u zo’n subsidie aangevraagd?”

“Dat heb ik. Nog voordat Lars bij me kwam werken. Ik heb een studie gemaakt van de optimale vorm van de wieken van een windmolen. Ik wilde experimenteren. Dat kost geld. Ik heb geen subsidie gekregen.”

“Vond u dat uw aanvraag op goede gronden is afgewezen?” vraagt Job.

“Nee. Sterker, ik heb het hele dossier later aan Lars laten zien en die reageerde zeer verontwaardigd. Hij vond de argumentatie van de commissie die de aanvragen beoordeelde lariekoek. Hij heeft het dossier mee naar huis genomen. Ik realiseer me nu dat we het er nooit meer over hebben gehad. ‘t Is dat u er naar vraagt, maar het was me totaal ontschoten.”

“Interessant,” zegt Job en Leonie knikt wel vijf keer.

“Ik interesseer me er niet meer voor,” zegt Vaandrager.

Ze nemen afscheid en rijden terug naar Den Haag, waar Zoë blij is van de verantwoordelijkheid van Teun af te zijn.

“Ik stel voor dat jij je morgen gaat concentreren op de dood van Jannie Bovenberg,” zegt Job tegen Leonie. “Wat deed ze in het huis van Iris Bakarbessy? Wat was hun relatie? De naam Bovenberg op de aan jou gerichte brief betekent iets. Ik wil vooral achter die regeling van Economische Zaken

aan gaan, dat Sonde-programma. We zitten nu toch in Den Haag. Akkoord?”

“Goed plan,” zegt Leonie.

Het ministerie geeft opheldering. Sonde was een subsidieregeling in de jaren negentig. Er werd ieder jaar een tender uitgeschreven, waarop ondernemers plannen konden indienen. Die plannen werden beoordeeld door een onafhankelijke commissie van integere mensen. Voorzitter van de commissie was professor Van de Vathorst, een Delftenaar, inmiddels overleden. Nog vier andere leden telde de commissie. Een van hen, dr. ir. De Jong, indertijd werkzaam voor het Max Planckinstituut in Duitsland en nu gepensioneerd, blijkt in Den Haag te wonen. Na een telefonische afspraak zoekt jobhemop.

Dr. ir. De Jong is grijs en bedachtzaam en innemend. Hij drinkt decafeïne en betreft zijn even grijze echtgenote in het gesprek. Hij herinnert zich zijn werk voor de commissie, waarvoor hij tweemaal per jaar naar Nederland kwam, nog goed.

“U zult zich de afzonderlijke aanvragen niet herinneren,” zegt Job.

“Ik vrees van niet. Er zijn er honderden geweest. We konden er maar vijf of zes per jaar honoreren. Dat deden we

naar eer en geweten, maar toch regende het boze brieven van de afgewezenen.”

“Begrijpelijk. Eén zo’n afgewezene was een zekere Vaandrager, die onderzoek deed naar windenergie.”

“Tja,” zegt De Jong. “Het moet minstens tien jaar geleden zijn. Waarom interesseert u zich hiervoor?”

“Is het denkbaar dat er werd gesjoemeld met de toewijzingen? Misschien herinnert u zich Domien Brouwer, journalist van De Financiële Courant. Hij heeft zoiets gesuggereerd in een artikel.”

“Is die journalist niet vermoord?”

“Ja, in 1997. De dader is nooit gevonden.”

“Uw vraag was of er mogelijk is gesjoemeld met de toewijzingen. Daarop antwoord ik u dit,” zegt De Jong op besliste toon. “Ik sta in voor de integriteit van de voorzitter en de leden van de commissie. Allemaal gewetensvolle mensen, die probeerden een zo eerlijk mogelijk advies uit te brengen. Let wel, advies. De beslissing werd genomen door de minister, wat in het algemeen conform het advies gebeurde. Of het altijd helemaal conform het advies was, durf ik niet te zeggen.”

“Wie schreef het advies?”

“Dat werd gedaan door de ambtelijke secretaris.”

“Wie was dat?”

“Tja, wie was dat. We hebben er meerdere gehad. Het

best herinner ik me een vrouw, Riet van Hoorn, of van Sloten, of zoiets. Iets meteen o.”

Job dankt de heer De Jong voor zijn inlichtingen en neemt afscheid. Hij gaat vervolgens rechtstreeks naar het departement van Economische Zaken en probeert erachter te komen wie in de jaren negentig ambtelijke secretaris zijn geweest van de innovatiecommissie. Dat is een heen en weer gaan van de ene naar de andere instantie binnen het gebouw. Het is lang geleden, bijna niemand die nu werkzaam is bij EZ is bij de Sonde-regeling betrokken geweest. Er zijn sindsdien tientallen andere regelingen ontworpen, ingevoerd, en weer afgeschaft. Job wordt beleefd te woord gestaan, maar het schiet niet op. Geduld is niet zijn meest karakteristieke eigenschap. Hij wordt kribbig, wat contraproductief werkt. Leonie, help, denkt hij. Zij is hier veel beter in.

Hij gaat naar het penthouse en vertelt wat hij te weten is gekomen.

“De namen van de commissieleden die ik heb kunnen achterhalen zijn professor Van de Vathorst, die is overleden, en ingenieur De Jong, hier in Den Haag. Bij hem ben ik al meteen langsgegaan, en toen kreeg ik ook nog de naam van iemand die ambtelijk secretaris is geweest voor de commissie. Dat was een vrouw, Riet, met een achternaam met een o. Nou, die De Jong leek me een zeer correct mens. Dat mag je ook wel verwachten van een lid van zo’n onafhankelijke

commissie, maar hij wist zich niet veel meer te herinneren. Hij wist nog wel vaag wie Domien Brouwer was en dat die vermoord is. Misschien weet die Riet met een o ons wat meer te vertellen. Kun jij haar vinden, lieve dochter?”

“Achter mekaar,” zegt Leonie strijdvaardig.

Ze gaat zich mooi maken, sexy tot op het randje van het toelaatbare op een deftig departement.

“Nou nou,” zegt Zoë.

“Kan het je goedkeuring niet wegdragen?” vraagt Leonie. “Kortgeleden heb ik met deze outfit in een ziekenhuis moeiteloos informatie losgekregen over de verwondingen van Waker Sporenberg.”

“Wat je doet is gebruikmaken van positieve discriminatie,” zegt Zoë. “Terwijl je fel tegen iedere vorm van discriminatie bent. En anders ik wel.” Haar toon is niet belerend, eerder filosofisch. “Door je oogopslag verleidelijk te maken, je uitstraling iets erotisch te geven, ga je informatie loskrijgen van een godvruchtige ambtenaar, informatie die je vader, een even gelijkberechtigde staatsburger als jij, niet te pakken krijgt. Is dat juist?”

Job en Leonie lachen.

“Over godsvrucht gesproken,” zegt Job, “in de Bijbel staat onder andere: Wees niet al te rechtvaardig, wees niet al te goddeloos. Mooie tekst. Heeft een vrouw haar aantrekkingskracht op mannen voor niets gekregen? Kan een

man zijn latente lustgevoelens op bevel onderdrukken? Staat dat in het ambtenarenreglement? Wat heerlijk om rechtvaardigheid niet door te voeren tot in de kleine lettertjes.”

“Je hebt me overtuigd,” zegt Zoë. “Ik laat me graag overtuigen, want we moeten Lars vinden.”

“Amen,” zegt Leonie, om in de religieuze sfeer te blijven.

Het lukt haar weer. Aan het eind van de middag komt ze thuis met vrij gedetailleerde informatie. Ze heeft de namen weten los te peuteren van de drie secretarissen in de periode dat Sonde heeft bestaan. Twee mannen en een vrouw. Een van de mannen is inmiddels overleden. De andere is geëmigreerd. Naar Canada of naar Nieuw-Zeeland, dat was niet bekend. En de vrouw heette niet Riet, maar Ria van Oosten. Deze mensen waren dus alle drie enige tijd ambtelijk secretaris van de Sonde-commissie. Omdat de Nieuw-Zeelandvaarder waarschijnlijk erg moeilijk te vinden is, heeft Leonie zich eerst maar eens verdiept in mevrouw Van Oosten.

Indertijd was ze begin dertig. Als ze nog leeft, is ze nu veertig of iets ouder. Eind 1997 heeft de man die inmiddels is overleden haar baan gekregen. Zij heeft toen niet alleen de commissie vaarwel gezegd, maar ook het departement.

“De officiële lezing is dat ze voor zichzelf is begonnen, maar, en nu wordt het interessant, er was een schandaal aan verbonden. En dat is in de doofpot gestopt.”

“Zoiets had ik nooit losgekregen,” zegt Job.

“Mannen vertellen mij alles. Soms is dat slaapverwekkend, in een geval als dit hopelijk nuttig. Wat was er aan de hand? Mijn zegsman meende te weten dat Ria nogal losbandig was omgesprongen met de getallen in de adviezen van de commissie. Hier een nulletje erbij, daar een nulletje eraf, zoiets. En dat maakt natuurlijk nogal wat uit voor de beoordelingen. Weten jullie waarom ze niet is vervolgd, waarom het in de doofpot is verdwenen? Nou ja, wat mijn bewonderaar denkt dat de reden was? Omdat er anders claims zouden zijn gekomen van de benadeelden, tijdvergende claims. Er zouden eindeloze procedures zijn gevolgd voor het terugvorderen van uitgekeerde bedragen. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen.”

“Ria kreeg waarschijnlijk een riant wachtgeld mee?” informeert Job cynisch.

“Nee nee, daarover was de man heel beslist. Zover zijn ze niet gegaan. Hij vermoedt dat Ria van Oosten ermee akkoord is gegaan dat ze niets meekreeg. Maar hij weet bijna zeker dat ze behoorlijk vermogend is geworden door haar gesjoemel.”

“Mooi werk, detective,” zegt Job. “Dit was het?”

“Nog iets wat jullie waarschijnlijk de moeite waard vinden.

Ria woonde destijds in Dordrecht en misschien zit ze daar nog wel.”

Ze slapen allebei slecht die nacht, zowel Job als Leonie. Van opwinding. Opwinding omdat ze denken, voorzichtig hopen, beet te hebben. Leonie wil er de volgende morgen meteen op af, ze wil bij wijze van spreken bij Ria van Oosten binnenrennen en met een broodmes op haar keel eisen dat ze vertelt wat ze weet van de verdwijning van Lars. Ze heeft op internet een fotootje van haar gevonden. Het is niet erg duidelijk, maar als ze haar in het echt zouden zien, zou het wel helpen om te weten of ze het was, en vooral of ze het niet was. Job tempert haar enthousiasme met vaste hand.

“Er is niet meer dan een kans dat Ria ons verder kan helpen Een kleine kans.”

“Je hebt natuurlijk gelijk,” zegt Leonie berustend.

“Vannacht schoot me die man Winterkamer te binnen. Weet je nog?”

“Natuurlijk. Joost Winterkamer. Rotterdam. Die kennis van Erna’s ex waar jij tegen bent opgebotst. Maar dat was allemaal voor niets, de man was blanco als een nieuwe blocnote.”

“Iets te opvallend blanco,” zegt Job, “want toen ik vroeg of Sporenberg zijn manke been inderdaad tijdens de

Elfstedentocht had opgelopen, trilde er iets bij zijn mond. Bovendien doet hij in olievoorraden, in energie zogezegd. En dus ga ik hem nog eens opzoeken. Al dan niet als gemeentebestuurder. Ga je mee?”

“Of ga ik me bezighouden met Iris Bakarbessy? Dat spoor schreeuwt nog harder om gevolgd te worden.”

“Ja, dat is wellicht kansrijker,” vindt ook Job. “Die Winterkamer leek veel te saai om echt slecht te zijn. Weet je wat, ik bel Jacco.”

Jacco heeft de afgelopen vierentwintig uur heel wat tijd doorgebracht in Amersfoort, waar hij de woning van Job en Leonie in de gaten heeft gehouden. Hij vindt dat als het volgens Rijkssen daar voor Job en Leonie te gevaarlijk is, er dus juist didr iemand zou kunnen opduiken die interessant is.

“Dat penozevriendje van je is een crimineel met een gouden hart,” zegt Leonie.

Nu is Jacco terug in Rotterdam. Job belt hem op en vraagt of hij wil gaan kijken hoe de situatie is bij Winterkamer. Is hij thuis? Is hij alleen? Ze spreken het een en ander af.

Nadat Jacco meteen al diezelfde middag een uurtje in de straat heeft staan loeren naar het huis, verschijnt de man. Het

is drie uur. Jacco vertrekt snel, maar is om vijf uur weer terug. Hij draagt nu een politie-uniform, geleend van een vriendin die lid is van een amateurtoneelclub. Hij heeft een snorretje opgeplakt. Dat moet, samen met het uniform, genoeg zijn om te zorgen dat Winterkamer hem niet herkent van de botsing enkele weken geleden.

Joost Winterkamer doet open.

“Ik ben Herman Koot van het politiekorps,” meldt Jacco. “Mijn is opgedragen te zorgen dat u het pand niet verlaat tot mijn baas, inspecteur Visser, hier is gearriveerd. Hij is bevreesd voor voortvluchtigheid.”

“Voortvluchtigheid?”

“Hij is bangdat je er vandoor gaat.”

“Waarom zou ik er vandoor gaan?”

“Ja, datmoet je mijn niet vragen. Kan ik binnenkomen?”

Winterkamer loopt aarzelend achteruit de gang in. Jacco volgt. De scène is bedacht om Winterkamer zenuwachtig te krijgen en dat lukt boven verwachting. De linkermondhoek van de man trekt weer opvallend en zijn linkerhand trilt ook. Hij laat Jacco binnen in de woonkamer.

“Waar word ik dan van verdacht?”

“Ik zeg toch, datmoet je mijn niet vragen. Daar komt de inspecteur voor.”

Job arriveert een kwartiertje later. Hij heeft zich nu niet uitgedost als Karel van den Heuvel, maar als zijn vertrouwde

zelf, met een strenge blik die weinig goeds voorspelt.

“Ik val maar meteen met de deur in huis,” zegt hij. “U kent de heer Van den Heuvel?”

“Nee, die ken ik niet,” mompelt Winterkamer.

“Begint u nu niet direct met onwaarheid te spreken. Dat doet uw zaak geen goed. De heer Karel van den Heuvel is enkele weken geleden hier op bezoek geweest. Hij had u geholpen na een aanranding op straat. Meerdere getuigen kunnen dat bevestigen.”

“O, die. Ik was zijn naam vergeten.”

“Deze Van den Heuvel is diezelfde middag overleden. Vergiftigd. U wordt er van verdacht gif in zijn koffie te hebben gedaan.”

“Dit is belachelijk,” roept Joost Winterkamer vertwijfeld. “Waarom zou ik dat gedaan hebben? Ik had de man nooit eerder gezien.”

“Wij betwijfelen dat.”

“Nooit. Ik zweer het.”

“U hebt met de heer Van den Heuvel gesproken over Waker Sporenberg, die kort daarvoor, in zijn woning in Dordrecht, was vermoord. Ontkent u dat ook?”

Winterkamer knikt langzaam. “Daar hebben we het even over gehad.”

“Hoe goed kende u Sporenberg?”

“We zagen elkaar soms.”

“Waar? In welk verband?”

“Zomaar. Kennissen. In het café.”

“Nee, meneer Winterkamer. U zag elkaar in relatie met Ria van Oosten,” bluft Job en hij kijkt Winterkamer recht in de ogen. Die ontwijkt zijn blik.

“Ik heb Ria van Oosten al meer dan tien jaar niet gezien,” mompelt hij. “Ik dacht dat die zaak voorgoed was afgesloten.”

Job heeft dus beet. Hij heeft de grootste moeite niets van zijn verrassing te laten blijken.

“Vertel me precies wat uw betrokkenheid bij die zaak is geweest. Als u niets verzwijgt – en bedenk dat ik al heel wat informatie heb en het meteen merk als u liegt – als u niets verzwijgt, kan het voor u met een sisser aflopen.”

Ter ondersteuning van Jobs aansporing om de waarheid te spreken, geeft Jacco de bevende Winterkamer een por in zijn ribben.

“Tuttut, Koot,” zegt Job. “Handtastelijkheden laten we achterwege.”

“Meneer de inspecteur, ik ben er ingeluisd door Van Oosten. Ik kende haar en Sporenberg van de tennisclub. Haar vooral van de kantine. Sporenberg was een fanatiek tennisser. Op een dag legde mevrouw Van Oosten een heel dossier voor mijn neus, waarin subsidie werd aangevraagd voor een energieproject. Onder de begeleidende brief stond mijn naam, Joost Winterkamer, directeur, en de naam van

een bedrijf, iets met ‘Sustain’. Energieproject EPO of SEPO, ik weet het niet meer precies. Of ik daar maar wilde tekenen, vroeg Ria. Op mijn vraag wat dat te betekenen had, legde ze uit dat het departement van Economische Zaken subsidie gaf aan kansrijke energieprojecten, en ik was toch zo voor duurzame energie, niemand wist beter dan ik dat de olievoorraden uitgeput raakten, de subsidie ging voornamelijk naar de grote oliemaatschappijen die pretendeerden duurzame energie te ontwikkelen terwijl ze dat soort projecten vooral tegenhielden. Dat moest stoppen, dat vond ik toch ook, en nu kon SEPO of sepu de subsidie misschien krijgen, maar de directeur stond bij EZ in een slecht blaadje, dus moest er even gedaan worden of er een andere directeur was benoemd, blablabla, ik weet het allemaal niet meer precies, en...”

“En wat?” vraagt Job dreigend.

“En ik zou er twintigduizend euro aan overhouden, schoon in het handje. O nee, guldens waren dat natuurlijk. Ik moest alleen maar even tekenen.”

“En dat hebt u gedaan,” zegt Job.

Winterkamer knikt.

“En Sporenberg? Heeft hij ook zoiets getekend?”

“Dat weet ik niet. Dat weet ik echt niet,” zegt Winterkamer en hij kijkt hulpeloos genoeg om Job te overtuigen.

“Hebt u de twintigduizend gekregen?”

“Ja,” zegt de man met kennelijke tegenzin.

“En daarna? Heeft Ria van Oosten u nadien vaker iets dergelijks gevraagd?”

“Niet lang daarna belde ze op. Ze zei dat ik de hele zaak moest vergeten, dat ik er nooit met iemand over mocht praten, dat ik nooit meer contact met haar mocht opnemen, onze relatie was definitief beëindigd. Ik begreep het niet, maar ik kreeg verder geen uitleg.”

“U hebt zich daaraan gehouden?” vraagt Job.

“Een half jaar later liep Walter Sporenberg mank,” zegt Joost Winterkamer veelbetekenend.

Job knikt. “Uw verhaal is in overeenstemming met wat ik al wist. Daarom zal ik er vooralsnog van uitgaan dat u Van den Heuvel niet hebt vergiftigd. Houdt u zich ook in de toekomst aan het advies van Ria van Oosten. Spreek hier met niemand over. Doet u dat wel, dan zou dat ons onderzoek ernstig kunnen schaden. Goedemiddag.”

Terwijl Job en Jacco Joost Winterkamer ondervragen, maakt Leonie zich klaar om Iris Bakarbessy op te zoeken, dat kan mooi nu ze in Den Haag is. Ze wil meer over Jannie Bovenberg te weten komen. Ze gaat lopend, Teun kan mee in de kindervagen. Het is eind van de middag en mooi weer, dus dat kan prima. Zoë is niet thuis, Leonie heeft het appartement voor zichzelf, wat wel even lekker is. Eindeloos duurt het, voordat je met een kind goed en wel op pad bent, en net als ze op het punt staat om dan toch te vertrekken, rinkelt haar mobiel. Het is Erna Duncan.

“Ik probeer je vader te bereiken, maar zijn telefoon staat uit,” zegt ze. “Daarom bel ik jou maar. Er is iets gebeurd, het moet ermee te maken hebben, met de moord op Walter bedoel ik. Ik las in de krant dat Jannie is vermoord.”

“Jannie? Jannie Bovenberg, bedoel je? Ja, dat klopt. We stonden er met onze neus bijna bovenop. Ken je die dan?” vraagt Leonie.

“Hoe is het mogelijk. Jannie ook al vermoord. Weet je niet meer dat ik het over haar had?”

“Hè? Daar weet ik niks van. In welk verband?”

“O, jij was er misschien niet bij, dan was het zeker die keer toen ik je vader voor het eerst ontmoette. Ik vertelde hem toen dat Walter ooit een secretaresse heeft gehad die Jannie Bovenberg heette, maar misschien is het niet tot hem doorgedrongen. Hij was vooral geïnteresseerd in Joost Winterkamer, die ik toen ook noemde.”

“O ja,” zegt Leonie. “Daar was ik wel degelijk bij, het was die keer dat je bij ons langskwam. Ja, je noemde toen ook Joost Winterkamer en daar is mijn vader actief achteraan gegaan.” Ze zegt maar niet dat hij er op dit moment ook weer is. “Die naam Jannie Bovenberg was compleet uit mijn herinnering verdwenen. En ook uit die van mijn vader. Stom van ons. Vertel alsjeblieft over haar.”

“Ik kende haar niet goed. Maar ik weet nog dat ik Jannie een raar meisje vond. Een meeloopster. Als je zei dat groen je lievelingskleur was, dan was ze het met je eens. Zei je een dag later dat je toch eigenlijk liever blauw had, dan vond ze dat ook ineens weer de mooiste kleur. Bij wijze van spreken dan hè. Je kreeg geen vat op haar, je wist nooit of ze meende wat ze zei.”

“En ze werkte voor Walter?”

“Ze was zijn manusje-van-alles. Ik vermoed eigenlijk dat hij ook met haar naar bed ging. Maar dat maakte me niet uit. Het interesseerde me gewoon niet wat Walter uithaalde. Ze was

piepjong en mooi, althans ik geloof dat mannen dat soort vrouwen mooi vinden, tenger, petieterig, en ze vloog voor hem.”

“En nu zijn zij en Walter dus allebei vermoord, een paar weken na elkaar. Dat is wel opmerkelijk.”

“Opmerkelijk? Het is gewoon eng,” zegt Erna. “Ik vraag me af of ik soms ook gevaar loop.”

“Ik denk niet dat de moorden met jou te maken hebben,” zegt Leonie, “en je hebt toch al heel lang geen contact meer met Walter gehad. Je hoeft vast niet bang te zijn.”

“Ik ben niet bang. Ik ben zelden bang. Ik vroeg het me alleen af.”

“Weet je nog meer over Jannie te vertellen?” vraagt Leonie. “Waar woonde ze? Met wie ging ze om? Wat is ze gaan doen toen ze ophield Walters secretaresse te zijn?”

“Kind, ik heb echt geen idee. Ik mocht haar niet zo en ik heb haar maar twee of drie keer gezien. ‘t Komt door dat stuk in de krant. Toen wist ik natuurlijk meteen dat het om dat hulpje van Walter ging.”

“Maar hoe was Walter aan haar gekomen?”

Erna pijnigt haar hersens. “Ik weet het echt niet,” zucht ze ten slotte. “Het is te lang geleden en hij praatte nooit met mij over zulke dingen.”

“Ik stond net op het punt om naar het adres te gaan waar ze is vermoord.”

“Pas jij ook maar op. Je houdt me toch wel op de hoogte, hè?” zegt Erna. “Het intrigeert me.”

Weer een stapje dichterbij Lars, denkt Leonie. Jannie was de secretaresse van Walter. Waker is gezien met Lars. Er zit lijn in. Mooi zo.

Iris Bakarbessy is gelukkig thuis. En deze keer is ze wat soepeler tegen Leonie. Misschien omdat die Teun bij zich heeft? Iris is een mooi meisje met zwart glanzend haar, een rimpelloze gave huid en grote diepbruine ogen. Type ‘poppetje’. Net als Jannie was dus. Ze maakt jasmijnthee voor Leonie die ze serveert in kommetjes, even dun en breekbaar als zij zelf, en ze gaan in de kamer zitten waar niets meer wijst op het feit dat hier zo kort geleden een moord is gepleegd. Er ligt een nieuw, spierwit, vloerkleed in de kamer dat haast uitschreeuwt: streng verboden bloedvlekken op mij te maken.

“Hoe gaat het met je?” vraagt Leonie en ze hoopt dat Teun deze middag niet uitkiest voor een kotsbui.

“Wel goed. Maar ik zie steeds nog voor me hoe Jannie daar lag. Daarom heb ik een nieuw kleed gekocht, de vlek kon er nog wel uit, maar ik kon dat kleed toch niet meer aanzien.”

“Kan ik me voorstellen,” zegt Leonie. “Het was een afschuwelijk gezicht. Waren jullie goed bevriend?” Ze nipt

van haar thee.

“Ach, wat zal ik zeggen. Ik kende Jannie al wel heel lang, maar echt bevriend waren we niet.”

“Maar ze logeerde vaker bij je?”

“Jannie was een rare,” zegt Iris. “Een beetje zielig was ze ook. Ik zat vroeger bij haar in de klas, we waren toen allebei nogal verlegen en we werden de rietjes genoemd omdat we zo mager waren. Het schiep een band. Jannie had het niet makkelijk thuis. Haar vader was overleden en haar stiefvader was een bruut. Hoe het precies zat weet ik niet, maar ze had het allesbehalve prettig. Op een dag hoorden we dat ze weg was bij haar moeder. Ze woonde vanaf toen in een opvanghuis voor meisjes. Ze kwam nog wel gewoon naar school maar ‘s middags en ‘s-nachts was ze in dat tehuis. En in het weekend ook. Ze werd brutaal tegen de leraren, het verlegene ging er helemaal af. Ze ging joints roken, ze begon met foute jongens om te gaan, ze dirkte zich op. Ik sprak haar niet meer zo vaak, maar toch bleef ik wel een band voelen, we waren tenslotte samen de rietjes geweest.

Toen we van school waren, verloor ik haar uit het oog. Ik ben officemanager bij een computerservicebureau. Wat Jannie ging doen, weet ik niet. Maar op een dag belde ze op. Of ze langs mocht komen, ze wou me zo graag weer eens zien. Natuurlijk zei ik ja. Misschien had ik dat niet moeten doen. Het bleek dat ze geen vaste verblijfplaats had. Ze

logeerde dan weer bij die en dan weer bij die. Het contact met haar moeder en stiefvader had ze helemaal verbroken. Ze was vaag over wat ze zoal uitspookte en hoe ze aan haar geld kwam. Ik heb weleens vermoed dat ze een soort callgirl was en misschien is ze dat ook wel geweest. Enfin, ze kwam dus zogenaamd voor de gezelligheid, maar eigenlijk zocht ze een slaappleats en ze bleef na dat eerste bezoek wel een week plakken. Ze is nog heel vaak teruggekomen. Ik zei al, ik had medelijden met haar, dus op een goed moment heb ik haar een sleutel van mijn huis gegeven. Ze heeft daar nooit misbruik van gemaakt, ze belde altijd van tevoren op om te vragen of het schikte.”

“Had je de indruk dat ze een baan had?” vraagt Leonie. “Naast dat callgirl-idee dat je had?”

“Ze heeft een poos iets secretaresseachtigs gedaan voor iemand. Wouter heette hij. Of nee, Walter. Een adviseur van iets. Ze had het in die tijd voortdurend over hem, het was Walter voor en Walter na. Ik dacht weleens dat hij misschien een soort vaderfiguur voor haar was. En toen ineens was het afgelopen met haar Walter. Daarna heb ik haar heel weinig gezien. Ze ging toen werken voor een ander. Een vent waar ze volgens mij liever niet te veel over sprak.”

“Wat bedoel je?”

“Ik weet het niet precies, ik denk dat hij niet deugde. Misschien deed ze dingen voor hem die niet door de beugel

kunnen. Ze kwam niet zo vaak meer bij me logeren, maar af en toe nog wel. Ze was altijd vaag over haar werk, en ze kwam op onregelmatige tijden thuis, ik had niet de indruk dat ze erg gelukkig was.”

“En werkte ze nog steeds voor die man toen ze werd vermoord?”

“Dat weet ik natuurlijk niet zeker, maar ik vermoed van wel.”

“Waarom?” vraagt Leonie.

“Nou,” zegt Iris, “je wordt toch niet zomaar vermoord? Het was geen roofoverval hoor, dat weet ik zeker, er was niks weg. Ze is vermoord omdat ze iets wist, of omdat ze in de weg liep of weet ik veel, maar niet om een armbandje of een briefje van honderd.”

Leonie kijkt peinzend naar Teun, die als een roos ligt te slapen. Wat is het verband, vraagt ze zich af. Wat is het verband tussen Walter en Jannie en Patrick en Lars? Hoe komen we verder? Aan wie dacht Walter toen hij in het ziekenhuis lag? De man die sterk is, de man die toeslaat? En heeft deze zelfde figuur het nu op Lars voorzien? En wat heeft Ria van Oosten met dit alles te maken?

Ze vraagt Iris of ze een foto van Jannie heeft, je weet nooit waar het goed voor is. Maar die heeft ze niet. “Ach nee, zo dik waren we niet, weet je wel,” zegt ze.

“Staan er nog spullen van Jannie hier?” vraagt Leonie.

“De politie heeft alles meegenomen, behalve haar regenjas, die hebben ze per ongeluk laten hangen.”

“Mag ik eens kijken?”

Iris haalt de jas. Hij is kort en roze en getailleerd. Veel water zal hij niet tegenhouden.

“Ik moet hem denk ik naar de politie brengen,” zegt Iris. “Maar ik ben er nog niet toe gekomen.”

Leonie voelt in de zakken. Tot haar immense vreugde vindt ze een mobieltje.

“Hé, dat is gek,” zegt Iris. “De politie vroeg speciaal naar Jannies telefoon en die lag op haar bed. Ik weet zeker dat dat haar telefoon was. Er zat een soort parelkettinkje aan vast, ik herkende hem. Van wie zou deze dan zijn? ‘t Is een mooie zeg, een duur ding. Zou deze ook van haar zijn geweest?”

“Daar komen we wel achter,” zegt Leonie en ze kijkt in het adresboek van de telefoon. Helemaal leeg. “Wat gek. Iedereen heeft toch wel een paar adressen opgeslagen, waarom Jannie niet?” Ze zoekt in het menu onder het kopje ‘laatst gebelde nummers’ maar ook die afdeling is zorgvuldig gewist. Jannie wilde blijkbaar niets opslaan.

“Toch moet erachter te komen zijn welke nummers ze heeft gebeld met deze telefoon,” zegt Leonie. “Vind je het goed als ik hem meeneem?”

Iris moet er even over denken. Vindt ze dat ze hem naar de politie moet brengen of is het omdat ze hem mooi vindt?

En denkt ze nu dat Leonie hem ook gewoon wil hebben voor eigen gebruik?

“Ik wil alleen maar proberen erachter te komen wie Jannie heeft gebeld, oké? Daarna breng ik hem natuurlijk terug.”

“Waarom ben jij eigenlijk zo geïnteresseerd in de moordenaar van Jannie?” vraagt Iris.

“Ik vermoed dat de moordenaar van Jannie weet waar mijn man wordt vastgehouden,” zegt Leonie. “Hij is zoek. Gekidnapt, denken we.”

Meer vertelt ze maar niet. Dat hoeft ook niet, want ze heeft de indruk dat Iris er eigenlijk niets mee te maken wil hebben, dat ze er niets van wil weten.

“Je hebt geen enkel adres van Jannie, hè?” vraagt ze voor de zekerheid nog. “Ook niet van haar moeder?”

“Daar zou je weinig aan hebben. Jannie heeft haar moeder al jaren niet meer gezien.”

“Je hebt me enorm geholpen, Iris,” zegt Leonie. “Ik heb een kennis die bij een telefoonmaatschappij werkt. Misschien kan die me helpen om gegevens uit Jannies telefoon te halen. Ik ga gauw. Teun moet zo eten en ik moet nog een flink stuk lopen. Reuze bedankt, en tot binnenkort.”

Job staat in Zoë's keuken pasta met verse pesto te maken. Zoë leest de krant, haar dunne lichaam verdwijnt zo compleet

achter de krant dat Leonie even dacht dat de krant zweefde.

“Het ruikt hier delicioso,” zegt ze. “Ik ga snel Teun voeden en dan wil ik van dit heerlijk smullen en alles horen.”

Een halfuur later zitten ze met zijn drieën aan tafel. Voor Zoë is het zeer ongebruikelijk om samen met anderen te eten. Ze geeft niet om eten en schrokt meestal staande aan de aanrecht hoogstens een stoommaaltijd naar binnen. Toch is ze de eigenaar van een prachtige kersenhouten eettafel, een elegant servies en een zilveren bestek.

“Waarom bezit je dat moois allemaal?” vraagt Leonie. “Je eet altijd van het blauwe mepalbordje uit de keukenkast.”

“Een van de minder aangename kanten van rijkdom,” zegt Zoë. “Mensen verwachten het van je. Als je ze mepalbordjes voorzet, vinden ze je een knieperd. Zeg nou zelf, zou jij me geen knieperd vinden als we vanavond van plastic zouden eten?”

“Ik ken je en ik weet dat je allesbehalve gierig bent,” zegt Leonie, “maar ja, misschien zou ik je wel een tikkie weird vinden. Anderzijds, dat vind ik je ook nu we van dat dure zilver zitten te eten.”

“Genoeg geprietaat, dames. Joost Winterkamer en Iris Bakarbessy. We moeten overleggen.”

Het is Zoë aan te zien dat ze ervan geniet hoe vanzelfsprekend ze bij het overleg wordt betrokken.

Job kijkt naar zijn dochter. Ze lijkt wat opgewekter

vanavond. Heeft ze weer wat meer hoop gekregen om Lars te vinden? Hij doet zijn relaas en oogst de bewondering van Zoë en Leonie.

“Die Ria is dus inderdaad zo fout als wat,” zegt Zoë.

En dan haalt Leonie de telefoon van Jannie tevoorschijn. Triomfantelijk. Ze vertelt haar verhaal. “Ik heb onderweg Bendert Gijzel al geprobeerd te bellen,” zegt ze. “Nog niet gelukt, ik probeer het zo opnieuw. Ik ken hem nog van school en ik weet dat hij bij een telecombedrijf werkt. Misschien kan hij er voor me achter komen met wie Jannie contact heeft gehad.”

“Geweldig,” zegt Job.

“Pure mazzel,” vindt Leonie.

Bendert Gijzel is niet meer zo leuk als hij vroeger was. Hij zegt eerst dat hij zich Leonie niet meer kan herinneren, wat niet geloofwaardig is, want ze herinnert zich nog heel goed dat hij voor haar viel. Daarna zegt hij dat hij al sinds een jaar niet meer bij het telefoonbedrijf werkt. Vervolgens beweert hij dat het onmogelijk is om na te gaan met wie er gebeld is als alle gegevens van de telefoon zijn gewist. Ten slotte zegt hij nog dat hij geen tijd heeft.

Het enige wat Leonie antwoordt is: “Ik kom zo dadelijk langs met het ding. Dan kun je meteen zien wie ik ook weer

ben.”

Bendert woont in Gouda, dus gelukkig niet al te ver weg. Hij is jong getrouwd en heeft twee kleine kinderen die zijn vrouw net in bed stopt als Leonie binnenkomt. Bendert oogt als een volleerde, ietwat gezapige vader, al is hij net zo jong als Leonie. Zijn vrouw ziet er daarentegen vrolijk en hip uit in haar korte jurkje en hoge laarzen. De kindertjes lopen rond in gestreepte pyjamaatjes en mogen nog even papa een kusje komen geven en de vreemde mevrouw een handje. Leonie ziet het aan en stelt zich Lars voor met Teun. Nu even niet. Ze gaat hem terugvinden.

De beide peuters stommelen met zo veel mogelijk kabaal de trap op, hun moeder lachend erachteraan. Bendert biedt Leonie een stoel aan. Ze haalt het telefoontje uit haar tas en legt het ostentatief op het tafeltje tussen hen in. Hij vermijdt ernaar te kijken. “Ik herinner me je nu natuurlijk toch,” zegt hij.

“Ik herinner me jou heel goed. Vroeger op school was je al zo technisch,” zegt ze. “Ik weet nog hoe jij bij natuurkunde ooit een radio in elkaar zette die Govert Dijkstra eerst helemaal had gedemonteerd. En na afloop werkte hij gewoon weer. Ik was stomverbaasd. De hele klas trouwens, zelfs de leraar.”

“Is dat zo?” zegt Bendert. “Ik weet er niks meer van.” Hij lacht hetzelfde lachje van vroeger, het lachje dat ze leuk vond.

Grappig dat mensen weliswaar veranderen als ze ouder worden, maar voor een heel groot deel ook hetzelfde blijven.

“En weet je nog toen de scheikundeleraar jarig was,” zegt Leonie, “hoe heette hij ook weer? O ja, Janus, en dat jij toen ik weet niet meer wat voor goedje hebt laten knallen? Geen idee hoe je dat deed. Waarom ben je geen scheikunde gaan studeren, joh? Of natuurkunde?”

Ai, foute vraag, het gezicht van Bendert betreft.

“Ik ben begonnen met scheikunde,” zegt hij. “In Delft. Maar ik ontmoette Sylvia en ik mag dan nog zoveel van chemie weten, er kwam toch ongepland een kind. Ruben, je hebt hem net ontmoet. Blijkbaar was ik in biologie niet zo goed. Toen vond ik het eerlijk gezegd nogal een schok dat hij eraan kwam, zoiets als het einde van mijn actieve leven, nu ben ik natuurlijk hartstikke blij met hem en ook met zijn broertje. Ik heb de studie eraan gegeven en ik heb een baan gezocht.”

“Ik heb ook een zoon,” zegt Leonie en ze vertelt over Teun en als vanzelf ook over Lars. Sylvia komt erbij zitten, een hartelijke vrouw.

“Ieder leven loopt altijd anders dan je verwacht,” zegt ze. “Je kunt geen pad uitzetten, je weet nooit welke onverwachte gebeurtenissen jouw leven zullen beïnvloeden. Veel van onze vrienden zijn erg zeker over de weg die hun leven zal gaan. Ik geloof daar niet in. Ik leef met de dag. Op dit moment is het

voor mij het belangrijkste om voor Ruben en Diederik te zorgen, om eraan bij te dragen dat ze verantwoordelijke, zelfstandige en aardige mannen worden, maar misschien ga ik ooit een school opzetten in Somalië. Je weet nooit wat het leven brengt.”

“Mij heeft het leven Lars gebracht,” zegt Leonie. “Maar hij is zoek, weg, vermist. Misschien zit hier een tip over zijn verblijfplaats in.” Ze pakt het telefoontje van tafel en kijkt Bendert aan. Hij kijkt naar zijn vrouw.

“Geef maar. Ik zal zien wat ik kan doen. Het zal wel even tijd nemen, ben ik bang, maar ik doe mijn best.”

“Fijn,” zegt de vrouw van Bendert.

“Yes,” zegt Leonie.

Als kind al had Ria van Oosten een opmerkelijke dosis zelfkennis. Ze was hooguit acht jaar toen ze besepte dat ze graag dingen pikte, wat volgens de meeste mensen verkeerd was, en wat haar weinig kon schelen. Ze besepte ook dat je ervoor gestraft kon worden, althans als het werd ontdekt. Haar moeder sloeg haar dan met een houten liniaal op haar hand, op de hand die had gestolen, zoals ze zei. Dat deed pijn, en niet zo'n beetje. Moeder had in het onderwijs gezeten, maar ze was ontslagen omdat ze ook in de klas de liniaal hanteerde anders dan waarvoor het ding was bedoeld. Dat hoorde Ria pas later. Maar al als acht- of negenjarige had ze enkele glasheldere conclusies getrokken. Ten eerste dat ze niet van haar moeder hield. Ten tweede dat je op zo'n manier moest jatten dat niemand erachter kwam dat jij het had gedaan. Ze werd daar heel handig in, zo handig dat nooit meer iemand een diefstalletje van haar kon bewijzen. Ze werd dan ook minder op haar handen geslagen, maar soms nog wel, omdat de liniaal zo verlokkelijk op het keukenkastje lag en moeder haar venijn had. De haat verdiepte zich.

Ria's vader was boekhouder. Hij pikte nooit iets, voor zover Ria kon nagaan. Hij was op zijn manier een filosoof. Hij had op school een blauwe maandag Latijn gehad, wat hem zo boeide dat hij zijn kennis op dat gebied met zelfstudie had uitgebouwd. Hij lardeerde zijn opmerkingen graag met Latijnse gezegden. Mundus uult decipi, zei hij vaak, de wereld wil bedrogen worden. Ria leek daarop, zo klein als ze was, het antwoord te kennen: bedrieg hem dan ook.

Ria was enig kind, ze groeide op, ze ging naar het voortgezet onderwijs en sloot vreemde vriendschappen. Er waren leerlingen die haar interessant vonden en die haar gezelschap zochten, maar echt vertrouwen deden ze haar niet. Dat kwam waarschijnlijk doordat, als Ria in de buurt was, er dingen zoekraakten die niet werden teruggevonden. Zat Ria daarachter? Dat kon dus niet worden bewezen, maar toch. Zelf raakte ze nooit iets kwijt.

Je kunt je ware aard niet helemaal verbergen. In reacties op de dingen die gebeuren, in gesprekken over wet en geweten, siepelt door hoe je over bepaalde onderwerpen denkt. De leerlingen en leraren merkten dat Ria's moraal afweek van de gangbare, al was ze nooit te betrappen op iets crimineels.

Toen ze zestien was, gleed haar moeder uit op het stenen trapje dat van de achterdeur naar de tuin voerde. In het algemeen zette vader de vuilnisemmer buiten, maar als hij er

niet was deed moeder het zelf, op een holletje, want ze had altijd haast. Die maandag was, kort voor het gebeurde, ook Ria net weggegaan, ook door de achterdeur, naar een vriendin. De treden van de stenen trap waren spekglad, doordat er opmerkelijk veel rottende bladeren op lagen. Het gevolg voor de gewezen onderwijzeres met de losse handjes was een dwarslaesie, waardoor ze in een rolstoel terecht kwam en een paar jaar later overleed aan een combinatie van chagrijn en longontsteking.

De wereld wil bedrogen worden. Ria ontwikkelde een scherp oog voor wat belachelijk is in de samenleving, en dat is veel. Ze zag ondernemers die hun bedrijf naar de rand van de afgrond voerden, en vervolgens vertrokken met een gouden handdruk. Ze zag priesters die met het evangelie in de hand kleine jongetjes misbruikten. Ze zag liefdadigheidsinstellingen waar een groot deel van de giften nooit degenen voor wie ze bedoeld waren bereikten. Ze kwam tot de conclusie dat ze niet goed bij haar hoofd was als ze niet zou zorgen dat ook zij haar deel kreeg. Moraal vond ze meer en meer een begrip voor de idioten, wat telde was de kunst om niet gepakt te worden.

Ze merkte ook op dat mensen die normaliter best integer zijn, toch in het algemeen zorgvuldiger met hun eigen geld

omgaan dan met dat van anderen. Ze las dat mensen thuis het licht vaker uitdoen dan op kantoor, dat particuliere ondernemingen efficiënter zijn dan overheidsinstellingen. Het was haar dus duidelijk: mensen spannen zich voor eigen gewin meer in dan wanneer ze iets doen in dienst van de gemeenschap. En dus, besloot ze, kan ik in overheidsdienst waarschijnlijk makkelijker zaakjes in de richting van mijn belang sturen dan op de vrije markt, waar iedereen dat doet.

Ze grasduinde daarom in sociale, in economische en in politieke wetenschappen, zonder het overigens te brengen tot wat in die tijd een doctoraal examen heette. En na enige vergeefse pogingen lukte het haar een baantje te vinden bij de rijksoverheid.

Haar vader kreeg Alzheimer en verzonk langzaam in dementie. Maar nog lang had hij zijn heldere momenten. Hij kende zijn dochter beter dan ze beseftte. Non procul a proprio stipide poma cadunt, de appel valt niet ver van de stam, zei hij, zonder aan te geven of hij met die stam dacht aan zijn eigen beschouwelijke aard, of aan de minimale moraliteit waarmee zijn vrouw haar leven had doorgebracht.

Ambtenaar in Den Haag werd ze dus. Ze leerde de machtsverhoudingen kennen, tussen de lagere goden en de directeuren, tussen de directeuren en de directeuren-generaal, tussen de directeuren-generaal en de ministers. Ze leerde wat je beter kon zeggen en wat beter verzwijgen, hoe je

met initiatieven moest omgaan, van jezelf en van anderen. Ze kwam erachter hoeveel veiliger het is om je aan de regels te houden dan om initiatieven te nemen. Ze constateerde dat de meeste ambtenaren integer zijn en hard werken en dat de grappen over de lijntrekkende ambtenaar dan ook zelden op realiteit berusten. Want, zo stelde ze vast, het werkelijke gevaar is de bureaucratie, en de essentie van bureaucratie is dat mensen voor elkaar gaan werken in plaats van voor de bedoelde output.

Ria had dan wel weinig moraal maar niet weinig hartstocht. Ze hilde in de bioscoop bij romantische films en thuis bij muziek die haar raakte. Vanaf haar dertiende had ze vriendjes, toen ze ouder werd volgden gepassioneerde, kortstondige relaties. Zo lang zo'n relatie duurde dacht ze niet alleen aan haar eigen belang. Door haar feilloze zelfkennis beseftte ze dat veel mannen na enige tijd bang voor haar werden, en vrijwel altijd zette ze, net voordat zo'n minnaar het uitmaakte, zelf een punt achter het avontuur.

Ria was geboren en opgegroeid in Dordrecht, maar meteen na haar eindexamen was ze zelfstandig gaan wonen. Eerst in Amsterdam, later in Den Haag. Maar ze kon Dordrecht niet vergeten. Ze was gehecht aan de mooie, historische stad, waar je zo schitterend in alle richtingen over water kon uitkijken. Ze slenterde graag door de oude binnenstad, langs al die gebouwen met geschiedenis. En het

klonk zo mooi en zo betrouwbaar om te zeggen: in mijn geboortestad ligt de basis van onze democratie.

Dus toen haar vader definitief in een verzorgingstehuis was opgenomen en het ouderlijk huis in Dordrecht was vrijgekomen, trok ze daar weer in.

Ria ging weleens kijken bij wedstrijden van de plaatselijke tenniscclubs. Ze hield van de lenige mannenlijven en ze hield van het elegante spel. Haar oog viel op Walter Sporenberg. Hij won het toernooi. Geen wonder. Hij had een prachtige atletische gestalte, kostelijke snelle benen en gespierde armen waarmee hij de bal naar de hoeken van het veld mepte zodat de tegenstanders zich de pleuris moesten rennen. Hij bleek vlak bij haar te wonen, in de Tokiolaan, en het werd wat tussen hen.

Ria kon niet genoeg krijgen van zijn prachtige lijf en dat ze hem in geestelijk opzicht verre de baas was, scheen hem niet te deren. Hij stoorde zich niet aan haar bedenkelijke opvattingen over het mijn en dijn, integendeel, hij leek er plezier in te hebben dat zij er redeneringen op na hield die hij zelf graag had gehouden als hij had gekund. Hij is een slappeling, dacht Ria, maar niet op de tennisbaan, niet op de schaatsbaan, niet in het stadion. Daar is hij de prachtige, sportieve atleet, die wil winnen. Echt kampioen wordt hij

nooit, dacht ze, want daarvoormoet je niet alleen spieren, maar ook karakter hebben. Maar de relatie met Waker bleef goed gaan, langer dan ooit tevoren. Tot Kruft kwam.

Kruft had alles wat Walter had, maar bovendien een sterk, zeg maar heerszuchtig karakter. Ook hij was groot en sportief, ook hij had een atletische gestalte, een man met uithoudingsvermogen. Maar zijn drang om te winnen was groter dan die van Walter. Hij honkbalde. Wat hem in die sport trok, was dat er op alle fronten zo veel van de atleet wordt gevergd. Je moet ver kunnen gooien, hard kunnen slaan, goed kunnen vangen, snel ter been zijn, onbevreesd durven duiken naar een honk, en Kruft was tomeloos ambitieus. Toen Ria hem ontmoette was hij over zijn top, hij was al achter in de dertig. Hij honkbalde nog wel, maar niet meer op het hoogste niveau. Wel had hij nog altijd de reputatie van formidabele slagman.

Walter Sporenberg werd door Ria terzijde geschoven. Hij liet zich terzijde schuiven. Hij berustte in de superioriteit van Kruft. Ze bleven zelfs redelijk goede vrienden, Walter, en Kruft en Ria. Walter maakte kennis met Erna Duncan, de gescheiden vrouw die moeder was van een tweeling. Ze trouwden.

Ria had zich intussen grondig ingewerkt in de Haagse ambtelijke structuren. Ze maakte carrière. Ze wist van beleidsdocumenten, van subsidies, van evaluaties, van geldstromen. Ze bouwde een klein netwerk van virtuele ondernemingen en stromannen, waar subsidies heen konden worden geleid. Haar ambtenarensalaris werd een schijntje in vergelijking met wat ze op die manier binnenhaalde. Ze verdiepte zich vooral in het energiebeleid, want vanwege de klimaatcrisis was daar veel gaande. Ze volgde de vele initiatieven die op dat gebied werden genomen, zowel door het bedrijfsleven als door de diverse overheden, landelijk, provinciaal, gemeentelijk.

Van de kleine sjoemelarijtes van zijn ex-partner was Walter op de hoogte geweest, maar van deze bedenkelijke werkwijze had hij nooit iets gemerkt. Kruft echter rook al gauw lont. En toen Ria dat in de gaten had, vond ze het verstandiger om hem deelgenoot van haar activiteiten te maken.

“Je bent een snoodaard,” zei Kruft. “Of is het snoodaardes? In ieder geval iets vrouwelijks, want het mooiste aan je is dat je vrouwelijk bent.”

Hij zei niet dat hij afkeurde wat ze deed, er was juist bewondering in zijn ogen die straalden als gepolijste kogels.

Kruft had belangstelling voor politiek, maar alle politieke partijen waren volgens hem te soft, te links, te slap. “Iedereen die in dit land zijn hand ophoudt wordt gepamperd,” zei hij.

“Wat stevig en zelfstandig is wordt tot in het belachelijke belast en uitgetreld.”

Het was taal naar Ria's hart. De sterkste mag winnen, dat was altijd haar credo geweest.

“Laten we ook trouwen, net als Walter,” zei ze. “Kom bij me wonen, mijn huis is groot genoeg.”

“Ik dacht dat mannen zo iets moesten voorstellen,” zei Kruft.

“Ik stel het voor,” zei Ria. “Ik verdien meer dan jij, veel meer, denk ik. Voorlopig genoeg voor ons beiden. Wat mij betreft kun jij je een poosje zorgeloos wijden aan je politieke ambities.”

“Heb ik je al verteld dat ik een zoon heb? Hij is vier jaar. Lambert heet hij en hij is bij zijn moeder met wie ik een blauwe maandag getrouwd ben geweest. Ik zie het jochie overigens bijna nooit.”

“Gossie. Vader Kruft. Wat mij betreft mag hij komen logeren.”

“Goed, laten we trouwen.”

Ze trouwden. Walter was ceremoniemeester. Zijn Erna had hij niet meegebracht. Vond hij haar niet passen bij het jonge paar? Nou ja, jong, Ria was inmiddels de dertig gepasseerd, Kruft was veertig.

Gedurende twee jaar bestudeerde Kruft zorgvuldig de mogelijkheden om een ultrarechtse politieke partij op te

richten. Het was begin jaren negentig. Hij kwam tot de conclusie dat de tijd er niet rijp voor was. Hij zou een groot deel van de media tegen zich hebben en vrijwel alle bestaande politieke partijen zouden niet met hem te maken willen hebben. Misschien zou hij een enkel zeteltje in de Tweede Kamer krijgen en daar een armetierige achterafstoel bezetten, en altijd pas als een van de laatsten aan het woord komen.

Daarom besloot hij om eerst maar eens een geheim genootschap op te richten. Hij gaf het de naam **Revenge and Honour**. Je mocht maar niet alles in Nederland, in die tijd. Je mocht niet ontkennen dat de Holocaust had plaatsgevonden. Je mocht **Mein Kampf** niet in de handel brengen. Allemaal bewijzen dat het met de vrijheid van meningsuiting slecht was gesteld, vond Krufft. Je mocht wel perfide politieke dictators steunen onder het mom van ontwikkelingshulp. Je mocht wel pedofiele misdadigers omringen met psychiatrische hulp en na een paar jaar weer loslaten op de maatschappij. Je mocht dagelijks slappe linkse lariekoek in kranten schrijven en rondschallen via radio en televisie. Maar snoeihard aantonen dat de zogenaamde democratie weinig meer was dan het in de watten leggen van luie langharige nietsnutten was verboden.

De doelstellingen van **Revenge and Honour** zouden de oprichter en de leden van het genootschap in conflict brengen met de wet, daarvan was Krufft zich bewust. Joden het land uit. Moslims het land uit. Koran verbieden. Criminele jongeren

met een allochtone afkomst, ook al waren ze in Nederland geboren, de grens over. Grondwet drastisch herzien. Doodstraf weer invoeren. En een vlakke inkomstenbelasting. Nee, het genootschap moest voorlopig strikt in de anonimiteit opereren. Voorzichtig zijn met telefoneren. Bij vergaderingen in openbare ruimtes onschuldige namen gebruiken, zoals Vereniging tot bevordering van herinstructie van het heideschaap.

En natuurlijk strenge ballotage van de leden. Waker Sporenberg werd lid. Hij voelde zich een echte ingewijde, hij deed klusjes die balanceerden op de rand van het toegestane. Een andere sportvriend van Kruft, tevens zijn tandarts, werd lid. Vooralsnog niet meer dan zo'n twintig mensen, ook enkele vrouwen, onder wie Rja. Kruft wilde met zijn Revenge and Honour voorzichtig aftasten of de samenleving kon worden omgeturnd naar opvattingen die pasten bij de zijne. Hoe reageerden de politie en de kranten als er een homopaar in elkaar werd geslagen? Dat werd uitgetoetst. Kon het de mensen echt iets schelen als er hakenkruizen op joodse grafstenen werden gekalkt? Ook betrekkelijk simpel achter te komen.

Maar het schoot niet op. Als ze af en toe een homo molesteerden, schreven de kranten daar schande van en spoorden ze de politie aan de daders te vinden. Je merkte ook niet of de bevolking het eigenlijk wel mooi vond. De

beweging groeide wel, maar heel langzaam. Er moest zorgvuldig voor worden gewaakt dat er infiltranten binnendrongen.

In 1997 ging er iets grondig mis voor **Revenge and Honour**. Dat kwam door een journalist van **De Financiële Courant**, **Domien Brouwer**. Een onderzoeksjournalist. Op de een of andere manier had hij het echtpaar **Kruft Stevens/Ria van Oosten** in de gaten. Hij begon op de ministeries vragen te stellen over de werkzaamheden van **Ria**. Hij was kennelijk nagegaan met wie **Kruft** en **Ria** omgingen. Zo was hij er ook achter gekomen dat ze contact hadden met **Walter Sporenberg**.

Het liep uit op een drama.

Domien Brouwer belde onaangekondigd aan bij het huis van **Ria** in **Dordrecht**. **Kruft** deed open. **Brouwer** zei wie hij was en dat hij graag enkele vragen zou stellen.

“Vragen waarover?”

“Over twee onderwerpen,” zei **Brouwer**. “Ten eerste over de organisatie **Revenge and Honour**. Ten tweede over activiteiten op het gebied van energiesubsidies van uw vrouw. Ik hoop dat zij ook thuis is?”

Kruft Stevens liet de journalist binnen. Hij zette koffie. Hij belde **Ria**, die vertelde dat ze over een kwartier thuis zou zijn. Daarna liet hij zich ondervragen door **Brouwer**, die veel bleek te weten. Te veel. Hij had uitgezocht welke inschrijvingen op

de tender voor energieonderzoek succesvol waren en welke veelbelovende niet. Hij kende de samenstelling van verschillende commissies en wist welke rol Ria er speelde als ambtelijk secretaris. Hij kende de namen van enkele leden van het genootschap Revenge and Honour.

“U bent goed op de hoogte,” zei Kruft. Die opmerking had rode lampen moeten doen aanflitsen bij Domien Brouwer. Het betekende dat zijn informatie juist was, en dus dat hij gevaar liep.

“Hoe weet u dit allemaal?”

“Een journalist geeft zijn bronnen nooit prijs.”

“Hebt u gesproken met mijn medewerker Walter Sporenberg?”

“Onder anderen,” zei Brouwer.

“Ik hoor mijn vrouw komen,” zei Kruft. “Laat me haar even verwelkomen.”

Maar in plaats van naar de gang te gaan, liep Kruft door de achterkamer naar het kamertje waar hij zijn honkbalspullen bewaarde. Hij nam de hardste knuppel en deed er een dunne, langwerpige plastic zak omheen. Hij nam de knuppel mee naar zijn gast.

“Dit is mijn favoriete honkbalknuppel,” zei hij. “U weet vast ook dat ik veel heb gehonkbald. Hiermee heb ik heel wat homeruns geslagen. ‘s Kijken of de knuppel tot nog andere slagen in staat is.”

Hij hief het slaghout en liet het met enorme kracht neerdalen op de nek van de verblufte journalist. De man was meteen dood. Bloed kwam er nauwelijks aan te pas.

“Wat hoor ik?” riep Ria vanuit de gang.

Kruft deed de deur open en zei koeltjes: “Ik heb een journalist dood moeten slaan. Hij wist veel te veel over de dingen waar jij je mee bezighoudt.”

“Mijn hemel,” riep Ria.

Kruft haalde het plastic omhulsel van de honkbalknuppel en verbrandde het in de open haard. Daarna bracht hij de knuppel terug naar de plek waar hij gewoonlijk stond.

“Het matras dat we onlangs hebben gekocht, zat in een plastic hoes, is het niet? Hebben we die bewaard? Wil je die even halen?”

Het lijk van Domien Brouwer werd in de hoes geschoven. “Vannacht, als er niemand meer op straat is, dumpen we hem,” zei Kruft. Ria, die toch geen wezel was, beefde. Ze haalde glazen water voor zichzelf en voor haar man.

“Misschien wist iemand dat hij vanmiddag naar ons toe was,” zei ze.

“Kan zijn. Ik denk het niet. Hij was iemand die alleen werkte, dat heb ik van hem begrepen en dat gevoel kreeg je ook als je zijn stukken las in De Financiële Courant. Hoe dan ook, als we hem hadden laten gaan, had hij de onderste steen boven gebracht. Zo was hij. Dan hadden we ook gehangen.

Dus schei uit met janken.”

“Ik jank niet.”

“Dat scheelt anders niet veel.”

Als het gezicht van Ria al afkeuring uitdrukte, dan was dat niet omdat ze met de journalist begaan zou zijn, maar omdat ze onzorgvuldigheid haatte. Zoiets bereidde je netjes voor, je sloeg niet iemand dood in een opwelling. Maar goed, gedaan was gedaan. In het holst van de nacht laadden ze het in plastic gehulde lijk in de kofferbak van Krufts auto en dumpten het in een greppel in Amstelveen. Ze hadden opgezocht dat Domien Brouwer daar woonde. De plastic zak werd mee teruggenomen naar Dordrecht en ook in de open haard verbrand.

Kruft was laconiek over het gebeurde, Ria deed alsof, maar de dagen die volgden waren spannend. De kranten stonden vol over de moord. Er werd gesuggereerd dat de politie een spoor had. Een tijdje later kreeg Ria enkele malen bezoek van een rechercheur, want haar naam was aangetroffen in de aantekeningen van Brouwer. Maar ze reageerde zo koelbloedig, en het aantal potentiële verdachten was zo groot, dat de politie haar algauw schrapte als mogelijke dader.

“Weet je hoe die Brouwer aan zijn informatie is gekomen?” vroeg Kruft aan zijn vrouw.

“Geen idee.”

“Van Walter.”

“Nee toch.”

“Ja toch. Je weet wat de straf is voor leden van Revenge and Honour die verraad plegen.”

“Dat weet ik,” zei Ria, “maar ik geloof nooit dat hij opzettelijk iets heeft verraden. Geef hem de kans zich te verdedigen.”

Walter werd uitgenodigd om langs te komen, wat hij sowieso geregeld deed. Hij zag bleek, hij had natuurlijk gehoord van de moord op Domien Brouwer.

“Jij hebt de man ingelicht,” zei Krufft.

“Nee, echt niet.”

“Heb je met hem gesproken?”

“Ja,” zei Walter, “dat kan ik niet ontkennen. Ik ontmoette hem in een kroeg, daar zal hij het op hebben aangelegd. Hij bood me steeds biertjes aan en hij noemde namen van mensen die ik ook ken, hij wekte de indruk dat hij lid zou willen worden van...”

“Van wat? Noemde hij de naam Revenge and Honour?”

“Nou...ik geloof dat ik die heb genoemd.”

“Je hebt ons verraden,” zei Krufft onaangedaan. “Je weet wat dat betekent.” Hij haalde een pistool tevoorschijn.

“Ria,” zei Walter angstig. “Ria, dat kun je hem niet laten doen.”

“Spaar hem, Kruft,” zei Ria. “Hij is stom geweest, maar hij heeft ook goeie dingen voor ons gedaan.”

“Overeind,” beval Kruft. “Ria hoeft dit niet mee te maken. Wij gaan voor een rijtje.”

Ze gingen naar buiten. “Jij rijdt,” zei Kruft, terwijl hij het pistool in Wakers ribben porde. Zelf ging hij achterin zitten. Ze reden vanuit Dordrecht in de richting van Zeist, waar Walter met Erna woonde. Walter putte er hoop uit. Was dit allemaal om hem schrik aan te jagen, een lesje te leren, en zou hij tenslotte thuis worden afgezet? Maar bij Utrecht beval Kruft het bos van Amelisweerd in te rijden, en vervolgens te stoppen.

“Naar buiten.”

“Kruft, alsjeblieft,” smeekte Walter.

“Ik zal genadig zijn, maar je zult dit nooit meer vergeten,” zei Kruft. Hij stak het pistool onder zijn broekriem en haalde via het nog openstaande achterportier van de auto zijn honkbalknuppel tevoorschijn.

“Sta stil.”

Walter stond als bevroren. Kruft zwaaide de knuppel en liet hem genadeloos neerkomen op het dijbeen van Walter Sporenberg, die kreunend ter aarde viel. Daarna sleurde de beul zijn slachtoffer in de auto, reed de Uithof in en dumpte de man die bijna bewusteloos was van de pijn in de buurt van het UMc.

“Ze lappen je wel weer op. Daarna ben je weer welkom bij
Revenge and Honour.”

19

Na 1997 volgden magere jaren voor Ria van Oosten en Kruft Stevens. *Revenge and Honour* was zo goed als ter ziele. Dat zat 'm vooral in de voorzichtigheid van Ria. Aan een zo onvoorbereide moord moesten losse eindjes zitten. Alles wat voor de politie, ook na jaren, een aanknopingspunt kon zijn, moest verdwijnen. “Quid-quid agis, prudenter agas, et respice jñem,” mompelde ze in die dagen nogal eens als eerbetoon aan haarvader. “Wat je ook doet, doe het verstandig en denk na over het einde.”

Zelfwas ze eruit gebonjourd bij het departement van Economische Zaken. Door de moord op Domien Brouwer en alle publiciteit eromheen, was er wat beter gekeken naar toegekende subsidies. Ria werd onverantwoorde onzorgvuldigheid verweten. Ze gaf toe dat ze steken had laten vallen. Ze werd niet juridisch vervolgd. Ten eerste had ze ervoor gezorgd dat de sporen van haar frauduleuze handelingen heel vaag waren. Verder waren haar superieuren er niet tuk op om zelf justitie achter zich aan te krijgen met een beschuldiging van onvoldoende toezicht. En ten slotte

zou er weleens een lawine van claims kunnen volgen, wat het energiebeleid ernstig zou kunnen vertragen.

Het echtpaar kwam niet om van honger, geenszins. Kruft had voldoende contacten in de sportwereld om lekker te verdienen aan transfers van spelers. Een beetje omkoping, een beetje chantage, kennis van de wereld van stimulerende middelen, je bent een stumper als je niet aan de kost komt wanneer je vertoeft in het gebied van ontspanning, sport, amusement en publiciteit. Op al die terreinen zijn er lieden die kans zien astronomische bedragen te verdienen, dus valt daar voor een handige jongen altijd iets te halen.

Ria redde zich ook en ze had bovendien in het verleden een appeltje voor de dorst vergaard, nee een complete boomgaard geplant. Ze bleef volgen wat er zoal werd ondernomen om de klimaatcrisis het hoofd te bieden. Ze bleef zich ook verwonderen. Met name omdat de bijzaken alle aandacht kregen, terwijl je over de fundamentele hoofdzaak zelden iets hoorde. Ria had dan wel niet zo'n edele inborst, haar verstand was uitstekend. Die hoofdzaak – dat was toch evident, vond ze dan ook – was natuurlijk dat de enorme kapitaalstromen die gemoeid waren met het winnen van olie, kolen en gas, onaangetast bleven. Dat van alle nieuwe centrales in aanbouw in de wereld het overgrote deel gebaseerd bleef op fossiele brandstoffen of kernenergie. Heel leuk, die spaarlampen en biobrandstoffen, en

zonnepanelen op het dak, maar voorlopig was het niet meer dan gerommel in de marge.

“Moet je horen,” zei ze tegen Kruf, die zich er nauwelijks voor interesseerde. “Het beleid in Europa is dat in 2020 twintig procent van de energie duurzaam moet zijn.”

“Wat houdt dat in?”

“Duurzaam? Dat de energie die je vandaag gebruikt, morgen weer beschikbaar moet zijn.”

“Hoe kan dat nou. Gebruikt is gebruikt.”

“Toch kan het. En vooral door de zon. Vandaag kan de zon je kop bruin branden, morgen kan hij het opnieuw doen.”

“Nee, dan ben ik nog bruin van gisteren.”

Dat antwoord was geen stommigheid van Kruf, wist Ria, maar een totaal gebrek aan belangstelling. Ze hield op erover te praten. Maar haar eigen belangstelling nam eerder toe dan af. Zo had ze precies in de gaten dat er in de energiehandel zeer veel geld omgaat. En geld deed haar ogen glinsteren. Ze wist dat de zon, die iedere dag schijnt, op allerlei manieren bruikbaar kan worden gemaakt. Dat wind ontstaat door de zonnewarmte endat je met wind elektriciteit kunt maken. Dat door de zon bomen en algen groeien, ja, dat alles alleen maar kan groeien door toedoen van zonlicht, en dat je door die gewassen te verbranden ook elektriciteit kunt maken. Dat zelfs op een regenlandje als Nederland de zon meer dan genoeg

energie straalt om in principe over alle duurzame energie te beschikken die we maar nodig hebben. En dan al die woestijnen. Ria las erover en ze begreep het precies: dat op de woestijnen van de wereld de zon iedere dag een overvloed aan energie straalt, en waar zouden woestijnen anders goed voor zijn dan voor het omzetten van die energie in een bruikbare vorm, nou ja, economisch gezien dan. En natuurlijk, nu kostte dat meer dan het winnen en verbranden van olie, maar als het op grote schaal werd ontwikkeld, dan zou de prijs zeker drastisch dalen.

Merkwaardig, dacht ze, dat zo'n beetje iedere politicus vindt dat we naar duurzame energie moeten, en dat het toch niet gebeurt. Ze begreep wel waar 'm dat in zat. Dat kwam doordat er mensen zijn met andere belangen dan zorgen dat de aarde ook in de toekomst bewoonbaar blijft. Mensen die er belang bij hebben de dingen te laten zoals ze zijn. Mensen met geld en dus met macht. Mensen die in de eerste plaats denken aan gewin. Net als zichzelf feitelijk.

En als de zeespiegel nu inderdaad eens zou gaan stijgen? vroeg Ria zich af. Als er inderdaad rampen zouden gebeuren, enorme rampen die ook de rijken, de machtigen zouden treffen? Dan zou er ineens een geweldige vraag zijn naar duurzame energie. Dan zat je op rozen als je een vinger in de pap had bij de productie van duurzame energie.

Het was door die gedachte dat Ria zich bleef interesseren

voor energiebeleid.

Lambert, het zoontje van Kruft, werd ouder en begon zich te interesseren voor zijn vader. Hij was minder fors gebouwd dan Kruft, eerder een slangenmens, maar de karakters leken veel op elkaar. Ook Lambert speelde graag de baas. Ook hij hield van geweld. Op zijn twaalfde kwam hij al in aanraking met de politie vanwege een winkeldiefstal. Met zijn moeder, die was hertrouwd met een onderwijzer, kon hij het niet goed vinden. Met zijn stiefvader was het voortdurend oorlog. Lamberts hobby was messenwerpen. Hij had dat eens gezien in een circus en het fascineerde hem. Zijn moeder haatte dat gegooi met messen, maar vader Kruft had plezier in de jongen. Toen zijn zoon zestien was, nam hij hem bij zich in ‘de zaak’. De zaak? Het was vaag wat die zaak inhield.

Zo’n twaalf jaar na de moord op Domien Brouwer, in een weekend, had het volgende gesprek tussen Ria en haar man plaatsgevonden.

Ria: “Je zult je nu toch echt even moeten interesseren voor de dingen waar ik mee bezig ben.”

Kruft: “Hoezo?”

“Er is een kersverse Delftse ingenieur, een zekere Lars

Buitendijk. Hij is een jaar of vijf ouder dan de meeste Delftse studenten, maar bepaald niet omdat hij lang over zijn studie heeft gedaan. Hij is later begonnen, schijnt het. Hij heeft zijn tijd dan ook niet verdaan aan de gebruikelijke frivoliteiten van het studentenbestaan, zijn hartstocht is de technische wetenschap, vooral op het gebied van energie. Hij heeft zich een tijdje beziggehouden met windenergie, maar zijn aandacht lijkt nu te verschuiven naar zonne-energie.”

“Waarom moet ik dat allemaal weten?”

“Dat hoor je zo. Deze Lars Buitendijk is een zeer arbeidzame, een zeer ijverige jongeman. Wat mij betreft iets te ijverig. Hij onderzoekt al enige tijd op welke grond het Rijk subsidies verstrekt, waar die heen gaan, waarom sommige aanvragen worden goedgekeurd, andere afgewezen.”

“Hoe weet jij dat allemaal?”

“Jou interesseert het nou eenmaal niet, maar ik volg alles en iedereen die bezig is op dat terrein. Ik weet dan ook dat Lars Buitendijk tijdens zijn studie enkele malen is gesignaleerd bij het kantoor van De Financiële Courant in Amsterdam, en dat hij toen alles wilde weten over de naspeuringen van Domien Brouwer. Hij verzamelt ook informatie over de tenders die in de loop der jaren zijn uitgebracht over energiebeleid. Volgens mij is hij buitengewoon slim en vasthoudend. Dus is het onvermijdelijk dat hij een keer op mijn naam stuit. En daarmee op de

jouwe.”

Kruft was vanaf dat moment helemaal bij de les geweest.

“Gaat hij erachter komen dat Brouwer in Dordrecht is geweest?”

“Op den duur wel, denk ik.”

“Dan gaat die Buitendijk een ongeluk krijgen,” had Kruft resoluut gezegd.

“Ho. Wacht even, er is nog tijd.” Rja was niet zo voor uit de weg ruimen, vooral omdat de politie daar veel harder achteraan ging dan achter oplichting, zeker harder dan achter witteboordencriminaliteit, wat meer haar terrein was. “De jongen gaat binnenkort naar de VS, vooralsnog voor drie maanden, geloof ik. Daar gaat hij ook energieonderzoek doen. Dat geeft ons tijd om een veilig plan temaken.”

“We laten Lambert kennis met hem maken,” was Krufts onmiddellijke oplossing geweest. “Die kan dan een ongelukje met dodelijke afloop in elkaar zetten. De jongen popelt om eens iets echts te doen, zoals hij dat noemt.”

Altijd al betekende plannen maken voor Kruft het eerste het beste wat hem te binnen schoot meteen maar uitvoeren. Onbehouden rouwdouwer, had Rja gedacht. Met de eerste verliefdheid was het toen al wel over. Lambert en de zeer intelligente Lars Buitendijk, daar moest je niet aan denken. Daarvan was het voorspelbare resultaat dat Buitendijk door Lambert op hun spoor zou worden gezet.

“Contemplario necessare est,” had ze gezegd.

In de maanden dat Lars in Amerika was, wist Rja haar man ervan te overtuigen dat het niet alleen veel te link was, maar ook doodzonde om Lars Buitendijk uit de weg te ruimen. Het was veel profijtelijker om hem te kidnappen en hem ten bate van hen te laten werken aan innovaties op het gebied van duurzame energie. Ria ontdekte dat hij zich bezighield met bijvoorbeeld projecten als ‘koken met de zon als warmtebron’ voor ontwikkelingslanden. Hij was ook betrokken bij de ontwikkeling van zonnecellenfolie, heel dun en oprolbaar folie, dat uitgerold zonnestraling kon omzetten in elektriciteit.

“Geef me een klimaatramp, een overstroming door de klimaatverandering, en dit soort nieuwe industriële producten worden goud waard,” zei Ria.

Ze overtuigde Kruft.

Waker Sporenberg had een simpel en saai bestaan als zwemleraar, hij wou dolgraag weer eens ingeschakeld worden. Hij bezwoer het echtpaar dat hij in staat was die Lars Buitendijk zo vakkundig te ontvoeren dat er nooit een spoor naar hen, of naar hemzelf, zou leiden.

Ze richtten een plek in waar de briljante jonge ingenieur

zijn onderzoek zou kunnen doen.

“En als hij weigert dat onderzoek te verrichten?” vroeg Walter.

Kruft lachte meewarig. “Hostes ad pulverem ferire,” zei hij. Het was het enige Latijn dat hij machtig was, hij had het opgepikt uit het gewelddadige computerspel Grand Theft Auto. “Sla uw vijanden tot pulp,” vertaalde hij bereidwillig voor Walter en die wreef over zijn iets te korte dijbeen en knikte weemoedig.

Net voordat Lars Buitendijk zou terugkeren naar de Verenigde Staten werd het plan uitgevoerd.

Walter wachtte Lars op Schiphol op en maakte zich bekend als inspecteur Grotes, van de luchthavenpolitie. Hij moest Lars met het woord zien te overtuigen, want een wapen Schiphol binnensmokkelen was te lastig. “Er is iets met uw vrouw,” zei hij. “U moet even meekomen.”

“Met mijn vrouw? Waarom heeft ze me niet gebeld?”

“Blijkbaar doet uw telefoon het niet. Komt u nu maar even, u hebt nog tijd genoeg om uw vliegtuig te halen.”

“Wat is er dan met haar? Iets met de baby?”

Walter zei niets. Lars greep intussen naar zijn telefoon en wilde de 2 indrukken, de sneltoets voor Leonie.

“Dat is niet nodig,” zei Walter en legde een hand op die

van Lars alsof hij overliep van medeleven. “Ze wacht buiten op u.”

“Vreemder en vreemder,” zei Lars, maar hij liep braaf met Walter mee. Die leidde hem naar buiten, waar Lambert met een auto wachtte. Ria had geprotesteerd tegen de inmenging van Lambert, maar zo heel veel mensen die ze voor deze klus konden inzetten waren er nu ook weer niet, dus was ze door de knieën gegaan.

Lambert was uitgestapt en hing loom tegen de auto, waarvan het achterportier uitnodigend open stond. Lars keek naar de slangachtige jongeman. Die boezemde hem blijkbaar niet veel vertrouwen in, want hij draaide zich om naar Walter en zei verontrust: “Waar is Leonie? Ik ga beslist niet bij jullie in de auto zitten. Vertel me nu meteen wat er aan de hand is.” Waarop Lambert onopvallend een pistool uit zijn zak haalde dat hij uit zijn vaders nachtkastje had gepikt. Daarmee porde hij Lars in zijn zij. “Instappen,” gromde hij en al even autoritair zei hij tegen Walter: “Jij rijdt.”

Walter vond het ergerlijk dat de knaap hem commandeerde, maar hij zei niets. Lars en Lambert gingen achterin zitten en zwegen ook. Lars vroeg niet wie zijn ontvoerders waren, hij vroeg niet waar ze heen gingen, hij vroeg niet of er iets met zijn vrouw aan de hand was, maar het kwam Walter voor dat de hersens van Lars op volle kracht draaiden.

Van Ria had hij het adres gekregen, zelfwas hij er nog nooit geweest. Zuidwaarts gingen ze, bij Rotterdam sloeg Walter de richting Europoort in en zakte vervolgens af naar Voorne-Putten. Ergens tussen Oostvoorne en Rockanje moest het zijn. En ja hoor, daar doemde de ooit donkerrode, maar nu gebladderde vuurtoren op. Het topje van de toren was wit. Rja had hem via een tussenpersoon gekocht, hij werd al jaren niet meer gebruikt en lag erg afgelegen. Mooi was hij niet. Het zou een hoop geld hebben gekost hem voor toerisme geschikt te maken. De overheid wilde er maar al te graag vanaf. Drie maanden had Ria de tijd gehad en ze had met behulp van een paar bouwvakkers die voor een aanzienlijk bedrag hun mond beloofden te houden, boven in de vuurtoren voor Lars een piekfijn laboratoriumpje gebouwd. Het was een perfecte locatie, hoog genoeg om er niet makkelijk uit te kunnen ontsnappen, ruim genoeg om er te kunnen werken. Waker en Lambert zouden een oogje in het zeil houden. De toren was gebouwd in 1836. Hij had vier gewone verdiepingen en daarboven de zolder waar ooit de lamp opgesteld was geweest. De bovenste twee van de in totaal vijf verdiepingen, vormden het lichthuis, en alleen dat was bruikbaar. De andere waren niet meer dan houten vloeren die in de loop der jaren waren vergaan en nu volstrekt onbetrouwbaar waren geworden. Een ijzeren wenteltrap,

zevenentwintig meter hoog, die wel nog in goede conditie was, liep helemaal van beneden naar de top van de vuurtoren.

De vloer van het lichthuis was van hardsteen, en rustte op ijzeren balken. Een zware stalen deur met een luikje erin sloot het lichthuis af van de toren eronder. Een uitermate geschikte plaats om iemand op te sluiten. Het onderste gedeelte van het lichthuis was een appartementje dat ooit voor de vuurtorenwachter was geweest. Appartement was een groot woord. Het was een ruimte waar een bed stond, een tafel, twee stoelen en een klein keukenblok, en er was een apart kamertje met een douche en een wc. Een trapje binnen het lichthuis leidde van het appartement naar de verdieping waar de gigantische Fresnellamp had gestaan met zijn diameter van anderhalve meter. Ook was er noodverlichting aanwezig geweest, die op gas werkte. Dat was er nu allemaal allang niet meer. Door de komst van radar was het voor de navigatie niet meer nodig dat de lichtkoepel van glas was, daarom was het dak al in de jaren zeventig voorzien van een koperen bekleding. Ria had het eigenlijke lichthuis, de zolder dus, helemaal laten verbouwen tot laboratorium. Ze had de enorme ramen laten vervangen door stalen platen, zodat het er nu macaber donker was.

Sinds 1980 waren vuurtorens niet meer nodig voor de scheepvaart aangezien die vanaf toen werkte met satellitnavigatie. Dat De Rode Kornoelje in verval was

geraakt, was dus geen wonder. De laatste vuurtorenwachter had de deur in 1990 achter zich gesloten.

Ria had zich grondig beziggehouden met het probleem dat Lars natuurlijk zou proberen te ontsnappen. Van binnen was er geen kans. De stalen deur was veel te zwaar om doorheen te breken en er zat een zware grendel op. De stalen platen waren ondoordringbaar. Lars moest natuurlijk van voedsel worden voorzien en Ria had besloten dat dit zou gebeuren door het luikje. De opening ervan was veel te klein voor een mens om zich doorheen te wringen. Als ze binnen moesten zijn en de deur dus moest worden ontgrendeld, moesten ze altijd met z'n tweeën zijn, van wie minstens één gewapend. Van buiten was de vuurtoren glad en rond, zonder uitsteeksels en nu ook zonder ramen. Naar boven toe werd hij steeds smaller. Op de hoogte van het lichthuis bevonden zich buiten rond de vuurtoren de resten van wat ooit een omloop was geweest die nu dusdanig vervallen en afgebrokkeld was dat het je geheid je leven zou kosten als je daarop zou proberen te gaan staan.

Trots op haar gevangenis, wachtte ze Lars en zijn begeleiders in het onderste deel van het lichthuis op. Het was de eerste keer dat ze Lars ontmoette. Ze zag een kleine man met een fijnbesnaard gezicht, intelligente ogen en krachtige schouders. Als hij van zijn stuk was, liet hij dat niet merken. Hij kwam de wenteltrap op met Walter achter zich aan,

waarschijnlijk realiseerde hij zich nog niet dat hij hier voorlopig niet meer weg zou gaan en misschien wel nooit meer.

“Welkom in De Rode Kornoelje,” zei Ria. “Hier ga jij mooie werken verrichten. Daar is een stoel. Ga maar even zitten.”

“Wie bent u? Wat wilt u van me?” vroeg Lars nors. “Ik ben op weg naar Amerika.”

“Amerika zal moeten wachten,” zei Ria luchtig. “Je werkt nu voor mij.”

“Ik pieker er niet over,” zei Lars.

“Cede maiori,” zei Ria. “Ga opzij voor uw meerdere. Je vrouw heet Leonie Reders. Ze woont op het moment bij haar vader in Amersfoort en is in verwachting van jullie baby. In Amerika werkte je voor een bedrijf dat Sunworks heet. Ik weet alles van je. Je hebt geen idee met wie je hier te maken hebt. Wij zijn een machtige organisatie. Als je wilt dat je vrouw en het kind in leven blijven, hou dan je gemak. Ik weet precies waar je in Amerika mee bezig was. Ik wil dat je je werk gewoon continueert, maar in plaats van voor Sunworks, voor ons. Als je dit trapje op gaat, kom je in een prachtig laboratorium. Helemaal voor jou. Je zult er alles vinden wat je nodig hebt. Dit hier was ooit de woning van de vuurtorenwachter. Ook dit is nu voor jou. Ik hoopdat je het hier naar je zin hebt. Later zullen we je onderzoeksplannen

bespreken. Voor nu groet ik je.”

En ze was vertrokken met Waker in haar kielzog.

Walter had alles gehoord en de kille stem van Ria had hem koude rillingen bezorgd. Hij was blij dat hij niet met haar was getrouwd indertijd, hoeveel bewondering hij ook voor haar had. Ze liep de lange trap af en hij volgde. Buiten rookte Lambert een sigaret.

“We zullen een regeling treffen voor hoe hij van voedsel wordt voorzien,” zei Ria. “Daar gaan we niet op bezuinigen, een mens moet eten om te kunnen werken. En ik wil honderd procent stilzwijgen van jullie. Zelfs al zou je tien tongen hebben, dan moet je ze toch stilhouden, zeiden ze lang geleden in Rome. En Lambert, geen geweld, heb je me gehoord? Heb je me heel goed gehoord? Géén geweld. Ik wil wat aan de man hebben.”

Thuis bracht ze verslag uit aan Kruft. “Hij zit in De Rode Kornoelje en Lambert zal helpen hem te verzorgen. Ik hoop dat hij zijn mond houdt en de jongen heel laat.”

“En ik hoop dat Walter zijn mond houdt,” zei Kruft. “Ik heb niet veel vertrouwen in de man.”

“Na wat jij hem hebt aangedaan zal hij wel braaf zijn,” zei Ria. “Hou jij je zoon nou maar in toom.”

Twee dagen later liet Kruft aan Ria een e-mailbericht zien dat hij toegestuurd had gekregen van een vage kennis. Ria schrok aanvankelijk, maar toen zag ze dat het een bericht was

dat al aan grote horden mensen was verstuurd met het verzoek het ook weer aan nieuwe horden door te sturen. Onder de brief stond de naam Leonie Reders. Het was een oproep om informatie te verstrekken over een grote man met een bos grijs haar die een beetje mank liep.

“Die stupide Walter van jou,” zei Kruft. “Je kunt aan die man ook niks overlaten. Hij heeft niet eens iets op z’n hoofd gezet om die belachelijke groeisels van hem te camoufleren. Ze vinden hem in no time en hij zal ze regelrecht naar jouw ingenieur brengen.”

Ria knikte nadenkend. “Maar ik heb Walter nodig, Kruft,” zei ze. “Lambert moet af en toe kunnen worden afgelost bij het fourageren van Lars.”

“Ik kan hem missen als kiespijn,” zei Kruft. “Aju. Ik ga een ommetje maken.” En met zijn gebruikelijke onbesuisdheid reed hij naar de Tokiolaan. Ria zag niet dat hij zijn Desert Eagle 44 Magnum bij zich stak, die Lambert weer terug had gelegd in het nachtkastje. Als ze dat had gezien, had ze Kruft nooit laten gaan.

Revenge and Honour lag op zijn gat, maar Ria verlangde van Kruft nog steeds maximale voorzichtigheid als het ging om communicatie met de leden. Toen Walter er niet meer was, was ze nog tien keer voorzichtiger geworden. Ze was

razend geweest en had van Kruft geëist dat hij geen mensen meer om zeep zou brengen zonder met haar te overleggen. “Jouw gedrag is de snelste manier om in de gevangenis terecht te komen,” zei ze. “Bovendien droeg ik Walter een warm hart toe.”

Kruft had nog meer mensen die voor hem werkten. Steef de Keuter was vanaf het begin een actief lid geweest. Hij leek een kletskous, maar kon als het moest goed zijn mond houden. Hij was in het algemeen voorzichtig, loyaal aan het kringetje van Kruft en Ria, sterk, misschien iets te impulsief, en hij kende veel mensen. Wanneer Steef een boodschap voor Kruft had, belde of mailde hij hem nooit, maar dan stopte hij een briefje in een gleuf in de muur van een leegstaande loods buiten de stad. Telefoongesprekken en e-mailberichten zijn op den duur immers altijd te traceren.

Jannie Bovenberg viste de brieven uit de geïmproviseerde brievenbus van de loods en deponeerde ze vervolgens in een kluis in het museum Boijmans van Beuningen. Later haalde iemand anders ze daar dan op. Jannie werkte vroeger voor Walter, maar die had zich er nu eenmaal altijd gemakkelijk bij neergelegd dat alles wat van hem was, hem afhandig werd gemaakt. Toen Walter dood was, werd Jannie door Ria ingeschakeld bij de verzorging van Lars.

20

Het komt in de beste huwelijken voor, de momenten dat minstens een van de echtelieden zich afvraagt of het leven zonder de ander niet aangenamer zou zijn. Ria besepte al toen ze hem leerde kennen dat Kruft in intellectueel opzicht verre haar mindere was. Zijn atletische lichaam, zijn bravoure en fysieke kracht, en ook zijn sporadische aanstekelijke uitbundigheid hadden dat gecompenseerd. Maar met het vorderen van de jaren verloor die compensatie aan gewicht. Ria met haar zelfkennis, besepte dat er eventueel op den duur zoiets als een trapje met rottende bladeren aan te pas zou moeten komen. Maar zover was het nog niet.

Ze had de kidnapping van Lars Buitendijk goed overdacht. Als Kruft hem had omgebracht of laten ombrengen, zou dat een intensieve zoektocht van de politie tot gevolg hebben gehad. Een briljante jonge natuurkundig ingenieur, die net een mooie baan in de VS heeft gekregen, dat zou misschien zelfs internationaal aandacht hebben getrokken. Nu hij op een onduidelijke manier uit zicht was geraakt, was dat veel

minder het geval.

Verder was er nu de mogelijkheid om zijn talent te gebruiken. Ria beseft heel goed dat er maar een kleine kans was dat er op korte termijn iets bruikbaars uit zou komen, maar je kon nooit weten. En er bleven altijd andere opties open. Ze zou na verloop van tijd kunnen proberen losgeld voor hem te krijgen. Zijn schoonvader was niet steenrijk, maar wel vermogend. Misschien ook zou de wetenschappelijke wereld iets voor hem over hebben. Ze zou dan zelf voor lange tijd moeten verdwijnen naar een land dat geen criminelen uidevert aan Nederland, maar dat zo'n moment ooit kon komen, daar hield ze wel rekening mee. Ze had daarom al enige tijd geleden financiële maatregelen getroffen, waar Kruft niet van op de hoogte was. En als dat allemaal te moeilijk zou blijken, kon Lars altijd nog definitief verdwijnen, de oceanen zijn diep.

Pas een week nadat Lars was opgesloten in De Rode Kornoelje zocht ze hem opnieuw op. Hij zag er verwilderd uit, vooral omdat hij zich niet had geschoren. Daar had ze rekening mee gehouden, ze had een scheerapparaat meegebracht. Ze ging op een meter of vijf bij hem vandaan zitten, een damespistooltje losjes op haar schoot.

“Wat wil je van me,” snauwde Lars.

“Ga even rustig zitten. Ik heet Ria. Als je je koest houdt, zal je niks gebeuren.”

Ze vertelde hem naar waarheid dat hij zichzelf destijds in gevaar had gebracht door onderzoek te doen naar de moord op de journalist Brouwer. Hij had wellicht niet beseft hoe dicht hij bij de oplossing was geweest, die zou hij zeker hebben gevonden.

“Ik heb je leven gered,” zei ze. “De dader van die moord stond op het puntje om zeep te helpen.”

“Ach, wat ben ik dankbaar,” zei Lars.

“Je vrouw en haar vader zijn speurders van enige naam. Die zijn dan ook meteen naar je op zoek gegaan. A propos, dat heeft de man die je op Schiphol hebt ontmoet al het leven gekost. Maar goed, ze zullen je niet vinden. Je hebt je er de afgelopen week vast het hoofd over gebroken hoe je zou kunnen ontsnappen. Dat zal niet meevallen, maar ik onderschat je vindingrijkheid niet. Daarom heb ik wat maatregelen getroffen. Als je zou weten te ontvluchten, of als je zelfs maar een poging doet, wordt je vrouw onmiddellijk neergeknald. Je wilt wel aannemen dat zoiets voor mijn organisatie een peulenschil is. Als je ijverig onderzoek doet naar het omzetten van zonne-energie in een bruikbare vorm en vooral als je er resultaat mee hebt, is er licht aan het eind van de tunnel. Dat beloof ik je.”

“En dat moet ik dan maar aannemen,” zei Lars.

Ria haalde haar schouders op.

“Hoe moet ik onderzoek doen naar energie van de zon als ik een potdichte koepel boven mijn hoofd heb?”

“Heb je nog niet gekeken naar al de mooie spullen die we hierheen hebben gesleept?” vroeg Ria. “Je wordt niet geacht de zon te onderzoeken, maar het soort energie dat de zon naar de aarde stuurt. En dacht je dat we niet wistendat je het soort zonnestralingdat je nodig hebt ook kunt opwekken met gasondadingen in glazen buizen?”

“Ultraviolette straling kan niet door glas,” probeerde Lars.

“Nee vriend, dat weten jij en ik natuurlijk precies. Maar wel door kwartsglas. En vanzelfsprekend hebben we dat laten gebruiken. Maar als je iets nodig hebt waarin niet is voorzien, zeg het gerust, en het zal worden bezorgd.”

Kruft had er geen enkel vertrouwen in dat het afgedwongen onderzoek van Lars iets zou opleveren.

“Je weet maar nooit,” zei Ria. “En is je opgevallen hoe weinig aandacht de pers en de politie besteden aan zijn verdwijning? Ze schrijven heel wat meer over de moord op Walter.”

“Wat moet die man daar in die vuurtoren nou eigenlijk ontdekken?”

“Als je vijf minuten aandacht kunt opbrengen, leg ik het

uit,” zei Ria.

Kruft gromde wat en Ria besloot het als instemming op te vatten.

“De zon schijnt iedere dag licht op Nederland, ook als het bewolkt is. Licht is een vorm van energie, en dat we energie nodig hebben, ik mag toch wel aannemen dat ook jij dat inziet. Overal voor. Om ons te verwarmen, om machines te laten draaien, om auto te rijden, noem maar op.”

Kruft zuchtte ostentatief. “Ja. En vooral om naar jou te luisteren.”

Rja negeerde zijn commentaar. Ze ging onverstoorbaar door met het etaleren van haar kennis. “Er is meer dan genoeg zonlicht voor wat we aan energie nodig hebben. Meer dan genoeg. Als we dat licht maar konden omzetten in warmte, maar vooral in elektriciteit. Volg je me zover?”

Krufts hoofd bewoog tussen knikken en schudden. Zijn bedoeling was duidelijk: hou nou maar op.

Ria schonk er geen aandacht aan. Ze had het over pakketjes energie en fotonen en het spectrum en combinaties van rood licht, geel licht, blauw licht... “...Je kunt je dus voorstellendat je naar een combinatie moet zoeken van materialen met een zo hoog mogelijk rendement voor het hele spectrum, voor alle kleuren. Ik heb voor Buitendijk allerlei materialen gekocht, niet alleen amorf silicium, maar ook gallium en indium. Ben je er nog?”

“Wat?”

“Laat ook maar,” zei Ria, en meer voor zichzelf dan voor Kruft besloot ze met: “Die zijn een stuk duurder, trouwens. Daar kan hij mee experimenteren.”

“Tjonge, hoe weet je dat allemaal? Je bent een hele professor in dat vak,” spotte Kruft, maar er was ook bewondering in zijn stem.

“Ach man, ik volg het al jaren en je kunt een heleboel opzoeken als je het basisprincipe maar snapt.”

“Ja hoor, ik snap het basisprincipe. Buitendijk gaat zorgen dat jij bakken met geld gaat verdienen. Hoop je. Nou, ik help het je hopen.”

“Ach barst. De man schijnt echt heel goed te zijn. Trouwens, wat is het alternatief, nu hij eenmaal in de vuurtoren zit?”

“Ja, dat was jouw idee. Het idee van de hooggeleerde professor mevrouw Van Oosten. Ik heb dat nooit zien zitten. Wedden dat we hem uiteindelijk op de vuilnisbelt dumpen.”

“En dan een leger van politie en detectives achter ons aan krijgen? Nee dank je.”

Kruft liet het voorlopig aan haar over. Hij was het gewend het af te leggen tegen Ria, dus hij spaarde zich de moeite.

Korte rijd later meldde Ria aan Lars dat hij vader was

geworden. Hij zei nooit veel tegen haar, maar nu stootte hij toch uit: “Vertel.”

“Ik weet niet of het een jongen of een meisje is. Maar zoals je weet houden we je vrouw voortdurend in de gaten, voor het geval dat. We hebben haar nu zien lopen met een kinderwagen, waar ze zich overheen boog. Dus ik neem aan dat hij niet leeg was. Mijn medewerkers vertelden medat je vrouw er gezond uitzag, dus het lijkt erop dat alles goed is gegaan.”

“Ik wil naar huis,” gromde Lars.

“Goed je best doen, jongen. Maak je al vorderingen?”

Ria kon het uitstekend vinden met tandarts Steef de Keuter, een van de medeoprichters van Revenge and Honour indertijd. Ook al zo’n sportieve man, daar viel ze nu eenmaal voor. Steef had veel contact met zijn neef Patrick, een zoon van zijn zuster die na haar scheiding naar Canada was vertrokken. Patrick was een jongen naar Ria’s hart, de zoon die ze wel had willen hebben. Ze had hem eens ontmoet bij Steef en volgde sindsdien uit de verte zijn doen en laten. Hij was intelligent, hij keek met koele, analytische blik naar de samenleving met z’n bederf, z’n gebrek aan ruggengraat, z’n lakse houding tegenover de toenemende criminaliteit, vooral door buitenlandse rotjochies. Hij

studeerde Bestuurskunde in Utrecht.

Revenge and Honour was als onderwerp taboe bij de voormalige leden, zoals Kruft en Ria en Waker en Steef. En toch pikte Patrick er iets over op. Het intrigeerde hem. Het was stoer en geheim en spannend en verboden. Hij zei tegen zijn oom dat hij de club nieuw leven zou willen inblazen, de terroristische aanslagen waarover je steeds hoorde gaven er alle aanleiding toe.

“Je weet niets over die club, je hoort er niets over te weten, hij bestaat niet meer, ik bedoel, hij heeft nooit bestaan, basta,” zei Steef.

Maar iets wat bij meerdere mensen bekend is, hou je niet geheim als iemand er gericht naar speurt. Het kwam zover dat zijn oom de jongen een muilpeer verkocht toen hij er weer over begon. Dat was een vergissing. Want Ria vermoedde dat Patrick toen pas echt besloot dat hij alles te weten zou komen over die geheime club.

Het liep dramatisch af. Achteraf kon Ria reconstrueren hoe het gegaan moest zijn. Patrick ontdekte iets over de moord in 1997 op de journalist Brouwer. Hij ging op zoek naar gegevens over die journalist bij diens krant in Amsterdam. Lars had aanknopingspunten gevonden in artikelen van Brouwer over energieonderzoek, waar zij, Ria, indirect bij was betrokken. Patrick had waarschijnlijk in diezelfde artikelen gespeurd, en iets gevonden over een

geheime, ultrarechtse organisatie, en hij had natuurlijk meteen begrepen dat daarmee **Revenge and Honour** werd bedoeld. Vervolgens was hij naar zijn oom Steef gegaan en had hij hem ronduit gevraagd of **Revenge and Honour** de journalist uit de weg had geruimd. De Keuter was ongetwijfeld woedend op zijn neef geworden, en had hem op zo'n manier afgewimpeld dat Patrick toen pas echt zeker moet hebben geweten dat hij op het goede spoor zat. Hij had kennelijk niet beseft hoe gevaarlijk die kennis was. De Keuter had direct een boodschap naar **Kruft** gestuurd. Dat laatste wist **Ria van Kruft** zelf. En **Kruft** had **Lambert** achter Patrick aan gestuurd. Die was hem gevolgd naar een huis vol meisjesstudenten en daar had hij de al te nieuwsgierige jongen koelbloedig aan het mes geregen. **Kruft** vertelde het haar zelfverzekerd en, al probeerde hij die niet te tonen, ook met trots op zijn onverschrokken zoon. **Kruft** was overtuigd van de noodzaak het studentje Patrick uit de weg te ruimen en **Ria** moest toegeven dat hij deze keer gelijk had. **Patrick's** speurtocht was te gevaarlijk voor **Kruft**. Maar het speet haar van de jongen en de kloof tussen haar en **Kruft** werd dieper en dieper.

Wat haar dwarszat was dat de **Redersen**, de vrouw en schoonvader van haar gevangene, er op de een of andere manier bij leken te zijn betrokken. Het was ook wel pech dat **Lars** uitgerekend getrouwd was met iemand die – samen met haar vader – had bewezen met succes misdaden aan het licht

te kunnen brengen. De Keuter had haar verteld dat Job Reders hem eens had opgezocht en had geprobeerd hem uit te horen. Nu was hij op verzoek van de politie naar het studentenhuus in Utrecht gegaan om het lichaam van zijn neef te identificeren, en toen hij het smalle straatje inliep, zag hij nog net hoe Job Reders datzelfde studentenhuus verliet. Ria was er natuurlijk achter gekomen dat Leonie Reders vriendinnen had in dat huus, maar waarom was Patrick nu net in dat huus terechtgekomen? Toeval? Ria stond erg argwanend tegenover toeval.

Ze maakte de balans op. De dader van de moord op Brouwer, ook al was die moord meer dan tien jaar geleden gepleegd, zou een keer worden ontmaskerd, dat stond voor haar vast. Er waren nu al twee jongemannen dicht in de buurt geweest, één had het met de dood moeten bekopen, de andere was voorlopig buiten gevecht gesteld. Ze wilde niet meemaken dat Kruft als dader werd aangewezen. Ze wilde evenmin dat hij Lars iets zou aandoen zonder haar instemming. Daarom regelde ze het zo dat Kruft en zijn moordlustige zoon De Rode Kornoelje niet meer in konden. Ze leende de sleutel die Kruft had van de vuurtoren en vergat hem terug te geven. Ze regelde het ook zo dat Lars slechts tweemaal per week werd voorzien van voedsel en andere

dingen die hij nodig had. In het midden van de week ging Jannie naar de vuurtoren, omzichtig, zoals Ria haar had geleerd. Zij had een sleutel van de toegangspoort en ze schoof de spullen door het luikje, dat niet groter was dan twintig bij tien vierkante centimeter. Zelf ging ze in het weekend. Lars had een magnetron, hij had elektriciteit en stromend water, een werkende wc, tweemaal per week kreeg hij gezonde, voedzame maaltijden aangereikt, een luxehotel, vond Ria. Haar grootste zorg was dat de gevangen ingenieur een radio of een draadloze telefoon zou fabriceren en daarmee contact met de buitenwereld zou kunnen maken. Daarom bond ze hem nog eens op het hart dat iedere poging daartoe niet alleen op het hoofd van Leonie zou neerslaan, maar nu ook op dat van zijn kind.

Een zwakke schakel in de hele opzet was nu nog Jannie, besepte Rja. Hoe betrouwbaar was deze inmiddels dertigjarige vrouw? Ze had een gecompliceerd karakter. Op het eerste gezicht maakte ze een nogal domme indruk en soms kon ze opeens toch scherpzinnig uit de hoek komen. Meestal was ze verlegen en teruggetrokken, en toch woedde er hartstocht onder die serene gelaatstrekken. Ze was zeer trouw geweest aan Waker, voor wie ze lang had gewerkt, en die waarschijnlijk ook enkele jaren het bed met haar had gedeeld, na zijn

scheiding van Erna. Of misschien al daarvoor. Dat was de laatste twee jaar of zo niet meer het geval geweest, meende Rja te weten, maar Jannie was wel heftig aangedaan toen Waker was vermoord. Ze vermoedde beslist niet dat Kruft de dader was, anders zou ze nooit voor Kruft en haar zijn blijven werken. Misschien had ze hen in dat geval zelfs wel aangegeven. Overigens wist ze heel goed dat de activiteiten van Kruft niet door de beugel konden, dat gedoe met geheime berichten, ze was niet gek.

Rja probeerde zo veel mogelijk het vertrouwen van Jannie te winnen. Ze had haar verboden met Lars te spreken als ze hem zijn maaltijden bracht, maar ze kon niet verhinderen dat Lars iets tegen haar zou zeggen als het doorgeefluikje open was. Ze had Jannie gezegd dat Lars een gevaarlijke man was, een zoetgevooisde leugenaar, en vooralsnog leek het goed te gaan.

Maar die Redersen kwamen wel dichtbij. Rja constateerde dat haar dreigement aan Lars, over het gevaar dat zijn vrouw en kind zouden lopen als hij iets verkeerd ondernam, tot nu toe goed werkte. Misschien was het zaak iets dergelijks richting de Redersen te doen. Ze tikte een briefje met de tekst Hou op met zoeken. Als jullie me vinden brengen ze me om. De volgende keer dat ze in De Rode Kornoelje kwam, beval ze Lars het te ondertekenen met Lars. Hij deed het toen ze veelbetekenend zei: “Vrouw en kind?” Daarna stopte ze het

briefje in een envelop en gaf die de volgende dag, een maandag, aan Jannie met het verzoek hem te verzenden naar Leonie in Amersfoort. Het adres kon ze vinden in het telefoonboek.

Later in de middag vond Ria dat Jannie zich schuw gedroeg. Alsof ze iets had te verbergen, een slechte toneelspeelster. Had Lars haar omgepraat? Had ze het met hem op een akkoordje gegooid? Ria besloot Jannie even goed in de gaten te houden. De volgende ochtend verscheen ze op de normale tijd voor enkele administratieve werkjes, maar al na een uur zei ze dat ze weg moest voor iets privés. Dat wekte Ria's argwaan. Ze besloot Jannie, die wegreed in haar rode Fordje, te volgen. De tocht ging naar Amersfoort. Jannie stopte in de laan waar Job en Leonie Reders woonden. Ria was er nu van overtuigd dat Jannie ging verraden waar Lars gevangen werd gehouden. Maar Jannie stapte niet uit. Ze wachtte. Ze wachtte bijna twee uur. Ria wachtte ook, geparkeerd op honderd meter afstand. Er gebeurde niets. Toen kwam de postbode. Die gooide een stapeltje post in de brievenbus die in de voortuin van de Redersen stond. Toen de postbode verder ging met zijn route, kwam Jannie haar auto uit. Ze keek zenuwachtig om zich heen. Ze liep op de brievenbus af. Op dat moment ging de voordeur open en er kwam een jonge vrouw naar buiten. Ook zij ging naar de brievenbus. Jannie aarzelde, ging terug naar haar auto. De

vrouw nam de post mee naar binnen. Ria had Leonie Reders nooit gezien, maar ze vermoedde dat zij het was, de vrouw van Lars. Ze startte haar auto en reed hem pardoes tot vlak voor de auto van Jannie. Ze stapte uit, opende het portier van Jannies auto aan de passagierskant en ging naast Jannie zitten. Die schrok zich dood, vooral toen ze zag wie het was die naast haar had plaatsgenomen.

“Wat moet jij hier?” snauwde Ria.

Er volgde omstandig gesnotter en gestamel. Uiteindelijk biechtte Jannie op wat er was gebeurd.

Jannie had het adres getikt op de envelop die Ria haar had gegeven. Maar per ongeluk had ze getikt ‘mevrouw Leonie Bovenberg-Reders’, haar eigen naam in plaats van mevrouw Buitendijk-Reders. De klanken leken zo op elkaar, ze was even met haar gedachten elders geweest. Toen ze haar vergissing merkte, was ze een nieuwe envelop gaan zoeken, maar ze had bedacht dat ze dan de oude envelop open had moeten maken en de inhoud van de brief had kunnen lezen. Dat leek haar ongepast, dus had ze ervoor gekozen de brief maar te posten met de verkeerde naam, tenslotte was het adres correct en de naam Reders ook. Maar later had ze beseft dat het stom was. Heel stom. Daarom was ze naar Amersfoort gegaan om de brief, als hij was bezorgd, uit de brievenbus te halen en alsnog haar fout te herstellen. Wie bedenkt nou dat de geadresseerde meteen haar post uit de

bus haalt?

Ria deed alsof ze het verhaal geloofde, maar ze had haar twijfels. Misschien was het waar, misschien niet. Ze besloot dat Jannie Lars niet meer zou zien. En ze zei tegen Kruft dat hij op moest passen. Het kon zijn dat Jannie niet helemaal betrouwbaar was, hij moest des te oplettender zijn en er beter dan ooit voor zorgen dat ze geen vertrouwelijke informatie kon inzien.

“Zo zo,” zei Kruft. Hij zat ook in zijn maag met de inbraak in het gebouw waar De Keuter en enkele anderen soms brieven voor hem deponeerden, brieven die Jannie dan naar de kluis in het museum bracht. Wie had dat gedaan? Was iemand Jannie naar dat oude pakhuis gevolgd? Had ze er iemand over verteld? En dan nu dat onwaarschijnlijke verhaal over haar naam op de envelop. Hij besloot dat Jannie een verraadster was. Met de oude Revenge and Honour-code in zijn geestelijke bagage wist hij wat hem te doen stond.

Viermaal, en met Lambert meegerekend vijfmaal, heeft hij nu onbehouden toegeslagen, dacht Ria. Zonder met mij te overleggen. Domien, Walter twee keer, Patrick en Jannie. Zeggen ze niet dat driemaal al scheepsrecht is? Ze nam ook een besluit, maar heel wat zorgvuldiger dan haar man en stiefzoon dat plachten te doen.

21

“Er heeft iemand voor je gebeld,” zei Rja tegen Kruft. “Ik ken hem niet. Hij vroeg het nummer van je mobiel, maar omdat hij zijn naam niet wilde zeggen, heb ik het niet gegeven.”

“Heel goed,” zei Kruft.

De volgende dag zei ze dat er opnieuw iemand had gebeld. Een inspecteur van politie. Hij vroeg naar Kruft en toen die niet thuis was naar Lambert.

“Wat heb je gezegd?” vroeg Kruft, een tikkeltje op zijn hoede.

“Dat je niet thuis was en dat ik geen idee had wanneer je thuiskwam, dat Lambert ook in geen velden of wegen te bespeuren was en dat jullie je mobiel uit hadden staan.”

“Vreemd,” zei Kruft.

Toen Kruft de dag erna thuiskwam vond hij Rja in opgewonden toestand, niets voor haar. “Die vent is nu zelfs langs geweest,” zei ze. “Hij heet inspecteur Roelands. Hij onderzoekt de moord op JannileenWalter.”

“Hoe kwam hij bij ons terecht?”

“Geen idee. Ik vroeg natuurlijk wat hij van me wilde en hij zei: “Niets mevrouw, ik zoek uw man en uw stiefzoon.””

“Het bevalt me niks,” zei Kruft. “Ik moet niet hebben dat hij me hier aantreft. Ik denk dat ik een poosje onderduik en ik neem Lambert mee.”

“Waar ga je heen?”

“Ik neem een hotel.”

“Denk erom op dat je je paspoort niet laat zien.”

“Ik neem mijn valse paspoort mee.” Hij had een aantal jaren geleden, in de **Revenge and Honour**-tijd, een vals paspoort laten maken, maar het was nog nooit nodig geweest om het te gebruiken.

“Pas ook op met bellen. Als ze je zoeken, hebben ze natuurlijk zo je mobiele nummer getraceerd en als je je mobiel aan hebt staan, kunnen ze je vinden.”

“Ik laat mijn mobiel hier. Ik bel je via de telefoonlijn van het hotel. Hou je me op de hoogte?”

“Natuurlijk. En hou Lambert in de gaten hè.”

“Ik ga hem nu meteen ophalen.”

Het was een zorg minder voor Rja dat Kruft en Lambert een poosje weg waren. Ze ging Lars opzoeken, die boven in het laboratorium aan tafel zat en bleek zag. Ze hield haar pistool voordurend in de aanslag. Met haar hoofd gaf ze aan

dat hij bij de tafel uit de buurt moest blijven. Hij stond op en ging met zijn rug naar haar toe staan met zijn handen op zijn rug, alsof hij door een raam van de vuurtoren over de zee keek, en zij probeerde te ontdekken of Lars aan het werk was geweest. Dat leek zo te zijn, en het verbaasde haar niet, want het moest voor zijn scherpzinnige geest vreselijk zijn om niets te doen.

“Ik ziedat je niet alleen je geest, maar ook je spieren traint,” zei Ria, die zag hoe de triceps van Lars zich onder zijn T-shirt spanden. “Waarmee als ik vragen mag? Gebruik je die verfblikken daar?”

Hij gaf geen antwoord.

“Heb je besloten vandaag te zwijgen?” zei Ria. “Zelf weten, mij kan het niet schelen. Ik kwam je even meldendat je kind een jongetje is. Een gezond, mooi jongetje. Ik heb hem van dichtbij gezien. Ik stond in de supermarkt samen met Leonie bij de kassa. Ik stond heel dicht bij haar. We hebben even gepraat. Ik heb haar kind bewonderd. Ik heb hem over zijn wang geaaid. Blond is hij. Ik vroeg zelfs hoe hij heette. Wil je haar antwoord weten?”

Lars zweeg.

“Oké, dan niet. Als je je maar terdege realiseert dat het een peulenschil zou zijn je zoon mee te nemen en in een gracht te dumpen.” Ze zag nu ook de rugspieren van Lars zich spannen. Het gaf haar een onbekend aangenaam gevoel om

macht te hebben over deze man die haar in spierkracht de baas was.

“Denk je dat we dat niet zouden doen? Nou ja, het kan me niet schelen wat je denkt. Euentus docebit, zei Livius, de afloop zal het leren.”

Hij was volkomen afhankelijk van haar. Zou dit het gevoel zijn dat je had als je zwanger was? Ze zag de vuurtoren ineens als een enorme baarmoeder en moest grinniken om het idee.

“Zijn er nog dingen die je nodig hebt?” vroeg ze, maar Lars zei nog steeds niets. “Goed, dan zie ik je wel weer eens. De groeten.”

Steeff de Keuter was woedend op zijn neef Patrick geweest, en na wat er was gebeurd, was hij nog woedender op Kruft en Lambert. Maar bang was hij ook. Bang voor de onbehouwen moordzucht van de familie Stevens. Wat kon hij beginnen? In zijn hart streden de trouw aan Revenge and Honour en de liefde voor zijn neef om de voorrang. Naar de politie gaan kwam niet bij hem op. Net als de andere leden van Revenge and Honour had hij geen vertrouwen in de overheid en was hij gewend zijn eigen boontjes te doppen. Zich neerleggen bij de dood van Patrick? Lambert een lesje leren, oog om oog, tand om tand? Kruft uitdagen? Hij voelde zich verslagen en machteloos. Hij had moeite om zich op zijn werk te

concentreren, wat sommige patiënten duur kwam te staan. Zijn handen trilden. Hij boorde een vrouw per ongeluk in haar wang en een man spoot hij te veel verdovingsvloeistof in waardoor die vierentwintig uur lang met een gevoelloze onderlip zat. Steef voelde zich een vulkaan die op uitbarsten stond.

Ria belde Kruft in zijn hotel en vertelde dat inspecteur Roelands haar bleef belagen en dat ze niet meer wist wat ze tegen hem moest zeggen om hem uit de buurt te houden. Kruft was toch haar man, de inspecteur geloofde niet dat zij geen idee had waar hij uithing. Straks zouden ze haar telefoonlijn nog aftappen, of misschien deden ze dat al, ze moesten voorzichtig zijn met wat ze tegen elkaar zeiden. Er belden ook steeds kennissen van Lambert. Deze toestand kon niet duren. Kruft was ook ongeduldig. Hij vroeg waar die inspecteur eigenlijk vandaan kwam.

“Je kunt echt geen agenten gaan neerknuppelen, Kruft,” zei Ria en ze mompelde: “Seruatis a perkulum, bewaar ons voor het kwade.”

“Dat kan ik best,” zei Kruft.

“Gebruik nou eens één keer je hersens,” zei Ria. “Ze zijn je blijkbaar op het spoor. Dan ga jij de zoveelste aanslag plegen. Op een agent nog wel. Misschien slaag je en sla je

hem de hel in, maar de Nederlandse overheid heeft agenten genoeg en deze Roelands is heus niet op zijn dooie akkertje naar jou op jacht, dus zodra je hem omlegt komt er een heel leger van die uniformen op je af.”

“Droeg die man een uniform?”

“Bij wijze van spreken.”

“Wat vind jij dan dat ik moet doen?”

Ria was even stil. “De volgende keer dat Roelands opbelt, zal ik proberen wat meer van hem te weten te komen. Proberen uit te vissen wat hij nou eigenlijk precies weet. Ik hou je op de hoogte. Dag schat, hou je gedeisd hè.”

“Ik verveel me hier in dat rothotel,” mokte Kruf. “En kun je je voorstellen hoe het is om met Lambert een kamer te moeten delen?”

“Tja, jullie kunnen twee kamers nemen,” zei Ria, “maar dan kun je hem moeilijker in het oog houden. Bezit je ziel in lijdzaamheid. Ik probeer iets te verzinnen.”

Roelands bleef Ria lastigvallen, en ze vertelde Kruf dat het steeds duidelijker was wat er aan de hand was. Jannie had een vriendje gehad waar ze bij Revenge and Honour niks van hadden geweten. En tegen dat vriendje was ze loslippig geweest. Ze had hem verteld van Walter, de man voor wie ze in het verleden had gewerkt en hoe hij vermoord was. En erger: door wie. Toen Jannie zelf was omgebracht, was dat vriendje naar de politie gegaan en had het hele verhaal

verteld, met naam en toenaam.

“De sloerie!” brieste Kruft. “Hoe wist ze dat? Hoe heet dat vriendje?”

“Dat vroeg ik natuurlijk ook, maar daarover wou Roelands niets loslaten. Het maakt bovendien niet zoveel uit, want het kwaad is al geschied. Roelands en zijn team zijn inmiddels naar het huis van Walter getogen en hebben daar een bewijs gevonden dat jij bij de moord bent betrokken. Hij zei dat hij morgen met een arrestatiebevel komt.”

Kruft vloekte. “Onmogelijk,” riep hij. “Ik had handschoenen aan, ik ben voorzichtig geweest, ik ben trouwens altijd voorzichtig.”

Daar reageerde Ria maar niet op.

“Wat zijn het dan voor bewijzen?” riep Kruft, maar dat wist Ria niet.

“Wat moet ik doen, Ria?” zei hij wanhopig. “Ik begrijp niet dat ze ineens zo verbeterd achter me aanzitten. Denk je dat ze me in de gevangenis stoppen? Ik kan echt niet naar de gevangenis. Ik zou gek worden daar. Vroeg of laat vinden ze me hier natuurlijk. Alsjeblieft, denk na, wat moet ik doen?”

“Natuurlijk denk ik na,” zei Ria, “ik doe niet anders. Hou vol, Kruft. Ik verzin wel wat.”

Hotel Merwede was geen chique hotel, de kamers waren

eenvoudig, maar schoon. Kruft en Lambert hadden een kamer met twee bedden en een tafel met een stoel en uitzicht op een saai binnenplaatsje. Lambert had zijn messen bij zich. Hij lag de hele dag op bed en oefende zijn messenwerpkunst op een nep achttiende-eeuwse afbeelding van een dame met een hoed vol veren en een laag decolleté. Het werkte Kruft compleet op de zenuwen. Hij kon er niet van denken. Hij probeerde in zijn geheugen te graven om zich te herinneren wat hij bij de moord op Walter in vredesnaam fout kon hebben gedaan. Waarin was hij slordig geweest? Wat had hij over het hoofd gezien? Of zat het anders? Was de politie hem toch via de moord op Patrick op het spoor gekomen? Was het Lamberts schuld? Hij hoorde zijn zoon uit, maar die reageerde onverschillig. Hij wist zeker dat hij niemand had gezien gedurende de nacht dat hij Patrick aan zijn mes reeg. In het studentenhuus was alles volkomen rustig geweest en ook in het steegje was beslist niemand geweest. “Ikbensteengoed,” zei hij zelfvoldaan. “Ik laat geen sporen achter. Mij pakken ze niet.”

“Hou jij je grote mond maar,” zei Kruft. “Als ze mij pakken, pakken ze jou ook. Die Roelands had een arrestatiebevel voor ons allebei.”

“Zeg pa,” zei Lambert ineens wat toeschietelijker, “denk jij weleens na over de gevangenis? Ik had er eigenlijk tot vandaag nog nooit over nagedacht. Hoe zit dat nou in Nederland? Het

zal wel niet zo erg zijn als in Amerikaanse gevangenissen, hè?” Er klonk nu bezorgdheid in zijn stem. Kruft hoorde het met leedvermaak aan. Hij wilde uitgebreid uit de doeken gaan doen wat de omstandigheden in Nederlandse gevangenissen aan gruwelijks behelzen, maar halverwege zijn eerste zin hield hij zijn mond. Was het omdat hij zich realiseerde dat Lambert zijn bloedeigen zoon was? Of was het vanwege zijn eigen angst?

“Het valt wel mee, joh,” zei hij ten slotte. “Ik geloof dat je hier je eigen cel en je eigen tv hebt. Veel privacy. En heel lange straffen krijg je in Nederland ook niet. Bovendien, we laten ons niet pakken.”

“Ik word gek in dit hotel,” zei Lambert.

“Ik ook,” zei Kruft. “Kom. We gaan weg. We gaan uitzoeken wie dat vriendje van Jannie is die ons heeft aangegeven. Mijn handen jeuken.”

Ze zetten koers naar Den Haag. De honkbalknuppel lag achter in de auto.

Steef de Keuter had een kies van een jongedame verknald door er te grof in te boren en een jongetje was huilend uit de tandartsstoel gesprongen, getraumatiseerd voor het leven, omdat De Keuter hem hardhandig met het tandartshaakje in een zenuw had geprikt. Zijn vrouw was ook al niet te genieten, ze was al weken aan het lijnen en daar zat volstrekt geen opschiet in. ‘s-Avonds schreeuwde ze van frustratie tegen haar

man en hij sloeg met de deuren. Het kon zo niet langer. Hij moest iets doen. Hij besloot dat de dijenkletser vernietigd moest worden. Voorgoed. Ondanks hun gemeenschappelijke verleden. De veiligste methode om dat te bewerkstelligen was een pistool te gebruiken. Dat had hij niet. Maar hij had een kennis in Brussel die iemand wist die wapens verkocht en de eerstvolgende zondag reed hij naar het zuiden om die kennis te bezoeken. Die nam hem mee naar een wapenhandelaar, die in een afgelegen boerderij nabij Brussel zijn nering had en hem een semi-automatisch vuurwapen verkocht van het type Heckler en Koch, MP5A2, met een kaliber van 9×19 mm. Het was hetzelfde type wapen dat de Nederlandse politie droeg. Maar met geluiddemper. Goedkoop was het niet, maar dat kon De Keuter niet schelen. Hij kocht er een paar doosjes kogels bij en nam enkele dagen vrij om te gaan oefenen. In films had hij gezien dat je moest oefenen op een watermeloen, dus daar kocht hij een krat van. De hele onderneming, het kopen van het wapen en de meloenen, het vrij nemen van zijn werk, het afscheid van zijn vrouw, het gaf hem allemaal al een gevoel van enorme opluchting. Hij reed regelrecht naar de Auvergne in midden Frankrijk en installeerde op een stille plek zijn meloen-doelwit. Of het nou lag aan zijn normaliter vaste tandartshand, hij wist het niet, maar hij schoot direct al raak. De meloen spatte aan stukken. Hij probeerde het opnieuw en opnieuw. Steeds schoot hij de

meloen aan flarden. Hij was een geboren schutter.

Het was lekker om te schieten. De droge knallen, de uit elkaar spattende meloenen, ze bezorgden hem een onbekende vreugde. Hij stelde zich het hoofd van Krufst voor als het uit elkaar zou spatten. Zou hem dat wat doen? Het zou hem uitsluitend genoegen geven.

Maar hij moest niet worden gepakt natuurlijk, dat was het hem niet waard. En dus zou hij 's-nachts, als er niemand meer op straat was, naar het huis van Krufst gaan. Hij zou het huis binnendringen, daar was geen kunst aan, inbrekersklusjes had hij wel vaker gedaan, naar de slaapkamer sluipen en Krufst en Ria in hun slaap verrassen. En daarna zou hij dat rotjoch van een Lambert te pakken nemen, als die daar tenminste ook woonde.

Vandaag zou hij terugrijden naar Nederland en meteen morgenavond ging hij zijn plan uitvoeren.

Krufst en Lambert waren naar Den Haag gereden en hadden aangebeld bij het huis van Iris Bakarbessy. Die was niet thuis geweest. Ze hadden wat rondgehangen in de buurt, maar toen ze ook 's-avonds niet was thuisgekomen, en er een politieauto door haar straat reed, waren ze weer naar hun hotel afgedropen. Erg bevredigend was het niet, maar ze hadden in ieder geval het gevoel dat ze wat hadden

geprobeerd. En ze waren er even uit geweest en hun opgelaaide testosteron was wat tot bedaren gekomen. Ze zouden Iris later nog weleens aan de tand voelen.

Ria sliep die nacht niet. Ze had bijna alles voor elkaar. Ze had haar zaakjes bij een notaris geregeld, ze had een manier gevonden om geld over te maken zodat het bijna onzichtbaar was, ze had een locatie gevonden. Ze was zo druk met de hele organisatie dat ze was vergeten om Lars eten te brengen vandaag. Nou ja, dan had hij maar een dagje honger. Nu zat ze achter haar computer met alleen een klein lichtje aan. In de stilte van de nacht werkte ze het best. Stilte? De deur naar de gang stond op een kier en ze hoorde een geluid. In de keuken. Ze knipte het lampje bij de computer uit en pakte haar revolver uit haar tas. Ze sloop naar de gang. Ook de keukendeur stond op een kier. Ze loerde naar binnen en zag hoe een man een cirkelvormig stuk glas uit het raam in de keukendeur tilde, zijn hand naar binnen stak en de sleutel van de keukendeur omdraaide. Was het Krufft? Nee, die had een huissleutel. Ze wachtte rustig af, haar pistool in de aanslag.

Toen de man binnen was, de deur stond nog open, stapte ze de keuken in en deed direct met één hand het licht aan. “Handen omhoog,” zei ze autoritair. “Handen omhoog of ik schiet je recht in je kruis.”

De man in de keuken schrok. Zij knipperde met haar ogen en zag, toen haar pupillen waren geslonken, wie het was. Steef de Keuter.

“Dit moet een vergissing zijn,” zei ze.

“Eh, ja,” zei hij beduusd.

“Vertel op, wat kom je hier doen? Nee, hou je handen omhoog.”

“Ik...” zei De Keuter, hij draaide zich om en rende terug naar de keukendeur en naar buiten. Rja schoot niet, al had ze dat makkelijk kunnen doen. Ze wilde geen bloed in huis, dat zou haar plannen volkomen in de war schoppen. Bovendien, je schiet niet lichtvaardig op een man die je goed kent, en die je zelfs mag, ook niet als je vrijwel gewetenloos bent. Steef de Keuter zette het op een lopen. Hijgend, bang en in volstrekte verwarring over zijn toekomst.

“Ik heb het voor jullie geregeld,” zei Ria.

“Vertel op.”

“Ik heb via via, alles ontraceerbaar, een geheime rekening voor je geopend, Kruft, in Argentinië. Ik heb daar 300.000 euro op gestort. De rekening staat op de naam die ook in je valse paspoort staat. Ik heb voor Lambert ook een vals paspoort geregeld en ik heb vliegtickets voor jullie.”

“Argentinië? Wat moeten we daar?”

“Bouw een nieuw leven op. Hier ga je zeker voor vijftien jaar achter de tralies. Het vliegtuig vertrekt morgen om half drie van Schiphol. Er is alleen nog een klein dingetje dat we moeten regelen. Ik kom morgenochtend om tien uur langs bij het hotel. Ik breng jullie dan naar het vliegveld en neem de auto mee terug. Jij tekent de echtscheidingspapieren.”

“Wat zeg je?”

“Dat is nodig, Kruft. Voor je eigen veiligheid. Zolang we getrouwd blijven, zal de politie me niet met rust laten. Nu kan ik ze de echtscheidingspapieren laten zien en zeggen dat ik geen idee heb waar je bent.”

“Maar ik wil helemaal niet naar Argentinië.”

“Weet jij iets beters? Echt, Kruft, er zit niks anders op. Die Roelands staat hier vandaag of morgen geheid met de godganse politiemacht op de stoep. Vertrek, Kruft, nu het nog kan en neem je zoon mee.”

Hij was stil. Verslagen.

“In Argentinië vind je vast mensen die ook in je ideeën geloven.”

Hij dacht na. Misschien had ze gelijk. Wat geweldig van haar om het allemaal zo piekfijn voor hem te regelen. En al dat geld! Wat zou hij zonder haar moeten? Een paar jaartjes genieten van de zon in Argentinië, een land met vele mogelijkheden. Het was eigenlijk zo slecht niet. En als vrij man, zonder voortdurend op zijn hoede te hoeven zijn... “Ik

zal je missen,” zei hij, “je bent een puik wijf, Ria. Ik heb nooit iemand gekend zoals jij.”

“Ik zal jou ook missen, Kruft. Tot morgenochtend.”

De volgende morgen bracht ze hem en Lambert naar Schiphol. Ze wachtte tot ze had gezien dat ze door de douane waren. Toen draaide ze zich om. “Bedankt, inspecteur Roelands, bedankt dat ik u even in het leven mocht roepen. Een noodgevalletje, dat snapt u zeker wel. Dolus, bonus, zal ik maar zeggen. Een leugentje om bestwil.”

22

Job strijkt met trage bewegingen over de rug van zijn dochter, die op haar beurt het ruggetje van haar baby streelt. Leonie heeft tranen in haar ogen, die ze probeert uit het zicht van haar vader te houden.

“Je hebt gedroomd dat Lars dood is,” zegt Job. “Je hebt hem ergens zien liggen, onbereikbaar, niet te redden, en toen je wakker werd liet het beeld je niet meer los.”

Deze zinnen helpen niet om de tranen binnen te houden. Integendeel.

“Dromen zijn flarden van waarheden, flarden van angsten, flarden van echt en van fantasie. Met de werkelijkheid hebben ze niet meer dan een verwijderd verband. En de toekomst voorspellen ze al helemaal niet.” Job spreekt zachtjes, gewoon maar zo’n beetje voor zich uit. Het is niet de bedoeling dat de inhoud van zijn woorden tot Leonie doordringt, de kamer moet gevuld zijn met gedempte, geruststellende geluiden. “Ik heb ook gedroomd, het tegenovergestelde,” zegt hij.

Het is niet de volle waarheid, wel bijna. Hij heeft in alle vroegte - zijn ogen nog stijf gesloten als in verzet tegen de

nieuwe dag – gemijmerd over het waarschijnlijke lot van Lars, en hij is tot de conclusie gekomen dat zijn schoonzoon waarschijnlijk nog leeft. De half samenhangende, half ongerijmde gebeurtenissen passen niet bij een verdwenen dode, meer bij iemand die er nog toe doet.

“Soms kan ik er even niet meer tegen,” zegt Leonie.

“Gisteravond belde Arli weer, zij en Claudia vragen steeds of er nieuws is, of ze iets kunnen doen. Ze zitten erg in over hun broer.”

“Je houdt je bewonderenswaardig.”

Ze tilt haar baby omhoog. “Dag zoon van Lars Buitendijk.”

Het jongetje lacht. Er is geen twijfel mogelijk, hij lacht. Het is geen grimas, geen toevallige spiertrekking om zijn lippen, zoals tot nu toe, hij lacht om de situatie, omdat hij omhoog wordt gehouden, omdat zijn moeder door haar tranen heen tegen hem lacht, om welke reden ook, Teun lacht.

“Zie je dat?”

“Hij lacht,” zegt Job. “Voor het eerst?”

“Ja, voor het eerst echt.”

“Dat moet een goed voorteken zijn,” zegt Job, vierkant in strijd met zijn overtuiging dat dit soort voortekenen niet bestaan.

Wat later die avond gaat de telefoon. Het is Bendert

Gijzel, de technische vroegere klasgenoot uit Gouda, waar Leonie het lege telefoontje van Jannie Bovenberg heeft gebracht. Hij heeft nieuws. Hij heeft ontdekt dat het een heel speciaal toestelletje is, zodanig geprogrammeerd dat alle gesprekken die worden gevoerd, inkomend of uitgaand, onmiddellijk na het verbreken van de verbinding worden gewist. En wel zo grondig worden gewist dat ze nooit meer terug te roepen zijn. Maar één ding heeft hij toch weten op te diepen: het enige nummer met wie via deze telefoon gebeld kon worden. Het tweelingtoestel, zogezegd. Hij weet ook wie dat toestel moet hebben. Een zekere Kruft Stevens. Misschien vanwege de ouwe liefde heeft Bendert ook meteen even uitgezocht waar die Stevens woont. In Dordrecht. Getrouwd met een zekere Ria van Oosten. Heeft ze daar iets aan?

Leonie dankt Bendert uitbundig, zegt dat als ze niet beiden getrouwd waren, het zeker iets zou worden tussen hen, en laat de groeten achter voor zijn vrouw en zoontjes. Dan gaat ze Job op de hoogte brengen. Het klopt. Het past. Als De Keuter een bericht naar deze Kruft Stevens wil versturen, mag dat niet per e-mail of per telefoon. Dat vertrouwen ze niet. Vandaar dat gedoe via een leegstaand pakhuis. Een hulpje, Jannie, zorgde dat het bericht bij haar baas kwam. Die baas, die Kruft Stevens, had contact met haar via een beveiligde telefoon. En hij is getrouwd met een vrouw die heeft

gesjoemeld met energiesubsidies. Ze wonen in Dordrecht, waar ook de man is vermoord die het laatst met Lars is gezien op Schiphol. Bingo!

Job belt meteen naar Jacco en vraagt of hij wil uitzoeken, graag nu meteen, wat er bekend is over Krufst Stevens, die getrouwd is met Ria van Oosten. Voorzichtig, ze mogen niet in de gaten krijgen dat er iemand in hen is geïnteresseerd. In het nauw gedreven misdadigers brengen mensen om.

Nog diezelfde avond komt Jacco al naar het huis van Zoë met nieuws. Het echtpaar Stevens is in goeden doen. Er is een zoon uit een eerder huwelijk, waarschijnlijk van de man. Overigens heeft mevrouw heel kortgeleden tegen de postbode gezegd dat ze zijn gescheiden. Stevens en zijn zoon zijn al een week niet meer gesignaleerd, Jacco heeft er niet achter kunnen komen waar ze nu zijn. Ria woont in het huis dat nog van haar ouders is geweest.

Wat te doen? De aanwijzingen die ze hebben zijn veel te vaag voor de politie om huiszoeking te doen.

“We zullen er toch heen moeten,” zegt Job.

“Nee, ik.” Dat zegt Zoë. Ze heeft geen woord gesproken tijdens het relaas van Jacco, maar nu meldt ze zich.

Job en Leonie begrijpen meteen wat ze bedoelt. Als die Ria betrokken is bij de verdwijning van Lars, weet ze ongetwijfeld ook wie Job en Leonie zijn. Zoë zal ze niet kennen. En Zoë heeft eerder rolletjes voor hen gespeeld.

“Als Jehovah Getuige?” denkt Zoë hardop. “Nee, dan word ik bij de deur afgepoeierd. Ouderling van de hervormde gemeente? Ambtenaar? Controle van kadastrale gegevens op grond van de Wet Onderhoudsplichtige Fundering in Zompige Gebieden?”

Leonie schatert.

“Ria van Oosten is zelf een doorgewinterde ambtenaar, althans dat is ze geweest,” zegt Job. “Ik vrees dat ze er niet in zou trappen.”

“Ik verzin wel wat,” zegt Zoë.

De volgende dag belt ze aan bij Ria van Oosten. Stevens en Van Oosten, staat op het naam bordje. Zoë is elegant gekleed, bruin mantelpakje en een fleurige bloes met een strik onder het kraagje, schoenen met een hakje, geleend van Leonie, want zelf heeft ze alleen de platste platte schoenen. Haar lippen heeft ze iets te rood gemaakt, met opzet, het organiserend comité (Leonie, Job en zichzelf) meende dat een tikje ordinair de aardbei op het taartje was.

Ria doet open.

“Ja?”

“Ik wil graag meneer Stevens spreken.”

“Hij is er niet.”

“Wanneer zou ik met hem in contact kunnen komen?”

“Als u een vliegreis naar Argentinië hebt gemaakt,” zegt Ria.

“Argentinië?”

“In Zuid-Amerika, aan de andere kant van de Atlantische Oceaan.”

“Ik weet waar het ligt,” zegt Zoë.

“Mag ik vragen wie u bent?”

“Ik ben Stien Ruitenbeek. Ik was vroeger getrouwd met Kruft.”

“Wat?” roept Ria verbaasd. “Ben je de moeder van Lambert?”

“Nee, Lambert is de zoon van de vrouw die na mij kwam.”

“Kom even binnen,” zegt Ria eindelijk.

De woonkamer is ouderwets ingericht, Ria heeft geen afstand kunnen doen van veel van de meubels en snuisterijen van haar ouders.

Ze plant Zoë in een grote fauteuil en gaat thee zetten, vooral met de bedoeling om in de keuken even rustig te kunnen nadenken. Heeft Kruft nog een vrouw gehad? Deze lijkt van haar leeftijd, misschien iets ouder. En ze is veel slanker dan zichzelf. Zeg maar mager. Helma, de moeder van Lambert, was moddervet, zoals Kruft het tegen haar had uitgedrukt, maar daar zal rancune achter hebben gezeten. Hij had de pest aan Helma gekregen, daarom heeft zij die ex ook nooit ontmoet. Of is deze vrouw een vermomde rechercheur

van politie? Ria besluit dat ze zich op de vlakte zal houden. Als ze thee inschenkt, zegt Zoë: “Ik was een jeugdzonde van Kruft. Ons huwelijk heeft maar achttien maanden standgehouden. Heeft hij je er nooit over verteld?”

“Nee,” zegt Ria. “Kruft houdt niet van het verleden, hij leeft in de toekomst. Waarom wil je nu ineens weer contact met hem?”

“Het is vanwege Lia, zijn dochter. Ze gaat trouwen. Ik vind dat hij dat moet weten.”

“Jij en Kruft hebben een dochter?”

“Kruft heeft haar nooit gezien. Ze is geboren na de scheiding. Hij weet niet van haar bestaan.”

Zoë heeft sinds ze bevriend is met de Redersen aardig leren toneelspelen. Ze gaat helemaal op in haar rol, die ze voor een groot deel ter plekke verzint. Haar ogen zijn vochtig terwijl ze vertelt over Lia. Het meisje heeft moeilijke jaren gehad. Ze is verslaafd geweest aan verdovende middelen waarvan zij, Stien, het bestaan niet kende. Ze heeft de middelbare school verlaten toen ze in de derde klas zat. Verkeerde vriendjes. Een abortus toen ze zestien was. Maar ze is uit het dal geklauterd met hulp van het Riagg. Ze is avondschool gaan doen en heeft het diploma gehaald. Ze is in de verpleging gegaan en heeft op dat gebied ook diploma's gehaald. Als ze over dit goede nieuws praat, krijgt Zoë zelfs echte tranen in haar ogen, meegesleept als ze wordt door de

omstandigheden van deze ingebeelde dochter. Lia heeft een jonge arts ontmoet, die zich aan het specialiseren is in hart- en vaatziekten. Volgende maand trouwen ze. Dat moet een vader toch weten.

“Wat weet Lia van haar vader?” vraagt Ria.

“Vrijwel niets. Ze wil ook niets van hem weten. Mijn schuld,” zegt Zoë. “Ik heb hem altijd afgedaan als een man met een criminele inslag, iemand die in het gevang zou eindigen. Een man die ontrouw was en mij heeft laten zitten. We waren beter afzonder hem, zei ik altijd.”

Ria knikt begrijpend.

“Mij heeft hij ook laten zitten,” zegt ze. “We zijn trouwens sinds kort ook officieel gescheiden. Hij is vertrokken naar Argentinië.”

“Waarom helemaal naar Argentinië? Werd hij gezocht?”

“Ik denk het.”

“Diefstal? Bankroof? Doodslag?” Zoë wil eraan toevoegen kidnapping, maar ze slikt het woord op het laatste moment in.

“Hij hield mij overal buiten,” zegt Ria.

“Ik begrijp dus dat er geen kans is dat Kruft aanwezig zal zijn bij de bruiloft van zijn dochter. Toch jammer. Gek hè, dat ik dat vind. Weet je, ik wist eigenlijk vanaf het begin dat ons huwelijk geen stand zou houden. Maar hij heeft zijn leuke kanten.”

Ria knikt. Het romantische hoekje van haar egoïstische ziel

is geraakt. Het wantrouwen ebt weg.

“Je zou hem het nieuws per telefoon kunnen vertellen. Weet je wat, ik moet zo weg, maar kom morgenmiddag om vier uur opnieuw hier. Het is dan ochtend in Buenos Aires. Dan bellen we hem. Breng Lia mee. Dan kan hij de stem van zijn dochter horen, en zij die van haar vader.”

“Je bent een tof mens, collega-ex,” zegt Zoë. “Ik zal er zijn. Met Lia.”

Ze gelooft zelf bijna dat Lia echt bestaat.

Steeff de Keuter heeft zichzelf ernstig toegesproken. Hij is geschrokken van zijn eigen impulsieve, puberale gedrag. Hij moet overspannen geweest zijn. Het gaat nu weer beter. Hij behandelt zijn patiënten weer met aandacht. Hij besluit zijn wraak te nemen op een meer overwogen, evenwichtiger manier, zoals dat hoort bij een man van middelbare leeftijd en bij de gedragscode van Revenge and Honour. Kruft heeft een fout gemaakt door Patrick om te brengen zonder dat met hem te overleggen. Zo ga je niet met elkaar om. Verdient Kruft daarom te sterven? Nee, want Patrick was inderdaad een gevaar aan het worden. Hoe heeft Kruft indertijd met Waker Sporenberg afgerekend, toen die een fout had gemaakt? Hij heeft zijn dijbeen verbrijzeld. Goed, dan zal hij met gelijke munt worden betaald. Steef besluit dat hij Kruft in

zijn dijbeen zal schieten, misschien in zijn knieschijf.

Niks inbraak in de nacht bij Kruft en Rja, dat was onbeheerst gedrag van hem. Hij schaft handboeien aan en een lange fietsketting met hangslot. Die stopt hij in een tas, en met die tas belt hij aan bij het huis in Dordrecht, de avond van de dag dat Zoë er op bezoek is geweest.

Rja doet open.

“Ik kom mijn verontschuldigen aanbieden en uitleg geven,” zegt De Keuter.

“Kom binnen.”

Ze zitten tegenover elkaar bij de niet brandende open haard.

“Ik was overspannen,” zegt De Keuter. “En ik was woedend op Kruft, omdat hij mijn neef heeft omgebracht, zonder dat met mij te bespreken. Waar is hij?”

“We zijn uit elkaar,” antwoordt Rja.

“Waar is hij?”

“Waarom wil je dat weten? Wou je hem doodschieten?”

“Waar is hij?”

“Dat zeg ik je niet.”

De Keuter zit ineens met een pistool op zijn knieën. “Dat zeg je me wel.”

“Schiet je mij anders neer? Dan hoor je zéker nietwaar Kruft is.”

“Je gaat het me zeggen.”

“Geen sprake van. Mislukkeling,” zegt Rja.

Steef de Keuter blijft de kalmte zelf. Hij heeft deze keer van tevoren goed nagedacht. Hij staat op en doet Rja, die zich van verbazing nauwelijks verzet, de meegebrachte handboeien om.

“Ik ken jullie kelder,” zegt De Keuter. “Daar kun je schreeuwen wat je wilt, niemand hoort je. Je blijft daar tot je me de verblijfplaats van Kruft hebt verteld.”

Met het pistool in haar rug drijft hij haar naar de keldertrap en naar beneden. Als ze halverwege de trap zijn, zegt Ria: “Ach, ik kan het je ook wel vertellen. Kruft zit in Argentinië.”

De Keuter lacht kort en schamper. “Op de maan, had je ook kunnen zeggen.”

Hij haalt de ketting door het rondje van haar armen en de handboeien, slaat hem vervolgens om een betonnen steunbeer en klikt het hangslot dicht. “Waar is je huissleutel?”

Ria geeft geen antwoord.

De Keuter gaat naar boven, zoekt in de gang en in de huiskamer, vindt een handtas, en neemt hem mee naar beneden.

In de kelder staan wat afgedankte stoelen. Op een ervan schudt hij de tas leeg. Veel zit er niet in. Een mobieltje. En één sleutel.

“Van de voordeur?”

Ria knikt.

Hij steekt telefoon en sleutel in zijn zak. De overige spullen stopt hij weer in de tas. En de stoel schuift hij naar Ria toe.

“Kijk eens wat een luxe. Zo hoefje niet op de kouwe vloer te zitten.” Ria heeft alleen twee minizakjes in haar vest. Een papieren zakdoek zit erin. Dat is alles.

“En die mag je ook houden. Ik kom af en toe horen of je je al herinnert waar Kruft is.”

“Dat zeg ik toch. In Argentinië.”

De Keuter gaat de keldertrap weer op, loopt naar een slaapkamer en trekt een armvol dekens, lakens en een kussen van het bed. Daarmee gaat hij terug naar de kelder en gooit het beddengoed in de buurt van Ria op de grond. Opnieuw gaat hij de keldertrap op en kijkt nog eenmaal naar haar om.

“Verdomme, Kruft zit echt in Argentinië,” roept Ria.

“Argentinië m’n zolen.” De kelderdeur slaat achter hem dicht.

Zoë doet droogjes na hoe ze het gesprek met Ria van Oosten heeft gevoerd. Job en Leonie genieten ervan, maar het maakt ze ook een beetje mismoedig.

“Hoe vinden we Lars, als de man die hem waarschijnlijk heeft ontvoerd, in Buenos Aires zit?” zegt Leonie.

“Eventueel vertellen we alles wat we weten aan de politie,” zegt Job. “Ik aarzel, want zij vinden het misschien te weinig om huiszoeking te doen. Maar wij zouden dat zelf wél kunnen

doen. Zit de politie eenmaal op het spoor van Stevens zonder er veel mee te doen, dan wordt dat lastiger voor ons. Intussen ben ik er wel bijna zeker van dat die Kruft Stevens achter de moorden zit.”

Leonie is het daarmee eens.

“Dus kunnen wij nu wel veilig weer naar huis,” zegt ze.

Zoë vindt dat niks. Toch besluiten ze vandaag nog te gaan. Zoë is het toppunt van gastvrijheid, maar ze hebben al tien dagen bij haar gewoond en home sweet home.

“Voordat jullie eventueel met commissaris Rijkssen gaan praten, ga ik morgen eerst nog telefoneren met Kruft in Buenos Aires,” zegt Zoë. “Met Lia. Leonie, scharrel een Lia voor me op.”

“Daar hebben we de Massegast voor.”

Op weg naar huis gaan Job en zij langs de Massegast, tot grote vreugde van de vriendinnen. Doen studenten weleens iets, vraagt Job zich ook deze keer weer af. Marieke en Willemijn en Klaartje en Monique en Charlotte en Jip en Fietje blijken thuis te zijn en komen erbij zitten alsof ze zeeën van tijd hebben.

“Normaal gesproken werken ze zich te pletter, maar wij zijn zo bijzonder dat ze tijd vrij maken,” zegt Leonie, die soms de gedachten van haar vader kan lezen.

Teun wordt opnieuw bewonderd en geknuffeld. Er wordt verslag gedaan van de bezoekjes van inspecteur Van

Terneuzen, die nog geregeld langskomt, nog steeds op zoek naar de moordenaar van Patrick. Dan vraagt Job: “Wie van jullie is de beste actrice?”

“Hoezo?”

“We hebben iemand nodig die morgenmiddag in Dordrecht voor Lia kan spelen, een vroeger aan drugs verslaafde verpleegster die volgende maand trouwt met een hartspecialist.”

Dat willen ze allemaal, vooral Charlotte.

“Helaas, Charlotte, jij niet,” zegt Leonie. “Je bent al te veel in beeld geweest, misschien heeft iemand je gezien.”

Ze leggen uit wat de rol inhoudt. Een telefoontje met een vermeende vader, die in Argentinië zit.

“In verpleegstersuniform?” vraagt Klaartje verlekkerd.

“Dat heb ik. Van een vakantiebaantje overgehouden.”

“Nou nee,” vindt Leonie. “Het lijkt me onwaarschijnlijk dat iemand in verpleegstersuniform naar Dordrecht gaat om een telefoontje te plegen.”

Ten slotte besluiten ze dat Marieke de rol zal spelen. Er wordt nog even met Zoë gebeld. Er worden tijden afgesproken.

En dan is het afwachten wat het telefoontje met vader Krift gaat opleveren.

Ze ontmoeten elkaar om half drie in de stationsrestauratie van Dordrecht, Zoë en Marieke. Marieke heeft een exemplaar van het universiteitsblad onder haar arm, Zoë heeft een vignet van de dierenbescherming op het jasje van hetzelfde mantelpakje van de vorige dag gespeld. Ze maken kennis en bespreken zorgvuldig wat ze gaan doen.

“Er kan van alles misgaan,” zegt Zoë. “Misschien heeft Rja gisteravond nog met haar ex-man gebeld en gezegd dat ze zijn ex-ex heeft ontmoet. Krufz zal haar hebben bezworen dat die ex-ex niet bestaat. Dat gelooft Rja, of ze gelooft hem niet. Misschien ook heeft ze niet gebeld en doet ze dat pas als wij er zijn. Ik zal dan vragen of ik even alleen, vertrouwelijk met Krufz mag praten. Jij moet dan zorgen dat Rja me echt niet hoort, door een druk gesprek met haar te gaan voeren. Ik zal Krufz dan zeggen dat we weten dat hij Lars heeft laten ontvoeren en zeggen dat er een beloning van honderdduizend euro voor hem klaarstaat als hij de verblijfplaats van Lars onthult. ‘s Kijken hoe hij reageert. Tegen Ria zal ik zeggen dat hij zijn dochter niet wilde spreken.”

“Jammer,” zegt Marieke. “Ik had pappies stem zo graag eens gehoord.”

Ze nemen ook uitvoerig door wat Zoë allemaal over Lia heeft verteld aan Ria, en dan, precies om vier uur, bellen ze aan bij haar huis.

Er wordt niet opengedaan.

Ze bellen nog eens en nog eens. Ze bonzen op de ramen. Ze vinden het achtertuintje en bekijken het huis aan de achterzijde. Niets. Geen licht. Geen beweging. Het huis is uitgestorven.

De spanning loopt uit hun lichaam als uit een fietsband die door kopspijkers is gereden.

“Ze moet door hebben gehad dat er iets niet klopte,” zegt Zoë. “Sorry, Marieke. Dank voor al je moeite.”

In de kelder van het huis heeft Ria heel zwak de bel gehoord en het gebons op de ramen. Ze heeft geroepen, zo hard ze kon. Ze ging ervan uit dat het de Stien van gisteren, met dochter Lia, was die voor de deur stond. Ze realiseerde zich dat het geluid van haar stem niet sterk genoeg was.

Ze heeft honger.

Er is nog iemand die honger heeft.

23

In De Rode Kornoelje voelt Lars zich een slappeling. Op twee manieren. Ten eerste ergert het hem mateloos dat hij er niet in slaagt te ontsnappen. Zowel lichamelijk als geestelijk zit hij vast aan dat mens met haar onaangedane gezicht en de nare stem die hij steeds meer gaat verafschuwen. Hij weet alleen dat ze Ria heet, maar hij heeft geen idee van welke organisatie ze deel uitmaakt en wat ze nou eigenlijk van hem wil. Het blijft vaag. Het lijkt wel alsof ze gewoon kickt op de macht die ze over hem kan uitoefenen. Wat kan hij nou in zijn eentje helemaal voor die organisatie van haar betekenen? Ze zullen toch wel begrijpendat je voor dit soort onderzoek meer mensen nodig hebt, al was het alleen maar om met elkaar te brainstormen, endat je ruimte en tijd en geld en publiciteit nodig hebt. En als ze het nu niet begrijpen, zullen ze het toch ooit gaan begrijpen, op den duur. En wat gaat er dan met hem gebeuren? De vrouw, die hij in gedachten de Hyena noemt, heeft ijskoude ogen. Of ze ook maar een zier om hem geeft, daarover maakt hij zich geen illusies.

Hij heeft voortdurend vreselijk veel zorgen om Leonie en griezelt van het idee dat de Hyena zo dicht bij haar is geweest dat ze hun zoon zelfs heeft aangeraakt. Hun kind, hun zoon. Een zoon van hem uit het lichaam van Leonie. Hoe kan hij de Hyena vergeven dat hij niet bij zijn geboorte aanwezig is geweest? Hoe kan hij dit ooit nog inhalen? Hoe kan hij haar vergeven dat zij de naam van het kind weet en hijzelf niet?

De vuurtoren heeft hij intussen van achter naar voren – of kun je dat niet zeggen in zo’n rond geval? – onderzocht, althans de gedeeltes waar hij toegang heeft. Het is tamelijk cynisch dat hij die zijn halve jeugd vuurtorentje is genoemd, nu in zo’n toren zit opgesloten. Die organisatie waar de Hyena bij hoort heeft gedegen werk verricht, het is ten enen male onmogelijk om te ontsnappen. De stalen platen voor de ramen, de dikke, geluiddichte muren, daar is geen doorkomen aan. Vervolgens heeft hij, zoals zij ook van hem had verwacht, getracht een zendapparaatje te ontwerpen, maar hij is er tot nu toe niet in geslaagd. Intussen werkt hij pro forma aan iets wat op een onderzoek moet lijken, hij is beslist niet van plan resultaat te gaan boeken. Ze kunnen de pot op.

Maar hij voelt zich nog op een andere manier slap. Hij heeft honger. De Hyena is al vijf dagen niet geweest. Tot nu toe kwam ze steeds om de dag met een flinke hoeveelheid voedsel. Vaak zaten er best lekkere dingen bij, avocadosalade, zalm, oude kaas. Een pluspunt van het griezelige mens. Hij

kon het waarderen. Ze heeft al twee bezoeken overgeslagen. Nu is het weer bijna avond en ze is er nog steeds niet. Hij heeft nog een klein stukje kaas, maar als dat op is, is hij door zijn voorraad heen. Gelukkig is er in de vuurtoren stromend water, dus te drinken heeft hij wel, maar die honger bevalt hem niet. Is ze boos op hem? Is het een wraakactie voor iets wat hij gedaan heeft? Of niet heeft gedaan? Of wat Leonie misschien wel of niet heeft gedaan? Of zou ze hem domweg zijn vergeten? Hij begint te hopen op haar komst, ernaar te verlangen zelfs. Met rammelende maag gaat hij die nacht naar bed en hij droomt van pasta met champignonsaus.

De volgende morgen is hij vroeg wakker, hij staat op, zet thee in het kleine keukentje, drinkt er een hele liter van tegen de honger en gaat dan zitten wachten op de komst van de Hyena. De honger begint vervelende vormen aan te nemen. Hij is duizelig en misselijk. Het restant van de kaas heeft hij gisteravond opgegeten, ook al had hij zich voorgenomen niet alles op te maken, maar het lichaam is zwak. Nu vindt hij nog een paar suikerklontjes achter in het kastje boven de gootsteen, die het leven weer wat dragelijker maken en zijn misselijkheid wat onderdrukken.

Ze komt die hele dag niet. 's-Avonds wordt hij kwaad. De suikerklontjes zijn het laatste voedsel geweest dat hij heeft genuttigd. Hij voelt zich nu ronduit slecht. Waarom komt dat mens niet? Wat denkt ze wel? Dat hij beter presteert als hij

honger heeft? Mannen in Afghanistan mogen volgens de wet hun vrouw uithongeren als ze weigert seks met hen te hebben. Zit er zoiets achter? Een erotisch spelletje? Soms als ze hier was had hij het gevoel dat voor haar zulke gevoelens meespeelden. Ze leek te geilen op zijn spieren. Walgelijk mens. Hij balt zijn vuisten, maar zijn kracht is afgenomen. Een zinnetje uit de krant dat hij ooit heeft gelezen, verschijnt voor zijn geestesoog: 842 miljoen mensen gaan dagelijks met honger naar bed. Nee onzin, daar hoort hij nog steeds niet bij. Dit is geen honger, dit heet trek. Hij herinnert zich een leraar van school die de oorlog had meegemaakt en die fulmineerde tegen het hedendaagse gebruik van het woord 'honger'. "Jullie hebben geen idee wat honger is," riep hij vaak. De leerlingen voelden zich dan schuldig, alsof ze zelfde honger uit het verleden van de docent op hun geweten hadden. Maar Lars voelt zich nu wel knap ellendig en vraagt zich af wanneer hij dit gevoel honger zou mogen gaan noemen en hij gaat heel vroeg naar bed. Hij valt direct in slaap, maar midden in de nacht wordt hij met een schok wakker. Ineens realiseert hij zich iets vreselijks. Stel dat de Hyena hem helemaal niet is vergeten, maar dat ze een ongeluk heeft gehad en in coma in het ziekenhuis ligt. Of dood is. De mannen die hem hier hebben afgeleverd, en die Jannie die aanvankelijk kwam, heeft hij al een hele tijd niet gezien. De man met het witte haar is trouwens dood, heeft de

Hyena hem verteld. Stel dat verder niemand in haar organisatie van zijn bestaan op de hoogte is, of dat er helemaal geen organisatie achter haar staat en dat geen mens weet dat hij hier zit. Dan zal hij verhongeren. Verhongeren. Het is een onvoorstelbare gedachte. Wat moet hij doen? Hoe kan hij aandacht trekken? Blijkbaar ligt de vuurtoren afgelegen, hij hoort nooit geluiden van buiten. Zou het helpen als hij de kraan openzet en de boel laat overstromen? Dat zou toch moeten opvallen. Of zou de kraan zijn aangesloten op een watertank die domweg leeg raakt als hij een overstroming probeert te veroorzaken? De Hyena is slim, ze zal dit misschien van tevoren hebben bedacht en dan is hij al zijn water kwijt en nog verder van huis. Een mens kan maar een dag of drie zonder water, en wel een maand zonder voedsel. Voorlopig durft hij het niet te wagen.

Brand stichten dan?

Te gevaarlijk, stel je voor dat ze hem niet op tijd ontdekken. Wat is erger, verbranden of verhongeren? Verbranden, besluit hij en hij probeert nog wat te slapen om zo zijn krachten te sparen. Hij valt inderdaad in slaap maar is 's-morgens alweer heel vroeg wakker. Op zijn netvlies staat als in een fotoalbum het beeld van Arli in een heel moeilijke periode in haar leven. Arli, zijn oudste zusje, iets jonger dan hijzelf. Toen hun moeder nog leefde en Arli in Wageningen studeerde, was ze zeer verliefd geweest op een

biologiestudent. Het leek in eerste instantie alsof de liefde wederzijds was, maar ineens was het uit, tot groot verdriet van Arli. Wat er precies is gebeurd, daar zijn Lars en zijn moeder en het jongere zusje Claudia nooit achter gekomen. Maar wat ze - veel te laat - wel merkten, was dat Arli ophield met eten. Lars zal nooit die dag vergeten dat ze thuiskwam uit Wageningen, gewoon in een weekend, en dat moeder en hij het tegelijkertijd zagen: ze was vel over been, had een dikke bos haar op haar armen ontwikkeld en stonk verschrikkelijk uit haar mond. Haar botten leken bijna door haar huid heen te steken, ze was een totaal andere Arli geworden.

Moeder was zonder iets te zeggen naar de keuken gelopen en was gaan koken. Alle lievelingsgerechten van Arli had ze voor elkaar getoverd en gehoopt haar zo te verleiden. In moeders belevingswereld was dit een onbestaanbaar fenomeen. Je was blij als er voedsel was. Dankbaar jegens de Schepper. Het idee dat je bewust niet at was alsof je met Hem spotte. Onbestaanbaar.

Lars had het anders aangepakt. Hij had geprobeerd het te begrijpen. Met zijn zusje te praten. “Wat is er aan de hand?”

“Waarom eet je niet meer?”

“Wat kunnen we doen om je te helpen?”

“Is er iets dat je wel wilt eten?”

Veel zei ze niet terug, alleen dat ze nou eenmaal geen honger had. Toen was Lars gaan lezen over eetstoornissen en

hij was zich rot geschrokken. Wat zijn zusje overkwam was veel ernstiger dan hij had kunnen bedenken. Jaarlijks stierven er meisjes aan deze ziekte. Ze stierven gewoon door hun eigen wilskracht. Ze lieten zichzelf doodgaan terwijl het niet nodig was. Het was ongelooflijk, maar het gebeurde. Vijftien tot twintig meisjes stierven in Nederland jaarlijks aan deze vreemde aandoening. Hij had gelezen wat uithongering met een lichaam doet. Natuurlijk wordt het lichaamsvet afgebroken, maar voor de snelle energiescheut die de hersens nodig hebben, gaat de afbraak van vet te langzaam. In paniek begint het lichaam dan aan de eiwitten in het lichaam te knabbelen. De spieren gaan er in snel tempo aan, en erger, de organen raken aangetast. Het lichaam raakt in een staat van apathie en doet alles om te zorgen dat er zo min mogelijk energie verloren gaat. Daar hoort die overmatige armhaargroei ook bij.

Maar uiteindelijk verliest het lichaam het natuurlijk.

Lars was met Arli naar de huisarts gegaan en die was gelukkig zo verstandig geweest om voor haar een plaats in een kliniek te regelen. Daar was zijn zusje langzaam opgeknapt. Later zei ze dat ze niet begreep wat haar had bezielde. De eetstoornis is goddank nooit meer teruggekomen, Arli is nu al vele jaren een gezonde, zelfs ietwat mollige, knappe vrouw.

Wat mist hij zijn zusjes ineens. Zou Leonie ze hebben opgebeld? Zouden ze weten dat hij..Ja natuurlijk heeft

Leonie ze gebeld, wat een onzinnige gedachte. Ze zullen ongerust zijn, ze zullen niet begrijpen waar hij is en misschien denken ze zo onderhand dat hij niet meer leeft en geven ze het zoeken op.

Lars heeft het te kwaad. De honger maakt hem zwak. De honger en de onzekerheid over hoe lang die honger gaat duren.

Rja heeft de lauwe pizza gegeten die Steef de Keuter haar heeft gebracht. Hij heeft hem in stukjes gesneden en haar achtergelaten met het bord terwijl haar handen nog steeds in de boeien zitten. Maar eerst heeft hij nog een emmertje bij haar in de buurt gezet. Goddank is hij toen vertrokken, want ze moet er niet aan denken haar behoeften te doen met die tandenpeuter in de buurt. Hoe is het trouwens mogelijk dat ze hem ooit sympathiek heeft gevonden. Ook de daad van eten is uiterst oncomfortabel, met alleen haar tanden als gereedschap, en culinair is de pizza bepaald geen hoogstandje. Ze doet het ermee, wat kan ze anders? Ze realiseert zich dat ze nu in hetzelfde parket zit als haar eigen gevangene, nee erger, want zij heeft veel minder bewegingsruimte, – nee minder erg, want zij heeft geen honger meer. Dat Lars zo onderhand vreselijk veel honger moet hebben, gaat haar enigszins aan het hart, maar niet dusdanig dat ze zijn verblijfplaats aan Steef vertelt. Wel vertelt ze keer op keer dat Kruft en Lambert in Argentinië zijn, maar

Steeff gelooft haar nog steeds niet.

Hoe lang zou hij van plan zijn haar hier vast te houden? Er zullen mensen in haar omgeving zijn wie het opvalt dat ze niet thuis lijkt te zijn en de telefoon niet opneemt. Wie zal er zo bezorgd om haar zijn dat hij de politie inschakelt? De politie zal komen en de deur forceren en haar bevrijden. Ze gaat in haar hoofd haar vriendenkring langs. Ze kan niemand bedenken die voldoende om haar geeft om haar echt te missen. Normaal gesproken zou haar dat weinig doen. Nu voelt ze een pijnlijke steek in haar hart. Kruft ja, die geeft wel om haar. Althans, waarschijnlijk. Maar die weet niet dat ze hier zit opgesloten. En als hij ooit ontdekt hoe ze hem naar Argentinië heeft gelokt, dan zal zijn wraak verschrikkelijk zijn, zelfs op haar. Nee, ook op Kruft hoeft ze niet te rekenen. De enige met wie ze op dit moment een sterke band voelt, is eigenlijk Lars. Heel vreemd. Ze kent hem nauwelijks, maar doordat hij zo afhankelijk van haar is, heeft ze een gevoel voor hem ontwikkeld. Verantwoordelijkheidsgevoel? Dat idee van die baarmoeder was niet zo vergezocht. Mensen schijnen van hun pasgeboren baby te houden, ook al heeft het kind nog niets aardigs gedaan, nog niet eens gelachen. Ze heeft er geen ervaring mee, ze heeft geen kinderen en verafschuwt baby's. Waar komt die krankzinnige liefde van nieuwbakken moeders vandaan? Instinct? Ja natuurlijk. Maar verantwoordelijkheidsgevoel zou ook weleens een grote rol

kunnen spelen. Of neem huisdieren. Mensen houden van hun hond, hun kat, hun konijn. Is dat liefde? Of zijn ze vooral dol op de aan- en afhankelijkheid van het dier en hun eigen onmisbaarheid om het beest in leven te houden? Aanhangelijk kun je Lars niet noemen, maar afhankelijk is hij zeker. Hij zal zich zorgen maken nu. Wanneer zal hij als een hond gaan janken om een bot?

Meerdere dagen gaan voorbij. Een week. Steef de Keuter heeft geen haast. Hij boort er weer lustig op los in zijn praktijk, zonder ernaast te schieten, hij heeft weer plezier in zijn werk. Intussen is zijn wraaklust nog niet bekoeld. Maar het idee dat Ria in haar eigen kelder zit opgesloten en dat het Krufst blijkbaar zo weinig kan schelen dat zijn vrouw zoek is dat hij niet eens naar haar komt zoeken, doet hem goed. Laat haar nog maar mooi een tijdje zitten, hem laat het koud, nee, integendeel, hem geeft het veel voldoening. Af en toe ruimt hij haar troep grondig op, want hij is gesteld op hygiëne.

Lars heeft het erg moeilijk. Het is acht dagen geleden dat hij voor het laatst iets heeft gegeten, of is het negen? Tien? Of is het al twee weken? Hij weet het niet meer. Zijn concentratievermogen is enorm achteruitgegaan. Hij probeert

door logisch na te denken een oplossing te bedenken om uit de vuurtoren weg te komen, maar zijn hersens werken niet mee. Foutje van de natuur, denkt hij. Ze zouden juist op volle kracht moeten werken nu. Maar nee, ze laten me in de steek. Hij ziet wazig, heeft voortdurend hoofdpijn en voelt zich ijselijk slap. Het hongergevoel heeft plaatsgemaakt voor een gek pijngevoel in zijn keel. Zijn spieren zijn stijf. Hij overweegt papier te eten, maar vraagt zich af of zijn lichaam opgewassen is tegen de cellulose in het materiaal. Zijn gedachten hierover gaan traag. Hij ligt op bed, valt af en toe in slaap en droomt dan heftige dromen. Als hij wakker wordt, weet hij niet goed waar hij is. In een krankzinnige opwelling overweegt hij zijn voet af te hakken en die op te eten, maar gelukkig zijn zijn hersens nog in staat om dit idiote plan te verwerpen. Hoe lang kon een mens ook weer zonder voedsel? Een maand? Hij denkt dat hij het geen maand zal uithouden op deze manier. Hij is een boerenzoon, hij is gewend aan grote borden aardappels. Aardappels, het water loopt hem in de mond. De pijn in zijn keel wordt erger. Er zit ook een naar pijntje bij de slagaderen aan de zijkant van zijn hoofd. Is het zijn bloeddruk die zakt? Er moet iets gebeuren. Waar is die vrouw, hoe noemde hij haar ook weer, hij kan niet meer op het woord komen. Kom op Lars, sta op en drink. Straks droogje uit. Hij staat op en zet de miljoenste pot thee. Een beetje helpt het, het lijkt alsof zijn lichaam zelfs uit

het theeaftreksel nog calorieën weet te peuren. Hoe kan hij zorgen dat zijn concentratiepeil omhooggaat? Hij moet en zal zijn hersens gebruiken om een oplossing te bedenken. Hij schopt tegen de zware deur en schreeuwt zo hard hij kan. Dat kost zo veel energie dat hij meteen weer op het bed moet gaan liggen. Hij denkt aan zijn ouders. Die zouden in zijn situatie waarschijnlijk gaan bidden. Bidden tot ze een ons wogen. Even glimlacht hij. Hoeveel ons zou hij nu wegen? Hij gelooft niet in bidden. Of zou het energie geven? “Leonie,” roept hij soms wel, “vang mijn gedachten op. Ik ben hier. Ik leef.” Maar al weet hij dat de kracht van de gedachte heel sterk kan zijn, toch gelooft hij als het erop aankomt niet in telepathie.

Er kriebelt iets op zijn hoofd. Hij krabt en trekt zo een hele pluk haar van zijn schedel. Wat is dit nou weer voor engs? Komt het door de honger? Door de stress? Door het gebrek aan zonlicht? Hij staat op en kijkt in de spiegel, maar ziet niks bijzonders, behalve zijn holle gezicht. Hij zoekt een tweede spiegel. Spiegels genoeg hier in de vuurtoren, die heeft hij nodig voor zijn onderzoek. Gelukkig is er geen kale plek te zien. Hij moet weer even gaan liggen. Zijn gedachten vliegen alle kanten op. Ook als hij ligt is hij duizelig. Ik heb het schip, noemden ze dat in zijn studententijd, en dat had je als je zo veel had gedronken dat het voelde alsof je je op een deinend schip bevond zodra je ging liggen. Het schip. Een

vuurtoren is gebouwd om schepen te beschermen. Nu is er een schip in de vuurtoren. Hij wordt langzaam gek. Gelukkig ontfermt de slaap zich over hem. De duizeligheid voelt hij niet langer, even is ook de rare keelpijn weg.

Opnieuw wordt hij midden in de nacht wakker. Er zingt iets door zijn hoofd. Een beeld. Spiegels. Heel veel spiegels. Licht. Fotonen. Waarom denkt hij daaraan? Ineens zit hij rechtop. Licjht amplifificaticm by stimulated emission of radiation. Natuurlijk! Hij kan een laser bouwen. In het laboratoriumpje staan meerdere gasflessen, flessen met niet-brandbare gassen, neon, argon, edelgassen, goed voor gasondadingen. Een fles met kooldioxide is er ook. Ze hebben natuurlijk voorzien dat hij met brandbaar gas een gat in de stalen deur zou kunnen maken. Concentreer je, Lars. Laser. Een lichtbron die in staat is een smalle coherente bundel licht voort te brengen. Monochromatisch licht moet het zijn, een bundel die zo sterk is dat hij door materialen heen brandt. Door staal. Een CO_2 -laser moet het worden, dat staat direct voor hem vast. Hij heeft de spullen die nodig zijn om een laser te bouwen. Spiegels. De spiegels gaan hem helpen om de lichtbundel te versterken. Hij zakt terug op zijn bed. Had hij maar energie. Hij begrijpt niet dat het idee van een laser uit zijn verdoofde geest naar boven is gekomen. Is het toch zelfbehoud van de hersenen? Werken ze mee om hem te behouden voor de hongerdood? Hoe kan hij nu ook

zijn lichaam zover krijgen dat het wil meewerken? Had hij maar eerder aan een laser gedacht, voordat hij zo krachteloos was. Ach nee, het zou toch niet lukken. Hij zou spullen moeten hebben om glas te blazen. Hij zakt weer in slaap. In zijn droom schijnt de zon over het fantastische landschap van Nevada. Wat mist hij de zon. Stralen op zijn gezicht. Warmte, helende krachten. Licht. Laserstralen die door staal boren, hijzelf die als superman uit de vuurtoren tevoorschijn komt, het zware laserpistool in zijn twee handen.

Ze zitten met lege handen, Job en Leonie, althans zo voelt het. Ria heeft tegen Zoë gezegd dat Kruft en zijn zoon naar Argentinië zijn vertrokken, of gevlucht, en volgens Zoë had dat geloofwaardig geklonken. Rja schijnt intussen zelf ook met de noorderzon te zijn vertrokken. Ze zijn op twee achtereenvolgende dagen naar Dordrecht gegaan en hebben aangebeld bij haar huis, ze hebben haar telefoonnummer opgezocht en vele malen ingetoetst, maar zonder resultaat. Ze wachten weer een dag. Nog geen Ria. Dan gaan ze er voor de zoveelste keer heen en vragen onopvallend wat rond in de buurt. Ze treffen niemand die Rja de laatste tijd heeft gezien. Het is nu al zowat een week geleden dat Zoë bij Rja aan de deur is geweest.

Leonie heeft opnieuw nachtmerries. Haar aanvallen van nervositeit en angst slaan meteen over op Teun, die dan meer huilt en zijn voedsel terugspuwt. Maar als een ware baron Von Münchhausen sleurt ze zich steeds weer aan haar eigen haren uit het moeras en zint op een nieuwe invalshoek.

“We kunnen het hier niet bij laten. We moeten iets

doen,” zegt ze. “Als dat huis van Rja leeg is, dan moesten we het toch maar eens gaan onderzoeken.”

“Ik geloof nooit dat de rechter-commissaris dat toestaat,” meent Job. “Ik ga met Rijkse overleggen.”

Hij nodigt Hendrik Rijkse uit in Venetië. Hij vertelt alles wat ze te weten zijn gekomen, de aanwijzingen dat Kruft Stevens de moorden heeft gepleegd of heeft laten plegen, maar Hendrik Rijkse vindt het allemaal zeer vaag. Vooral over Rja hebben ze eigenlijk niets. Bovendien is de vrouw gescheiden van Kruft. Maar goed, hij zal zien wat hij kan doen.

Hij krijgt gedaan dat de politie van Dordrecht naar Ria's huis gaat en aanbelt, maar als ook zij nul op het rekest krijgen, piekert de rechter-commissaris er niet over om een machtiging te geven het huis binnen te dringen. Kom nou, mensen hebben recht op privacy.

“Dan doen we het toch zelf,” zegt Leonie.

En ze doen het zelf. Dat wil zeggen, Job en Jacco.

Vroeg in de avond van de volgende dag gaan ze met z'n tweeën naar Dordrecht. Voor de goede orde bellen ze nog een keer aan. Er wordt niet opengedaan, en dat verwachtten ze ook niet.

“De achterzijde van een woning is vaak wat toegankelijker,” zegt Jacco.

Ze vinden de toegang tot het tuintje achter het huis en

bestuderen de achtergevel. Een stenen trapje met zeven treden voert naar de iets boven tuinniveau gelegen keuken. Het is het trapje waarop indertijd moeder Van Oosten is uitgegleden, maar dat weten Job en Jacco niet. Het raam in de keukendeur is verdeeld in een aantal kleinere raampjes, die er om lijken te smeken met een baksteen te worden bewerkt. Een van de raampjes is vervangen door een plank. Die zit stevig vastgetimmerd. Geen probleem. Jacco heeft zich professioneel voorbereid, hij heeft een weekendtas vol spullen meegebracht. Hij bevestigt een glassnijder die kan ronddraaien aan de steel van een rubberen zuignap, en plakt die tegen een van de raampjes. In enkele minuten heeft hij een keurig rond stukje glas in het raam gesneden, waar zijn hand door past, die een sleutel aan de binnenkant kan omdraaien.

“Wie laat zo’n sleutel nou in het slot,” zegt Jacco hoofdschuddend. “Ze hadden de deur net zo goed open kunnen laten staan. En glas is toch al zo duur tegenwoordig.”

Ze gaan naar binnen en komen via de gang in de woonkamer, waar onder andere een bureau staat. Meerdere bureauladen zijn op slot. Terwijl ze fluisterend overleggen hoe ze die laden zullen openmaken, horen ze vaag een geluid, dat van onder uit het huis lijkt te komen.

“Zou het hier spoken?” zegt Job.

Op hun tenen gaan ze erop af. Ze komen bij een deur die

is afgesloten met een grendel.

“Lijkt mij de deur naar de kelder,” fluistert Job.

Achter die deur klinkt een dof getingel, alsof iemand met een stok tegen metaal slaat. Ze schuiven de grendel terug en openen de deur op een kier. Erachter is inderdaad een trap die naar beneden voert. Het geluid is nu sterker, het komt dus kennelijk van onder.

Jacco opent de deur verder en loopt enkele treden naar beneden tot hij in de kelderruimte kan kijken. Het getrommel houdt op.

“Hé daar,” roept een vrouwenstem.

Jacco gaat op een trede zitten, zonder zelf iets te zeggen. Job, die uit zicht blijft, hoort de vrouw roepen: “Wie ben jij? Hé Steef, wie heb je nou weer meegebracht?”

Jacco zegt geen woord. Hij neemt de situatie in zich op. Als hij dat naar zijn zin voldoende heeft gedaan, gaat hij weer naar boven, sluit de deur en doet hem weer op de grendel.

“Hé, ho eens even, kom terug,” horen ze roepen.

Job en Jacco lopen naar de kamer en gaan in makkelijke stoelen zitten.

“Deze vrije jongen heeft heel wat uitzonderlijke situaties mogen beleven,” zegt Jacco, “maar dit is een nieuwe. In mijn rijk met voorvallen bespikkelde bestaantje...”

“Jacco, ter zake,” zegt Job.

“In die kelder staat een stoel en daarop zit een dame. Ze is

omringd door beddengoed. Het ruikt alsof ze daar al een hele tijd verblijft. Haar handen zijn voor haar buik geboid. Met handboeien, zoals wij ze kennen uit ons gezamenlijke verleden. En ze zit met een ketting vast aan een stevige paal. De dame kan dus niet weg, tenzij ze een arm doorhakt.”

“Denk je dat die dame mevrouw Ria van Oosten is?”

“Met in mijn herinnering het fotootje dat je me hebt laten zien, en in acht nemend dat we ons in het huis van genoemde dame bevinden, lijkt me dat zeer waarschijnlijk.”

“Ria van Oosten opgesloten in haar eigen kelder,” zegt Job. “Dat roept vragen op. Door wie? Waarom? Maar vragen bieden ook altijd weer nieuwe mogelijkheden. Laten we eens denken. Gaan we haar bevrijden? Of wachten we tot haar cipier komt opdagen? Dat laatste geeft waarschijnlijk de beste kans om meer te weten te komen. Om te weten te komen waar Lars is, om precies te zijn.”

Jacco knikt. Het gerammel op de emmer is weer begonnen, luider dan eerst. Hij doet de kamerdeur dicht om het niet meer te horen.

“En hoe lang denkt mijn geleerde vriend dat het gaat duren voor die cipier opduikt?”

Job haalt zijn schouders op. Hij belt Leonie, om haar te vertellen wat ze hebben aangetroffen en om te zeggen dat ze nog een poosje wegblijven. “Dat zou de hele nacht weleens kunnen worden.”

Maar zo lang hoeven ze niet te wachten. Tegen elven, als de straten van Dordrecht vrijwel zijn uitgestorven, horen ze een auto voor het huis stoppen. Even later klinkt het geluid van een sleutel in het slot van de voordeur. De man die binnenkomt schrikt zich wezenloos als Jacco een kussensloop, gevonden in een van de slaapkamers boven, over zijn hoofd trekt en Job hem met de punt van een briefopener in zijn zij port en in zijn oor sist: “Braaf meekomen.”

De gevangene wordt op de bank in de kamer gepoot, Jacco vist een grote rol plakband uit zijn tas, bindt routineus eerst ‘s mans benen aan elkaar en vervolgens ook zijn polsen, en dan trekt Job het sloop omhoog.

“Wel wel, als het onze tandarts niet is.”

“Reders, verdomme,” zegt Steef de Keuter, als hij van de eerste schrik is bekomen en weer adem krijgt. “Wat moet jij hier?”

“Ik ben de vragende partij, jij de antwoordende. Dat zit ‘m erin dat wij de baas zijn. Ik kan even doordrukken met deze prachtige scherpe briefopener en zoiets kun jij op dit moment niet. Ik geef toe, erg democratisch is dat niet, maar er is een tijd om democratisch te zijn en een tijd om daarvan af te zien. Vertel wat we willen weten.”

Hij zet wat druk op de briefopener, niet om de man te verwonden maar om hem angst aan te jagen. En dat lukt.

“Oké,” zegt De Keuter. “Ik heb Ria van Oosten opgesloten omdat ik van haar wil weten waar haar ex-man, Kruft Stevens, is.”

“Waarom wil je dat weten?”

“Omdat hij mijn neef Patrick heeft omgebracht. Ik wil hem aangeven bij de politie.”

“Het is precies om die reden dat Kruft naar Argentinië is gevlucht,” zegt Job, op goed geluk.

“Je meent het. Ik dacht dat Ria me voorloog. Waarom is zij dan niet mee gevlucht? Ze is geen haar beter dan Kruft.”

“Waar is Lars Buitendijk?”

“Wie?”

“Lars Buitendijk. De natuurkundig ingenieur die Kruft heeft laten verdwijnen.”

“Ik weet niet waar je het over hebt.”

Job bestudeert het gezicht van de man. Hij is geen acteur. Zijn gezicht is een open boek, waarop angst, boosheid, onzekerheid elkaar afwisselen en te lezen zijn als een roman in je eigen taal. Hij weet er echt niets van.

“Hoe zit het met Walter Sporenberg?”

“Die is dood,” zegt De Keuter. “Waarschijnlijk ook het werk van Kruft.”

“Sporenberg heeft in opdracht van Kruft mijn schoonzoon Lars Buitendijk gekidnapt. Wat heeft hij met hem gedaan?”

“Geen idee. Wat weet ik daar nou van?”

“Wat denk je dat hij met hem heeft gedaan?”

“Hoe kan ik dat weten? Ik zeg je, ik heb geen idee.”

“Denk je dat Ria ervan weet?”

“Ria weet ongetwijfeld zo’n beetje alles wat Kruft aangaat.”

“Dan gaat Ria ons dat vertellen,” zegt Jacco.

In de gang is een kast waarin een stofzuiger en soortgelijke attributen worden bewaard. De deur heeft een sleutel. Ze stoppen De Keuter in die kast en draaien de sleutel om.

“Hou je gemak, dan halen we je er straks weer uit,” belooft Job.

Ze dalen af naar de kelder.

“Mevrouw Ria van Oosten, veronderstel ik?” zegt Job.

Ze knikt. “En u bent?”

“Ik denk dat u dat wel weet,” zegt Job.

Maar Ria geeft geen krimp. Ze weet heel goed wie Job is, maar als ze dat zou toegeven, geeft ze haast tegelijkertijd toe dat ze weet waar Lars is.

“Ik heb niet het genoegen. Belastingdienst?”

“Ik ben Job Reders. Dit is Jacco Speelman. Waar is Lars Buitendijk gebleven, de man die is gekidnapt door uw echtgenoot Kruft Stevens?”

“Ik weet niet waar u het over hebt.”

“Dat weet u wel degelijk. Ik ga nu mijn dochter bellen. Ze is getrouwd met Lars Buitendijk. Ze is dodelijk ongerust over hem. Ze is tot alles in staat. Ze zal uw vingers afknippen met

een tuinschaar. Ze zal uw knieën fijnpersen in een bankschroef. Ze is mijn dochter, en ik hou veel van haar, maar haar wreedheid jaagt zelfs mij soms schrik aan. Denkt u daarover na tot ze is gearriveerd. Als ik op dat moment de waarheid niet heb gehoord, benijd ik u niet.”

Ze gaan naar boven, nadat Jacco nog even heel gemeen alles wat binnen haar bereik stond (beddengoed, een kan water, emmer) heeft weggeschoven. Boven belt Job opnieuw met Leonie. Hij deelt haar de nieuwste stand van zaken mee.

“Ik kom meteen, met tuinschaar en bankschroef,” zegt ze. “Ik neem jouw auto. Jullie zijn toch met die van Jacco? Ik breng Teun bij Wies.”

Job vindt het een goed idee. Het wordt nachtwerk, maar Ria moet niet de tijd krijgen rustig na te denken. Ze moet in angst zitten, het koud hebben, niet kunnen plassen, ze moet doorslaan.

“Rij voorzichtig, alsjeblieft.”

“O pap, misschien vinden we Lars vanavond nog.”

Job gaat opnieuw naar de kelder en deelt Ria als terloops mee dat Leonie met moordlust op weg is naar Dordrecht.

Het werkt. Als de beide mannen een uurtje later opnieuw naar de kelder gaan, Jacco spelend met een snoeischaar die hij in de bijkeuken heeft gevonden, zegt Ria dat ze zal vertellen wat ze weet. Ze heeft inderdaad signalen opgevangen dat Kruft iemand verborgen houdt. Maar ze heeft geen idee

waar dat kan zijn. Ze maakt zich zorgen. Want Krufst is al enkele weken geleden vertrokken en het is net iets voor hem om zich niets aan te trekken van een gevangene, die dan dus nu niets te eten heeft.

“U weet waar hij is,” zegt Job zo autoritair mogelijk.

“Wist ik het maar, mijnheer Reders. Krufst vertelde me zelden iets.”

“Volgens De Keuter, die zich boven vermaakt in een gangkast, bent u van alles wat uw man doet precies op de hoogte.”

“Daar weet De Keuter niets van.”

“Leonie kan er binnen het uur zijn,” zegt Jacco. “Ik zou maar snel m’n geheugen opfrissen, meid.”

Leonie heeft zich in de gauwigheid zo moorddadig mogelijk uitgedost. Dat was makkelijk. De macho-spullen die ze een tijdje geleden had klaargelegd om Patrick te bezoeken liggen nog bij elkaar, de stugge leren rok uit haar pubertijd, de armband met metalen, spijkerachtige ornamenten, en de laarzen. Haar mond heeft ze felrood geverfd tot een wrede streep, haar haren strak naar achteren. Als ze die al zou voelen, er is niets te zien van inschikkelijkheid of vergevingsgezindheid. Ze heeft een groot padvindingsmes met uitgeklapt lemmet in haar hand, als ze in Dordrecht aanbelt.

Job schrikt zich wezenloos, en Jacco barst uit in een schaterlach die overigens zijn afschuw niet verbergt.

“Rustig, heren, ik zal het mens met geen vinger aanraken,” zegt ze. “Maar misschien wel met dit mes.”

“Jij kunt nog geen vlieg doodslaan,” zegt Job.

“Waar is de kelder?”

Jacco wijst.

“Zal ik maar alleen gaan?”

Job aarzelt, maar ze is al weg.

Leonie gaat de trap af, vindt een stoel en gaat zitten op twee meter afstand van Ria, net buiten haar bereik.

“Ik luister.”

Ria heeft zichzelf krachtig toegesproken. Ze kan niet geloven dat beschaafde mensen als de Redersen haar gaan bewerken met een snoeischaar. Allemaal bluff. Maar als ze de gemeen kijkende Leonie daar ziet zitten, beheerst, een koude blik in haar ogen, dan heeft ze er niet meer zo veel vertrouwen in. Ze beseft dat ze deze jonge vrouw haar geliefde heeft ontnomen en het lijkt alsof een duivelin in haar is ontwaakt. Ze besluit zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de waarheid.

“Kruft was mijn man. Hij heeft in 1997 een journalist om het leven gebracht. Jouw man heeft dat ontdekt, of stond op het punt het te ontdekken. Ik acht Kruft ertoe in staat om jouw man om die reden zelf uit de weg te ruimen, of hem te

kidnappen voor losgeld. Maar ik weet niet of hij dat ook heeft gedaan. Als je me vrijlaat, zal ik proberen erachter te komen hoe het zit. Ik kan oude connecties van Kruft opsporen, ik kan nagaan of hij de laatste tijd veel op een bepaalde locatie kwam, laat me gaan en ik zoek het uit.”

“Je liegt.”

“Echt niet. Ik kan proberen Lars te vinden.”

“Je weet dat hij Lars heet.”

“Dat zei je vader.”

“Ik kom straks terug,” zegt Leonie. Ze staat op en loopt naar de trap.

“Schuif nog even die kan water naar me toe, wil je? Ik sterf van de dorst.”

Leonie lacht schamper en loopt door.

In de woonkamer ploft ze op de bank en vraagt vertwijfeld aan de mannen: “Leeft Lars nog?”

“Ik denk het wel,” antwoordt Job. “Mijn gevoel zegt dat hij nog leeft.”

“Dan zijn we vlak bij hem. Hoe vinden we hem?”

“Als we deze vrouw een nachtje zonder eten of drinken, zonder beddengoed en piassermertje op haar stoel laten zitten, is ze morgen zo mak als een lam,” denkt Job. “Ze zit hier al lang genoeg, dus ik verwacht niet dat ze nog veel weerstand heeft. Zo’n nachtje zou precies voldoende kunnen zijn om haar te breken.”

“Zal ik nog even een emmer koud water over haar rug gooien?” vraagt Jacco bereidwillig.

Ze grijnzen.

“Wat doen we met De Keuter?”

“Dat is waar ook. Die zit nog in de kast,” zegt Jacco.

“Ja, maar volgens mij kunnen we hem rustig laten gaan. Hij zou wel gek zijn als hij naar de politie ging.”

Ze bevrijden hem.

“Luister zorgvuldig, vriend,” zegt Job. “We laten je vrij. Je gaat naar huis en zegt niets over deze avond. Tegen niemand. Doe je dat wel, dan krijgt de politie te horen dat je een vrouw hebt gekidnapt, in een kelder opgesloten, en wekenlang gevangengehouden. Herinner je je Mare Dutroux? Die zit vast voor de rest van zijn leven. Ik vraag je nog een keer of je iets weet over de verblijfplaats van Lars Buitendijk.”

“Weet ik niets van. Echt niet.”

“Als later blijkt dat je er wel van hebt geweten, breng ik je eigenhandig om. Is dat duidelijk?”

De Keuter knikt.

“Hoepel op.”

“Zullen we allemaal een bed opzoeken?” stelt Leonie voor. Ze heeft haar moeder gebeld, die Teun een flesje zal geven. Niet goed voor Leonies melkproductie, het moet maar. Ze kolft melk af en giet die met spijt door de afvoer van een wastafel.

Ze slapen een paar uur, nemen de volgende morgen een douche en vinden het een en ander voor het ontbijt. Leonie kolft weer melk af en schildert haar gemene mond weer op, tot afschuw van haar vader. Dan dalen ze af naar de kelder, waar Ria het zeer koud heeft en gegeneerd kijkt naar een plas op de grond, op het verste plekje waar ze door de lengte van de ketting kon komen.

“Goede nacht gehad?” vraagt Job minzaam.

Ze knarsetandt.

“Wat heb je ons te melden?”

“Ik denk dat Lars door Kruft ergens is opgesloten en dat hij al enkele weken niets meer te eten heeft gehad. Ik denk dat hij bijna dood is van de honger. Zolang ik hier vastzit, kan ik daar niets aan doen. Als jullie me laten gaan, heeft hij misschien een kans. Meer heb ik niet te zeggen.”

Ze gaan naar boven en overleggen. Wat te doen? Ria overdragen aan de politie komt niet in aanmerking. Ze zou zeggen dat ze in haar eigen huis door hen is overvallen en schandelijk is behandeld. Ze hebben nog niet het begin van een bewijs tegen haar. Nog een nachtje laten zitten zonder eten of drinken? En Lars dan? Als die inderdaad aan het verhongeren is? Haar loslaten en volgen? Redden ze dat? Of is Ria dan voor ze het weten uit zicht?

“Als ik zeker wist dat ze weet waar Lars is, dan timmerde ik het met een hamer uit haar,” zegt Leonie.

“Ach, lieve schat,” zegt haar vader, “dat zou je niet.”

Ze overwegen of ze een dierbare van Ria in gijzeling kunnen nemen. Het idee wordt verworpen. Ten eerste hebben ze geen idee wie een dierbare van Ria zou zijn, maar vooral zijn er grenzen aan wat Job en Leonie vinden dat je kunt doen. Daarbij hoort niet leed berokkenen aan onschuldigen.

“Ik weet het niet,” zucht Leonie.

Is het een idee om Rja de gelegenheid te geven op te bellen of te e-mailen? Luisteren ze haar dan af? Via e-mail kan ze om hulp roepen, zo niet van de politie dan van handlangers.

Uren gaan voorbij. Ze gaan opnieuw naar beneden, waar Rja zich ellendig voelt.

“Laat me proberen Kruft te bellen,” zegt ze. “Misschien krijg ik iets uit hem.”

“Oké, maar wij blijven erbij.”

“Hier, een telefoon,” zegt Job en hij geeft Ria zijn mobieltje.

“Maar we zetten hem natuurlijk wel even op de speaker,” zegt Leonie en rukt het apparaatje meteen weer uit haar aan elkaar gebonden handen.

“Ja, zo kan ik niet bellen. Maak mijn handen even los, zeg.”

“Dat is nou jammer. We hebben geen sleutel van je handboeien. Zal ik ze met een bijl losslaan?”

“Laat maar,” gromt Ria. “Het is trouwens midden in de nacht in Argentinië.”

“Interesseert me geen moer,” zegt Leonie. “Die Kruft van jou wordt wel wakker.”

Met enige moeite toetst Rja het nummer van haar ex-man. Het duurt lang.

“Zijn nummer staat nu in ons mobieltje, dat gaan we zorgvuldig bewaren,” zegt Leonie.

Ria snuift minachtend. Dan horen ze aan de andere kant van de verbinding zwaar gerochel en een slaperig: “Wie is

daar?” Ria geeft Kruft geen kans om meer te zeggen.

“Luister, Kruft. Wakker worden. Er zijn hier een paar mensen in huis die op zoek zijn naar een verdwenen ingenieur. Een zekere Lars Buitendijk. ‘t Is niet de politie. Ze luisteren mee op dit moment. Ik heb geen idee wie die Buitendijk is. Misschien weet jij er meer van? Man, ik zit vastgebonden in onze eigen kelder. Ik heb de lui die hier zijn al gezegd dat ik geen idee heb over wie ze het hebben. Maar misschien kun jij me meer vertellen?”

“Zeg het nog eens,” zegt Kruft en hij geeuwt uitvoerig. “Ik kan je niet volgen. Zit je opgesloten? Waarom? Wat willen ze van je?”

“Ik zit geboeid in de kelder! Ze zoeken iemand die Lars Buitendijk heet. Vi Veri Veniuersum Vivus Vici, met de kracht van de waarheid heb ik levend het universum veroverd, Kruft. Vertel me die waarheid, ze luisteren mee en ze houden me gevangen.”

“Wie zijn die mensen?” horen ze via de speaker.

“Dat weet ik niet precies. De vrouw van die Buitendijk is erbij.” Vervolgens zegt ze nog iets wat ze niet vertaalt, en wat Job noch Leonie noch Jacco, met hun rudimentaire kennis van de oude talen, kunnen plaatsen. Kruft begrijpt het wel, omdat hij Ria en haar uitdrukkingen kent: “Cum tacent, clamant.” Het betekent: Wanneer ze zwijgen, roepen ze. Kruft zwijgt oorverdovend. Wel een halve minuut lang.

En dan komt er iets uit zijn brein voort waardoor bij Rja ineens weer een vonk opgloeit van de liefde die ze ooit voor hem heeft gevoeld. Met heel zijn lompe, slaperige, ondoordachte dierlijkheid, met zijn instinct, begrijpt hij ineens wat ze van hem wil en in een mengeling van zijn nieuw opgedane Spaans van Argentinië en het Latijn waarmee hij al die jaren door Rja is doodgegooid, produceert hij een snelle, onverstaanbare, maar indrukwekkende zin. Welhaast een alinea.

Ria luistert en zegt dan heel serieus: “Dank je wel Kruft, ik zal het ze vertellen. Ik bel je nog.” Daarna hangt ze vlug op.

Job, Leonie en Jacco kijken argwanend naar de geboeide vrouw.

“Wat zei hij daar allemaal?”

“Horresco referens, ik huiver om het jullie te vertellen. Kruft zei dat hij Lars heeft gegijzeld. Dat is volkomen buiten mij om gegaan. Knap van hem. Ik heb er niets van gemerkt. Hij deed wel vaker dingen waar hij me niet in kende. Waarschijnlijk als hij vermoedde dat ik het er niet mee eens zou zijn. Je man zit vast op een plaats die alleen Kruft kent, meisje. En hij wil niet zeggen waar.”

“Is die schoft gewoon naar Argentinië vertrokken, zonder zich om Lars te bekommeren?”

“Daar komt het inderdaad op neer en dat wil zeggen dat Lars dus sinds Kruft in Argentinië is, niets meer te eten heeft

gehad.”

Leonies ogen worden groot en het bloed trekt weg uit haar fel opgemaakte gezicht. Ze ziet eruit alsof ze zelf dagenlang niet heeft gegeten.

“Het goede nieuws,” zegt Ria, “is dat Krufst bereid is mij te vertellen waar je man is, zodra jullie me hebben vrijgelaten.”

“Wat was dat voor koeterwaals, dat hij brabbelde?” vraagt Leonie achterdochtig. “Ik vertrouw het voor geen meter. Zei die Krufst van je dat echt wel? En trouwens, was het Krufst wel?”

“Bedenk dat we zijn telefoonnummer nu hebben,” zegt Job.

“Laat me vrij, en wie weet lukt het me dan om erachter te komen waar Lars zit. En ja, Krufst heeft een spraakgebrek, hij is altijd moeilijk te verstaan. Maar ik heb het in de loop der jaren wel geleerd.”

“Mens, wat heb jij een fantasie,” zegt Jacco.

“Heeft Lars water?” vraagt Job.

“Geen idee. Tja, als hij geen water heeft, is hij inmiddels wel dood,” zegt ze laconiek. “Daar kan ik dan ook niks aan doen. Je kunt nou eenmaal niet lang zonder water.”

Leonie spat zowat uit elkaar. Haar borsten staan alweer op ontploffen. Door het beeld van de naar water snakkende Lars kan ze zich niet meer inhouden, ze stort zich op Ria en begint volkomen onbeheerst met beide vuisten op haar in te

timmeren.

Job en Jacco zijn er onmiddellijk bij om haar weg te trekken voordat ze te veel schade heeft aangericht. Het blijft bij een bloedneus.

“Kind toch,” zegt Job geschrokken. “Zou je maar niet naar huis gaan? Laat het alsjeblieft verder aan Jacco en mij over.”

Leonies ademhaling herkrijgt zijn normale tempo en nog nahijgend geeft ze toe dat ze misschien maar beter weg kan gaan. “Ik ga naar Wies, naar Teun. Ik ga hem voeden. En dan neem ik hem mee naar Amersfoort.” Ze kijkt Job en Jacco wanhopig aan. Haar ogen verraden dat de tranen dichtbij zijn. In een soort onmacht haalt ze haar schouders op. “Bellen jullie me alsjeblieft.”

Ze hebben haar uitgelaten. Als Leonie is vertrokken, zegt Job: “Misschien is Ria coöperatiever als ik alleen met haar praat.”

“Zou best eens kunnen,” zegt Jacco. “Ik snuffel intussen wel wat tussen haar spullen.”

Job gaat opnieuw naar de kelder. Hij trekt de stoel die Jacco bij Ria uit de buurt had gezet, weer wat dichterbij. Hij kijkt haar woedend aan.

“Er zijn nu de volgende mogelijkheden,” zegt hij. “Ik ben goed bevriend met een commissaris van politie. Als ik hem

bel, staat hij hier binnen een uur op de stoep. Dan word jij meegenomen, opgesloten, verhoord, en als Lars intussen sterft, word je medeplichtig bevonden aan moord.

Een andere mogelijkheid is dat je ons vertelt waar Lars gevangen zit. Dan laten we je gaan zodra we hem hebben gevonden. Voor mijn part vertrek je ook naar Argentinië.

De derde mogelijkheid is dat we Leonie terughalen en haar een uurtje met jou alleen laten. Je hebt nu wel gezien dat haar zelfbeheersing op is. Je kunt je dus voorstellen wat het betekent als ze je niet alleen met haar vuisten, maar ook met de snoeischaar te lijf gaat.”

“Man, laat me toch gaan,” zegt Ria. “Ik ken Kruft. Hij is een mannetjesputter. Onder dreiging of dwang krijg je niks van hem gedaan. Zo is hij gewoon. Hij wil nu eenmaal de touwtjes in handen hebben. Hij is van mij gescheiden. Hij moet me niet meer. Denk je dat hij ermee zit dat ik hier vastgebonden ben? Dat interesseert hem niet. Nee, hij moet heel anders worden aangepakt. Als je me vrijlaat, zul je zien dat ik de verblijfplaats van Lars uit hem weet te persen. Het lukt geheid. Ik geef het je op een briefje. Bij Gaius Sevius Lupus. Ik zal hem vleien, ik zal zeuren, soebatten.”

“Waarom deed je dat net dan niet?”

“Dat gaat toch niet met jullie erbij. Met gebonden handen, terwijl ik naar de wc moet en barst van de honger. Daarvoor moet ik zelf ook in de juiste stemming zijn, maar dat begrijp

jij als man toch niet.”

“Dat begrijp ik als man juist prima.”

“Nou dan, maak me nou maar los. Je weet nu toch waar ik woon. Ik loop heus niet weg. Kruft en ik zijn gescheiden en Argentinië trekt me niet.”

“Wat is precies je voorstel?”

“Maak me om te beginnen los, en geef me dan wat tijd om bij te komen. Jullie vertrekken. Ik ga eerst eten, zodat Kruft nog wat kan slapen. Daarna bel ik hem in alle rust opnieuw. Dan is het in Argentinië ook licht, en dan is Kruft ongetwijfeld in een toegankelijker humeur. En dan ga ik hem met zoete woordjes bewerken. Echt, ik weet hoe dat moet. En je zult zien dat ik dan de verblijfplaats van Lars van hem weet los te peuteren. Daarna bel ik je natuurlijk meteen. Wat dacht je, ik heb er toch geen enkel belang bij om straks met een dooie gijzelaar van Kruft opgescheept te zitten en voor hem hier de kastanjes uit het vuur te halen, terwijl hij veilig ver weg in Argentinië zit? Kom nou, Job,” zegt ze liefjes, “ik wil toch zeker net zo graag als jullie dat die jongen wordt gevonden?”

Het klinkt tamelijk overtuigend, vindt Job. Het is inderdaad mogelijk dat ze werkelijk niet weet waar Lars is. En ja, dan wil ze hem zelf natuurlijk ook liever vinden. Hij aarzelt. Echt vertrouwen doet hij het zaakje beslist niet.

Zonder te antwoorden gaat hij naar de woonkamer, waar Jacco uitgesnuffeld is en zich nu in een luie stoel onledig

houdt met het bestuderen van de stillevens aan de muur.

Ze overleggen.

Als Job vermoedt dat Leonie bij Wies is gearriveerd, belt hij haar op. Ja, ze is veilig aangekomen, en ach ja, het gaat wel weer zo'n beetje. Teun is een wondermiddel.

Job vraagt wat zij ervan vindt. Zullen ze Ria laten gaan of niet?

Leonie is als de dood dat ze zal ontsnappen, dat hun enige link naar Lars hun zal ontglippen. Jobs argument, dat als ze haar niet loslaten ze zelf medeplichtig zijn aan het gevangenhouden van Ria, aan vrijheidsberoving, daar had ze niet aan gedacht. Dat trekt haar over de streep. En het is waar, zo schiet het ook niet op. Ook als Ria vierkant heeft gelogen en wel degelijk weet waar Lars is, kan het zijn dat ze erheen gaat, bijvoorbeeld om sporen uit te wissen, of om bewijsmateriaal te vernietigen. Althans, als ze in de veronderstelling verkeert dat Job en Jacco zijn vertrokken. Misschien is dit al met al nog de snelste manier om achter zijn verblijfplaats te komen.

Ze wegen ook nog eindeloos alle risico's af en ten slotte besluiten ze dat ze Ria de indruk zullen geven dat ze haar vertrouwen en naar huis gaan. Maar in werkelijkheid zullen ze haar geen moment uit het oog verliezen. Gaat ze ergens heen, dan zullen ze haar omzichtig volgen.

Jacco, die Jobs kant van het gesprek heeft kunnen horen,

knikt energiek.

“Nee,” hoort hij Job zeggen, “maak je geen zorgen. Ik blijf hier ook.”

Jacco heeft natuurlijk haarscherp in de gaten dat Leonie er niet gerust op is. Dat ze zijn minder geslaagde achtervolging van Jannie nog niet is vergeten. En om te laten zien dat ook hij overtuigd is dat een eventuele achtervolging deze keer beslist niet mag mislukken, zegt hij: “Als we achter dat mens aan moeten, gaan we met twee auto’s. Jij en ik in de mijne en ik vraag of Gerard komt helpen.” Met een grijns voegt hij eraan toe: “Niet in zijn knalrode Jaguar, maar met zijn Opel.”

Job gaat opnieuw naar de kelder.

“Kom, we zullen je zien los te krijgen. Jacco zoekt een zaagje. Laten we afsprekendat je me op z’n laatst vanavond om zeven uur opbelt. Dat geeft je tijd om Kruft te bewerken, zodat hij je in vertrouwen neemt over Lars. Kan ik daarop rekenen? Die jongen moet niet nog een nacht zonder eten doormaken.” Job doet zo vriendelijk en ontspannen mogelijk, om Ria vooral de indruk te geven dat hij geen enkel wantrouwen meer heeft.

In Rja’s ogen verschijnt een dankbare, onschuldige blik. Of is het triomf?

Jacco komt met een ijzerzaagje en zaagt beide handboeien

door. Het kost hem iets meer moeite dan Job om z'n afkeer van Ria te verbergen.

Boven wisselen ze telefoonnummers en e-mailadressen uit en nemen zo voor het oog als goede vrienden afscheid. Job en Jacco stappen in de auto. Ervan uitgaande dat Ria hen nakijkt, rijden ze resoluut weg, in de hoop dat ze daarmee de indruk wekken van plan te zijn achter elkaar naar Amersfoort te gaan. In werkelijkheid keren ze een kilometer verderop om en parkeren niet ver van het huis, zó dat zij Ria's voordeur in de gaten kunnen houden maar zelf niet vanuit de ramen te zien zijn. Jacco belt zijn maat Gerard. Nee hoor, die heeft niks bijzonders te doen. Hij is wel toe aan een verzetje. Hij belooft te komen.

Job blijft tot de komst van Gerard in de auto zitten, Jacco zoekt een geschikt plekje aan de achterkant van het huis en houdt daar de boel in de gaten.

Als Gerard is gearriveerd, haalt Job bij een bakker een grote zak broodjes en koeken. Daar komen ze het eerste uur mee door, maar daarna blijken er nog vele te moeten worden zoekgebracht. Hun enige afleiding is dat ze af en toe van plaats wisselen.

Wies heeft Teun al een paar keer de fles gegeven, wat op zichzelf niet goed is voor Leonies eigen melkproductie, maar

het was een noodgeval. Op dit moment is die productie in elk geval nog op topniveau. Ze is blij als Teun haar uit een langzamerhand hoge nood redt. Terwijl hij zich vol drinkt, praten Wies en zij zachtjes.

“Lars leeft,” zegt Leonie. “Je gaat toch niet zomaar dood van een beetje honger? Hij móét nog leven.”

“Nou-ou,” zegt Wies, maar Leonie weigert te luisteren naar haar immer negatieve moeder en fluistert Teun in zijn zachte oortje: “Je vader leeft. Binnenkort zul je hem zien.”

Als hij geen pap meer kan zeggen, of beter, als zijn oogjes half-dicht hangen van te veel melk, omhelst Leonie haar moeder, bedankt haar voor de goede zorgen en vertrekt met haar kind naar Amersfoort.

Ria blijft de hele dag braaf thuis. Door de ramen voor en achter kunnen ze haar zien lopen. Aan het eind van de middag steekt ze hier en daar een lamp aan. Het is saai voor de mannen.

Job maakt zich zorgen. Heeft ze nou wel of niet met Krufft gesproken? Wat is ze te weten gekomen? Waarom hoort hij alsmaar niks van haar? Heeft ze toch gezien dat het huis in de gaten wordt gehouden? Heeft ze begrepen dat hij haar niet vertrouwt? De broodjes zijn op, ze krijgen alweer honger.

“Nou ja, trek,” verbetert Jacco vanwege Lars.

Om acht uur heeft Ria nog altijd niets van zich laten horen. Maar wat erger is, al wel een uur hebben ze geen van drieën iets in het huis zien bewegen, terwijl de gordijnen nog steeds niet zijn dichtgeschoven.

“Misschien zit ze voor de televisie,” zegt Jacco. Op gevaar af te worden opgemerkt gaat hij met z’n neus zowat tegen het raam staan. Hij kan de hele kamer overzien, tot aan de achterramen, maar nee, geen Ria.

Ze bellen voor de zoveelste keer naar Gerard, die op dat moment de andere kant van het huis in de gaten houdt. Nee, in de keuken is ze ook niet. Daar is het licht uit, maar Gerard kan ook zonder dat het brandt goed zien dat ze daar niet is.

“Beslist niet.”

“Zou ze al naar bed zijn?”

“Onwaarschijnlijk.”

“Laten we maar aanbellen,” zegt Job. “Of nee, dat kan Gerard beter doen. Hem kent ze niet.”

Gerard heeft aangebeld. Al drie keer. De andere twee staan dichtbij, maar niet in zicht. Er wordt niet opengedaan.

“Ik vertrouw het niet,” zegt Job, “we moeten naar binnen.” Ze lopen achterom, waar ze gebruikmaken van de door Jacco meegenomen keukendeursleutel.

Ze lopen zachtjes door het huis. Niemand.

Jacco vloekt. “Hoe kan dat nou!”

Gerard steekt een verse kauwgum in zijn mond. “Hebben

we wel echt iemand zien lopen vanmiddag? Of was dat een geest achter die ramen?”

Zonder veel overtuiging trekt hij nog eens alle kasten en deuren open, beneden, boven...

Jacco gaat naar de kelder, en inspecteert de ruimte achter de kapstok, Job bekijkt intussen de papieren op het bureau. Hij heeft moeite zijn kalmte te bewaren.

“Ze kan toch niet zijn ontsnapt?”

“Waar is dat rotmens,” gromt Jacco, die blij is dat Job erbij is nu er weer iets lijkt te zijn misgegaan.

“Als ze werkelijk kans heeft gezien te ontsnappen, wijst dat er wel op dat ze medeplichtig is,” zegt Job in een poging zichzelf moed in te spreken.

Op dat moment horen ze een soort oorlogskreet boven in het huis. Ze rennen de trappen op. Het is Gerard die op de zolder een deurtje heeft ontdekt dat naar het buurhuis moet leiden. “Wie denkt daar nou aan.” De deur zit op slot. Van onmacht en teleurstelling schopt Jacco een afgedankt nachtkastje omver.

“Ja hoor. De vogel is gevlogen. Via het huis van de burens.”

“Daar zijn ze niet thuis, volgens mij, want ik heb er de hele dag niemand gezien en er zijn ook geen lichten aangedaan,” zegt Jacco.

“Ik bel Rijkssen,” zegt Job. “Misschien kan hij zorgen dat de vliegvelden in de gaten worden gehouden.”

Maar net als Job het nummer van Rijkssen wil intoetsen, rinkelt zijn mobieltje.

Het is Ria.

Job heeft de tegenwoordigheid van geest om te doen alsof hij ervan uitgaat dat ze gewoon in haar huis is. Ze meldt dat Kruft zwijgt als het graf.

“Hij wil pas vertellen waar Lars verblijft als hij drie miljoen euro krijgt. In contanten. En die moet ik voor hem in ontvangst nemen.”

“Hoe komt Kruft erbij dat we zo veel geld zouden hebben?”

“Vraag dat maar aan die zogenaamde eerste vrouw van hem. Kruft wist niet waar ik het over had toen ik vertelde dat er een scharminkelige ex van hem aan de deur was geweest die begon over een dochter. Ik heb geen idee waarom jullie dat mens op me afgestuurd hebben, maar ik heb wat navraag gedaan naar jullie vrienden en volgens mij was het Zoë Kantelaer. Steenrijk. Dus zeur niet, Reders. Regel het. En hou de politie erbuiten. Of wil jedat je schoonzoon omkomt van honger?” Haar toon is volstrekt anders dan vanmorgen. Kil en onverzettelijk.

“Ria, wees menselijk en ga Lars eten brengen,” zegt Job. “Je bent toch geen moordenaress.”

Hoongelach aan de andere kant van de lijn en dan een klik. De verbinding is verbroken.

Rijksen bellen heeft even voorrang meer, want Job vertrouwt erop dat Ria, om het geld in ontvangst te nemen, voorlopig wel in Nederland blijft.

Hij belt naar Amersfoort om Leonie op de hoogte te brengen. Als ze opneemt, hoort hij aan haar stem hoe ze hunkert naar een positief bericht. Ellendig dat hij al deze tegenslag nu moet melden.

En ja, de klappen komen hard aan. De ontsnapping van Ria. De drie miljoen die ze ineens eist. Dat ze helemaal niets heeft gezegd over waar Lars zich bevindt. Dat ze de verbinding heeft verbroken zonder dat ze ook maar een clou hebben waar zij op dit moment is. Zal ze wel opnieuw bellen? Komt ze wel terug op dat losgeld? Of ziet ze ervan af en verdwijnt ze toch naar het buitenland? En als ze belt, hoe zullen ze dan, zonder de politie in te schakelen, erachter komen waar ze is? Of moeten ze toch de politie erbij roepen? Hoe onveilig is dat voor Lars?

“Kop op, dochter,” zegt Job. “Ria weet wel degelijk zelf ook waar Lars wordt vastgehouden. Ik ben ervan overtuigd. Ik hoorde het aan haar stem, ze klonk zo zelfvoldaan. Trouwens, ze beweert dan wel dat Kruft dat geld wil, maar daar geloof ik niks van. Dat wil ze zelf. Kom op, we bedenken wel wat.”

Maar Leonie is totaal ontgoocheld. Er ontsnapt haar een diepe zucht, een kreun is het meer. Job meent te horen dat

ze huilt.

“Ga jij nou alsjeblieft eerst Leonie opvrolijken en zelf wat slapen,” zegt Jacco. “Gerard en ik houden vannacht om de beurt het huis in de gaten, en ook dat van de burens. Als het mens verschijnt, bellen we meteen.”

Job wil dat inderdaad graag. Niet dat hij verwacht dat Ria zich in de buurt zal vertonen. Maar voor het geval dat. En stel dat ze toch naar Lars gaat, dan moet ze absoluut worden gevolgd.

Jacco stompt Job liefdevol tegen z’n schouder. “Hier.” Hij geeft hem zijn autosleutels. “Ga nou maar.”

In Jacco’s auto kun je handsfree bellen. Als Job in de buurt van Amersfoort is, laat hij Leonie weten dat hij eraan komt.

“Drie miljoen. Dat hebben we zeker niet zomaar liggen hè?” zegt Leonie weinig hoopvol.

“Nee, dat hebben we niet.”

“Zoë vragen?”

“Dat vind ik niet makkelijk. Jij? Ik weet wel dat Zoë altijd heel nonchalant doet als het over geld gaat, maar om haar nou drie miljoen te vragen...”

“Als lening. Ik zal de rest van mijn leven werken om het terug te betalen. Hè jakkes, daar gaat de bel.”

Leonie loopt al telefonerend naar de gang. Job roept ongerust: “Niet zomaar opendoen! Eerst kijken wie het is!”

Wel vijf vrolijke gezichten gluren boven en tegen elkaar door het smalle raam opzij van de voordeur. De Massegastmeiden. Leuk, maar Leonie kan dat nu even niet hebben.

“Goed volk,” zegt ze tegen Job. “Ik hang op. Tot zo.”

En dan staat de bijna voltallige Massegast in de gang. Als gewoonlijk lacht en praat alles tegelijk en door elkaar.

“Hebben jullie Lars al gevonden?”

“We komen helpen zoeken.”

“We hebben cadeautjes.”

“Voor jou en Teun.”

“Dit is Fietje.”

“Ken je haar al?”

“O natuurlijk ken je haar.”

“Door jou woont ze nu juist bij ons.”

“Marieke kon niet komen, maar kijk eens, ze heeft een appeltaart gemaakt.”

Voor ze het weet is Leonie bedolven onder rammelaars, slabbetjes, mutsjes van lichtblauw katoen, sokjes en nog veel meer. Als ze Fietje ziet, beginnen de tranen weer te rollen. Het is puur de associatie. Fietje – de Van Kampens – Reno – Lars.

“Ik huil. Sorry. Maar ik bedoel eigenlijk: wat leuk om jullie

allemaal te zien. Ik dacht aan...Hoe is het met je ouders, Fietje? O, dat is waar ook.” Leonie herinnert zich ineens dat ze nog altijd het pakje heeft dat Lars aan de moeder van Fietje zou geven. Het zat in de koffer die Job en zij bij de vliegmaatschappij hebben opgehaald. Hoeveel weken geleden alweer? Het heeft al die tijd boven op de boekenkast gestaan. “Hier. Dit ligt hier nog steeds van je.”

“Ik heb er helemaal niet meer aan gedacht. Had Lars het maar bij zich gehouden,” zegt Fietje. “Het is een zendertje. Ik heb het voor m’n practicum gemaakt. In de vorm van een broche. Het leek me wel wat voor mijn moeder. Dan zou vader altijd weten waar ze is,” lacht ze. “Ik vind natuurkunde een prachtvak, maar eigenlijk wil ik de kant op van industrieel ontwerpen: handige technieken in mooi design verpakken. Met die broche is dat best goed gelukt, vind ik.” Ze lacht een beetje gegeneerd.

“Ja, had Lars jouw cadeautje maar bij zich gehouden, dan had ik hem zo gevonden,” mompelt Leonie.

Terwijl ze dat zegt, komt Job de kamer in, verbaasd over het late en talrijke bezoek. Hij ziet in een oogopslag hoe slecht Leonie eraan toe is.

Na een hartelijke begroeting, zegt hij dat hij normaal gesproken met bier of fris zou komen, maar dat het eerlijk gezegd niet het goede moment is voor gezellig bijpraten. Ze zitten midden in een crisissituatie en hij wil graag met zijn

dochter overleggen.

“Het zou dus echt beter zijn als jullie een andere keer terugkomen. Als Lars er ook bij is. Dan maken we er een feestje van,” zegt hij met een bemoedigende blik in de richting van Leonie.

Ze is dankbaar voor zijn interventie, want al is ze dol op de Massegastvriendinnen, ze kan het gedoe nu even niet hebben.

Er wordt alweer door elkaar gekakeld: “Hoezo?”

“Wat is er aan de hand?”

“Wat is er dan?”

“Vertel!”

Als Job ze dan toch eerst maar kort verslag doet (over losgeld zegt hij niets), luisteren ze ademloos en geschokt.

“Zo, en nu ga ik jullie er echt uitgooien. Graag terugkomen als Lars er weer bij is. Want, Leonie, we gaan hem vinden.”

Ze begrijpen dat ze echt beter kunnen vertrekken en trekken hun jassen aan.

“We spelden Ria die zender op,” roept Willemijn. “Je zult zien dat ze ons zo naar Lars leidt.”

Jip vraagt: “Hoe groot is het bereik van dat ding eigenlijk?”

“O, groot genoeg,” zegt Fietje. “De techniek was niet het probleem. Het ging me om het ontwerp.”

“Waar hebben jullie het over?” vraagt Job, die de een na de ander in haar jack of jas helpt.

“Een zendertje dat Fietje heeft gebouwd,” zegt Charlotte.

“Laat eens zien, Fietje.”

Fietje doet het doosje open. Het ding is beslist een beeldschoon sieraad geworden. Allen bewonderen het en roepen dat ze zilversmid moet worden.

“Mooi!” zegt Klaartje. “Hoe krijg je Ria zo ver dat ze het gaat dragen?”

“Makkelijk zat! Een aantrekkelijke man moet het haar geven,” vindt Charlotte.

“Job natuurlijk!”

Er verschijnt het begin van een lachje op Leonies gezicht.

“Het idee. Vader hoort bepaald niet tot Ria’s favorieten.”

“We kunnen het haar anoniem sturen.”

“Met een briefje erbij: Van een stille aanbiddler.”

“Of: Om hetfloed te maken.”

“Of: For old time’s sake. Zoiets.”

“En omdat het zo mooi is, zal ze het misschien gaan dragen.”

“Leuk bedacht, meisjes,” zegt Job, “maar we weten niet waar Rja is. Kom, wegwezen.”

Als ze al bezig zijn zich in het autootje van Jip te proppen, en Job en Leonie in de deuropening toekijken, loopt Fietje terug en zegt: “Houden jullie toch mijn zendertje maar. Wie weet kunnen jullie het nog gebruiken. Kijk, zo zet je hem aan. Je weet maar nooit.” En ze geeft ze allebei een klapzoen.

Job en Leonie zitten nog even samen op de bank.

“Fijndat je er bent, pap,” zegt Leonie. Ze schurkt zich tegen hem aan.

“Vind ik ook.” Even later zegt hij: “Je bent het er toch mee eens dat ik weer terugga zodra Jacco belt dat Rja is gesignaleerd?”

Leonie knikt.

“Op z’n laatst morgenochtend, want dan moeten hij en Gerard nodig gaan slapen. Eens?”

Weer knikt Leonie.

“Dan moesten we nu maar naar bed gaan.”

Ze leggen allebei hun mobieltje onder handbereik.

Als Job erin ligt, valt hij niet meteen in slaap. Zijn hersens broeden nog op een plan. Heel misschien is het levensvatbaar.

Zodra het licht is, belt hij Jacco. Nee, er is niets van belang voorgevallen rond het huis van Rja. Gerard en Jacco hebben om de beurt wat geslapen op de achterbank, en voor de tuinkant van het huis hadden ze ook een slimmigheidje bedacht, zodat ze in elk geval zouden kunnen zien of er iemand daar naar binnen was gegaan. En nee, ook dat is niet gebeurd. Niet naar binnen en niet naar buiten.

“Moet je horen, Jacco,” zegt Job. “Ik heb vannacht liggen

denken...het zou toch kunnen dat Ria er niet met de auto vandoor is gegaan, maar lopend of zo. Misschien vermoedde ze toch dat wij haar in de gaten hielden en dat we wisten welke auto van haar is, en wou ze die vooral niet meenemen om ons in de waan te brengen dat ze nog gewoon thuis was. Ik bedoel, het is toch denkbaar dat ergens in de buurt van haar huis haar auto staat. Zou jij eens kunnen proberen daarachter te komen? Ik kom trouwens nu meteen naar Dordrecht om jullie af te lossen.”

Nog geen kwartier later, Job zit al in de auto, belt Jacco. Zijn opwinding tettert in Jobs oor.

“Gelukt! Een fluitje van een cent!” Tegen zijn gewoonte geeft hij grif toe dat het pure pure mazzel was.

“Man! Twee jochies die een blikje tegen een auto keilen. Een woedende vader, die naar buiten komt rennen en over de straat schreeuwt dat het, wel hier en gunder, nou maar eens afgelopen moet zijn. En dat ze nou al voor de derde keer een butts in de auto van mevrouw Van Oosten hebben gemaakt! Mevrouw Van Oosten, riep de man! Keihard over straat. Job! In Dordrecht begint de victorie!”

Jacco heeft het zendertje van Fietje aan Rja's auto weten te bevestigen.

Vervolgens zijn Gerard en Jacco door Job naar huis

gestuurd, om eerst eens flink uit te slapen, nee, hij wil van geen tegenspraak weten. Hij kan nu zelf de bewakingsdienst wel overnemen. Ze beraadslagen nog even hoe het met hun eigen auto's moet. Maar dankzij de grootmoedigheid van Gerard is dat gauw opgelost. Job houdt die van Jacco. Jacco krijgt zolang de Opel, geen probleem, want Gerard heeft ook nog zijn opgelapte Jaguar.

De eerste uren gebeurt er niets. Dat wil zeggen, Job ontvangt van het zendertje op Ria's auto geen signaal dat het van plaats verandert. Hij gebruikt de tijd om eerst uitvoerig met de bank te overleggen. Vervolgens gaat hij het huis grondig doorzoeken, waarbij hij natuurlijk continu zijn oren gespitst houdt voor het geval Ria ineens verschijnt zonder aan haar auto te hebben gezeten.

De lampen in de woonkamer zijn nog steeds aan. Het restje macaroni dat hem gisteren al was opgevallen staat er ook nog net zo bij. Ria heeft vóór haar ontsnapping via het zolderdeurtje voor zichzelf gekookt, en Job denkt met woede aan de hongermarteling die Lars moet doorstaan. Hij speurt in iedere la, in ieder kastje, achter alle boeken. Er moet toch ergens een aanwijzing te vinden zijn die naar Lars leidt. Waar hou je een intelligente volwassen man verborgen? Voorlopig gaat Job ervan uit dat het in Nederland is, nou ja misschien net over de grens, in België of Duitsland. In een verlaten boerderij? In het gebouw van Radio Kootwijk? In een

leegstaande fabriek? In een niet meer gebruikte mijn in Limburg? Wie weet ligt er ergens een huurcontract of een koopcontract van zo'n locatie. Ook als het om een plek gaat die al jaren in het bezit was van Kruft. Of van Ria.

Hij vindt niks. Moedeloos zijgt hij neer in een vette fauteuil en kijkt de kamer rond. Aan de muur hangen nogal veel schilderijen, Amsterdamse School zo te zien. Donker, maar mooi. Boven het dressoir, waarvan alle laatjes natuurlijk al minstens tweemaal minutieus door Job zijn geïnspecteerd, hangt het pronkstuk. Iets heel anders. Woeste zee bij nacht met schip in nood. Rechts op de voorgrond een vuurtoren. Er steekt een papiertje in de lijst. Job komt overeind om te zien wat erop staat. Hij vouwt het open. Op het blocnotevelletje is een krantenknipsel geplakt. Hij leest: Farum Brigantium, de Torre de Hercules, in La Coruna in Noordwest-Spanje, de oudste nog in werking zijnde vuurtoren met een Romeinse oorsprong, gebouwd in het tijdperk van Trajanus, 2e eeuw. En daaronder staat: marti, avg.sazr., g.sevivs, lupus, architectus, aeminiensis, lusitanus ex v.

Onder het stukje krant staat met de hand geschreven: Toegewijd aan Mars. Gaius Seuius Lupus architect van Aeminium, lusitan, vervulde zijn belofte. De vertaling natuurlijk, denkt Job. Gaius Seuius Lupus...Waar heeft hij die naam eerder gehoord?

In De Rode Kornoelje heeft Lars niet meer de moeite genomen het licht aan te doen toen het donker werd. Hij is veel te zwak. Zijn hele lichaam doet pijn, opstaan is veel en veel te vermoeiend. Hij heeft nooit geweten dat honger zo was. Dat het zo veel pijn zou doen. Hij ligt op zijn rug en zijn buik zakt zo diep in dat die bijna zijn ruggengraat raakt. Het is alsof zijn organen verschrompeld zijn. Zijn armen zijn rietjes geworden. Zijn benen lijken de benen van een langpootmug. Zijn keel doet ook al pijn. Het plantje dat de Hyena een keer heeft neergezet (voor de gezelligheid of zoiets onzinnigs?) heeft hij allang opgegeten. Een viooltje was het en het smaakte best. Ook de wortels. Hoe lang heeft hij al geen eten meer gehad? Hij weet het niet meer. Hij ligt op bed met alle dekens over zich heen en probeert zijn gedachten te richten op het bouwen van een laser. Maar hij weet dat het vergeefse moeite is. Hij heeft de energie niet meer, het kan hem ook eigenlijk allemaal niet genoeg meer schelen. Hij heeft het ijskoud. Hij denkt aan het warme, gezonde lichaam van Leonie tegen het zijne en hoe ze naar hem lacht, een beetje spottend meestal, heel sexy vindt hij. Hij denkt aan hun huis in Nevada en hoe ze het samen hebben ingericht in vrolijke harmonie. Hij denkt aan de zon, die de aarde van energie voorziet en dat tot in lengte van jaren zal blijven doen als de mensheid verstandig met zijn planeet omgaat, ook als hij er allang niet meer is. Hij zal hier sterven, in deze eenzame ivoren toren. Een zinloze

dood. Zal zijn zoon zijn werk misschien voortzetten? Zijn ogen vallen dicht. Hij weet niet of hij ze ooit nog open zal doen.

26

Job heeft niets gevonden. Niets wat hem op een spoor zou kunnen brengen. Ria is een lepe vrouw. Die laat geen aanwijzingen slingeren.

Het ontvangertje heeft nog geen kik gegeven. Het ding hoort te reageren als de broche met de zender gaat bewegen. En naar het schijnt geeft het vervolgens steeds de coördinaten van de plek waar het zendertje zich bevindt. Job gaat maar eens controleren of de auto er inderdaad nog staat. Maar terwijl hij het apparaatje nog in zijn hand heeft, begint het te piepen. Even denkt Job dat hij per ongeluk ergens aan heeft gezeten, maar dan ziet hij getallen op de display verschijnen. Hij holt naar het raam. En ja hoor, daar is hij nog net op tijd om de auto uit zicht te zien verdwijnen, maar ook beslist te laat om er nog achteraan te kunnen gaan.

Hij gaat zitten en noteert de coördinaten. Geweldig! Tenzij een dief ervandoor is met Ria's auto, is hij haar weer op het spoor. Leve Fietje van de Massegast.

Meer dan een uur blijft hij coördinaten noteren. Eindelijk stopt de auto kennelijk. Tot zijn verbazing moet dat vrijwel op

dezelfde plek zijn als waar de tocht is begonnen. Heeft Ria een kleine anderhalfuur zomaar wat rondgereden? Waarom in vredesnaam?

Vanuit het raam kan hij nu de auto niet zien, maar hij vindt het hoog tijd om zich uit de voeten te maken.

Als hij buiten staat, aan de achterzijde, belt hij Leonie. Die heeft net weer een voeding achter de rug. Ze is even verbaasd als haar vader over de bewegingen van Ria.

“Ze is naar het westen gereden, zo uit mijn hoofd zou ik zeggen dat ze ten zuiden van Rotterdam is gebleven,” zegt Job. “Ik ga nu onmiddellijk zo dicht mogelijk bij haar auto in die van Jacco op de uitkijk staan en intussen bel ik Jacco om te vragen of hij me hier aflost. Ik wil haar pertinent niet meer laten ontsnappen. Maar ik wil ook dezelfde route gaan rijden als Ria net heeft gedaan. Want weet je, het kan toch zijn dat ze van plan was naar Lars te gaan en er om de een of andere reden van af heeft gezien.”

“Pap, ik wil mee. Ik ga mee. Wies wil vast wel weer op Teun passen. Wacht op me, Ik kom eraan.”

Job kan zich de drang van Leonie voorstellen. “Oké. Dat is ook eigenlijk niet zo gek. Dan kan Jacco wat langer slapen. En Leonie, breng de map met stafkaarten mee, wil je? Je weet hem wel te vinden, hè?”

Leonie brengt niet alleen Teun weg, ze belt ook professor Richard Vogelenzang op, de hoogleraar Psychologische Gedragsleer bij wie ze nog steeds niet is afgestudeerd. Ze zegt dat ze op het punt staat naar Dordrecht te rijden en of ze hem iets mag vragen. Ze wil graag raad.

“Toe maar. Ik moet zo college geven, maar het kan nog net. Heb je je scriptie af? Kom maar op met je vraag.”

“Mijn scriptie is het vinden van mijn man. Ik mocht Richard tegen je zeggen, dus dat doe ik dan ook maar,” zegt Leonie resoluut. “Richard, je hebt verstand van het gedrag van criminelen. Ik heb dringend je advies nodig.”

Ze vertelt zo kort mogelijk over Rja en hun vermoeden dat deze vrouw weet waar Lars is en ook dat Lars waarschijnlijk aan het verhongeren is. Verder vertelt ze dat zij en haar vader Ria vastgebonden in haar eigen kelder hebben aangetroffen, dat ze haar na veel aarzeling hebben laten gaan, dat ze haar tot hun ellende, ondanks alle voorzorgsmaatregelen, uit het oog zijn verloren, maar dat ze intussen weten dat ze vanochtend een onbegrijpelijke autotocht door Zuidwest-Nederland moet hebben gemaakt. Zonder te stoppen. Wat speelt zich af in de hersens van deze criminele vrouw? Dat wil ze graag van de expert horen.

Na een korte stilte, zegt Vogelenzang bedachtzaam: “Expert...expert...Dat weet ik natuurlijk ook niet. Ik kan hoogstens gissen. Misschien wil ze haar gevangene van

voedsel gaan voorzien? Ze rijdt in de richting van waar hij zit. Maar ze is onzeker. Wordt ze gevolgd? Ze durft niet te stoppen. Ze wordt toch in de richting getrokken...Als ik moest gokken, zou ik zeggen: jouw Lars bevindt zich ergens op of vlak bij de route die ze heeft gereden.”

“Bijna anderhalfuur,” zegt Leonie mismoedig.

“Ik zou vooral zoeken in de buurt van het verste punt waar ze is geweest. Maar sorry Leonie, nu moet ik naar mijn studenten. Ze wachten al meer dan een kwartier op me.”

“Dank je, professor.”

“Succes.”

In een cafeetje waar ze koffie en een broodje brie hebben besteld, bestuderen Job en Leonie de stafkaarten die Leonie heeft meegebracht. Ieder huis en bijna iedere boom van de route die Ria moet hebben gereden staat erop aangegeven. Ze is op Voorne-Putten geweest, helemaal tot in de buurt van Rockanje.

Jacco belt. Hij is alweer aan het surveilleren en ook Gerard is weer gekomen. Hij houdt op dit moment de achterzijde van het huis in de gaten. Ria is thuis. Ze zien haar nu en dan lopen. Verder niks te melden. De auto staat nog op z'n laatste plek, op nog geen honderd meter van het huis.

“Jullie zijn goud waard,” zegt Job. “Hartelijk dank. Ik

verwacht overigens wel dat ze een keer opbelt over het losgeld.”

“Drie miljoen hè? Da’s geen kattenpis. Ik ken een ouwe gierigaard die ten tijde van de kredietcrisis het grootste deel van zijn geld van de bank heeft gehaald en het nu volgens mij thuis in een ouwe sok bewaart. Misschien kan ik een beetje helpen.”

“Jacco, als je hier was, zou ik je omhelzen. Maar weet je, ik heb uitvoerig met mijn bankier overlegd, en ik kan op basis van mijn bezittingen zo’n beetje de helft van het bedrag van ze lenen. Leonie en ik gaan nu eerst naar Voorne-Putten. We gaan de route rijden die Ria vanmorgen heeft genomen. Tussen ons gezegd en gezwezen, ik heb weinig hoop dat het wat oplevert. Maar ik wil het niet níét hebben gedaan. Misschien leidt het Leonie een beetje af. Daarna wil ik graag bij Zoë langs, om met haar over de rest van het bedrag te spreken. En Jacco, ik waardeer het enorm dat jullie de wacht houden, maar beloof medat je belt als jij of Gerard het niet meer opbrengen. Dan ga ik toch echt overwegen om de politie in te schakelen.”

“Welnee man. Het gaat best. En we letten ook op het buurhuis, hoor. Voor als ze weer het kruip-door-sluip-doorweggetje neemt.”

“Je bent een vakman. Groet Gerard van me. En dank je,” zegt Job.

“De mazzel.”

Job bergt zijn mobieltje weg en zegt: “Kom dochter, we gaan.”

“Wacht.” Ze loopt naar de ober en vraagt of hij een banaan of zo voor haar heeft, en wat suikerklontjes, en een fles water. En een bruine boterham. Met pindakaas. Een beetje verontschuldigend zegt ze: “Stel...Lars is dol op pindakaas.”

Job knikt. Begrijpend, en ontroerd.

Met behulp van de stafkaarten volgen ze de door Job genoteerde coördinaten. Job zit achter het stuur en Leonie geeft aanwijzingen. Als ze voor een overweg moeten wachten, kijkt Job opzij en hij constateert dat ze bijna geniet. ‘t Is ook net zo’n werkje voor haar. Hij glimlacht en zegt zonder erbij te denken: “Je bent in je element.” Op dat moment dendert juist de trein voorbij, waardoor Leonie hem niet verstaat.

Het volgen van de coördinaten is geen probleem, maar hoe bepaal je of je een huis, een schuur, een fabrieksgebouw nader moet onderzoeken? Er staat niet op geschreven: ik ben een verdacht gebouw, doorzoek me. Af en toe stoppen ze om een bouwkeet of een school waar geen leerling te bespeuren is van dichtbij te bekijken. Bij iedere stop is Leonie zenuwachtig.

Nergens iets verdachts.

Tussen Rockanje en Oostvoorne staat een oude, vervallen vuurtoren. De rode verf is gebladderd, van een vurige uitstraling is geen sprake meer.

“Van wie zou zo’n ouwe vuurtoren nou zijn?” vraagt Leonie zich af.

“Waarschijnlijk heeft de overheid hem overgenomen van weer een andere semi-overheid,” vermoedt Job.

Ze rijden door. Maar dan ineens trapt Job op de rem.

“Er hing een schilderij aan de muur bij Ria. Met een vuurtoren. Dat briefje. De oudste nog in werking zijnde vuurtoren van weet ik veel, van de Romeinen, of zoiets. Al die Latijnse spreuken van haar. Laten we dat ding toch maar even bekijken.”

Hij keert de auto. Niets beweegt om of in de vuurtoren voor zover ze kunnen zien. Job parkeert de auto. Leonies hart gaat weer heftig tekeer. Er is een deur. Op slot. Ze lopen om het gevaarte heen.

“Lars,” schreeuwt Leonie ineens zo hard ze kan. Job schrikt ervan, zo wanhopig klinkt het. De frustratie van maanden weerklinkt in die kreet. Hij vervliegt in de wind.

Hij slaat zijn arm om haar schouder en zo lopen ze verder. Ze zijn terug bij de deur. Job duwt ertegen. Erg solide is hij niet, maar hij zit toch echt op slot en houdt ongenode bezoekers buiten.

“Tja,” zegt hij. “Geen enkele aanwijzing dat Lars hier zou zijn.”

“We hebben ook geen aanwijzing dat hij er niet is,” zegt Leonie bokkig.

“Kom, we zoeken verder,” stelt Job voor. Ze lopen naar de auto. Maar als ze daar zijn, keert Leonie zich abrupt om en rent terug naar de deur. Ze vliegt er in volle vaart tegenop. Dat levert een paar blauwe plekken op, maar de deur springt open. Job komt ook terug. Ze gaan naar binnen. Er is een wenteltrap. Leonie holt naar boven, Job volgt bedaarder. Ze komen langs enkele verdiepingen die vooral opvallen door hun leegte en bouwvalligheid. Maar de bovenste verdieping is een ruimte met een stevige houten vloer, die voor een deel kennelijk voor opslag van planken, touw en andere spullen is gebruikt, maar waarop ook een stalen deur uitkomt. Een stalen deur met een zware grendel, heel wat degelijker dan het slot van de buitendeur.

“Achter die deur moet hij zijn,” roept Leonie. Ze rukt aan de grendel, die soepel open glijdt. Een grendel die niet al sinds jaar en dag is vastgeroest, realiseert Leonie zich in een flits. De deur is zwaar, maar hij geeft mee. Nog voor hij helemaal open is, ziet ze in de hoek het bed. En de bobbel van dekens erop. Er is geen beweging in de bobbel te zien. Leonie wil eropaf stormen, maar iets in haar houdt haar tegen. Wie ligt daar? Wat ligt daar? Kijkt ze straks in de dode

ogen van Lars? Ze durft niet. “Kijk jij,” gebaart ze naar Job en die loopt naar het bed toe.

“Lars?”

Er ontstaat een lichte rimpeling in de deken. Een haast onzichtbare stoffen golf.

“O god,” zegt Leonie en ze staat in twee stappen naast Job. Job slaat de deken een eindje terug. De holle ogen van Lars kijken hen aan. En dan gaan ze dicht. En weer open. Het was een soort knipoog, begrijpt Leonie.

Ze slaat haar armen om zijn hoofd en kust hem behoedzaam overal op zijn koude gezicht. Maar Job ziet dat er niet veel tijd meer is. De huid van Lars is geelachtig, het wit van zijn ogen ook. Er zit nauwelijks spierspanning in zijn lijf.

“De suiker, Leonie,” zegt hij.

Ze graait in haar tas naar het zakje met klontjes en legt er voorzichtig een op Lars z’n tong. Die kreunt alsof het hem goed doet.

“Geef hem wat water,” zegt Job.

Ze tilt zijn hoofd een eindje op en doet het, heel voorzichtig, druppel voor druppel. Dan legt ze zijn hoofd weer op het kussen.

Hij probeert wat te zeggen. Ze houdt haar oor dicht bij zijn mond.

“Hoe heet hij?” fluistert Lars.

“Teun, heet hij. Naar je vader. Hij is prachtig. Geweldig. Heerlijk. En nu wordt alles perfect. Wil je een boterham met pindakaas?”

“Ja,” fluistert Lars en terwijl Job 112 belt, voert Leonie haar man eerst kleine schijfjes banaan, dan kruimeltjes brood met pindakaas en intussen streelt ze hem over zijn onherkenbaar magere lichaam.

Er komt een ambulance die Lars en Leonie meeneemt. Lars wordt door de broeders op een brancard de steile trappen afgevoerd. Job blijft achter in de vuurtoren. Hij belt eerst Jacco omdat hij vindt dat hij dat aan hem verplicht is. “Zorg dat Ria van Oosten niet ontsnapt,” zegt hij. “Ik regel dat er politie komt om haar te arresteren.” Daarna belt hij Hendrik Rijksen en brengt hem op de hoogte. Hij geeft het adres van Ria. “Haar ex-man zit in Argentinië. Maar het zou me niet verbazen als zij de kidnapper is.”

Rijksen belooft direct zelf te komen.

“Voorlopig begrijp ik er niets van,” hijgt hij als hij zich anderhalf uur later moeizaam de trappen van de vuurtoren ophijst, “maar ik ben blijdat je schoonzoon is gevonden.”

“Wij begrijpen er ook niets van,” zegt Job. “Maar moet je hier eens kijken, een soort laboratorium. Alsof Lars aan het

werk is gezet.”

Rijksen pleegt een paar telefoontjes en al snel verschijnt er een onderzoeksteam in de vuurtoren dat vingerafdrukken begint te verzamelen.

Intussen vertelt Job de commissaris zo veel mogelijk feiten over Ria van Oosten. “Ik ga naar Dijkzicht,” zegt hij dan. “Je weet me te vinden. Pak dat mens alsjeblieft stevig aan, ze is zeldzaam weed.”

Met Lars gaat het goed. Hij zit half rechtop in een ziekenhuisbed. Hij heeft nu al veel meer kleur op zijn gezicht. Hij ligt aan een infuus geprikt, dat hem in een aangepast tempo voedt en hij vertelt iedere tien minuten hoe heerlijk hij zich voelt.

“Ik ben net een mobiel in een oplader.”

Leonie is hun zoon aan het halen. De zussen zijn gebeld, die komen vanavond. Over zijn ontvoering kan hij niet veel vertellen. Hij noemt de man met het witte haar (het schijnt dat hij dood is, klopt dat?), de agressieve slungel (naar Argentinië?), hij vertelt over de bezoeken van de Hyena (ja ja, ze heet Ria) en haar rare eisen. “Van het begin af aan leek het me een zinloze exercitie,” zegt hij. “Wat kan ik in mijn eentje nou bijdragen aan de wetenschap?”

“Ik denk dat Ria precies in de gaten had dat jij heel veel

kunt en gaat bereiken,” zegt Job. “Maar het ging haar niet alleen om jouw kennis van zonne-energie. Weet je nog wie Domien Brouwer was?”

“Natuurlijk. Een wetenschapsjournalist. Hij is vermoord. Het zat me dwars. Ik werkte indertijd voor een man die Vaandrager heet. Die had subsidie aangevraagd voor zijn duurzame windmolenproject.”

“Weten we. We hebben hem opgezocht.”

“Hè?”

“Reders & Reders, weet je nog?”

“O ja. Hoe is het met hem? Hij heeft iets vreselijks meegemaakt.”

“Weten we ook. Aukje. Het gaat zo’n beetje met hem. Maar het verdriet om Aukje beheerst wel zijn leven. Vertel verder.”

Lars is even beduusd. “Jullie weten ook alles,” zegt hij. “Misschien weet je dus ook dat die Brouwer geïnteresseerd was in Sonde, Stimulering Onderzoek Naar Duurzame Energie. Dat was de pot waar Vaandrager subsidie van wilde krijgen. Maar hij kreeg het niet en dat leek erg onredelijk. Ik heb een poosje gedacht dat er sprake was van corruptie op het ministerie. En zelfs dat Domien Brouwer misschien vermoord was vanwege iets dat hij wist over deze zaak. Maar bewijzen kon ik niks en het leek ook eigenlijk te onwaarschijnlijk omdat het zou betekenen dat de moord

misschien wel door ambtenaren op het ministerie zou zijn gepleegd.”

“Ik denk dat je er niet ver naast zat. Gedurende meerdere jaren was Ria van Oosten ambtelijk secretaris van de Sonde-commissie. Uiteindelijk is ze vanwege een schandaal vertrokken als secretaris van de commissie, en ook bij het departement. Het is heel goed mogelijk dat Domien Brouwer ontdekt had dat Ria van Oosten corrupt was, en het zou me niet verbazen als zij of haar man hem daarom heeft vermoord of heeft laten vermoorden. Dat moet vrij makkelijk te bewijzen zijn, lijkt me.”

“Ze heeft mij verteld dat ik de dader die Brouwer heeft vermoord op het spoor was,” zegt Lars. “Ze heeft me inderdaad daarom ontvoerd. Om me te redden, zei ze nota bene. Maar hoe wist ze dat ik daarmee bezig was geweest? Hoe kende ze mijn gedachten? En het is al een paar jaar geleden dat ik bij Vaandrager werkte. Waarom nu pas?”

“Ik weet het niet. Heb je er destijds of onlangs met anderen over gesproken?”

“Alleen met Tammo Vaandrager. Maar die zou nooit... nee...wacht eens...Er was een student, we studeerden zowat tegelijk af, zo’n vent die voortdurend om me heen hing. Hoe heette hij ook weer? Ja wacht...Hessel van Borsselen. Die heeft een keer toevallig gemerkt dat ik onderzoek deed naar de dood van Domien Brouwer. Misschien had hij contact met

Ria van Oosten. Misschien heeft hij haar doorgebriefd dat ik met de zaak bezig was. Maar weet je, toen Aukje was gestorven, toen verloor ik mijn interesse in de zaak. Ik heb al jaren niet meer aan Domien Brouwer gedacht.”

“Hessel van Borsselen is bij ons thuis geweest.”

Lars kan zijn oren niet geloven. “Die gluiperd? Waarom?”

“Hij kwam suggereren dat Tammo Vaandrager jouw verdwijning op zijn geweten had.”

“Belachelijk! Tammo en ik zijn...ja, wat zijn we eigenlijk. Vrienden kan ik het niet noemen, we zien elkaar nooit. Ja, toch vrienden. We zijn door het lot verbonden. We zijn elkaar dierbaar. We zouden elkaar nooit iets slechts aandoen.”

“Weetik.”

Dan komt Leonie de kamer binnen met Teun in de draagzak. Ze haalt hem eruit en legt hem bij Lars op schoot. Net op dat moment valt het zonlicht door het ziekenhuisraam. De gouden haartjes op de arm van Lars hebben dezelfde glans als het haar op het hoofdje van Teun.

“Ik hoop dat hij ook een vuurtorentje wordt,” zegt Leonie en dan zegt ze niets meer want ze ziet een traan uit de ooghoek van Lars op het hoofdje van zijn zoon vallen.

De volgende dag wordt Ria van Oosten opgepakt. Met de getuigenis van Lars, met de vingerafdrukken die in De Rode Kornoelje zijn gevonden, en na een minutieus onderzoek naar de handel en wandel van Kruft en zijn zoon in het afgelopen jaar, wordt de politie geleidelijk aan alles duidelijk. Ria beseft dat het zinloos is om haar schuld aan de kidnapping langer te ontkennen en kiest ervoor om alles te vertellen over de moorden die Kruft en Lambert hebben gepleegd. Ze bekent ook dat ze geprobeerd heeft de schuld van de moord op Walter Sporenberg op diens neef te schuiven, door ervoor te zorgen dat Wakers sporttrofeeën in het huis van de jongen werden gevonden. Ze zal voor heel wat jaren achter de tralies gaan, wegens medeplichtigheid aan moord, vervalsing van bewijzen, kidnapping en marteling.

Lars eet. Onvoorstelbaar hoeveel een uitgehongerde man kan eten. Eerst doet hij, op advies van de medici die hem hebben onderzocht, rustig aan, maar als alle organen weer normaal functioneren, is hij onverzadigbaar. Zijn lichaamsgewicht neemt per uur toe. Hij staalt zijn spieren

door oefeningen, hij maakt lange wandelingen met Leonie en zoon Teun in de kinderwagen, en hij is blij dat hij leeft, zo blij als hij nooit eerder is geweest.

“Helaas, Kruft en zijn zoon zitten onbereikbaar in Argentinië,” zegt Hendrik Rijksen.

“Daar ga ik iets aan doen,” belooft Job. “Hoe?”

“Beterdat je dat niet weet.”

Hij gaat voor een laatste maal op bezoek bij Steef de Keuter, de tandarts.

“Jij gaat een mooie papieren briefschrijven aan Kruft Stevens,” zegt hij. “Niks e-mail, maar pen en inkt en een handtekening. Daarin ga je schrijven wat ik je dicteer.”

Het komt erop neer dat Ria hem en Lambert heeft weggejaagd met verzinsels over de politie die hem op het spoor zou zijn. Ze wou van hem af, daar ging het om. Heeft hij ooit een politieman gezien? Als de politie hem werkelijk verdacht van drie moorden, zouden ze hem dan niet meteen hebben gevonden? Ze beschikten over zijn signalement. Dacht hij nou echt dat ze niet bij de hotels in Dordrecht zouden zijn langsgegaan? Heeft hij iets gehoord over een opsporingsbevel? Nee, Ria heeft hem bij de neus gehad. Hij kan veilig terugkomen, geen vuiltje aan de lucht. Waarschijnlijk kan hij geen contact meer krijgen met Ria. Ze is hem gesmeerd, naar het buitenland.

“Waarom zou ik dat doen?” vraagt De Keuter.

“Om minstens twee redenen. Ten eerste omdat Kruft en Lambert dan krijgen wat ze verdienen. Ten tweede omdat ik je beloof dat ik je rol in deze zaak dan niet bij de politie zal aankaarten. Als bekend wordt dat je lid bent geweest van Revenge and Honour en dat je vrouwen pleegt te boeien in hun eigen kelder, dan zal dat je praktijk geen goed doen, denk je niet?”

De Keuter knikt. “Ik begrijp het.”

“Mooi. Schrijven dan maar. Hier en nu, ik post de brief zelf,” zegt Job.

Hij gaat naar huis, waar Leonie en Lars in de tuin genieten van de ondergaande zon.

“De onmisbare energiebron voor alle leven,” zegt Lars. “En over energie gesproken, ik heb weer genoeg energie om het onderzoek naar duurzame energie, rechtstreeks van die verre zon, voort te zetten. Want de bron van mijn energie is dichterbij, veel dichterbij te vinden.”